

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

โดย
นางสาวสิริมา หมอนไหม

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

โดย
นางสาวสิริมา หมอนไหม

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE EDUCATIONAL ADMINISTRATION FOR CHILD'S RIGHTS
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE UNITED NATIONS CONVENTION
ON THE RIGHTS OF THE CHILD

By
Sirima Monmai

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
DOCTOR OF PHILOSOPHY
Department of Educational Administration
Graduate School
SILPAKORN UNIVERSITY
2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง "การบริหารจัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ" เสนอโดย นางสาวสิริมา หมอนไหม เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

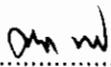
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

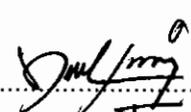
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

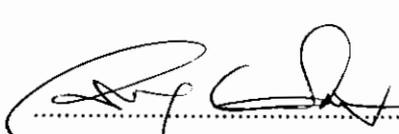
อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์

คณะกรรมการตรวจสอบดุษฎีนิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
..... ๒๗ / พฤษภาคม / ๒๕๕๕

 ..... กรรมการ
(ดร.อรทัย มูลคำ)
..... ๒๗ / พฤษภาคม / ๒๕๕๕

 ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)
..... ๒๗ / พฤษภาคม / ๒๕๕๕

 ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)
..... ๒๗ / พฤษภาคม / ๒๕๕๕

51252710 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : สิทธิเด็ก / โรงเรียนมัธยมศึกษา

สิริมา หมอนใหม่ : การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาคุณหญิงนิพนธ์ : ผศ.ว่าที่ พ.ต.ดร.นพดล เจนอักษร และ ผศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ 296 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) รูปแบบองค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็น ของสถานศึกษา 3) รูปแบบ การบริหารจัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญวิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษา ตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบและ 3) การสรุปผลการวิจัย การวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 44 โรงเรียน รวม 308 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การวิเคราะห์รูปแบบการบริหาร จัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การจัดสภาพแวดล้อม 4) การเสริมสร้างความปลอดภัย 5) การมีส่วนร่วม 6) การวางแผน และ 7) การส่งเสริมสุขภาพ

2. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัศึกษามตามความคิดเห็นของสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบทุกตัวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับองค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียนและรูปแบบความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

3. รูปแบบ การบริหารจัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของ สถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย หลักการบริหาร ปัจจัยความสำเร็จ การวางแผน แลการบริหารจัดการ โดยรวม การพัฒนาผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสุขภาพ

ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาคุณหญิงนิพนธ์ 1.....2.....

51252710 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : CHILD'S RIGHTS / SECONDARY SCHOOL

SIRIMA MONMAI : THE EDUCATIONAL ADMINISTRATION FOR CHILD'S RIGHTS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD. DISSERTATION ADVISORS : ASST. PROF. MAJ. NOPADOL CHENAKSARA, RTAR., Ph.D., AND ASST. PROF. PRASERT INTARAK, Ed.D. 296 pp.

The purposes of this research were to determine : 1) the educational administration factors for child's rights in secondary schools under the united nations convention on the rights of the child 2) the model of educational administration for child's rights in secondary schools following schools opinion and 3) the model of educational administration for child's rights in secondary schools according to schools and experts opinion. The quantitative research strategies are a) studying the variable concerning the education administration for child's rights and b) conducting factor analysis model. The samples were 44 secondary schools. The respondents were school directors, teachers and school board committees. The instruments for collecting the data were structure questionnaires. The statistics for analyzing the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis and path analysis. For the model of educational administration for child's rights in secondary schools according to schools and experts opinion, the respondents were 17 experts. The instruments for collecting the data were semi-structural interview and open ended questionnaires. The statistics for analyzing the data were median and interquatile range.

The results of this research are as the following:

1. Seven components of the educational administration for child's rights in secondary schools were 1) student development 2) student protection 3) environment setting 4) safety enhance 5) participation 6) planning and 7) health promotion. Moreover, student development factors comprised of 7 aspects: quality learning management, non-discrimination, communication, life skills, positive discipline, self-awareness, and responsibilities.

2. The components of the model of educational administration for child's rights in secondary schools according to schools opinion were 7 components which included 1) student protection 2) environment setting, 3) safety enhance 4) participation 5) planning and 6) health promotion which was correlated to 7) student development. In addition, the model demonstrated best fit with the empirical evidence.

3. The model of the educational administration for child's rights in secondary schools according to schools and experts opinion were principle of administration, conditions for success, guideline and planning for overall administration, student development, student protection, environment setting, safety enhancement, participation, and health promotion

---

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature.....

Dissertation Advisors' signature 1.....2.....

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพราะได้รับ ความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตังกูร ดร. อรทัย มูลคำ และคณาจารย์ภาควิชาการบริหาร การศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร โรงเรียน ข้าราชการครู และ คณะกรรมการสถานศึกษา ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลและทดลองเครื่องมือ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. วีระ รุญเจริญ ดร. เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า ดร. รังสรรค์ วิบูลย์อุปถัมภ์ นายวิฑูรย์ นาสารีย์ นางจรรยา เรืองมาลัย นางประภัสสร โกศลวัฒน์ นางวิไลวรรณ เหมือนชาติ และนายปรีชา เตือนนิล ที่ให้โอกาสและประสบการณ์ที่มีคุณค่าในการทำงานภาคการศึกษา ดร. กมลลาศน์ ศรีประสิทธิ์ ดร. กัลยมน อินทุสุต ดร. สมพร สามทองกล้า นางสาวธัญนันท์ แก้วเกิด นางสาวฐานิตา นพฤทธิ และ ดร. มัลลวีร์ รอชโฟล ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณความสำเร็จในครั้งนี้ให้แก่คุณพ่อทองขาว หมอนใหม่ คุณแม่สด หมอนใหม่ รองศาสตราจารย์ วัลลภา วิทยาวิทย์ พี่และน้อง ที่ให้การ สนับสนุน ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ อย่างดียิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ข้อคำถามของการวิจัย.....	12
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	12
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	15
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
2 บรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	16
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	16
ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.....	16
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	21
การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก.....	29
การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติ	
การศึกษาแห่งชาติ.....	29
โรงเรียนเพื่อนเด็ก.....	32
พระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	44
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และ	
ที่ปรับปรุงแก้ไข พุทธศักราช 2545.....	44
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครอง	
สิทธิเด็ก และเยาวชนโดยสถานศึกษา.....	46

บทที่	หน้า
นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบเด็กตามแนวทาง	
โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก(พ.ศ.2550 - 2559).....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
สิทธิเด็กในโรงเรียน.....	49
สิทธิเด็กพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	51
สรุป.....	72
3 การดำเนินการวิจัย.....	73
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	73
ระเบียบวิธีวิจัย.....	77
แผนแบบการวิจัย.....	77
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
ตัวแปรที่ศึกษา.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือของการวิจัย.....	85
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	86
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	88
สรุป.....	89
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก	
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	91
การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	92
การวิเคราะห์ตัวแปรจากเอกสารและงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ.....	93
การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก	
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	131
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก	
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของสถานศึกษา.....	168

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ.....	186
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	210
สรุปผลการวิจัย.....	210
อภิปรายผลการวิจัย.....	211
องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	212
รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของสถานศึกษา.....	222
รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ.....	225
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	246
บรรณานุกรม.....	232
ภาคผนวก.....	241
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์.....	242
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย.....	245
ภาคผนวก ค หนังสือทดลองเครื่องมือ.....	248
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย.....	251
ภาคผนวก จ เครื่องมือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล.....	257
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	264
ประวัติผู้วิจัย.....	296

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	92
2	แสดงสรุปตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์เอกซอร์และงานวิจัย.....	94
3	แสดงสรุปตัวแปรที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	110
4	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของ แต่ละตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อ สิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	119
5	แสดงค่า KMO-Meyer-Olkin and Bartlett's Test.....	131
6	แสดงองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมของ องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียน มัธยมศึกษา.....	133
7	แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบ หลังหมุนแกน.....	134
8	แสดงองค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียน มัธยมศึกษา.....	138
9	แสดงองค์ประกอบที่ 1	139
10	แสดงองค์ประกอบย่อย และค่าความแปรปรวนของตัวแปร องค์ประกอบที่ 1	143
11	แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบย่อยและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบ หลังหมุนแกนขององค์ประกอบที่ 1.....	144
12	แสดงองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่ 1.....	147
13	แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 1	148
14	แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 2	149
15	แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 3.....	150
16	แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 4.....	151
17	แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 5.....	153

ตารางที่		หน้า
18	แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 6.....	154
19	แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 7	155
20	แสดงองค์ประกอบที่ 2.....	159
21	แสดงองค์ประกอบที่ 3.....	160
22	แสดงองค์ประกอบที่ 4	161
23	แสดงองค์ประกอบที่ 5.....	162
24	แสดงองค์ประกอบที่ 6.....	163
25	แสดงองค์ประกอบที่ 7.....	164
26	แสดงค่าสถิติวัดความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและ ข้อมูลเชิงประจักษ์.....	183
27	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการบริหารจัดการ เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา	184
28	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของหลักการบริหารจัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ.....	194
29	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของแนวดำเนินงานโดยรวม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	195
30	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิ ในการอยู่รอดตามความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	197
31	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิ ในการปกป้องคุ้มครอง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	198
32	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิ ในการพัฒนา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	200
33	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิ ในการมีส่วนร่วม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	202
34	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของเงื่อนไขความสำเร็จในการ บริหารจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	203

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	14
2	กรอบแนวคิดโรงเรียนเพื่อนเด็ก.....	35
3	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	76
4	แผนแบบการวิจัย	72
5	แสดงองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาผู้เรียน	156
6	แสดงองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียน มัธยมศึกษา.....	165
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กับการพัฒนาผู้เรียน.....	169
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อม กับการพัฒนาผู้เรียน.....	170
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการเสริมสร้าง ความปลอดภัยกับการพัฒนาผู้เรียน.....	173
10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการเสริมสร้าง ความปลอดภัยกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	173
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม กับการพัฒนาผู้เรียน.....	175
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม กับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	176
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการวางแผน กับการพัฒนาผู้เรียน.....	177
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพ กับการพัฒนาผู้เรียน.....	178
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพ กับการจัดสภาพแวดล้อม.....	179

16	แสดงรูปแบบที่ตั้งต้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	181
17	แสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบการบริหาร จัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	185
18	องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ.....	204
19	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัศึกษากับสิทธิพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก.....	213
20	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	225
21	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับ สิทธิพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.....	226

บทที่ 1

บทนำ

องค์การสหประชาชาติ ได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491) เพื่อการปกป้องคุ้มครองมิให้เกิดการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตามหลักการของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้น สิทธิมนุษยชน (human rights) เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมี ศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงห้ามเลือกปฏิบัติต่อมนุษย์และควรปฏิบัติต่อกันเสมือนเป็นพี่น้อง และเป็นสิ่งที่ไม่สามารถโอนให้แกกันได้ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลทุกประเทศที่จะสร้างหลักประกันแก่ทุกชีวิตด้วยการเคารพหลักการของสิทธิเสรีภาพที่ปรากฏในปฏิญญานี้ เพื่อให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันสำหรับการปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ที่เป็นพื้นฐานแห่งเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก ดังคำปรารภที่ปรากฏในปฏิญญาว่า “โดยที่การยอมรับนับถือเกียรติศักดิ์ประจำตัวและสิทธิเท่าเทียมกันและโอนมิได้ของบรรดาสมาชิกทั้งหลายแห่งครอบครัวมนุษยชนเป็นหลักการพื้นฐานแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรมและสันติภาพในโลก”¹ และได้กำหนดสิทธิที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์ ประกอบด้วย สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม

ภายหลัง การประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้ว ประชาคมโลกได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน มากขึ้นเป็นลำดับ และร่วมมือกันพัฒนามาตรการและกลไก ภายใต้สนธิสัญญาในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็น หลักประกันว่าประเทศสมาชิก จะดำเนินการ ส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนของพลเมือง ในประเทศ ตามหลักการของ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สัญชาติ เพศ ผิว ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม หรือการเมืองการปกครอง โดยเป็นสนธิสัญญาที่มีรัฐมากกว่าสองรัฐขึ้นไปเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญา ซึ่งกระบวนการในการทำสนธิสัญญามีหลายขั้นตอน

---

¹ กระทรวงยุติธรรม และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์คู่มือเพื่อดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2556) สำหรับองค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552), 17.

นับตั้งแต่การเจรจา การให้ความยินยอมของรัฐเพื่อผูกพันตามสนธิสัญญาโดยการลงนาม การให้สัตยาบัน การภาคยานุวัติ และบางรัฐอาจตั้งข้อสงวน หรือตีความสนธิสัญญา ภาคีสสนธิสัญญาจะก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสนธิสัญญา มิฉะนั้นอาจต้องรับผิดชอบในทางระหว่างประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยเป็นภาคีสสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนรวม 7 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (convention on the rights of the child) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (convention on the elimination of all forms of discrimination against women) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (international convention on civil and political rights) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (international convention on economic, social and cultural rights) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (international convention on the elimination of all forms of racial discrimination) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (convention against on the rights of torture and other cruel, in human or degrading treatment or punishment) และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (convention on the rights of persons with disabilities)²

สิทธิเด็ก (child rights) เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนที่กำหนดไว้ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกาสากล และเอกสารอื่นๆ ที่มีผลบังคับทางกฎหมาย ในฐานะที่เป็นมนุษย์ เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมอิสรภาพและสิทธิพื้นฐานเช่นเดียวกับมนุษย์ทุกคน แต่ในความเป็นจริง ยังมีเด็กจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง ดูแล และไม่ได้รับการพัฒนาตามสิทธิที่พึงได้รับ ดังนั้นการพิทักษ์สิทธิเด็กจึงควรต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับโดยทัดเทียม มั่นคง เพื่อให้มีการเสริมสร้างและพิทักษ์สิทธิเด็กอย่างแท้จริง องค์การสหประชาชาติ โดยคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน จึงได้จัดทำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (convention on the rights of the child) และมีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ.1990 (พ.ศ.2533) โดยมีประเทศสมาชิกในสหประชาชาติลงนามให้การรับรอง อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ถึง 193 ประเทศ จาก 195 ประเทศ จึงถือเป็นสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้รับสัตยาบันอย่างกว้างขวางที่สุด

สำหรับประเทศไทยได้ลงนามในภาคยานุวัติสามเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 26 เมษายน 2535 ซึ่งหมายความว่า ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันทั้งด้านกฎหมายและศีลธรรม เพื่อให้เด็กทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้รับสิทธิของตน โดยต้องมีการศึกษาทบทวน และปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง การให้บริการทางสังคม สุขภาพและ

² เรืองเดียวกัน, 33.

การศึกษา ขบประมาณ การบริการที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกวิถีทาง ที่จำเป็น และต้องเสนอรายงาน ความก้าวหน้า ในการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติทุก 5 ปี³ จากข้อผูกพันดังกล่าว การปฏิบัติต่อเด็กเพื่อให้ได้รับสิทธิพื้นฐานนั้น จึงมิใช่เป็นหน้าที่ของรัฐบาลเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับสถาบัน ภาครัฐและเอกชน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และระดับบุคคล รวมทั้งตัวเด็กเอง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินการตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย เพื่อให้เป็นไปตามหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้แก่ ไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก (best interests of the child) สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอด และการพัฒนา (right to life, survival and development) และการยอมรับความคิดเห็นของเด็ก (the respect for the views of the child) เพื่อให้เด็กเข้าถึงสิทธิและได้รับสิทธิที่ควรได้รับทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม สวัสดิการ กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการตรวจสอบ ได้มีการ ทบทวน ปรับปรุงแก้ไขระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพัฒนากลไกทั้งในระดับนโยบาย และระดับ ปฏิบัติ ตลอดจนการดำเนินงานที่หลากหลายรูปแบบ ในด้านการศึกษา เพื่อให้บรรลุตาม หลักการ ของการศึกษาที่ระบุในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กข้อ 28 ว่า เด็กมีสิทธิได้รับการศึกษา และหน้าที่ของ รัฐคือให้แน่ใจว่า การศึกษาระดับ ประถมเป็นการศึกษา แบบให้เปล่าและ ภาคบังคับ ส่งเสริมให้มี การศึกษาระดับ มัธยมในรูปแบบต่างๆ ที่เด็กทุกคนสามารถรับได้ และการศึกษาขั้นสูงกว่านั้นขึ้นอยู่กับ ความสามารถของแต่ละบุคคล วินัยในโรงเรียนจะ สอดคล้องกับ สิทธิและความภาคภูมิใจ ของ เด็ก รัฐจะร่วมมือ กับนานาชาติ เพื่อดำเนินการตามสิทธินี้⁴ รวมทั้งสิทธิในด้านอื่น ๆ ได้มีการ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่ปรับปรุงแก้ไข พุทธศักราช 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาอบรมให้ สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดให้รัฐ ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกัน ในการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้อง

³ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพิธีสารเล็ อกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (กรุงเทพฯ มหานคร : ม.ป.ท., 2550), 9 – 10.

⁴ เรืองเดียวกัน, 10.

จัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข⁵ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษา พ.ศ.2543 นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการและมาตรการ ในการให้เด็กได้เข้าเรียน การลดอัตราค่าเล่าเรียน การจัดให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับเด็กชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งการทดลองนำร่องในการนำหลักการแนวคิดในเรื่องสิทธิเด็กสู่การปฏิบัติในระดับโรงเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมกับองค์การ ยูนิเซฟ แห่งประเทศไทย พัฒนาโรงเรียนในรูปแบบของการพัฒนาทั้งระบบโรงเรียน ภายใต้กรอบแนวคิดของสิทธิเด็กที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ที่เรียกว่าโรงเรียนเพื่อนเด็ก (child friendly school) โดยมุ่งเน้นการดำเนินการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และขยายโอกาส เช่นเดียวกับ การดำเนินงาน ในอีก 95 ประเทศ ที่ส่วนใหญ่ จะมุ่งเน้นโรงเรียนในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา⁶ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่า การดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของประเทศไทย ในด้านการศึกษา และในด้านอื่น ๆ จะมีความก้าวหน้าไปอย่างมาก แต่คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติยังเห็นว่าการดำเนินงานของประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของโรงเรียน ยังมีข้อจำกัดและข้อกังวลหลายประการ เช่น โอกาสของเด็กในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและการเข้าร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อตนเองในบ้าน ในชุมชน ในการบริหารจัดการ รวมทั้งในกระบวนการยุติธรรม การเสียชีวิตของเด็กอันเนื่องจากการบาดเจ็บและจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ความรุนแรงต่อเด็ก ปัญหาการตั้งครรภ์ของเด็กวัยรุ่น⁷

โรงเรียนในฐานะองค์กรรากฐานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ นอกจาก จะต้องจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของ ชาติแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญ ในฐานะผู้ที่มีหน้าที่ให้สิทธิในการศึกษาแก่เด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดย

⁵ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119, ตอนที่ 123 ก. (19 ธันวาคม 2545), 3.

⁶ David Osher and others, Unicef Friendly Schools Programming : Global Evaluation Final Report (New York : American Institutes for Research, . 2009), 118.

⁷ Committee on the Rights of the Child, “Consideration of the reports submitted by States parties under article 44 of the Convention : Thailand,” 14 September 2011, 20-23.

จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการ พัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้าน ร่างกายและจิตใจของเด็กอย่างเต็มที่ ให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคนการศึกษาจะเตรียมเด็กเพื่อ ชีวิตการเป็นผู้ใหญ่ในสังคมเสรี และสอนให้เด็กรู้จัก เคารพพ่อแม่ เอกลัษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และค่านิยมของเขา และภูมิหลังทางวัฒนธรรม ค่านิยมของผู้อื่น และให้ได้รับสิทธิในด้านอื่นที่ เกี่ยวข้อง เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม การเล่น การพักผ่อน รวมถึงการได้ เรียนรู้ถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ ⁸ โรงเรียนจึง ต้องตระหนักในความสำคัญของสิทธิเด็ก และมีการทบทวนตรวจสอบ ตลอดจน ปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจว่าเด็กทุกคนจะได้ เข้าถึงสิทธิและได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ต้องจัด การศึกษาให้กับ นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี ที่มีปัจจัยเสี่ยง ต่อความสำเร็จของนักเรียน หลายประการ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทั้งในระดับบุคคล ห้องเรียน ครอบครั้ว และ วัฒนธรรม นับตั้งแต่การเปลี่ยนผ่าน จากวัยเด็กสู่วัยรุ่น ของนักเรียน ที่ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการความรู้สึกความเป็นเจ้าของและมีคุณค่า ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการเปลี่ยนสถานศึกษา จากโรงเรียนประถมศึกษามาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ มีความต้องการในทางสังคมและวิชาการ มากกว่า นักเรียนจึงต้องเผชิญกับ การเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับวัฒนธรรม ครอบครั้วและเพื่อน นักเรียนต้อง เผชิญกับความขัดแย้งทางอารมณ์ทั้ง ความ ตื่นเต้น ความ กังวล ความ สงสัยและ ความหวัง และต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ⁹ โดยเฉพาะในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นถือเป็นช่วงชั้นที่สำคัญ และเป็นช่วงของการพัฒนาจากวัยเด็กสู่วัยรุ่นตอนต้น ซึ่งมักจะพบปัญหา ทางด้านพ ฤติกรรม และทางสังคม นอกจากนี้ยังเป็นช่วงที่นักเรียนจะมีความต้องการจำเป็น ทางการศึกษาที่ต่างจากนักเรียนในวัยอื่น ผลจากการศึกษาวิจัยของประเทศนิวซีแลนด์พบว่า นักเรียนในช่วงชั้นอื่นโดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นในทางบวกต่อประสบการณ์โดยทั่วไปเกี่ยวกับ โรงเรียน แต่นักเรียนในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีการรับรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการ

---

⁸ UNICEF Innocenti Research Centre, "General Comment No. 1: The Aims of Education 2001/1, April 2001," General Comments Of The Committee (Newyork : UNICEF, 2009), 2.

⁹ Kate TillecZek and Bruce Ferguso, Transitions from Elementary to Secondary School : A Literature Review, 2007 [Online], accessed 17 December 2011. Available from <http://www.edu.gov.on.ca/eng/teachers/studentsuccess/TransitionLiterature.pdf>

เรียนรู้ที่โรงเรียนในทางลบเพิ่มขึ้น¹⁰ และจากการสำรวจอัตราการขาดเรียนของนักเรียน ในประเทศนิวซีแลนด์ ในปี ค.ศ.2011 พบว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษามีอัตราการขาดเรียนทั้งที่ทราบสาเหตุ ไม่ทราบสาเหตุ และการขาดเรียนเป็นบางครั้งมากกว่า นักเรียนในระดับอื่น ๆ¹¹ ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็กใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนนำหลักการและนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป็น หลักประกันว่านักเรียนทุกคนจะได้เข้าถึงสิทธิพื้นฐานและได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ปัญหาการวิจัย

ในปีการศึกษา 2554 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด จำนวน 2,362 โรงเรียน มีนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี รวมทั้งสิ้น 2,369,370 คน มีนักเรียนที่ออกกลางคันอันเนื่องมาจากฐานะยากจน ปัญหาครอบครัว ปัญหาในการปรับตัว การเจ็บป่วย และสาเหตุอื่น ๆ จำนวน 31,041 คน¹² รวมทั้งยังมีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่ยัง ประสบปัญหา ความขาดแคลน ถูกทำร้าย ถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายและ จิตใจ เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าโรงเรียนมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาความปลอดภัย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินงานเฉพาะด้าน เป็นเรื่องๆ ยังไม่มีความชัดเจนในการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน และยังไม่มิตัวอย่างการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการนำหลักการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบเช่นเดียวกับ โรงเรียน

¹⁰ Durling, N., Ng, L., and Bishop, P, *The Education of Years 7 to 10 Students: A focus on their teaching and learning needs*, 2010 [Online], accessed 17 December 2011. Available from <http://www.educationcounts.govt.nz/publications>

¹¹ Ministry of Education, *Attendance in New Zealand Schools in 2011* [Online], accessed 17 December 2011. Available from http://www.educationcounts.govt.nz/_data/assets/pdf_file/0019/107056/Report_Attendance-Survey_31-Jan-2012.pdf

¹² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, *สถิติข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน2554* [Online], accessed 18 January 2012. Available from http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=2113

ประถมศึกษาหรือขยายโอกาส นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนในกลุ่มดังกล่าวยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสิทธิเด็กน้อย รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการยังไม่ได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนศึกษาอย่างจริงจัง มากนัก ซึ่งหากจะให้เรื่องของสิทธิมนุษยชนซึ่งรวมถึงสิทธิเด็ก เป็นวิถีชีวิตของทุกคน ในสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และครูต้อง ยอมรับและตระหนักในคุณค่าของสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมสนับสนุน ต้องให้ การสนับสนุนความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึก ปลูกฝังค่านิยมที่สนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยชน และการฝึกปฏิบัติในชีวิตจริง¹³ โดยที่ การศึกษาเรื่องสิทธิเด็กจะมุ่งเน้นการเรียนรู้ถึงสิทธิของเด็ก และช่วยให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติในเรื่องของสิทธิ พร้อมนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในระหว่างที่อยู่ในวัยเด็ก¹⁴

จากรายงานการติดตามสถานการณ์ทางสังคมไทยในเรื่องการปรับปรุงการมัธยมศึกษาของธนาคารโลก ในปี พ.ศ.2549 พบว่าในเรื่องโอกาสและความเท่าเทียมในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย มีอัตราการเข้าเรียนสุทธิและเข้าเรียนจริงในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญใน 15 ปีที่ผ่านมา เด็กเกือบทุกคนมีโอกาสเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา รัฐบาลไทยได้พยายามแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายที่ไม่ยุติธรรมในการมีส่วนร่วมในการศึกษา และมีการนำมาตรการทางนโยบายสำคัญหลายประการมาปฏิบัติเพื่อเพิ่มจำนวนนักเรียน เช่น กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โครงการจักรยานยืมเรียนสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล ทำให้อัตราการเข้าเรียนของกลุ่มต่างๆ ทั้งชายและหญิง ชุมชนเมืองและชนบท ภูมิภาค และกลุ่มสถานภาพทางเศรษฐกิจทุกกลุ่ม ขยายตัวขึ้นแต่อย่างไรก็ดี ขณะนี้ช่องว่างระหว่างชุมชนเมืองและชนบทลดน้อยลง ช่องว่างระหว่างชายและหญิงกลับขยายตัวเพิ่มขึ้น และนักเรียนหญิงได้รับผลประโยชน์มากกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตว่าอุปสรรคการเข้าเรียนมัธยมศึกษาอันเป็นผลมาจากรายได้ของครอบครัว ยังคงเป็นประเด็นนำห่วงใยสำคัญในประเทศไทย และยังคงมีเด็กที่ยังต้องออกจากระบบการศึกษากลางคัน นอกจากนี้ใน การจัดการศึกษา ยังไม่ได้ตอบสนองความต้องการในอนาคต ที่ต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอ ที่จะให้โอกาสแก่เด็กที่ด้อยโอกาสในการเข้าเรียน ความยืดหยุ่นในเรื่องสถานที่ ตาราง

¹³ วไล ภูมิมเพชร์, รายงานสำรวจและประเมินผลการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษาต่ำกว่าอุดมศึกษา(กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2544), 4.

¹⁴ Akihito Kita, "Child Rights Education in Japanese Schools," in Human Rights Education in Asia-Pacific (2008) [Online], accessed 18 December 2011. Available from <http://hurights.or.jp/archives/asia-pacific/section1/12%20Akihito%20Kita.pdf>

เรียน และหลักสูตรที่เหมาะสมมากขึ้น ตามความต้องการของเด็กที่ไม่สามารถเข้าเรียน ในแบบเดิม เช่นกลุ่มแรงงานอพยพ เป็นต้น¹⁵

จากการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กในสังคมไทย พบว่า การคุ้มครองเด็กที่เป็นอยู่ยังไม่เป็นระบบ ทำให้เกิดภาวะรวมกันทำแต่ไร้ทิศทาง ยังไม่สามารถแสดงภาพรวมให้เห็น สถานการณ์เด็กในเชิงยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนนัก และเสนอแนะว่าใน การคุ้มครองเด็กควรทำทั้งในระดับพื้นที่ กว้าง และครอบคลุมภาพรวม ในเชิงโครงสร้างที่กำหนดนโยบาย ในระดับกลางคือการเกิดขึ้นในฐานองค์กร หน่วยงาน กำหนดกลไกการปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อเป็นหลักประกันว่าสังคมไทยมียุทธศาสตร์คุ้มครองเด็กที่ครอบคลุม มีระบบ และมาตรฐาน ขณะที่ในระดับฐานรากเป็นการกำหนดการคุ้มครองเด็กในเชิงพื้นที่ ชุมชน ซึ่งต้องการความหลากหลาย ยืดหยุ่น และการกำหนดเป้าหมายในการจัดระบบคุ้มครองเด็กที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และฐานทรัพยากร โดยเฉพาะในระดับพื้นที่ที่ต้องการการออกแบบพิเศษที่สอดคล้องกับปัญหาและทรัพยากรที่มีอยู่ เน้นการประสานทำงานร่วมกันในลักษณะภาคีร่วมมากกว่าตัว ่างคนต่างทำ การเสริมสร้างกลุ่มเครือข่ายพ่อแม่ ครู ผู้นำชุมชน การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะและความเข้าใจของพ่อแม่ผู้ปกครอง การสร้างระบบส่งต่อด้านการศึกษาให้เด็กมีโอกาสเรียนในระดับสูง โดยการทำงานร่วมกันของครู พ่อแม่ ชุมชน และองค์กรที่ทำงานกับเด็กทางด้านการศึกษา¹⁶

นอกจากนี้วิทยากร เชียงกูร ได้กล่าวถึงแนวโน้มทางสังคมของประเทศไทยว่า เป็นสังคมที่มีปัญหาที่เห็นได้ชัดทั้งในเรื่องปัญหาด้านสุขภาพจะเพิ่มขึ้น ครอบครัวยากจนลดลง ชุมชนเข้มแข็งลดลง การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมและประชาชนเป็นหนี้มากขึ้น คนเข้าไม่ถึงระบบประกันสังคม สภาพแวดล้อมระบบนิเวศไม่สมดุลเพิ่มขึ้น อาชญากรรมและยาเสพติดเพิ่มขึ้น ปัญหาทุจริต ต้อฉล การละเมิดสิทธิมนุษยชน การขัดแย้งและความรุนแรงเพิ่มขึ้น เด็กเยาวชนมีปัญหาพฤติกรรมเสี่ยง เสพเหล้าบุหรี่ ทำผิดเรื่องยาเสพติด ลักทรัพย์ ทำร้ายกันเพื่ มขึ้น นอกจากนี้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าประเทศพัฒนาปานกลางระดับใกล้เคียงกับไทย โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การศึกษาและสาธารณสุข โดยเฉพาะสมรรถนะการศึกษาของไทยมีปัญหาทั้งความไม่เสมอภาคของโอกาสในการได้รับกา ารศึกษา และ

¹⁵ Luis Benveniste, *Thailand Social Monitor : Improving Secondary Education* (Bangkok : Ngandee Creation Co.,Ltd., 2006)., 4 -5.

¹⁶ อภิญญา เวชยชัย, *การพัฒนาระบบการคุ้มครองเด็กในสังคมไทย*(กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทริปปี้ล เอ ก็อปปี, 2552).

คุณภาพการศึกษาที่สะท้อนให้จากการประเมินวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และอื่นๆ ที่นักเรียนไทยสอบได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าหลายประเทศ ทั้งนี้จากรายงานสภาวะการศึกษาไทย พ.ศ.2550/2551 แสดงให้เห็นว่าการศึกษาของไทยยังคงมีปัญหาในด้านความไม่เสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษา และได้เสนอทางออกของการปฏิรูปการศึกษาว่า ต้องเปลี่ยนเป้าหมายของการพัฒนาประเทศจากการเน้นความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจไปเป็นเพื่อความสุขของประชาชน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความฉลาดทุกด้าน (ปัญญา อารมณ์ จิตสำนึก) อย่างมีความสุข และเพื่อที่จะได้มีเจตคติที่จะไปใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข เด็กที่ได้เรียนรู้อย่างมีความสุขจะมีความพอใจ มีแรงจูงใจในการเรียนรู้จากภายในตัวเอง คืออยากเรียนเพราะอยากรู้ ที่สำคัญกว่าแรงจูงใจภายนอกที่เน้นเรื่องคะแนนผลการตอบแทน จะเรียนได้ดี มีความกระตือรือร้น มานะอดทน คิดสร้างสรรค์ มีสมาธิเข้ากับเพื่อนและครูได้ดี และเป็นคนดีได้มากกว่า คนที่รู้สึกเครียด เครียด เป็นทุกข์จิตกังวล รู้สึกเหมือนถูกบังคับให้มาเรียน หากครูพ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียนนักศึกษาเข้าใจความสำคัญของการเรียนอย่างมีความสุขเพื่อความสุขและปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผล เพื่อเป้าหมายในการส่งเสริมผู้เรียนให้รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างมีความสุขมีความภูมิใจ และเพื่อความสุขความภูมิใจแล้ว จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้เรียนอย่างสำคัญ¹⁷ ซึ่งสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญคันธวงศ์ ที่ศึกษาภาพอนาคตด้านสังคมของประเทศไทยพบว่า อนาคตของสังคมไทยจะเป็นสังคมที่มีความเป็นเมืองและเป็นสากลมากขึ้น สังคมที่การคอร์รัปชันกระทำได้อย่างขึ้นขึ้น สังคมที่ตระหนัก ในสิทธิมนุษยชนมากขึ้น สังคมที่ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สังคมที่มุ่งสู่การเรียนรู้มากขึ้น และคุณลักษณะของคนไทยในอนาคต ประกอบด้วย มิติด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ ทักษะความสามารถ ลักษณะชีวิต¹⁸

นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทางโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ.2550-2559) ซึ่งจัดทำขึ้นบนพื้นฐานจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ แนวทางในการพัฒนาเด็กในทศวรรษใหม่ ที่มุ่งเน้นวิธีการรุกเชิงบวกควบคู่กับการตั้งรับ รวมทั้ง การอาศัยฐานครอบครัว และฐานชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพของแต่ละพื้นที่ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ รวม 11 ด้าน คือ 1) ครอบครัวกับเด็ก 2) สุขภาพ

¹⁷ วิทยากร เชียงกูร , สภาวะการศึกษาไทย พ .ศ. 2550/2551 (กรุงเทพฯ มหานคร : ห้างหุ้นส่วน วิ.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2551).

¹⁸ เกรียงศักดิ์ เจริญคันธวงศ์ , ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน วิ.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2546).

กายและสุขภาพจิตของเด็ก 3) การเสริมสร้างความปลอดภัยและการป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก 4) เด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์ 5) การศึกษากับเด็ก 6) เด็กกับนันทนาการ 7) สื่อมวลชนกับเด็ก 8) วัฒนธรรมและศาสนากับเด็ก 9) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก 10) การปกป้องคุ้มครองเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ 11) กฎหมาย กฎและระเบียบที่เกี่ยวกับเด็ก สำหรับด้านการศึกษา กับเด็ก ได้กำหนดให้มีการรณรงค์ให้เด็กทุกคนได้รับบริการการเรียนรู้ตามวัย โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และในรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้สามารถยังชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงปลอดภัย และรู้เท่าทันในสังคมไทยและสังคมโลก¹⁹ ทั้งนี้จากการศึกษาปัญหาความร่วมมือในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านนโยบาย/แผน และการบริหารจัดการ พบว่า มีแผนหลายฉบับที่มีคุณภาพแต่ขาดการนำไปปฏิบัติหรือนำไปปฏิบัติแต่ก็ขาดความต่อเนื่องและขาดการติดตามงานอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดระบบการประสานเพื่อติดตามแผนเพื่อให้เกิดพลังจากความเป็นเอกภาพ กลไกการดำเนินงานด้านเด็กในบางเรื่องยังอ่อนแอ ขาดการสร้างพลังกำลัง (Capacity Building) และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบบางฉบับยังเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเด็ก การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดกฎหมาย กฎและระเบียบในบางเรื่องที่จะเอื้อต่อการพัฒนาเด็ก และสิทธิเด็ก²⁰

จากสถานการณ์ปัญหา และงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีหน้าที่ในการดูแลจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กที่อยู่ในวัยรุ่นที่เสี่ยงต่อปัญหาต่าง ๆ ที่มีความ ซับซ้อน รุนแรง ทั้งยังมีปัญหาเดิมที่ยังไม่ได้ถูกแก้ไขทั้ง ปัญหาสุขภาพ การขาดโอกาสทางการศึกษา การถูกละเลยทอดทิ้งจากพ่อแม่ผู้ปกครอง การตกเป็นเหยื่อ ของ ความรุนแรงในครอบครัว และการมีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมหรืออยู่ในสถานการณ์ ที่เสี่ยงต่อแหล่งก่อเกิดปัญหาต่าง ๆ และมีปริมาณเพิ่มขึ้น รวมทั้ง ปรากฏในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ยากแก่การจัดการมากขึ้น การจัดการศึกษาที่ยังคงมีปัญหาทั้งในเรื่องของโอกาส ได้รับการศึกษา และคุณภาพ การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ภาพอนาคตของสังคมไทย และการศึกษาไทย ความสำคัญของสิทธิเด็ก ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของ แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ของ

¹⁹ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550-2559) (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.,2550), 3-7.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, 2.

ประเทศ ตลอดจนการให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนของประชาคมอาเซียน ที่ให้มีการจัดตั้ง องค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเครือข่ายและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับ วิธีการและกลยุทธ์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังได้ประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการ เสริมสร้างความร่วมมือทางการศึกษาอาเซียนที่เรียกว่า “ปฏิญญาชะอำ- หัวหิน” ที่ย้ำถึง บทบาทสำคัญของการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยมีสาระสำคัญที่สนับสนุนความ เข้าใจและตระหนักผ่านหลักสูตรอาเซียนในโรงเรียนที่เน้นหลักการแห่งประชาชาติ ปไตย เคารพใน สิทธิมนุษยชน และค่านิยมในเรื่องแนวทางสันติ สนับสนุนความเข้าใจ ตระหนักรู้ในความ หลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อในแต่ละภูมิภาค²¹ การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ พบว่ายังไม่มีกรกล่าวถึงเรื่องนี้เป็นกรเฉพาะ และเมื่อพิจารณาสถานการณ์ในการดำเนิน ภารกิจเกี่ยวกับสิทธิเด็กตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ยังคงมีช่องว่างระหว่างหลักการ และการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า การบริหารจัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็ก ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ มีองค์ประกอบใดบ้าง รูปแบบ การบริหารจัดการ ศึกษา เพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของ สถานศึกษาเป็นอย่างไร และ รูปแบบการบริหารจัดการ ศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญเป็น อย่งไร เพื่อการเสริมสร้างสิทธิเด็กตาม พันธะผูกพันของประชาคมอาเซียน ประชาคมโลก และประโยชน์ต่อการวางแผน การกำหนด นโยบาย ตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งการขยายองค์ ความรู้ต่อกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ
2. เพื่อทราบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตาม ความคิดเห็นของสถานศึกษา
3. เพื่อทราบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตาม ความคิดเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

²¹ กระทรวงศึกษาธิการการศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน2558 [Online], accessed 18 October 2011. Available from <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/book/other/ASEAN/ed-building-ASEANcommunity.pdf>

ข้อคำถามของการวิจัย

1. การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ มีองค์ประกอบใดบ้าง
2. รูปแบบการบริหารจัดการ ศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา เป็นอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจาก หลักการและสิทธิพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้กำหนดหลักการพื้นฐาน 4 ประการ ได้แก่ การไม่เลือกปฏิบัติ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอดและการพัฒนา และการยอมรับความคิดเห็นของเด็ก และสิทธิ 4 ด้าน ได้แก่ 1) สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอด ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานในการ ดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ได้รับความรักความเอาใจใส่ ฝึกครอบครัวและสังคม 2) สิทธิในการพัฒนา ได้แก่ สิ่งที่เด็กต้องการเพื่อการพัฒนา อย่างเต็ม ศักยภาพ เช่น สิทธิในการศึกษา การเล่น การพักผ่อน กิจกรรมทางวัฒนธรรม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การมีอิสระในการคิด มโนธรรม และการนับถือศาสนา การพัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางสังคม จิตใจและสุขภาพร่างกาย 3) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง จากการเลือกปฏิบัติ การล้ มึงละเมิด การทำร้าย ภัย การกลั่นแกล้ง ฆังแก การถูกทอดทิ้งละเลย การลักพาตัว การใช้แรงงาน ความยุติธรรม และการหาประโยชน์ 4) สิทธิในการมีส่วนร่วม ได้แก่ การยินยอมให้เด็กได้รับบทบาทที่สำคัญในชุมชน ให้อิสระที่จะแสดงความคิดเห็น การพูดในสาระที่ส่งผล กระทบต่อชีวิตของตนเอง มีส่วนร่วมสมาคมและสังสรรค์ด้วยความสงบสุข ได้รับโอกาสที่จะเพิ่มพูน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในสังคม และในการเตรียมตัว ที่จะรับภาระของสังคมเมื่อเติบโตขึ้น

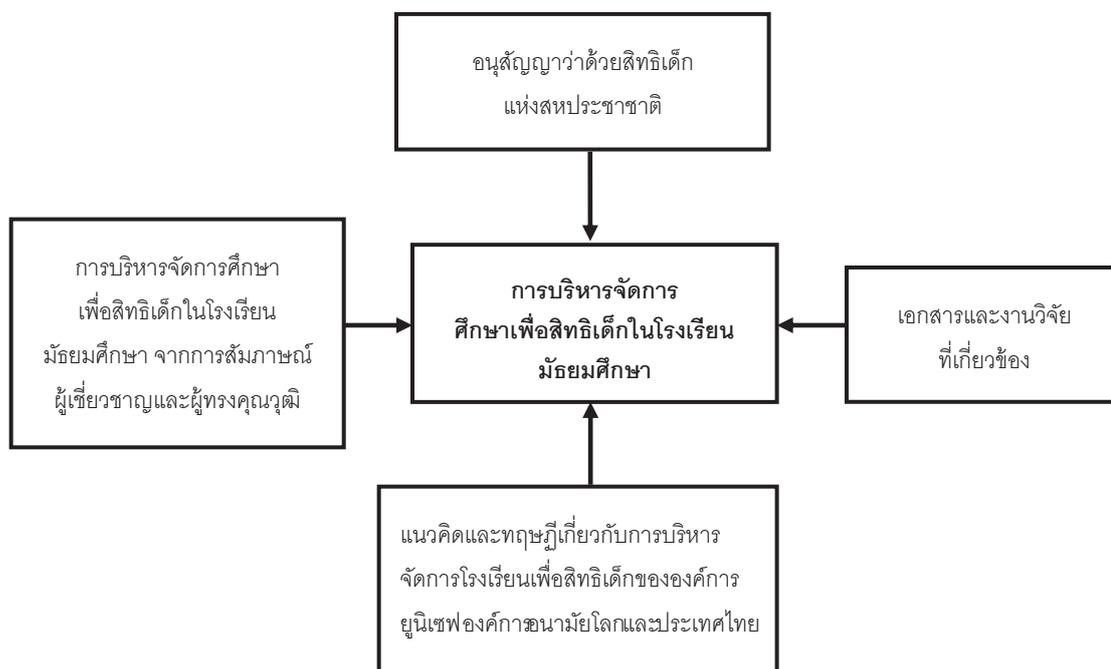
สำหรับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนตามหลักการและทฤษฎีโรงเรียนเพื่อนเด็กขององค์การเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ประกอบด้วย 1) เด็กเป็นศูนย์กลาง □ ได้แก่ การเรียนการสอนเด็กที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยที่มีการออกแบบ ที่เหมาะสม การบริการ นโยบาย และการกระทำ 2) การมีส่วนร่วม

แบบประชาธิปไตย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเด็ก ครอบครัวและชุมชน นโยบายและการสนับสนุนที่เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการมีส่วนร่วม รวม สายสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน 3) ความครอบคลุมทั่วถึง ได้แก่ การค้นหาเด็ก ความครอบคลุมทั่วถึงเด็กทุกคน บทบาทชายหญิงและความเป็นมิตรกับเด็กหญิง นโยบายและการบริกาสนับสนุนการเข้าเรียนและการคงอยู่ ส่วนองค์การอนามัยโลกได้กำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนเพื่อนเด็ก ดังนี้

- 1) โรงเรียนส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างนักเรียนชายและหญิงและระหว่าง นักเรียนต่างเชื้อชาติ ศาสนาและกลุ่มสังคม
- 2) โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมทางการ เรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 3) โรงเรียนไม่มีการทำโทษเด็กทางร่างกาย
- 4) โรงเรียนดูแลป้องกันนักเรียนไม่ให้เกิดการข่มขู่และทำร้ายร่างกายกัน
- 5) โรงเรียนสนับสนุนและจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ในโรงเรียนอย่างเป็นสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
- 6) โรงเรียนจัดการศึกษาที่ตอบสนองและสอดคล้องกับชีวิตจริง
- 7) โรงเรียนช่วยให้นักเรียน พ่อแม่และครูสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับชีวิตครอบครัว
- 8) โรงเรียนสนับสนุนและให้คุณค่าแก่พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเช่นเดียวกับความสามารถทางการเรียน
- 9) โรงเรียนส่งเสริมความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเองแก่นักเรียน

นอกจากนี้ ในทัศนะของแฮมมาเบอร์ก (Hammarberg) โรงเรียนในฐานะผู้ให้สิทธิทางการศึกษาควรเสริมสร้างความสามารถของครูและบุคลากรในการรับฟังเด็ก การปรับปรุงการสนทนา และการส่งเสริมการแก้ไขความขัดแย้งแบบประชาธิปไตย ส่วนคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติเห็นว่าโรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก ในเรื่อง ชีวิตในโรงเรียน ระเบียบวินัย การสร้างสรรค์ ชุมชนโรงเรียนและสถานักเรียน โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ในเรื่องสิทธิเด็ก สำหรับสปีแวก (Spevak) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ พบว่าองค์ประกอบพื้นฐานประกอบด้วย 1) การทำงานร่วมกันทั้งโรงเรียน 2) การบูรณาการหลักสูตร 3) การอบรมครู 4) ความเป็นผู้นำของโรงเรียน 5) ความผูกพันของนักเรียน 6) การเรียนแบบร่วมมือ 7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 8) ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนและการดำเนินการป้องกันความรุนแรงที่มีประสิทธิผล ได้แก่ 1) ใช้กระบวนการที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ 2) มุ่งเน้นการป้องกัน โดยส่งเสริมการไม่ใช้ความรุนแรง การเคารพซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบ ความเมตตา และความร่วมมือกัน 3) การสร้างแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ในการเอาใจใส่และเห็นอกเห็นใจเด็กทุกคน 4) การให้การช่วยเหลือในทันที

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รวบรวม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านสิทธิเด็ก จากการสัมภาษณ์ รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประกอบเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (พ.ศ. 2550) (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.,2550), 9-11.

: UNICEF, Child-Friendly School Manual (USA: UNICEF, 2009), 3-4.

: UNICEF Innocenti Research Centre, "General Comment No. 1: The Aims of Education CRC/GC/2001/1, April 2001" General comments Of The Committee on the Rights of the Child (Forence : UNICEF, 2006), 3.

: Andrea Spevak, Bullying and Violence Prevention in Schools : A Focus on Personal and Social Development 2006 : 39-41 [Online], accessed 10 February 2012. Available from <http://www.sacsc.ca/PDF%20files/Research%20and%20Evaluation/Literature%20Review-Spevak-06.pdf>

: Thomas Hammarberg, A School for Children with Rights; The Significance of the United Nations Convention On the Rights of The Child for Modern Education Policy (Florence : UNICEF-Innocenti Research Centre, 1998), 7-8.

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่าเด็ก เมื่อกล่าวถึงเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก หรือในบริบททั่วไป และใช้คำว่านักเรียนเมื่อกล่าวถึงเด็กที่อยู่ในบริบทโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก หมายถึง องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ชั้นพื้นฐาน บนพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ประกอบด้วยสิทธิ 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอด สิทธิในการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง และสิทธิในการมีส่วนร่วม

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) เป็นหลัก แต่อาจมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา หรือระดับประถมศึกษา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ หมายถึง ข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ ที่ว่าด้วยศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน โดยค้ำประกันว่าเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและช่วยเหลือทั้งในสภาพแวดล้อมของครอบครัวและการเลี้ยงดูอื่นๆ บนพื้นฐานของประเพณีและค่านิยมทางวัฒนธรรมของชาติพันธ์และสังคม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับ อนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ และการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียน ดังนี้

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ มีหลักการแนวคิดที่สำคัญมาจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศสมาชิกที่ได้ลงนามรับรองต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน โดยมีหลักการแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้อธิบายคำว่า สิทธิมนุษยชน (human rights) ไว้ว่า “โดยที่การยอมรับนับถือเกียรติ ศักดิ์ประจำตัวและสิทธิเท่าเทียมกันและโอนมิได้ ของบรรดาสมาชิกทั้งหลายแห่งครอบครัวมนุษยชนเป็นหลักการพื้นฐานแห่งอิสรภาพนามยุติธรรมและสันติภาพในโลก” ซึ่งหมายความว่า สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีเกียรติศักดิ์ประจำตัว และไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ แต่นักปฏิบัตการสิทธิมนุษยชนได้ให้คำอธิบายว่า สิทธิมนุษยชน คือ สิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นคน ซึ่งทำให้คนๆ นั้นมีชีวิตอยู่รอดได้อย่างมีความเหมาะสมแก่ความเป็นคนและสามารถพัฒนาตนเองได้จากคำอธิบายดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า สิทธิมนุษยชน คือ สิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นคน เพื่อให้คนๆ นั้นมีชีวิตอยู่รอดได้และมี การพัฒนา²² สิทธิมนุษยชนแบ่งออกเป็นสองระดับ คือ ระดับแรก เป็นสิทธิที่ติดตัวคนทุก คนมาแต่เกิด ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ อยู่เหนือกฎหมายและอำนาจใด ๆ ของรัฐทุกรัฐ สิทธิเหล่านี้ได้แก่ สิทธิในชีวิต ห้ามฆ่าหรือทำร้าย

---

²² ศราวุฒิ ประทุมราช, สิทธิมนุษยชน: รวบรวมสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญ (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน และมูลนิธิฟรีดริค เฮแบร์ท, 2544), 3.

ต่อชีวิต ห้ามการค้ามนุษย์ ห้ามทรมานอย่างโหดร้ายคนทุกคนมีสิทธิในความเชื่อ มโนธรรมหรือลัทธิทางศาสนา ทางการเมือง มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และแสดงออกหรือการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ไม่ต้องมีกฎหมายมารองรับ สิทธิเหล่านี้ก็ดำรงอยู่ อย่างน้อยอยู่ในมโนธรรมสำนึกถึงบาปบุญคุณโทษที่อยู่ในตัวของแต่ละคน และระดับที่สอง เป็นสิทธิที่ต้องได้รับการรับรองในรูปของกฎหมาย หรือรัฐธรรมนูญหรือแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศ หรือต้องได้รับการคุ้มครองโดยรัฐบาล เป็นหลักประกันว่าคนทุกคนที่อยู่ในรัฐนั้นจะได้รับความคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่ ให้เหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์ได้แก่ การได้รับสัญชาติ การมีงานทำ การได้รับความคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคของหญิงชาย สิทธิของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกันการว่างงาน การได้รับบริการทางด้านสาธารณสุข การสามารถแสดงออกทางด้านวัฒนธรรมอย่างอิสระ สามารถได้รับความเพลิดเพลินจากศิลปะ วัฒนธรรมในกลุ่มของตน เป็นต้น

หลักการและสาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน(universal declaration of human rights)

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลงในปี ค.ศ.1945 (พ.ศ.2488) องค์การสหประชาชาติได้ถูกก่อตั้งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย สำคัญในการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อมนุษยชาติอย่างรุนแรงอีก และได้มีการยกร่างเอกสารสหประชาชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และได้นำเสนอร่างปฏิญญาให้สมัชชาใหญ่สหประชาชาติลงมติยอมรับและประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491) โดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่

1. สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด (natural rights) หมายความว่า มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีประจำตัว ตั้งแต่เกิดมาเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (human dignity) นี้ไม่มีใครมอบให้ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติได้กำหนดขึ้นในมนุษย์ทุกคน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หมายถึง คุณค่าของความเป็นคนในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ ทั้งในฐานะการดำรงตำแหน่งทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันและในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่งมีความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยก

2. สิทธิมนุษยชนเป็นสากลและไม่สามารถถ่ายโอนกันได้ (universality & inalienability) หมายความว่าสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นของคนทุกคนไม่มีพรมแดน ทุกคนมีสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน เพราะโดยหลักการแล้วถือว่า คนทุกคนย่อมถือว่าเป็นคน ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน มีเชื้อชาติ สัญชาติใดก็ตาม ย่อมมีสิทธิมนุษยชนประจำตัวทุกคนไป ไม่ว่าจะคนนั้นจะยากจนหรือร่ำรวย เป็นเด็ก ผู้หญิง หรือเป็นคนพิการ ส่วนที่กล่าวว่าสิทธิมนุษยชนไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ หมายความว่า ในเมื่อสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ มนุษย์แต่ละคนย่อมไม่สามารถมอบให้แก่ผู้ใดได้ ไม่มีใคร

ครอบคลุมแทนกัน เพราะเป็นเรื่องที่ธรรมชาติกำหนดขึ้น เป็นหลักการที่ทุกคนต้องปฏิบัติ แต่ในทางสากลได้มีการจัดหมวดหมู่และกลุ่มของสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของกลุ่มเฉพาะและสิทธิตามประเด็นปัญหา เช่น สิทธิสตรี สิทธิเด็ก สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิผู้ติดเชื้อ HIV/เอดส์ สิทธิของผู้ลี้ภัย เป็นต้น

3. สิทธิมนุษยชนไม่สามารถแยกส่วนได้ว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่า กัน (indivisibility) สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองไม่สามารถแบ่ง แยกได้ว่ามีความสำคัญกว่าสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิทธิทั้งสองประการนี้ต่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้นรัฐบาลใดจะมาอ้างว่าต้องพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจหรือต้องแก้ปัญหาปากท้องก่อนแล้วจึงค่อยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ย่อมขัดต่อหลักการนี้

4. ความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (equality and non-discrimination) การเลือกปฏิบัติเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานในทุกสังคม และถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพราะเหตุว่าในฐานะที่เราเกิดมาเป็นคน ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นคนจน คนรวย คนพิการ เด็ก หรือผู้สูงอายุ คนป่วยหรือมีสุขภาพดี

5. การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิ (Participation and Inclusion) หมายความว่า ประชาชนแต่ละคนและกลุ่มของประชาชนหรือประชาสังคมย่อมมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเข้าถึง และได้รับประโยชน์จากสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

6. ตรวจสอบได้และใช้หลักนิติธรรม (accountability and the rule of law) หมายถึง รัฐและองค์กรที่มีหน้าที่ในการก่อให้เกิดสิทธิมนุษยชน ต้องตอบคำถามให้ได้ว่าสิทธิมนุษยชนได้รับการปฏิบัติให้เกิดผลจริงในประเทศของตน ส่วนสิทธิโดยยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการสากล ก็ต้องอธิบายต่อสังคมได้ว่าจะมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร โดยเฉพาะรัฐต้องมีมาตรการ ปกครองประเทศโดยใช้หลักนิติธรรม หรือปกครองโดยอาศัยหลักการที่ใช้กฎหมายอย่างเที่ยงธรรม ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย มีกระบวนการไม่ซับซ้อนเป็นไปตามหลักกฎหมาย และมีความเท่าเทียมกันเมื่ออยู่ต่อหน้ากฎหมาย ไม่มีใครอยู่เหนือกฎหมายได้²³

สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนประกอบด้วยข้อความ 30 ข้อ เนื้อหาแบ่งเป็น 4 ส่วน ส่วนที่หนึ่งกล่าวถึงหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนส่วนที่สองกล่าวถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ส่วนที่สามกล่าวถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และส่วนที่สี่

²³ UNDP, Indicators for Human Rights Based Approaches to Development in UNDP Programming : A Users' Guide (New York : UNDP, 2006), 17-18.

กล่าวถึงหน้าที่ของบุคคล สังคม และรัฐ โดยการทำที่ที่จะต้องดำเนินการสร้างหลักประกันให้มีการคุ้มครองสิทธิที่ปรากฏในปฏิญญา และให้ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโดยสรุป ดังนี้

ข้อ 1 ทุกคนมีศักดิ์ศรี สิทธิ และเสรีภาพเท่าเทียมกัน และต้องปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้อง

ข้อ 2 ทุกคนมีสิทธิ และเสรีภาพ อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

ข้อ 3 ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิตอยู่ และมีความมั่นคง

ข้อ 4 ห้ามบังคับคนให้เป็นทาส และห้ามค้าทาสทุกรูปแบบ

ข้อ 5 ห้ามการทรมาน หรือการลงโทษทารุณโหดร้ายผิดมนุษย

ข้อ 6 สิทธิในการได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย

ข้อ 7 สิทธิในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อ 8 สิทธิในการได้รับการเยียวยาจากศาล

ข้อ 9 ห้ามการจับกุม คุมขัง หรือเนรเทศโดยพลการ

ข้อ 10 สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย

ข้อ 11 สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ก่อนศาลตัดสิน และต้องมีกฎหมาย

กำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด

ข้อ 12 ห้ามรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน การติดต่อสื่อสาร รวมทั้งห้ามทำลายชื่อเสียงและเกียรติยศ

ข้อ 13 เสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ในประเทศ รวมทั้งการออกนอกประเทศหรือกลับเข้าประเทศโดยเสรี

ข้อ 14 สิทธิในการลี้ภัยไปประเทศอื่นเพื่อให้พ้นจากการถูกประหารชีวิต

ข้อ 15 สิทธิในการได้รับสัญชาติและการเปลี่ยนสัญชาติ

ข้อ 16 สิทธิในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

ข้อ 17 สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

ข้อ 18 เสรีภาพในความคิด มโนธรรม ความเชื่อ หรือการถือศาสนา

ข้อ 19 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสาร

ข้อ 20 สิทธิในการชุมนุมโดยสงบและรวมกลุ่ม และห้ามบังคับเป็นสมาชิกสมาคม

ข้อ 21 สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลทั้งทางตรงและโดยผ่านผู้แทน อย่างอิสระ และมี

สิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะโดยเท่าเทียมกัน

ข้อ 22 สิทธิในการได้รับความมั่นคงทางสังคม และได้รับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยการกำหนดระเบียบและทรัพยากรของประเทศตนเอง

ข้อ 23 สิทธิในการมีงานทำตามที่ต้องการ และได้รับการประกันการว่างงานรวมทั้งได้รับค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับงานอย่างเดียวกัน และรายได้ต้องพอแก่การดำรงชีพสำหรับตนเองและครอบครัว ตลอดจนมีสิทธิ ก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน

ข้อ 24 สิทธิในการพักผ่อนและมีเวลาพักจากการทำงาน

ข้อ 25 สิทธิในการได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างเพียงพอ ได้รับปัจจัยสี่ สวัสดิการสังคม ประกันการว่างงาน เจ็บป่วย เป็นหม้าย ผู้สูงอายุ ตลอดจนต้องคุ้มครองแม่และเด็กเป็นพิเศษ

ข้อ 26 สิทธิในการได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อ 27 สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน และได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อ 28 สังคมต้องมีระเบียบทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้บุคคลได้รับสิทธิ และเสรีภาพตามปฏิญานี้

ข้อ 29 บุคคลย่อมมีหน้าที่ต่อชุมชน การใช้สิทธิเสรีภาพจะต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ข้อ 30 ห้ามมิให้รัฐ กลุ่มชน หรือบุคคล กระทำการทำลายสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองในปฏิญานี้²⁴

สิทธิมนุษยชน ที่ปรากฏในปฏิญานี้สากล และเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้น จะครอบคลุมสิทธิ 5 ประเภท คือ สิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม ดังนี้

1. สิทธิพลเมือง ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต ไม่ถูกทรมาน ไม่ถูกทำร้ายหรือฆ่า สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สิทธิในความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมายสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการจับกุมหรือคุมขังโดยมิชอบสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีในศาลอย่างยุติธรรมโดยผู้พิพากษาที่มีอิสระ สิทธิในการได้รับสัญชาติ เสรีภาพของศาสนิกชนในการเชื่อถือและปฏิบัติตามความเชื่อถือ

²⁴ กระทรวงยุติธรรม และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีมติเพื่อดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552 – 2556) สำหรับองค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2552), 27- 28.

2. สิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี

3. สิทธิทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำได้เลือกงานอย่างอิสระและได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างพอเพียง

4. สิทธิทางสังคม ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ แม่และเด็กต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

5. สิทธิทางวัฒนธรรม ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติตามวิถีวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจด้านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิงได้โดยไม่มีใครมาบังคับ

จากหลักการและสาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สรุปได้ว่า มนุษย์มีสิทธิติดตัวมาแต่เกิด มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคกัน ดังนั้นจึงห้ามเลือกปฏิบัติต่อมนุษย์และควรปฏิบัติต่อกันเสมือนเป็นพี่น้อง สิทธิมนุษยชนนี้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐ บาลทุกประเทศที่จะสร้างหลักประกันแก่ทุกชีวิตด้วยการเคารพหลักการของสิทธิเสรีภาพที่ปรากฏในปฏิญญานี้ เพื่อให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันสำหรับการปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศอันจะเป็นพื้นฐานแห่งเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เริ่มต้นมาจากการคำนึงถึงหลักสำคัญ 5 ประการ คือ สิทธิพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สำหรับเรื่องสวัสดิภาพและการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กที่กำหนดไว้ในปฏิญญาเจนีวา ในปี ค.ศ.1923 โดย “สหภาพกองทุนช่วยเหลือเด็กระหว่างประเทศ” เป็นความพยายามครั้งแรกที่จะรวบรวมเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิเด็กไว้ภายใต้เอกสารฉบับเดียวกัน และได้มีการเพิ่มเติมไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเมื่อปี ค.ศ.1948 ซึ่งได้กลายมาเป็นพื้นฐานของข้อความทั้งสิบข้อในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ.1959 ความจำเป็นต้องมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นส่วนสำคัญของสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่า

ด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491 และกติกาสากลต่างๆ รวมทั้งเอกสารอื่นๆ ที่มีผลบังคับทางกฎหมาย เพื่อก่อให้มีการเสริมสร้างและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง ในฐานะที่เป็นมนุษย์เด็กต้องได้รับการปกป้องคุ้มครอง และได้รับสิทธิในการพัฒนา แต่อย่างไรก็ตามยังมีเด็กจำนวนมากทั่วโลก ที่ยังไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครองดูแล และไม่ได้รับการพัฒนาตามสิทธิที่พึงได้รับ ดังนั้นการพิทักษ์สิทธิเด็ก จึงควรต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่แน่นอนเป็นที่ยอมรับโดยทัดเทียมกัน คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ จึงได้ริเริ่มจัดทำร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในปี พ.ศ. 2522 และเสร็จสิ้นในปี พ.ศ.2532 ซึ่งเป็นปีที่มีความสำคัญมากสำหรับเด็กเพราะเป็นวาระครบรอบ 30 ปี ของปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และครบรอบ 10 ปี ของปีเด็กสากล และมีผลบังคับใช้ในปี 2533

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ประกอบด้วยข้อความ 54 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อที่ 1 ถึง ข้อที่ 41 เป็นข้อที่ว่าด้วยหลักการและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ที่เด็กพึงได้รับ ส่วนที่ 2 ข้อที่ 42 ถึงข้อที่ 45 เป็นข้อที่กำหนดเป็นหลักเกณฑ์และแบบพิธีซึ่งประเทศที่ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาต้องปฏิบัติตาม และส่วนที่ 3 ข้อที่ 46 ถึงข้อที่ 54 เป็นข้อเกี่ยวข้องกับกลไกของอนุสัญญา ซึ่งกำหนดวิธีการสอดส่อง ดูแลการปฏิบัติตามอนุสัญญาและกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ในการบังคับใช้

สรุปสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแต่ละข้อ ดังนี้

ข้อ 1 ความหมายของเด็ก เด็กหมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่าสิบแปดปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น

ข้อ 2 การไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) สิทธิทุกอย่างใช้ได้กับเด็กทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้น เป็นพันธะของ รัฐที่จะต้องคุ้มครองเด็กจาก การเลือกปฏิบัติ ไม่ว่า ในรูปแบบใด และ ดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมสิทธิของเด็ก

ข้อ 3 ประโยชน์สูงสุดของเด็ก (best interests of the child) การกระทำใดที่เกี่ยวกับเด็ก ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก รัฐจะให้การดูแลอย่างเพียงพอแก่เด็ก เมื่อบิดามารดา หรือผู้อื่นที่ได้รับมอบหมายให้มีความรับผิดชอบไม่สามารถทำดั่งนั้นได้

ข้อ 4 การใช้สิทธิ รัฐต้องทำทุกอย่างที่สามารถทำได้ เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิที่ระบุไว้ในอนุสัญญา

ข้อ 5 การแนะแนวทางของบิดามารดา และความสามารถของเด็กที่กำลังพัฒนา รัฐต้องเคารพสิทธิ และความรับผิดชอบหน้าที่ของครอบครัว และครอบครัวขยายที่จะให้การแนะแนวแก่เด็กที่เหมาะสมต่อความสามารถที่กำลังพัฒนาของเด็ก

ข้อ 6 การอยู่รอดและการพัฒนา เด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวในการมีชีวิต รัฐมีพันธะที่จะประกันว่าเด็กได้อยู่รอด และพัฒนา

ข้อ 7 ชื่อและสัญชาติ (name and nationality) เด็กมีสิทธิที่จะมีชื่อตั้งแต่เกิด และมีสิทธิได้สัญชาติ และรู้จัก และได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากบิดามารดาเท่าที่เป็นไปได้

ข้อ 8 การรักษาเอกลักษณ์ (preservation of identity) รัฐมีข้อผูกพันที่จะคุ้มครอง และถ้าจำเป็นต้องกำหนดการยอมรับนับถือขั้นพื้นฐานต่อเอกลักษณ์ของเด็ก รวมถึงสัญชาติ ชื่อ และความสัมพันธ์กับครอบครัว

ข้อ 9 การแยกจากครอบครัว (separation from parent) เด็กมีสิทธิที่จะอยู่กับบิดามารดา นอกจากจะไม่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก เด็กยังมีสิทธิที่จะดำรงการติดต่อกับบิดามารดา ทั้งสองคนถ้าต้องแยกจากคนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคน

ข้อ 10 การกลับไปอยู่ร่วมกันใหม่กับครอบครัว (family reunification) เด็กและบิดามารดามีสิทธิที่จะออกจากประเทศใดประเทศหนึ่ง และกลับเข้าประเทศของตนโดยมีเจตน์จำนงเพื่อกลับไปอยู่ร่วมกันใหม่หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดา

ข้อ 11 การย้ายเด็กที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและการนำเด็กไปต่างประเทศแล้วไม่กลับ รัฐมีพันธะที่จะป้องกันและแก้ไขการลักพาตัวเด็ก หรือการกักกันตัวเด็กไว้ต่างประเทศ โดยบิดามารดาคนใดคนหนึ่งหรือบุคคลที่สาม

ข้อ 12 ความคิดเห็นของเด็ก เด็กมีสิทธิได้ออกความคิดเห็นของตนเองอย่าง เสรี และความคิดเห็นนั้น ได้รับการพิจารณาในทุก ๆ เรื่อง หรือกระบวนการในทุกๆ เรื่อง หรือกระบวนการที่มีผล กระทบต่อเด็ก

ข้อ 13 เสรีภาพในการแสดงออก เด็กมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น ได้รับข้อมูล บอกความคิด หรือข้อมูล โดยไม่มีพรมแดนขัดกัน

ข้อ 14 เสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา รัฐจะเคารพต่อสิทธิของเด็กที่จะมีเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา ขึ้นอยู่กับการแนะนำที่เหมาะสมจากบิดามารดา

ข้อ 15 เสรีภาพในการคบค้าสมาคม เด็กมีสิทธิที่จะพบกับผู้อื่น และเข้าร่วมหรือจัดตั้งสมาคมใด ๆ

ข้อ 16 การคุ้มครองความเป็นส่วนตัว เด็กมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการ แทรกแซงเรื่องส่วนตัว ครอบครัว บ้าน และจดหมายติดต่อสื่อสาร และจากการถูกฟ้องร้องหรือกล่าวร้าย

ข้อ 17 ได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง รัฐจะให้ความมั่นใจว่า เด็กได้รับข่าวสารและเอกสารจากแหล่งต่างๆ และจะส่งเสริมสื่อมวลชน ให้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ที่จะให้ประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรมแก่เด็ก และดำเนินการปกป้องเด็กจากข้อมูล ข่าวสารและเอกสารที่เป็นภัยต่อเด็ก

ข้อ 18 ความรับผิดชอบของบิดามารดา บิดามารดามีความรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูเด็ก รัฐจะสนับสนุนบิดามารดาในเรื่องนี้ รัฐจะให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่บิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ข้อ 19 การคุ้มครองจากการกลั่นแกล้งหรือการกระทำที่ละเลย

รัฐจะคุ้มครองเด็กจากการปฏิบัติที่ไม่ดีจาก บิดามารดา หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบในการดูแลเด็ก และจัดตั้งโครงการทางสังคมที่เหมาะสม เพื่อป้องกันเด็กมิให้ถูกกลั่นแกล้งและการปฏิบัติต่อผู้ตกเป็นเหยื่อ

ข้อ 20 การคุ้มครองเด็กที่ไม่มีครอบครัว

รัฐมีพันธะให้ความ คุ้มครอง เป็นพิเศษแก่เด็ก ที่ถูกพรากจากสภาพครอบครัว และให้ความมั่นใจว่ามีการดูแลเชิงครอบครัวที่เป็นทางเลือกอย่างเหมาะสม หรือการนำไปเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ แก่เด็กในกรณีเช่นนี้ ความพยายามที่จะดำเนินการจะต้อง ภูมิหลังทางวัฒนธรรมของเด็กด้วย

ข้อ 21 การรับเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม

ในประเทศที่มีการ ยอมรับหรือ อนุญาตให้มีการ รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จะต้องดูว่าเป็นไปเพื่อ ประโยชน์สูงสุดของเด็ก และต้องได้รับการ อนุมัติจากหน่วยงาน ที่มีอำนาจ และให้เด็กได้รับ การคุ้มครอง

ข้อ 22 เด็กผู้ลี้ภัย เด็กผู้ลี้ภัย หรือ เด็กที่ร้องขอสถานะเป็นผู้ลี้ภัย จะได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เป็นพันธะของรัฐที่จะร่วมมือกับองค์การที่มีอำนาจ ที่จะให้การคุ้มครองและช่วยเหลือ

ข้อ 23 เด็กพิการ เด็กพิการ มีสิทธิที่จะได้รับการดูแลเป็นพิเศษ การศึกษา และการฝึกอบรม ที่จะช่วยให้มีชีวิตที่ดีและใช้ชีวิตอย่างเต็มที่ และสามารถพึ่งตนเองได้ตามสมควร เข้ากับสังคมได้

ข้อ 24 สุขภาพและบริการสาธารณสุข

เด็กมีสิทธิได้รับการดูแลทางแพทย์และอนามัยอย่างดีที่สุดที่จะหา รัฐจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการให้บริการ สาธารณสุข มูลฐานและการป้องกัน ความรู้ด้านสาธารณสุข และ ลดอัตราการตายของทารก รัฐจะส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับนานาชาติในเรื่องนี้ และดูแลว่าไม่มีเด็กคนใดมิได้รับการสาธารณสุขที่ได้ผล

ข้อ 25 การทบทวนการให้เด็กอยู่ในความดูแล เด็กที่รัฐมอบให้อยู่ในความดูแลของผู้อื่น ด้วยเหตุผลเพื่อให้ได้รับการเลี้ยงดู ค้ำครอง หรือการปฏิบัติต่อ มีสิทธิได้รับการทบทวนการดูแลนั้นเป็นประจำ

ข้อ 26 สวัสดิการสังคม

เด็กมีสิทธิได้รับประโยชน์จากการบริการทางสังคม รวมทั้งการประกันสังคม

ข้อ 27 มาตรฐานความเป็นอยู่ เด็กทุกคนมีสิทธิมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีพอสำหรับการพัฒนาด้านร่างกาย สมอง จิตใจ ศิลธรรม และสังคม บิดามารดาที่มีความรับผิดชอบเบื้องต้น ในการให้ความมั่นใจว่าเด็กมี มาตรฐาน ความเป็นอยู่ที่ดี พอ หน้าที่ของรัฐคือให้แน่ใจว่า เป็นไปตาม ความรับผิดชอบนี้ ความรับผิดชอบของรัฐอาจรวมถึงการช่วยเหลือ ด้านวัตถุสิ่งของแก่บิดามารดา และเด็ก

ข้อ 28 การศึกษา

เด็กมีสิทธิได้รับการศึกษา และ หน้าที่ของรัฐคือให้แน่ใจว่า การศึกษาระดับประถมเป็น การศึกษา แบบให้เปล่าและ ภาคบังคับ ส่งเสริมให้มีการศึกษาระดับมัธยมในรูปแบบต่างๆ ที่เด็ก ทุกคนสามารถรับได้ และการศึกษาขั้นสูงกว่านั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล วินัยใน โรงเรียนจะ สอดคล้องกับ สิทธิและความภาคภูมิใจ ของเด็ก รัฐจะร่วมมือ กับนานาชาติ ประเทศ เพื่อ ดำเนินการตามสิทธินี้

ข้อ 29 จุดมุ่งหมายของการศึกษา การศึกษาจะมุ่งไป ที่การพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก อย่างเต็มที่ ให้เต็ม ศักยภาพของเด็กแต่ละคนการศึกษาจะเตรียมเด็กเพื่อชีวิตการเป็นผู้ใหญ่ใน สังคมเสรี และสอนให้ เด็กรู้จัก เคารพ พ่อแม่ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และค่านิยมของเขา และภูมิหลังทาง วัฒนธรรม ค่านิยมของผู้อื่น

ข้อ 30 เด็กชนกลุ่มน้อย หรือชนพื้นเมือง

เด็กในชุมชนของชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง มีสิทธิที่จะทำตาม วัฒนธรรมของตนเอง ปฏิบัติศาสนาใจ และใช้ภาษาของตนเอง

ข้อ 31 การพักผ่อนหย่อนใจ การเล่น และกิจกรรมทางวัฒนธรรม

เด็กมีสิทธิที่จะพักผ่อนหย่อนใจ เล่น และเข้าร่วมกิจกรรม ทางวัฒนธรรมและศิลปะ

ข้อ 32 แรงงานเด็ก

เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากงานที่เสี่ยงต่อสุขภาพ การศึกษา และการพัฒนา ของเด็ก รัฐจะกำหนดอายุขั้นต่ำสำหรับการว่าจ้างงาน และวางกฎเกณฑ์สภาพการทำงาน

ข้อ 33 การใช้ยาในทางที่ผิด

เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากการใช้ยาเสพติด และสารที่มีพิษต่อจิตประสาทอื่นๆ และจากการเข้ามีส่วนร่วมในการผลิต หรือจำหน่าย

ข้อ 34 การถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ

รัฐจะคุ้มครองเด็กจากการถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศ และการทำร้าย รวมทั้งการค้าประเวณี และในการแสดงลามกอนาจาร

ข้อ 35 การขาย การลักลอบส่งผ่าน และการลักพาตัว

เป็นพันธะของรัฐ ที่จะทำทุกอย่างเพื่อป้องกันการขาย การลักลอบส่งผ่าน และการลักพาตัว เด็ก

ข้อ 36 การถูกใช้อย่างเอารัดเอาเปรียบในรูปแบบอื่น ๆ

เด็กมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการถูกเอารัดเอาเปรียบทุกรูปแบบที่จะเป็นผลเสียต่อสวัสดิภาพของเด็ก ที่ไม่ได้ระบุไว้ในมาตรา 32 33 34 และ 35

ข้อ 37 การทรมานและการถูกกักกันเสรีภาพ

จะไม่มีเด็กคนใด ถูกทรมาน ถูกกระทำในลักษณะที่ โหดร้าย ถูกลงโทษ ถูกจับโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกกักกันไม่ให้มีเสรีภาพ การลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต โดยไม่มีโอกาสจะได้รับการปล่อยตัว ห้ามกำหนดให้เป็นการลงโทษแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

เด็กที่ถูกกักกันเสรีภาพ จะถูกแยกจากผู้ใหญ่ นอกจากจะพิจารณาเห็นว่า จะเป็นผลดีที่สุดสำหรับเด็กถ้าจะไม่แยก เด็กที่ถูกกักกัน มีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย และความช่วยเหลืออื่น รวมทั้งการติดต่อกับครอบครัว

ข้อ 38 การขัดแย้งที่ใช้กำลังอาวุธ

รัฐจะดำเนินมาตรการที่ทำได้ทั้งปวงที่จะประกันว่า เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จะไม่มีส่วนโดยตรงกับการเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ไม่มีการเกณฑ์บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เข้าประจำในกองทัพ รัฐจะให้ความมั่นใจว่า เด็กที่กระทบกระเทือนจา กการใช้กำลังอาวุธอย่างที่กำหนดไว้ใน กฎหมายระหว่างประเทศ จะได้รับความคุ้มครอง

ข้อ 39 การดูแลฟื้นฟู

รัฐมีพันธะที่จะให้ความมั่นใจว่า เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการขัดแย้งที่ต้องใช้กำลังอาวุธ การทรมาน การทอดทิ้งละเลย การปฏิบัติต่อที่ไม่ดีหรือถูกเอารัดเอาเปรียบจะได้รับการดูแลอย่างดี ให้ฟื้นตัวและเข้ากลับคืนสู่สังคมได้อีก

ข้อ 40 การจัดการด้านความยุติธรรมทางศาลต่อผู้เยาว์

เด็กที่ขัดแย้งกับกฎหมายมีสิทธิได้รับการปฏิบัติต่อในทางที่ส่งเสริมความรู้สึกในศักดิ์ศรี และคุณค่าของตนเอง โดยคำนึงถึงอายุ และมุ่งให้เด็กกลับสู่สังคมได้ในโอกาสต่อไป เด็กมีสิทธิได้ประกันตัวขั้นต้น รวมทั้ง ความช่วยเหลือทางกฎหมาย และอื่น ๆ เพื่อผู้คดีของตน การพิจารณาคดีในศาลและการให้อยู่ในความดูแลของสถาบันจะพยายามหลีกเลี่ยงถ้าทำได้

ข้อ 41 การเคารพต่อมาตรฐานที่สูงกว่า ในกรณีที่มาตราฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศและ ระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวกับสิทธิเด็กสูงกว่าที่ระบุไว้ใน อนุสัญญา สิทธิเด็ก ให้ใช้มาตรฐานที่สูงกว่านั้น

ข้อ 42 - ข้อ 54 การนำไปใช้และการบังคับใช้

บทบัญญัติข้อ 42 - ข้อ 54 คาดการณ์ไว้ชัดเจนว่า

1. พันธะของรัฐที่จะให้สิทธิที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ ได้เป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวาง ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก
2. คณะกรรมการสิทธิเด็กประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญสิบคน ซึ่งจะพิจารณารายงานที่รัฐภาคีจะเสนอหลังจากให้สัตยาบันแล้วสองปีและทุก ๆ 5 ปี หลังจากนั้น อนุสัญญาจะมีผลบังคับใช้ และจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้น หลังจากมีประเทศให้สัตยาบันแล้ว 20 ประเทศ
3. รัฐภาคีจะทำรายงานเสนอให้เป็นที่ทราบทั่วกัน
4. คณะกรรมการอาจเสนอให้มีการศึกษาวิจัยเป็นพิเศษ ในประเด็นเฉพาะสิทธิเด็ก และอาจแจ้งให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องและสมาชิกทั่วไปของสหประชาชาติทราบ
5. เพื่อให้เป็นการ“ส่งเสริมให้มีการใช้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เพื่อกระตุ้นความร่วมมือระหว่างประเทศ” องค์การชำนาญพิเศษ เช่น องค์การแรงงานระหว่างประเทศ องค์การอนามัยโลก องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และ องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) จะเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการด้วยร่วมกับ องค์การอื่นใดที่มีอำนาจอื่น ๆ รวมทั้งองค์กรเอกชน ที่เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษา กับสหประชาชาติ และหน่วยงานของสหประชาชาติ เช่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัย ทั้งหมดนี้ อาจเสนอรายงาน ที่มีประโยชน์ต่อคณะกรรมการ และได้รับการร้องขอให้คำปรึกษา เพื่อให้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวางที่สุด²⁵

²⁵ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.,2550), 9-11.

สิทธิเด็ก เป็นสิทธิสากล (universal rights) และเป็นสิทธิเด็ดขาด (absolute rights) ที่ต้องได้รับการรับรองและคุ้มครอง ซึ่งได้มีการจัดกลุ่มสิทธิพื้นฐานที่ระบุไว้เป็น 4 ด้าน คือ

1. สิทธิการมีชีวิตอยู่รอด (right of survival) ซึ่งครอบคลุมความต้องการจำเป็นที่เป็นพื้นฐานการดำรงชีวิต ได้แก่ ปัจจัย 4 อันหมายถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ได้รับความรักความเอาใจใส่จากครอบครัวและสังคม

2. สิทธิในการพัฒนา (right of development) หมายถึง สิ่งที่เด็กต้องการเพื่อการพัฒนา ศักยภาพของตนอย่างเต็มความสามารถ เช่น สิทธิในการศึกษา การเล่น การพักผ่อน กิจกรรมทางวัฒนธรรม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การมีอิสระในการคิด มโนธรรม และการนับถือ ศาสนาการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางสังคมจิตใจและสุขภาพร่างกาย

3. สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง (right of protection) จากการเลือกปฏิบัติ การล่วงละเมิด การทำร้าย การกลั่นแกล้งรังแก การถูกทอดทิ้ง ละเลย การลักพาตัว การใช้แรงงานเด็ก ความยุติธรรม และการหาประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การหาผลประโยชน์ทางเพศ

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม (right of participation) หมายถึง การยินยอมให้เด็กได้รับ บทบาทที่สำคัญในชุมชน ให้อิสระที่จะแสดงความคิดเห็น มีสิทธิที่จะพูดในสาระที่ส่งผลกระทบต่อ ชีวิตของเขาเอง มีส่วนร่วมสมาคมและสังสรรค์ด้วยความสงบสุข ในขณะที่อยู่ในวัยที่กำลังพัฒนา ศักยภาพ เด็กควรจะได้รับโอกาสที่จะเพิ่มพูนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในสังคม และในการเตรียม ตัวที่จะรับภาระของสังคมเมื่อเติบโตขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามในการระบุถึงเนื้อหาของสิทธิในด้านต่าง ๆ ของเด็กไว้ในอนุสัญญาแต่ ละข้อ เพื่อเป็นมาตรการในการคุ้มครองเด็ก และได้มีการจัดแบ่งกลุ่มสิทธิขั้นพื้นฐานไว้เป็น 4 ด้าน ก็ตาม แต่มาตรการในการคุ้มครองเด็กแต่ละด้านไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด มาตรการส่วนใหญ่ มีจุดมุ่งหมายในการคุ้มครองเด็กมากกว่า 1 ด้านและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เช่น การให้อาหารและ ที่อยู่อาศัยการเลี้ยงดูโดยบิดามารดา ก็เพื่อสิทธิในชีวิตและความอยู่รอดของเด็ก ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นไปเพื่อพัฒนาการตามวัยของเด็กด้วย การคุ้มครองเด็กในด้านต่าง ๆ นอกจากเพื่อป้องกัน เด็กจากอันตรายแล้ว ยังส่งเสริมการพัฒนาการของเด็กโดยเฉพาะด้านการศึกษาด้วย เพื่อไม่ให้ อันตรายต่าง ๆ มาเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและพัฒนาการของเด็ก เป็นต้น

จากการที่ประเทศไทยให้ภาคยานุวัติสาร รับรองอนุสัญญาสิทธิเด็ก นั้น ประเทศไทย จะต้องดำเนินการตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญา เพื่อเป็นหลักประกันว่า ได้มีการปฏิบัติตาม มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตามที่ระบุไว้ในส่วนที่ 2 ข้อ 42 ดังนี้

“รัฐภาครับที่จะดำเนินการให้หลักการและบทบัญญัติในอนุสัญญาฉบับนี้เป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางทั้งแก่ผู้ใหญ่และเด็ก ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและจริงจัง” โดยข้อผูกพันที่รัฐบาลไทยต้องดำเนินการ คือ 1) การประกันสิทธิแก่เด็กตามที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกำหนดปราศจากการเลือกปฏิบัติและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก 2) การดำเนินมาตรการทั้งปวง เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามสิทธิที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวมทั้งการแก้ไขนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ให้เด็กได้เข้าถึงสิทธิที่เด็กควรได้รับตามบริการของรัฐทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม สวัสดิการ ด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและด้านการตรวจสอบ 3) การเผยแพร่หลักการและบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ต่อทุกภาคส่วนทั้งประชาชน องค์กรทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งตัวเด็ก และสร้างให้เกิดความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่จะทำให้เรื่องสิทธินี้เกิดขึ้นจริงปฏิบัติได้จริง และรักษาสีตินี้ให้คงอยู่เพื่อเป็นมาตรฐานที่ดีในการดำรงชีวิตของเด็กด้วย และ 4) การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล ต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติทุก 5 ปี

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก

การบริหารจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กของโรงเรียน ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนเพื่อนเด็ก ซึ่งมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง²⁶ ซึ่งทำให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนมีความคล่องตัวในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการบริหารงานโรงเรียนในระบบของการบริหาร

²⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ, 2546), 20.

จัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) โดยบริหารงานตามภารกิจในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย
  - 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
  - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
  - 1.3 การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
  - 1.4 การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
  - 1.5 การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
  - 1.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
  - 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
  - 1.8 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย
  - 2.1 การจัดตั้งงบประมาณ
  - 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
  - 2.3 การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ
  - 2.4 การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
  - 2.5 การบริหารการเงิน
  - 2.6 การบริหารบัญชี
  - 2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
  - 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
  - 3.2 การกำหนดตำแหน่งและวิถีสู่ฐานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
  - 3.3 การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
  - 3.4 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
  - 3.5 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
  - 3.6 การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ
  - 3.7 เงินเดือนและค่าตอบแทน
  - 3.8 การเลื่อนขั้นเงินเดือน
  - 3.9 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

- 3.10 การลาศึกษาต่อ
- 3.11 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.12 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.13 มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.14 การส่งเสริมวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.15 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.17 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.18 การอุทธรณ์
- 3.19 การร้องทุกข์
- 3.20 การออกจากราชการ
- 3.21 การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
- 3.22 งานทะเบียนประวัติข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.23 งานยกเว้นคุณสมบัติ เช่น การยกเว้นการเกณฑ์ทหาร
- 3.24 งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 4. ด้านการบริหารทั่วไป
  - 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
  - 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
  - 4.3 การวางแผนการศึกษา
  - 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
  - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
  - 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
  - 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
  - 4.8 การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน การคลัง บัญชีและพัสดุ
  - 4.9 การอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร
  - 4.10 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
  - 4.11 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
  - 4.12 การรับนักเรียน
  - 4.13 การจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา

- 4.14 การอำนวยความสะดวกและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.15 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.16 การทัศนศึกษา
- 4.17 การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน
- 4.18 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.19 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.20 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 4.21 งานกำกับดูแลสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน
- 4.22 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน²⁷

โรงเรียนเพื่อนเด็ก

ประเทศต่างๆ ทั่วโลกพยายามจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้ เข้าเรียนอย่างทั่วถึง โดยส่งเสริมด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และการอบรมครูเป็นหลัก รวมทั้งมีโครงการส่งเสริมสุขภาพเด็กในวัยเรียน และ สนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี แม้ว่าโรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ก็ยังไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าเด็กจะอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข เพราะแท้จริงแล้วโรงเรียนยังมีบทบาทที่สำคัญ ยิ่งในการพัฒนาด้านอารมณ์ และสังคมแก่เด็ก ทุกโรงเรียนสามารถเป็นโรงเรียนเพื่อนเด็กได้ขึ้นอยู่กับนโยบายและทัศนคติของบุคลากรในโรงเรียน เป็นสำคัญ ทั้งนี้โรงเรียนต้องมีเป้าหมายในการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ คือเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมสันติภาพ ขันติธรรม เสรี ภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้คือ สิทธิพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ซึ่งตามหลักการของโรงเรียนเพื่อนเด็ก²⁸

²⁷ กระทรวงศึกษาธิการระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลพ.ศ.2546 (กรุงเทพ : กระทรวงศึกษาธิการ 2546), 32.

²⁸ Thomas Hammarberg, A school for children with rights: the significance of the United Nations Convention on the Rights of the Child for modern education policy (Florence : UNICEF-Innocenti Research Centre, 1998).

โรงเรียนเพื่อนเด็กต้องมีการทำงานสอดคล้องกันทั้งระบบ นับตั้งแต่นโยบายระดับชาติ และระดับพื้นที่ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ รมรงค์ส่งเสริมให้เกิด แนวคิดหลักและกระแสในการสร้างสรรค์โรงเรียนเพื่อนเด็กขึ้นทั่วโลก เพื่อให้ เป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกัน และกัน นักเรียนมีขันติธรรม รู้จักอดทน อดกลั้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิดสร้างสรรค์ และ เป็นผู้เห็นคุณค่าในตนเองรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (self esteem) โดยกำหนดกรอบโครงสร้างหลักที่ โรงเรียนสามารถตรวจสอบหรือประเมินตนเองว่าเป็นโรงเรียนเพื่อนเด็กหรือไม่ ใ้ 9 ประการ ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน (physical environment)
2. อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้าง (buildings & facilities)
3. อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ (learning equipment & materials)
4. บรรยากาศทางด้านสังคม และจิตวิทยา (psycho-social climate)
5. การมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมของนักเรียน (student participation)
6. การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม (active participatory learning)
7. ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน (home –school links)
8. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (school – community links)
9. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพนักเรียน (school health promotion)

และได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนเพื่อนเด็กไว้เป็นสากลโดยมี คุณลักษณะ 9 ประการดังนี้

1. โรงเรียนส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างนักเรียนทั้งชายและหญิงและระหว่าง นักเรียนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และกลุ่มสังคม
2. โรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมมากที่สุด
3. โรงเรียนไม่มีการทำโทษนักเรียนทางร่างกาย
4. โรงเรียนดูแลป้องกันนักเรียนไม่ให้มีการข่มขู่ และทำร้ายร่างกายกัน
5. โรงเรียนให้การสนับสนุนและทำนุบำรุงสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ใน โรงเรียนอย่างมีความสุขทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ
6. การศึกษาในโรงเรียนตอบสนองและสอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน
7. โรงเรียนช่วยให้ นักเรียน พ่อแม่และครูสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับชีวิต

ครอบครัว

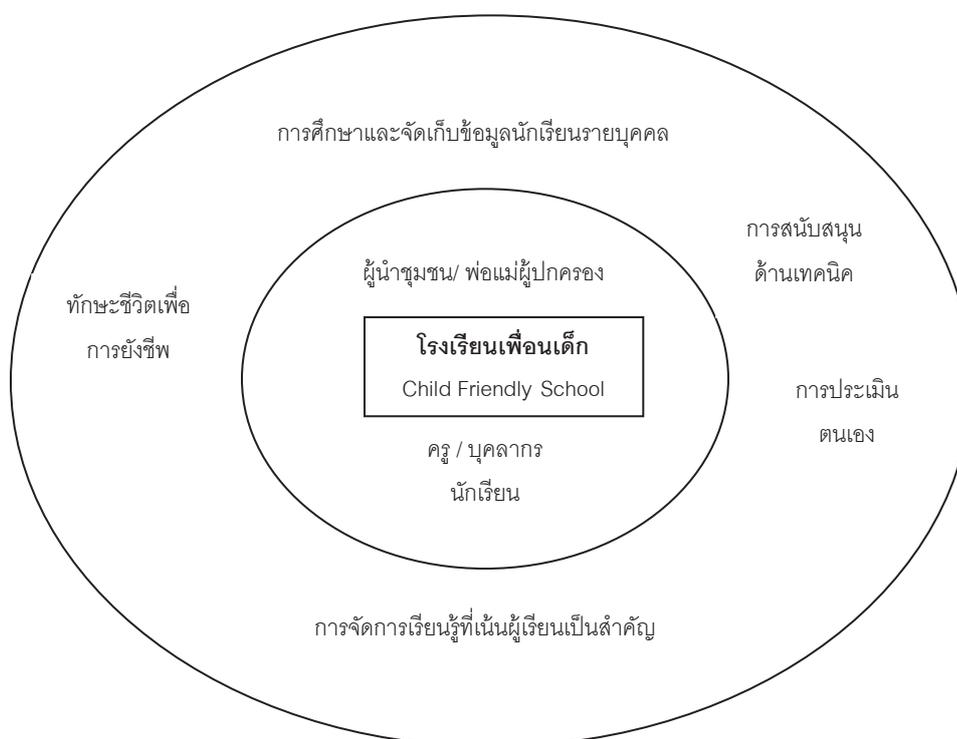
8. โรงเรียนสนับสนุนและให้คุณค่าแก่พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เช่นเดียวกับความสามารถทางการเรียน

9. โรงเรียนส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองแก่นักเรียน กล่าวได้ว่าโรงเรียนเพื่อนเด็กเป็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่นำหลักการแนวคิดเรื่อง สิทธิเด็กมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนทั้งระบบโรงเรียน

โรงเรียนเพื่อนเด็ก ประเทศไทย

ในเดือนพฤศจิกายน 2541 ได้มีการริเริ่มแผนงานโรงเรียนเพื่อนเด็ก (child-friendly school program) โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ องค์การกองทุน เพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ องค์การเซฟ เดอะ ซิลเดิร์น (สหรัฐอเมริกา) ประเทศไทย สถาบันวิจัย โภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบัน ศิลปวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา (มาया) และมูลนิธิรักษ์เด็ก โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบการศึกษา ที่ใช้สิทธิเด็กเป็นฐานในการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ของ การเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์หลักในการสร้างโรงเรียนต้นแบบที่มีการ ทำงานเชิงรุกเพื่อสิทธิเด็ก โดยความร่วมมือแบบสหวิทยาการที่จะปฏิบัติการ ร่วมแก้ปัญหา และ เรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ อันจะส่งผลให้เด็กไทยเกิดความตระหนักในสิทธิพื้นฐานของตนเอง พัฒนาทักษะชีวิตและคุณภาพชีวิตของตน มุ่งหวังให้ฝ่ายต่างๆ ที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนมีความ ตระหนัก ส่งเสริม สร้างเครือข่ายและสนับสนุนสิทธิเด็ก เผยแพร่ผลการทำงาน และช่วยให้เกิด นโยบายที่สนับสนุนให้มีการขยายผลในระดับชาติ²⁹ กรอบแนวคิดโรงเรียนเพื่อนเด็กตั้งแผนภูมิที่ 2

²⁹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนเพื่อนเด็ก เล่ม 1 (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2550), 3-6.

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดโรงเรียนเพื่อนเด็ก³⁰

ยุทธศาสตร์หลักที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน ในการดำเนินงานโรงเรียนเพื่อนเด็ก มี บุคลากรและหน่วยงานที่เป็นภาคีร่วมดำเนินงาน จำนวนมาก ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน และองค์กรต่างประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม เพื่อให้ การดำเนินงานโรงเรียนเพื่อนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3 ประการ คือ

1. การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (whole school system approach : WSA) เป็นการ พัฒนาโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา โดยดำเนินการอย่าง ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ ทุกชั้นตอน/กระบวนการ และอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
2. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school based management) โดยมี เป้าหมายการศึกษาที่ตั้งสมมติฐานอยู่บนความหลากหลายตามสภาพของสถานศึกษา ที่มีความ ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ เน้นความยืดหยุ่น และการบริหารด้วยตนเองตามเงื่อนไขที่เหมาะสม เพื่อให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการพัฒนา

³⁰ เรื่องเดียวกัน, 8.

และดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เฉพาะของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถกำหนดความต้องการของสถานศึกษาขึ้นเอง ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง จึงมีอิสระและความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มากขึ้นทำให้กิจกรรมการศึกษาบังเกิดผลต่อการพัฒนาในระยะยาว การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ปฏิรูปในสองเรื่องหลักคือ ความเป็นอิสระในการตัดสินใจของ โรงเรียน และความรู้สึกเป็นเจ้าของ³¹ ซึ่งการบริหารสถานศึกษาเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมการตัดสินใจและรวมจัดการศึกษา ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้นตลอดจนส่งผลให้โรงเรียนสามารถพึ่งพาตนเองได้และเป็นการส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการบริหารแบบโปร่งใส เนื่องจากยึดหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยการแบ่งอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน³²

3. การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ (net-working) ที่มุ่งเน้นกระบวนการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาหรือจัดกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลหรือองค์กรสนใจร่วมกัน อันนำไปสู่พลังในการจัดการกับปัญหาทั้งในระดับท้องถิ่นและสังคมโดยส่วนรวม โดยองค์ประกอบอันเป็นปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญและส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย ประกอบด้วย 1) กระบวนการติดต่อสื่อสาร ซึ่งต้องมีความสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เทคนิค ประสบการณ์ ตลอดจนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการสรุปความก้าวหน้าในผลกรดำเนินงานของสมาชิกและเครือข่าย 2) การพิจารณาถึงความต้องการของมวลสมาชิกเครือข่าย การได้แลกเปลี่ยนทัศนะมุมมองต่อการพัฒนาหรือเป้าหมายของกิจกรรมในความร่วมมือ ตลอดจนกระบวนการตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกสามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติและประสานความร่วมมือได้ 3) องค์กรความร่วมมือ และโครงสร้างเครือข่ายมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อการประสานความร่วมมือซึ่งจะช่วยป้องกันการแทรกแซงจากองค์กรใดองค์กรหนึ่ง และลดปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงได้ 4) การส่งเสริมบทบาทและการตัดสินใจขึ้นดำเนินการของสมาชิก เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และสร้างบรรทัดฐานในความร่วมมือ 5) การพัฒนาและระดมทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนแผนในการพัฒนาและ

³¹ Cheng Yin Cheong, School Effectiveness and School-based Management: A mechanism for Department (Washington, D.C.: The Falmer Press, 1996), 9.

³² อุกฤษ บัญประเสริฐ, การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), 189.

ระดมทรัพยากรมีประสิทธิภาพ 6) การระดมความร่วมมือและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน ทั้งแก่มวลสมาชิกและประชาชนทั่วไป

กระบวนการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็ก ประกอบด้วย 6 มิติ ดังนี้

1. มิติที่ 1 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน (inclusive of all children)
2. มิติที่ 2 การส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน (healthy, safe and protective)
3. มิติที่ 3 ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก (child rights promotion and protection)
4. มิติที่ 4 จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน (effective for learning)
5. มิติที่ 5 ส่งเสริมบทบาทชาย-หญิง (gender responsive)
6. มิติที่ 6 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว และชุมชน (involved of children, families and communities)

มิติที่ 1 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน (inclusive of all children) หมายถึงการจัดการเรียนการสอนโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อนักเรียน จัดการศึกษาแบบให้เปล่า เคารพและสนอง ต่อความแตกต่างของนักเรียนและความต้องการของนักเรียนทุกคน โดยที่ครู โรงเรียน และชุมชน ช่วยกันค้นหาเด็กที่ยังไม่ได้เข้าชั้นเรียน เพื่อให้ได้เข้าเรียน ไม่กีดกันให้เกิดการแบ่งแยก ครูและนักเรียนต้องเคารพในความแตกต่างซึ่งกันและกัน และรับประกันว่าคุณภาพของการเรียนการสอน เท่าเทียมกัน โดยไม่ถือความแตกต่างด้านเพศ กายภาพ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ภาษา หรือคุณลักษณะอื่น ๆ ไม่ว่าความต้องการด้านไหน โรงเรียนและชุมชนพร้อมที่จะช่วยเหลือ เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย นักเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก HIV นักเรียนไม่ปรากฏสัญชาติ และนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หรือ นักเรียนที่อยู่ในสภาวะยากลำบากอื่น ๆ ที่โรงเรียนและชุมชนต้องเข้าถึง นักเรียนเหล่านั้น เพื่อการสนับสนุนช่วยเหลือ ให้เขาอยู่ใน สภาวะแวดล้อมที่สามารถเติบโตอย่างมีคุณค่าและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม การดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดนโยบายและข้อปฏิบัติในการรับเด็กทุกคน การไม่กีดกันและไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกกรณี มีวิธีช่วยเหลือให้นักเรียนได้เรียนจนจบหลักสูตร มีการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อสนองตอบความจำเป็นและความหลากหลายของนักเรียน จัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก

มิติที่ 2 การส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน(healthy, safe and protective) หมายถึงการให้นักเรียนมีความปลอดภัย มีทักษะชีวิตที่เป็นพื้นฐานด้านสุข ภาพ จัด

สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีนโยบายการปฏิบัติที่เน้นเรื่องสุขอนามัยและการบริการ เช่น การให้อาหารเสริม การให้คำปรึกษา เป็นต้น มีการส่งเสริมด้านกายภาพ และจิตวิทยาของครู และผู้เรียน ช่วยปกป้องคุ้มครอง นักเรียน จากการถูกล่วงเกินและถูกทำร้าย โดยมีตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการของโรงเรียนที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในเรื่องของสุขภาพ ความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ของนักเรียนไว้อย่างชัดเจน มีระบบการติดตาม ความเป็นอยู่ ของนักเรียนที่บ้านโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา มีระบบควบคุมป้องกันเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของสารเสพติด สิ่งมอมเมา การพนัน การทะเลาะวิวาท และสื่อลามก อนาคต มีการปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ จัดบริการน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอ กับนักเรียน จัดบริการ หรือจำหน่ายอาหารกลางวัน อาหารเสริมที่สะอาด และมีคุณค่าทางโภชนาการให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอ มีระบบสุขภาพที่ดีถูกสุขอนามัย มีห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน แยกหญิงชาย สะอาดและเพียงพอ มีการประสานกับหน่วยงานสาธารณสุข องค์การท้องถิ่น ในการบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน จัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์ เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น จัดบริการการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ข้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม

มิติที่ 3 ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก (child rights promotion and protection) หมายถึงการที่ครูให้การดูแลนักเรียน ทำให้เข้าใจในสิทธิของตนเอง และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับขอบเขตสิทธิของตนและเคารพสิทธิของผู้อื่น ครู ผู้ปกครองและชุมชน เข้าใจและส่งเสริมสิทธิเด็ก เพื่อให้มีการส่งเสริมและเติมเต็มในสิทธิเด็กในโรงเรียนในด้าน การอยู่รอด การได้รับการพัฒนา การได้รับการปกป้องคุ้มครอง และการมีส่วนร่วม โดยการให้โอกาสแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่มีผลกระทบต่อนักเรียน ให้ความสำคัญในทัศนะของ นักเรียน การมีบทบาทในชุมชน เป็นต้น โดยมีตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก ติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลในการใช้สิทธิและความรับผิดชอบของตนเองและผู้อื่น มีมาตรการป้องกันและคุ้มครองสิทธิเด็ก และการจัดการปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก มีแผนการพัฒนาบุคลากรในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก มีกิจกรรมการเรียนรู้วิธีการป้องกันการถูกรังแก และการละเมิดทางเพศ

มิติที่ 4 จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน (effective for learning) เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การรู้จัก และเห็นคุณค่า

ของตนเอง การส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การเจรจาต่อรอง การสื่อสาร เป็นต้น มีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เพิ่มพูนสมรรถนะของครู ในด้านจริยธรรม ทักษะการสอน สถานภาพ รายได้ และ จัดการเรียนรู้ โดยมีตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการที่สำคัญ คือ มีกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีคุณภาพ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนให้เด็กนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน มีกิจกรรมการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร สู่มืออาชีพ ครูมีข้อมูลด้านความสามารถและการเรียนของนักเรียนแต่ละคน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีโอกาสได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและความสนใจ

มิติที่ 5 ส่งเสริมบทบาทชายหญิง (gender responsive) เป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมกันในบทบาทชายหญิง รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้แนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับหญิงชาย ส่งเสริมการเคารพในสิทธิ ศักดิ์ศรี และความเท่าเทียมกัน เน้นการพัฒนา นักเรียนเต็มตามศักยภาพ ทั้งหญิงและชาย และให้โอกาสได้เรียนรู้และร่วมกิจกรรมทุกอย่างเท่าเทียมกัน

มิติที่ 6 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว และชุมชน (involved of children, families and communities) การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และ เรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ในโรงเรียน ในครอบครัว และชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการโรงเรียน และการยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนในด้านอื่นด้วย การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเช่น การจัดกิจกรรมประเมินตนเองของโรงเรียน การจัดกิจกรรมการรับฟังความคิดเห็นอย่างหลากหลาย กำหนดวิธีการดำเนินของโรงเรียนเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักเรียน การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในด้านการเรียนการสอนและอื่น ๆ การจัด กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้ปกครองดูแลและช่วยเหลือการเรียนและความประพฤติของนักเรียนที่บ้าน เป็นต้น

ทั้งนี้หัวใจสำคัญในการดำเนินงาน คือ การรับประกันสิทธิเด็กทุกคนให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูง โดยขจัดอุปสรรคทั้งปวงที่ขัดขวางต่อการเรียนรู้และพัฒนาของเด็ก³³

จากการศึกษาวิจัยและการติดตามผลการดำเนินงานโรงเรียนเพื่อนเด็ก พบว่า ส่งผลทางบวกต่อครู นักเรียน และชุมชน กล่าวคือครูยอมรับในความสามารถที่แตกต่างของนักเรียนและพัฒนา นักเรียน ตามศักยภาพ มีความเห็นว่าถ้าศึกษานิเทศก์ได้นิเทศโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้ครูคิดเองจะทำให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนได้ดีขึ้น และได้ทำงาน

³³ องค์การยูนิเซฟ, โรงเรียนเพื่อนเด็กกับการประเมินคุณภาพภายนอก(กรุงเทพมหานคร : UNICEF, 2550), 10 - 12.

ร่วมกับทุกฝ่ายด้วยความเชื่ออาทรต่อกัน ครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนที่ดีขึ้น ให้กำลังใจผู้เรียน ใช้ถ้อยคำที่สุภาพต่อศิษย์เสมอ เข้าใจนักเรียนใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ส่วนนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ทำงานกลุ่มและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเห็นว่าครูสอนไม่เหมือนเมื่อก่อนที่ผ่านๆมาไม่ให้ออกนอกกระดาน ให้ออกความคิด ปฏิบัติจริงทำให้กล้าแสดงออก นักเรียนได้เรียนรู้จากการทำงานกลุ่มและปฏิบัติจริง นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ใช้ได้จริงกับชีวิตประจำวัน นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามความสนใจ นักเรียนทุกคนได้รับโอกาสและปฏิบัติเพื่อพัฒนาชีวิตอย่างเท่าเทียม และชุมชนมีพึงพอใจการจัดการเรียนการสอนของครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ชุมชนสนใจและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง^{34,35,36, 37} เช่นเดียวกับผลการประเมินการดำเนินงานโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็กของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2552 ที่พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในทางบวกหลายประการ ได้แก่ เด็กมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ไว้วางใจและเปิดเผยมากขึ้น มีการบูรณาการเรื่องสิทธิเด็กเข้าไปในกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนรวมทั้งการมีส่วนร่วมของพ่อแม่และผู้ปกครอง³⁸

โรงเรียนเพื่อนเด็กในต่างประเทศ

การดำเนินงานโรงเรียนเพื่อนเด็กในแต่ละประเทศ ต่างยึดหลักการแนวคิดของสิทธิเด็กเป็นพื้นฐานในการดำเนินงาน แต่กระบวนการ และจุดเน้น จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ จากประสบการณ์ในการดำเนินงานของประเทศต่าง ๆ นั้น องค์การกองทุนแห่งสหประชาชาติได้สรุป

³⁴ ประภาศรี รงกาศ “รายงานผลการนิเทศสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่องปฏิรูปการเรียนรู้ภายใต้แผนงานโรงเรียนเพื่อนเด็ก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน 2541 – 2542,” 2543, (อัตสำเนา).

³⁵ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ,สกลนคร. รายงานการนิเทศติดตามผลโรงเรียนในโครงการเพื่อนเด็ก ปีการศึกษา 2545,” 2545, 38 (อัตสำเนา).

³⁶ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย “รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก ระยะที่ 4. 2545,” 2545, 40 (อัตสำเนา).

³⁷ พงษ์ศักดิ์ ภูคาบขาวชุดเอกสารยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น (อัตสำเนา), 2544, 3 – 5.

³⁸ องค์การยูนิเซฟ , รายงานการประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็กของประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : UNICEF, 2552), 82 - 83.

ถึงรูปแบบโรงเรียน เพื่อนเด็กว่า โรงเรียนเพื่อนเด็ก เป็น กระบวนการที่สะท้อนถึงหลัก การสำคัญ 3 ประการ ภายใต้สิทธิเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาที่มี คุณภาพ และนักเรียนที่มีความสามารถ กล่าวคือ เด็กมีความปลอดภัยและได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง มีความท้าทาย และได้รับการ สนับสนุน ที่จะนำไปสู่การที่เด็กมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้และประสบความสำเร็จในชีวิต ได้แก่

1. การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (child-centeredness) หมายถึง เด็ก เป็นศูนย์กลางของ ทุกการตัดสินใจในการศึกษาโดยมีลักษณะที่สำคัญคือการปกป้องผลประโยชน์ของเด็ก ประกอบด้วย การเรียนการสอนเด็กที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาพและความ ปลอดภัยที่มีการออกแบบที่เหมาะสม การบริการ นโยบาย และการกระทำ

2. การมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตย (democratic participation) หมายถึง ในฐานะ ผู้ถือครองสิทธิ เด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องความสะดวกในสิทธิควรได้พูดถึงรูปแบบและเนื้อหาของการศึกษา ของพวกเขา ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของเด็ก ครอบครัวและชุมชน นโยบาย และการสนับสนุนที่เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการมีส่วนร่วม สายสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน

3. ความครอบคลุมทั่วถึง (inclusiveness) หมายถึง เด็กทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การ เข้าถึงการศึกษ ไม่ใช่สิทธิพิเศษที่สังคมจ่ายเงินช่วยเหลือแก่เด็ก ๆ แต่เป็นหน้าที่ที่สังคมต้องสนอง ต่อเด็กทุกคน การค้นหาเด็ก ครอบคลุมทั่วถึงเด็กทุกคน บทบาทชายหญิง และความเป็นมิตรกับ เด็กหญิง และนโยบายและการบริการสนับสนุนการเข้าเรียนและการคงอยู่³⁹

บทเรียนจากโรงเรียนเพื่อนเด็ก

บทเรียนจากภูมิภาคเอเชียในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของโรงเรียน เพื่อนเด็กในภูมิภาคที่สำคัญ คือ

1. ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ โรงเรียนเพื่อนเด็ก ในภูมิภาคเอเชีย มีหลักการพื้นฐาน 5 หรือ 6 มิติ แต่มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติ ในแต่ละมิติมีความสำคัญจึง ไม่สามารถปฏิเสธมิติใด มิติหนึ่งได้ แต่ความ ยืดหยุ่นคือสิ่งสำคัญในความสำเร็จของการปฏิบัติในบริบทที่แตกต่างกัน ใน เวลาที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับลำดับความสำคัญและทรัพยากร จุดมุ่งหมาย ที่สำคัญคือ คือการรักษามิติ ต่าง ๆ ตามลำดับให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และทำให้ทุกมิติมีความก้าวหน้าที่สุดเท่าที่สมารถ การ ประเมินโรงเรียนเพื่อนเด็กในเอเชียมีข้อสังเกตว่า มักจะให้ความสำคัญกับมิติชายหญิง งบต่ำ และ

³⁹ องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, รายงานการประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียน เพื่อนเด็กของประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : ยูนิเซฟ, 2552), 21.

โรงเรียนจำเป็นต้องให้ความสนใจในการวางแผนการดำเนินการในเรื่องความเสมอภาคของชาย หญิงให้ก้าวไปสู่ความเท่าเทียมกัน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล การประเมินตนเองของโรงเรียน และรายการตรวจสอบอื่น ๆ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนมี ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ตั้งแต่ต้น และการพัฒนาแผนกิจกรรมรวมทั้งสามารถใช้ในการระดมพลังทางสังคมได้ด้วย สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ จะต้องมีความระมัดระวังในการจัดการข้อมูล มีวิธีการที่ดีในการวิเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล ต้องมีการวางแผนอย่างระมัดระวังตั้งแต่ต้น เพื่อใช้ในการกำกับ ติดตามและประเมินผลกระบวนการปฏิบัติของโรงเรียน และสิ่งที่เป็น ความท้าทายคือ เส้นทางสู่ ผลลัพธ์ของโรงเรียน และการปรับปรุงความก้าวหน้าของผลลัพธ์เพื่อก้าวสู่ผลลัพธ์นั้น

3. ภาวะผู้นำและการจัดการ เป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง แต่ผู้บริหารเพียงคนเดียวไม่สามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงได้ จำเป็นที่ครูต้องเล่นบทบาทการเป็นผู้นำ และจำเป็นต้อง ทำงานกับนักเรียนและผู้นำชุมชนด้วยเช่นเดียวกัน

4. การทำงานเป็นทีม ทีมงานมีความสำคัญไม่ใช่เฉพาะระหว่างครู ด้วยกันเท่านั้น แต่ ระหว่างครูกับนักเรียนในฐานะผู้ร่วมงาน กระบวนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับคุณภาพของ สิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดให้โดยเพื่อนที่จำเป็น เช่น นักการศึกษาอื่น ๆ หน่วยงานที่ให้คำปรึกษาทาง เทคนิค ที่ปรึกษาจากภายนอกชุมชนโรงเรียน สำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง ระบบสนับสนุนที่ครู เข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ และความช่วยเหลือ เมื่อต้องเจอกับความท้าทาย

5. เวลา ในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนเพื่อนเด็ก ที่สามารถส่งผลในการปรับปรุง การศึกษานั้น เป็นกระบวนการต่อเนื่องระยะยาว จำเป็นต้องอาศัยเวลา ไม่ใช่โครงการที่กำหนดวัน เสร็จสิ้น โรงเรียนและชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องอุทิศเวลาอย่างเพียงพอเพื่อเป็นหลักประกันใน ประสิทธิภาพของกระบวนการทั้งหมด ซึ่งรวมถึงการสร้างวัฒนธรรมในลิติตีเด็ก การริเริ่ม ประเมินตนเอง และการวางแผนปรับปรุง ประสิทธิภาพของโรงเรียนเพื่อนเด็กขึ้นอยู่กับขอบเขตของ ปัจจัย เช่น การเปลี่ยนเจตคติของครู การสร้างหุ้นส่วนชุมชนโรงเรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต้องใช้เวลา

6. การเข้าร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder involvement) หลังจากสร้างความ ตระหนักในลิติตีเด็กและประเมินโรงเรียน แล้ว จำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจ ในการดำเนินการประเมิน ตนเองเฉพาะเรื่องหรือ เฉพาะมิติ ต่อไป ซึ่งในการปฏิบัติสามารถรวมองค์กรเอกชน ระดับท้องถิ่น และอื่น ๆ จากภายนอกเข้ามาช่วย

7. การมีส่วนร่วมของนักเรียน (student contributions) จากประสบการณ์ของ ภูมิภาคเอเชีย แสดงให้เห็นว่า ชุมชน ผู้ใหญ่ และครู มีแนวโน้มในการประเมินความสามารถนักเรียนต่ำ ในเรื่องของ การแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียน นักเรียนและผู้นำนักเรียนจำเป็นต้องเข้าร่วมในการทำงานโรงเรียนเพื่อนเด็กตั้งแต่ต้น และเป็นประจำ⁴⁰

สำหรับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก พบว่าในการดำเนินงานทุกโปรแกรมของทุกประเทศ ยังมีช่องว่าง ในการคุ้มครองเด็กจากการรังแก และการล่วงละเมิด ในเรื่องของการพัฒนาครู พ่อแม่ ในการไม่ใช้ความรุนแรง กลยุทธ์ที่ใช้เด็กเป็นฐานในการจัดการประเด็นระเบียบวินัย ความตระหนักในความจำเป็นและความแตกต่างของ การใช้กระบวนการแบบเดิม และความตระหนักต่อการจัดการปัญหา และมีข้อเสนอแนะ ว่าการวางแผน และการจัดการที่มีประสิทธิภาพ (effectiveness) จะนำไปสู่การพัฒนาและการใช้เครื่องมือ อวินิจฉัยในการประเมินการปฏิบัติต่อ นักเรียน⁴¹

ทั่วทุกภูมิภาคของโลก

ผลจากการวิจัยประเมินโรงเรียนเพื่อนเด็กที่ดำเนินการในประเทศต่าง ๆ โดย โอเชอร์ และคณะ (Osher and others) พบว่า ประสบความสำเร็จในการนำหลักการ ของรูปแบบโรงเรียนเพื่อนเด็กไปปฏิบัติที่ตามบริบท ระดับของทรัพยากร และ ความต้องการจำเป็น ของประชากรของแต่ละ ประเทศ ประสบผลในการเน้น นักเรียน เป็นสำคัญ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักประชาธิปไตย และมีความครอบคลุมทั่วถึง ครอบคลุมและชุมชนมีส่วนร่วมในระดับสูง และใช้กระบวนการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ที่นักเรียนรู้สึกปลอดภัย ได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และมีความสำเร็จของนักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้ยังพบว่ามี ความท้าทายที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเพื่อนเด็ก ดังนี้

1. ในการ จัดบริการให้กับ นักเรียนพิการ นั้นเป็นการ ยาก สำหรับ โรงเรียน ที่จะปรับ อาคารเรียนและบริเวณให้เหมาะกับนักเรียนที่พิการทางร่างกาย และไม่มีความพร้อมในการค้นหา นักเรียนที่ความต้องการพิเศษ เช่น นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้

⁴⁰ Ann Bernard, *CFS Lessons from Asia* (Bangkok : UNICEF, 2004), 2.

⁴¹ UNICEF, *CFS in East Asia and Pacific* (Bangkok : UNICEF, 2003), 12.

2. แม้จะประสบผลในการสร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและการสนับสนุนด้านวิชาการ และอารมณ์ แต่ยังคงประสบผลสำเร็จน้อยในเรื่องของความรู้ที่ปลูกฝังทางอารมณ์และร่างกายของนักเรียนจำนวนมาก
3. แม้ว่า ครูจำนวนมากใช้วิธีการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ แต่ยังมี ผู้บริหารโรงเรียนและครูระบุว่าครูขาดการอบรมในวิธีการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
4. ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง พร้อมที่จะรับแนวคิดในการให้พ่อแม่และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน แต่มีอุปสรรคในการเข้าร่วมอย่างมีความหมาย และยัง ไม่ได้เข้ามา ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานตามหลักการของโรงเรียนเพื่อนเด็ก และพ่อแม่ไม่เข้าร่วมอย่างจริงจัง
5. แม้จะมีการสร้างโรงเรียนที่ปลอดภัย จัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่สะดวกสบาย แต่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เป็นโรงเรียนเพื่อนเด็ก สิ่งที่จะต้อง ใช้พิจารณาตัดสินว่าเป็น เพื่อนเด็ก เช่น การเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมพ่อแม่ การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ของนักเรียน และครู

นอกจากนี้ มี ข้อเสนอแนะ ในเรื่องของกา รจัดให้มีการฝึกอบรมครูเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถใช้กระบวนการพฤติกรรมเชิงบวกและการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพฤติกรรม รวมทั้งปรับปรุงการเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลในการกำกับติดตาม การปรับปรุงคุณภาพ และการประเมินทั้งโรงเรียนและกลุ่ม ย่อย โดยควรรวมข้อมูลการเข้าเรียน การลด/การถดถอย ผลสัมฤทธิ์ เงื่อนไขในการเรียนรู้ และวิธีที่นักเรียนรับรู้ถึงโรงเรียนเพื่อนเด็ก⁴²

พระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่ปรับปรุงแก้ไข พุทธศักราช 2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ซึ่งได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้ เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

---

⁴² David Osher and others, Unicef Friendly Schools Programming : Global Evaluation Final Report (New York : American Institutes for Research, 2009), 100 – 102.

สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาการวิชาชีพครู และส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปและวัฒนธรรมของชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นวาระสำคัญแห่งชาติ มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งทุกหมวดจะมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

สาระที่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ปรากฏอยู่หลายหมวดหลายมาตรา เช่น หมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการ ให้ยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิต หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ต้องจัดให้ทุกคนมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมวด 3 ระบบการศึกษา การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย หมวดที่เป็นหัวใจ คือหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ซึ่งว่าด้วยหลักการ สาระ และกระบวนการเรียนรู้ ส่วนหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา หมวด 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา และหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แต่ละหมวดเป็นองค์ประกอบและปัจจัยเกื้อหนุนให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เป็นจุดปรับเปลี่ยนที่สำคัญ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ มีสาระสำคัญ ทั้งในหลักการ สาระ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสสำหรับแนวทางการมีส่วนร่วม สรรค์สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ทางการเรียนการสอนทั้งใน และนอกระบบโรงเรียน หลักการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สาระการเรียนรู้ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา การจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา การจัด บรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

ทั้งนี้ ผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่

กรอบแนวคิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีความสอดคล้องกับแนวทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่ทั้งสองแนวคิดต่างให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนที่จะพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในสังคมด้วยความเสมอภาคและเอกภาพ โดยให้มีความสุขในการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน ชุมชน ตลอดจน การดูแลช่วยเหลือเด็กให้มีสัมฤทธิ์ผล จึงได้นำแนวคิดโรงเรียนเพื่อนเด็ก (child friendly school) มาใช้เพื่อให้เป็นวิธีการที่โรงเรียนจะนำมาเป็นแนวทาง การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมสร้างเครือข่ายความเป็นมิตร (friendliness) ระหว่างโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาและปฏิบัติต่อเด็กโดยวิธีการเชิงมนุษยนิยม (humanistic approach) ให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นนวัตกรรมที่เชื่อมโยงชีวิตการเรียนรู้ในโรงเรียน สังคมและโลก กรอบแนวคิดของโรงเรียนเพื่อนเด็กดังกล่าว จึงมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษา พ.ศ. 2543

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้มีระเบียบว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2543 ตามระเบียบดังกล่าว คำว่า “เด็กและเยาวชน” หมายความว่า บุคคลที่มีอายุ ตั้งแต่สามปีจนถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้อง ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และไม่กระทำ การใด ๆ ต่อเด็กและเยาวชน โดยใช้ความรุนแรงหรือโดยขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี การจัดกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชน ทั้งทางร่างกาย ทางเพศ และวาจา ให้สถานศึกษาใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อุปกรณ์ และเครื่อง อำนวยความสะดวกเพื่อการพัฒนาและคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชน ทุกกลุ่ม ในสถานศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกในเรื่องสิทธิเด็กและเยาวชน การให้คำปรึกษาและร่วมแก้ปัญหาของเด็ก โดยการประสานกับ ชุมชน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยถือประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

สถานศึกษาต้อง ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกำหนด กิจกรรมต่าง ๆ ต้องปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนโดยเสมอภาคด้วยความเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน เพราะความแตกต่างในเรื่อง เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย สติปัญญา สถานะบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อและการปฏิบัติกิจกรรมทาง ศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง และต้องส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ถึงสิทธิและ เสรีภาพของตนโดยทั่วถึงกัน⁴³

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550 – 2559)

จากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ สมัยที่ 27 ระหว่างวันที่ 8-10 พฤษภาคม 2545 ณ นครนิวยอร์ก ว่าด้วยเรื่องเด็ก (United Nations General Assembly Special Session on Children หรือ UNGASS) เพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามปฏิญญาและแผนปฏิบัติการที่ได้ตกลง กันไว้ ประเทศสมาชิกได้ให้การรับรองเอกสารแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (a world fit for children) เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อเด็กในช่วงทศวรรษหน้าและมีผลผูกพันให้ ประเทศสมาชิกต้องนำมาจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ รวมทั้งดำเนินงานตาม แผนในประเทศของตน

“โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (a world fit for children) เน้นความสำคัญในการพัฒนา และคุ้มครองเด็กใน 4 เรื่องหลัก คือ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ปกป้องเด็ก จากการถูกละเมิดหรือแสวงหาประโยชน์และความรุนแรง และต่อต้าน HIV / AIDS ทั้ง 4 เรื่องถือเป็น สาระขั้นพื้นฐานและแต่ละประเทศอาจเพิ่มเติมปรับปรุงได้ตามความเหมาะสม สำหรับ ประเทศไทยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเอกสารดังกล่าวเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2545

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550 – 2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ในเรื่องคุณลักษณะเด็กที่พึงประสงค์ไว้ว่า มีความรักและ ความผูกพันในครอบครัว มีชีวิตที่มีคุณภาพและได้รับการพัฒนารอบด้านเหมาะสมตามวัย มี สุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ พัฒนาสติปัญญาและการคิดที่รู้จักเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ตลอดชีวิตและสามารถพัฒนาตนเองเนื่องเต็มศักยภาพ ซาบซึ้งด้านสุนทรีย์ภาพของธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรม มีค่านิยมและ

⁴³ กระทรวงศึกษาธิการ, “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษา พ.ศ. 2543,” (18 เมษายน พ.ศ. 2543) : 1 – 4 (อัดสำเนา).

เจตคติที่ถูกต้องในการเตรียมตนหรือเตรียมการประกอบสัมมาชีพ รู้จักป้องกันตนเองจากโรคภัยอันตราย อบรมมุขและสารเสพติด รู้จักปกป้องสิทธิของตนและเคารพสิทธิของผู้อื่น สามารถอยู่ร่วมในวัฒนธรรมที่หลากหลายและใฝ่สันติ รู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบ รู้เท่าทันเหตุการณ์รอบตัวและในส่วนที่เป็นสากล สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยบำเพ็ญประโยชน์เป็นพลังสังคม ช่วยเหลือผู้อื่นและผู้ด้อยโอกาส ช่วยเหลือชุมชน สังคมไทยโดยรวมและสังคมโลก รู้จักปรับเปลี่ยนชีวิตตามความเหมาะสมสำหรับอนาคต ภูมิใจในความเป็นคนไทย มีส่วนร่วมด้วยช่วยกันในทุกด้านที่มีผลกระทบต่อตนเอง ชาบซึ่งในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ บนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยอย่างมีความรับผิดชอบ

แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนบนฐานนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” นอกจากจะอาศัยแนวคิด ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นพื้นฐาน หรือที่เรียกว่า อาศัย “สิทธิ” เป็นหลัก (rights based) และครอบคลุมเด็กทุกคนแล้ว ยังมีแนวคิดที่สำคัญคือ เด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม (total and holistic development) รอบด้านอย่างสมดุลทั้ง กาย ใจ จิต อารมณ์ สติปัญญา สังคมและจริยธรรม คุณธรรมหรือจิตวิญญาณ บริการและกิจกรรมต้องสมานและบูรณาการทุกด้านเข้าด้วยกัน โดยไม่ละเว้นด้านหนึ่งด้านใด และในทุกวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ต้องคำนึงถึงประโยชน์สุข ศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็กในฐานะเป็นมนุษย์ ให้เป็นหลักการสำคัญ รวมทั้งแนวคิดที่ว่า เด็กสามารถมีพลังการคิดและพลังสร้างสรรค์ ได้ตามวัย และสามารถเป็นส่วนหนึ่งของพลังสังคมที่จะมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม⁴⁴ และกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน 11 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัวกับเด็ก ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเด็ก ด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยและการป้องกันการบาดเจ็บในเด็กด้านเด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์ ด้านการศึกษากับเด็ก ด้านเด็กกับนันทนาการ ด้านสื่อมวลชนกับเด็ก ด้านวัฒนธรรมและศาสนากับเด็ก ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ ด้านกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา กับเด็ก กำหนดไว้ดังนี้

1. รณรงค์ให้ทุกพื้นที่ในประเทศไทยดูแลจัดการให้เด็กทุกคนในพื้นที่ได้รับบริการการเรียนรู้ตามวัยให้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งรวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้เด็กเร่ร่อนเด็กพิการ

⁴⁴ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง“โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550-2559) (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.,2550), 4-7.

เด็กด้อยโอกาส เด็กที่ไม่มีสูติบัตร และ/หรือทะเบียนบ้าน เด็กที่ยังไม่มีสัญชาติ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือพรสวรรค์ โดยให้เด็กมีส่วนร่วมแข่งขันในการเรียนรู้และในรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

2. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้และการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้สามารถยังชีพอยู่ได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย และรู้เท่าทันในสังคมไทยและสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยการใช้นวัตกรรม ใช้สื่อที่เหมาะสมและทันต่อศักยภาพการพัฒนาของเด็กตามวัย ด้วยแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มพลังรอบด้านของเด็ก และผู้ดูแลเด็กหรือครูที่เข้าใจกระบวนการ การเรียนรู้ตามวัยที่มีจำนวนเพียงพอ และที่เอาใจใส่เด็กและมีคุณภาพ

3. ระดมทรัพยากรรวมทั้งเงินบุคลากรและทุกภาคส่วนของสังคมให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ใฝ่เรียนรู้ โดยเริ่มที่เด็กและให้ผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ดี⁴⁵

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอโดยลำดับคือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในภาพรวม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพื้นฐานตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

สิทธิเด็กในโรงเรียน

จากรายงานสภาพการณ์ของสิทธิเด็กโดยรวมทั่วโลก เนื่องในโอกาสครบรอบ 20 ปีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2553 ขององค์การยูนิเซฟ สรุปได้ว่าในช่วง สองทศวรรษที่ผ่านมาโดยภาพรวมการดำเนินงานในเรื่องสิทธิเด็กของประเทศสมาชิก องค์การสหประชาชาติ ที่ร่วมลงนามรับรองในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก 193 ประเทศ มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก และพบว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ปรับเปลี่ยนมุมมองในการปฏิบัติต่อเด็กทั่วโลก ช่วยผลักดันให้เกิดความตระหนักในสิทธิเด็กและ มีการปฏิบัติต่อเด็กตามหลักการของอนุสัญญาเพิ่มมากขึ้น ทั้งในภาครัฐกิจ สถาบันภาครัฐและเอกชน โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน นอกจากนี้ยังมีความก้าวหน้าในเรื่องของการให้ความสำคัญกับเด็ก และส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการปกป้องคุ้มครองของตนเองอีกด้วย ซึ่งช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กรุ่นใหม่ รวมทั้งมีอิทธิพลต่อการออกกฎหมายในระดับประเทศและนานาชาติ นโยบายและโปรแกรมที่สนองต่อสิทธิเด็กในด้านการอยู่รอด การ

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, 16.

พัฒนา การปกป้องคุ้มครอง และการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการยอมรับในความสำคัญของเด็ก แต่อย่างไรก็ตามยังมีประเด็น ที่ทำลายหลายประการ ได้แก่ เด็กอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้รับการที่จำเป็นและการคุ้มครอง โดยเฉพาะเด็กในชุมชนห่างไกล เด็กพิการ เด็กชนกลุ่มน้อย หรือเด็กที่อยู่กับครอบครัวที่แม่มีการศึกษาน้อย ในด้านการศึกษายังพบว่า เด็กหญิงยังออกจากโรงเรียนระดับประถมและมัธยมมากกว่าเด็กชาย เด็กหญิงคงมีความเสี่ยงในการแต่งงานก่อนอายุ 18 ปี และประสบกับความรุนแรงทางร่างกายและทางเพศ⁴⁶ ในส่วนของการวิจัยเกี่ยวกับสิทธิเด็กโดยรวมในโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่มากนัก เช่น การศึกษาของ มะฮิเซ (Mkhize) ที่ศึกษามุมมองของนักเรียน และครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประเทศแอฟริกาใต้ รวมทั้งนักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องสิทธิเด็ก ในโรงเรียน หลังจากที่ได้มีระบุในเรื่องของสิทธิผู้เรียนไว้ในกฎหมายของโรงเรียน (the south african school act) ในปี 1996 ที่ได้มีการนำไปปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น พบว่ามีปัญหาค่อนข้างมากในการปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิเด็กในโรงเรียน ได้เกิดข้อขัดแย้ง การเผชิญหน้าระหว่างนักเรียนและครู และมีประเด็นคำถามที่เกิดขึ้นเสมอ ฝ่ายครูมีเจตคติทางลบและมองว่านักเรียนไม่เข้าใจ เข้าใจความหมายผิด มีการปฏิบัติที่ผิด และมีอิทธิพลทางลบต่อการเรียนการสอน ส่วนฝ่ายที่ดูแลการศึกษาชี้ว่า นักเรียนไม่ได้ถูกเตรียมให้ยอมรับนับถือนักการศึกษา ในขณะที่นักการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเองก็ไม่ได้ถูกเตรียมให้ยอมรับในเรื่องของสิทธินักเรียนอย่างเพียงพอ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้น และมีข้อเสนอว่าประเด็นในเรื่องของสิทธินักเรียนควรมีทุกมุมมอง เพื่อให้มีความเหมาะสม หรือปรับแก้ไขให้ถูกต้องเพื่อการปฏิบัติในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับทั้งนักเรียน และครู⁴⁷

นอกจากนี้ อิสระ รัตนพิรัตน์ ได้ศึกษาบทประพันธ์ผลเทศบัญญัติแห่งเมืองควาซากิ ว่าด้วยสิทธิเด็กและผู้ตรวจการสิทธิมนุษยชนที่มีต่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยม ของรัฐและเอกชนอย่างละหนึ่งโรงเรียน ซึ่งเทศบัญญัติว่าด้วยสิทธิเด็ก เมืองควาซากิ มีเนื้อหาครอบคลุมมากที่สุดฉบับแรกของญี่ปุ่น และมีระบบผู้ตรวจการสิทธิมนุษยชน ที่ดูแลเรื่องสิทธิเด็ก เป็นผลให้โรงเรียนรัฐในเมืองควาซากิมีมาตรการเกี่ยวกับสิทธิเด็กหลายประการ แต่โรงเรียนเอกชนกลับไม่มีมาตรการดังกล่าว เนื่องจากมิได้อยู่ใต้อาณัติของเมืองเหมือนโรงเรียนรัฐ จากการศึกษาพบว่า มาตรการใน

⁴⁶ United Nations Children's Fund (UNICEF), *The State Of The World's Children : 20 Years of the Convention on the Rights of the Child, Special Edition*, (New York : UNICEF, 2009), 2-9.

⁴⁷ Dumisani Ezra Mkhize, "Perceptions And Practices Of Learner Rights In South Africa-N" Black Schools" (Ph.D.,Dissertation, The University Of Zululand ,2008), 101-102.

โรงเรียนรัฐมิได้นำไปสู่ ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องความตระหนักและพฤติกรรม ทั้งของครูและนักเรียนต่อเรื่องสิทธิเด็กเท่าใดนัก และมาตรการก็เป็นไปในทางสวัสดิการมากกว่าจะเป็นเรื่องของสิทธิ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อเรื่องสิทธิเด็กในญี่ปุ่นโดยทั่วไปก็มีบทบาทในการยับยั้งไม่ให้มาตรการของเมืองควาซากิส่งผลเต็มที่ในโรงเรียนที่ได้ทำการศึกษาอีกด้วย และแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นจะได้ให้การรับรองสิทธิมนุษยชน และประเทศญี่ปุ่นได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2537 แล้วก็ตาม หากแต่ในความเป็นจริงสิทธิเด็กยังคงเป็นประเด็นที่ญี่ปุ่นมิได้ให้การยอมรับนัก ซึ่งกฎหมาย กระบวนการของรัฐ รวมทั้งวัฒนธรรมและธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคมต่างมีบทบาทในการยับยั้งมิให้ประเด็นเรื่องสิทธิเด็กหยั่งรากลึกลงในสังคมญี่ปุ่น การละเมิด สิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชนที่มักพบในโรงเรียน ได้แก่ การรังแก การลงโทษทางกาย และกฎระเบียบของโรงเรียนที่เข้มงวดเกินไป⁴⁸

สิทธิพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้จัดแบ่งกลุ่มสิทธิพื้นฐานไว้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิในการอยู่รอด การได้รับการปกป้องคุ้มครอง การได้รับการพัฒนา และการมีส่วนร่วม ซึ่งแม้จะมีการได้ระบุมาตรการในการคุ้มครองสิทธิในแต่ละข้อตามเนื้อหาของสิทธิก็ตาม แต่ มาตรการในการคุ้มครองเด็กแต่ละด้านไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด ส่วน ใหญ่จะคุ้มครองเด็กมากกว่า 1 ด้าน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการดำเนินงานในโรงเรียนที่ได้แยกเด็ดขาดว่าเป็นสิทธิด้านใด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ แต่ดำเนินการที่ เช่น การจัดบริการอาหารกลางวัน และน้ำดื่ม ก็เพื่อสิทธิในชีวิตและความอยู่รอดของเด็ก ในขณะที่เดียวกันก็เป็นไปเพื่อ ให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีสุขภาพที่ดี การ จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย ก็เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และสุขภาพร่างกายและจิตใจ รวมทั้ง ไม่ให้อันตรายต่าง ๆ มาเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาของเด็ก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพื้นฐานของเด็ก ดังนี้

การจัดสภาพแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน านได้ระบุถึงความสำคัญของ

สภาพแวดล้อมและการบริการไว้ในหนังสือ แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไว้ว่า สภาพแวดล้อมและการบริการเป็น

⁴⁸ Kisara Rattanapirat, “ An Assessment of the Kawasaki City Ordinance on the Rights of the Child and the Human Rights Ombudsperson on Child’s Rights in two Secondary schools” (M.A.Thesis, Mahidol University, 2009), 3.

ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนที่มั่นคงและสะอาด มีแหล่งเรียนรู้ที่พอเพียงทำให้นักเรียนดำเนินชีวิตอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนด้วย⁴⁹ ส่วนฮิคคินส์ และคณะ (Higgins and others) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อครูและนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการขาดการควบคุมเรื่องอุณหภูมิ แสง คุณภาพของอากาศ และเสียง มีผลในทางลบต่อความสนใจ อารมณ์ สุขภาวะ การเข้าเรียน และความสำเร็จ⁵⁰ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย ที่แสดงถึงอิทธิพลของอาคารสถานที่ ต่อผลลัพธ์ของนักเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พฤติกรรม เจตคติ ความพึงพอใจ และความสบายใจของนักเรียน ได้แก่ การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อูดีน (Udin) เกี่ยวกับผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่อ นักเรียนในโรงเรียน พบว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลกระทบต่อนักเรียนหลายประการ เช่น พฤติกรรม เจตคติ ผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาบุคลิกภาพ ความพึงพอใจ และความสบายใจ⁵¹ เช่นเดียวกับ เอดเวิร์ด (Edwards) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้กับแรงจูงใจและ ความสามารถในการมองของนักเรียน พบว่า นักเรียนในเมืองเข้าใจว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แรงจูงใจ และหรือ พฤติกรรมส่วนบุคคลได้รับผลกระทบจากปัจจัยในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน โดยเชื่อว่าปัจจัยแวดล้อมของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจ ความประพฤติ และผลสัมฤทธิ์ของพวกเขา นอกจากนี้ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ด้านอาคาร สิ่งก่อสร้างในเรื่อง ของความสวยงาม องค์ประกอบและภาพรวมของอาคาร เช่น อายุ การซ่อมแซม

⁴⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (กรุงเทพ : ม.ป.ท., 2554), 7.

⁵⁰ Steve Higgins and others, The Impact of school Environments: A literature review, 2005 [Online], accessed 7 August 2011. Available from <http://ncl.ac.uk/cflat/about/documents/designcouncilreport.pdf>

⁵¹ Amirmudin bin Udin and Muhammad Rashid Rajuddin, Physical Environment In School Setting: Conceptual Reviews (Skudai : Universiti Teknologi Malaysia, 2008), 16.

ปรับปรุง หน้าต่าง พื้น หลังคา เสียง ไฟฟ้า ความร้อนเครื่องปรับอากาศ วัสดุ ฝ้าเพดาน และการจัดแสงในห้องเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมในเพนซิลเวเนีย⁵²

นอกจากนี้ผลการศึกษานี้ของ โอซัลลิแวน (O'Sullivan) ยังยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอาคารสิ่งก่อสร้าง ด้านโครงสร้าง เช่น อายุการใช้งาน โครงสร้างของห้องเรียน ระบบไฟฟ้า เสียง วัสดุที่ใช้ หน้าต่าง พื้น หลังคา ฝ้าเพดาน และแสง สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สระว่ายน้ำ สนามเทนนิส สนามฟุตบอล และด้านการตกแต่ง กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐเพนซิลเวเนีย⁵³

การส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัย

แนวคิด ในการส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยเป็น แนวคิดระดับโลกที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้ความสำคัญ และสนับสนุนให้ทุกประเทศจัดการศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัย ให้กับนักเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรกันระหว่างประเทศ นี้ เนื่องจากการส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยให้กับนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนในภาพรวม⁵⁴

องค์การอนามัยโลก องค์การยูนิเซฟ ยูเนสโก และธนาคารโลกได้ กำหนดองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และโภชนาการซึ่ง จะเป็นพื้นฐานในการทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งเน้น การใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ที่ทุกโรงเรียนสามารถใช้ได้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในโรงเรียนเพื่อช่วยให้แน่ใจว่ามีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มั่นคงปลอดภัย และสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาสังคมในเชิงบวก จากความรุนแรงในโรงเรียนทุกประเภท เช่น การล่วงละเมิดทางเพศ การกลั่นแกล้ง 2) การบริการสุขภาพและโภชนาการ 3) น้ำที่สะอาด ปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวก ทางสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อม 4) การเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่มุ่งเน้น การ

⁵²Nicole C. Edwards, M.A.E, "School Facilities And Student Achievement: Student Perspectives On The Connection Between The Urban Learning Environment and Student Motivation And Performance" (Ph.D.,Dissertation, Ohio State University,2006), 115-116.

⁵³ Sean O'Sullivan, "A Study of the Relationship between Building Conditions and Student Academic Achievement in Pennsylvania's High School" (Ph.D.,Dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University, 2006), 117-118.

⁵⁴ ปิยนุช บุญทอง, "พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น" (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545), 14.

พัฒนาความรู้ ทักษะคิด ค่านิยม และทักษะชีวิตที่จำเป็น ในการกระทำที่เหมาะสม และการตัดสินใจเชิงบวกเกี่ยวกับสุขภาพ สำหรับการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาทางบวก ได้แก่ การให้การสนับสนุนและบรรยากาศที่เป็นมิตร การเรียนรู้แบบร่วมมือ การไม่ลงโทษทางร่างกาย และใช้ความรุนแรง การไม่ให้มีการกลั่นแกล้งรังแกและเลือกปฏิบัติ การให้คุณค่าต่อกิจกรร มสร้งสรรค์ การเชื่อมต้อชีวิตในโรงเรียนและที่บ้านผ่านพ่อแม่ การส่งเสริมโอกาสที่เท่าเทียมกัน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ⁵⁵ นอกจากนี้ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนด องค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) นโยบายส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการในโรงเรียน 3) โครงการร่วระหว่างโรงเรียนและชุมชน 4) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ 5) บริการอนามัยโรงเรียน 6) สุขศึกษาในโรงเรียน 7) โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8) การออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 9) การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ 10) การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน⁵⁶

ส่วนพรอณี บัญชรหัตถกิจ ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน เช่น คุณภาพชีวิต (quality of life) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (educational achievement) การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต⁵⁷ สอดคล้องกับ ลักษณะ เต็มศิริชัย และสุชาติ ตังทางธรรม ที่กล่าวไว้ว่า โรงเรียนที่มีการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนที่ดีและเป็นระบบ ส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพทั้ง 3 ด้าน คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และ มีความสุข ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่จะเอาเอาใจใส่ดูแลอบรมสั่งสอนให้เยาวชนมีคุณภาพ โดยการ แสดงออกในบทบาทหน้าที่ขอ งครูจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีแก่สังคม นอกจากนี้โรงเรียนยังเป็น จุดเริ่มต้นที่ถูกต้องให้แก่เด็ก และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดี ที่เหมาะสมแล ะ พัฒนาสุขภาพที่ดีให้กับผู้ปกครองและสมาชิกที่ดีแก่สมาชิกในชุมชน⁵⁸

⁵⁵ The World Health Organization, Creating an Environment for Emotional and Social Well-Being : An important responsibility of a Health-Promoting and Child Friendly School (Geneva : WHO, 2003), 12-14.

⁵⁶ กระทรวงสาธารณสุข, เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ฉบับปรับปรุง) (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2548), 3.

⁵⁷ พรอณี บัญชรหัตถกิจ , โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545), 8.

⁵⁸ ลักษณะ เต็มศิริชัย และสุชาติ ตังทางธรรม, โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (กรุงเทพฯ : บริษัท ดีไซน์ จำกัด, 2545), อัดสำเนา.

การส่งเสริมสุขภาพ นอกจากจะส่งผลต่อตัวนักเรียนโดยตรงแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ กับการจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียน ที่จะส่งผลไปยังนักเรียนอีกด้วย ดังที่สุนันท์ ศรีวิรัตน์ ได้ศึกษา ปัจจัยที่อิทธิพลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดสงขลา พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนส่งผลต่อสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โรงเรียนมีสภาพแวดล้อม อาคารเรียน ห้องเรียนที่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู⁵⁹ เช่นเดียวกันปิยนุช บุญทอง ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนัก งานการประถมศึกษาอำเภอ เมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนส่งผลต่อภาพรวม คือ นักเรียนมีอนามัยส่วนบุคคลในระดับดีมาก มีสุขภาพด้านโภชนาการที่ดีขึ้น การป้องกันอุบัติเหตุ ในโรงเรียนดีขึ้น ลดปัญหาอุบัติเหตุในโรงเรียน นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี มีสมาธิ ร่วมกิจกรรม นันทนาการที่โรงเรียนจัดให้มากขึ้น และโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรม การอนุรักษ์ ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนดีขึ้น มีการป้องกันมลพิษจากสิ่งแวดล้อม การทำปุ๋ย จากเศษอาหาร ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการรักษาความสะอาด รักษา น้ำดื่ม น้ำใช้ ป่อน้ำ เป็นต้น ส่วนสมศรี จันทร์อ่อน ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า การดำเนินการส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมดีทั้งด้านกายภาพและพฤติกรรมของนักเรียน⁶⁰

สำหรับเรื่องความปลอดภัย จากภัยพิบัติ นั้น ในปัจจุบันอันตรายที่เกิดขึ้นไม่ได้มีเพียงอันตรายที่เกิดจากมนุษย์ เช่น อุบัติเหตุจากการจราจร เพลิงไหม้ จากการ เล่น การทดลอง การใช้ สารเคมี เท่านั้น แต่ยังปรากฏภัยพิบัติจากธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว วาตภัย อุทกภัย ดินโคลน ถล่ม สึนามิ ที่เพิ่มขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงไปทั่วโลก และเด็กเป็น กลุ่มที่มีความเสี่ยงมากที่สุด โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในโรงเรียนขณะที่เกิดภัยพิบัติ ซึ่งประเด็นเรื่องภัย

⁵⁹ สุนันท์ ศรีวิรัตน์ , “ปัจจัยที่อิทธิพลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพใน จังหวัดสงขลา ” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2545), บทคัดย่อ.

⁶⁰ สมศรี จันทร์อ่อน อ้างถึงใน ประจักษ์ ลือฉาย , “ปัจจัยที่อิทธิพลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2551), 41.

พิบัติถือเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญของโลก โดยมีแนวคิดในการบรรเทาภัยพิบัติขององค์การสหประชาชาติทั้งในระดับโลกและในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อป้องกันภัยพิบัติ และ ในปี 2549 – 2550 ได้มีการรณรงค์ระดับโลกในหัวเรื่อง “การบรรเทาความเสี่ยงจากภัยพิบัติเริ่มที่โรงเรียน” เนื่องจาก มีการให้ความรู้เรื่องการบรรเทาความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อสร้างความตระหนักในการผลักดันให้มีการบูรณาการประเด็นการบรรเทาความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาสำหรับประเทศที่มีความเสี่ยงสูง การดูแลให้อาคารเรียนมีการก่อสร้างหรือออกแบบที่แข็งแรงและทนทานต่อภัยธรรมชาติได้ ตัวอย่างของการจัดการภัยพิบัติในประเทศอินเดีย ที่ได้มีการจัดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และการบริหารจัดการ โดยได้มีการจัดทำแผนเพื่อความปลอดภัยในโรงเรียน ที่ระบุถึงภัยอันตรายต่าง ๆ และการประเมินความปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมครู และการจัดกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงภายในโรงเรียน องค์ประกอบสำคัญ เพื่อให้โรงเรียนมีความปลอดภัย ได้แก่ 1) ความปลอดภัยของสิ่งปลูกสร้าง ประกอบด้วย นโยบาย อาคารและมาตรฐาน สถานที่ตั้ง อันตรายและแผนที่ความเสี่ยง การตรวจสอบ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาใหม่ 2) แผนการเตรียมความพร้อมฉุกเฉิน และนโยบาย เพื่อลดความเสี่ยงของนักเรียน รวมทั้งมาตรการในการรักษาความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง หรือการจัดการเรียนการสอนทันที ในระหว่างและหลังเกิดภาวะฉุกเฉิน 3) การให้การศึกษแก่นักเรียน ชุมชน เพื่อสร้างวัฒนธรรมในเรื่องของความปลอดภัย⁶¹

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากความรุนแรง

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะเกิดมากขึ้น รวมทั้งทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อนักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้ ได้แก่ แนวคิดของ อากิบา และคณะ (Akiba and others) ที่ว่า ความรุนแรงในโรงเรียนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก อันเป็นผลจากสถาบันหลักของสังคมสมัยใหม่ และได้มีการศึกษาอย่างจริงจังในประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น ในยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย ซึ่งปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนมิได้เกิดเฉพาะในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมเท่านั้น⁶² ดังที่ โอฮาสโก (Ohasko) ได้กล่าวไว้ว่า การเกิดความรุนแรงในประเทศกำลังพัฒนามีอัตราสูง และส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา การเรียนรู้ และการใช้ชีวิตอย่าง

⁶¹ Pedro Bastidas, *School Safety Baseline Study 2011* [Online], accessed 15 January 2012. Available from http://www.unisdr.org/files/23587_doc18766contenido.pdf

⁶² Motoko Akiba and others, “Student victimization : National and school systems effects on school violence in 37 nations,” *American Educational Research Journal* 39, 4 (2002) : 829-853.

รุนแรง ที่ปล้ำล้างความคิดเดิมที่ว่าความรุนแรงเป็นเรื่องของประเทศอุตสาหกรรม⁶³ นอกจากนี้
 ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงความรุนแรงในโรงเรียน ในปาฐกถาเรื่อง “ความรุนแรงในสังคมไทยและ
 ทางออก” ว่าความรุนแรงภายในโรงเรียนแท้จริงแล้วสะท้อนโลก วิถีคิด และความสัมพันธ์ของ
 มนุษย์ เป็นสถานที่ในอุดมคติที่เยาวชนควรจะได้งอกงามทางความคิด แต่ความรุนแรงที่เกิดขึ้น
 ภายในโรงเรียนกลับนำ ความพิการทางจิตใจมาสู่พวกเขา อันเป็นไปในทางเดียวกับแนวโน้มของ
 กระแสโลกในศตวรรษนี้ที่กลายเป็นศตวรรษแห่งความรุนแรงไปแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ การ
 ศึกษาวิจัยของ สุชาติกุล จันประเสริฐ เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ที่เด็ก
 และเยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน แห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง เพื่อทำความเข้าใจถึงความหมาย
 รูปแบบและปัจจัย รวมถึงโครงสร้างทางสังคมของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เด็กและ
 เยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน ในมุมมองของนักเรียน ครู พ่อแม่ผู้ปกครอง และคณะกรรมการ
 สถานศึกษา พบว่าความหมายและรูปแบบของความรุนแรงในโรงเรียนนั้น นักเรียนเห็นว่าเป็นการ
 กระทำจากครู เพื่อน และบุคลากรในโรงเรียนที่ทำร้ายนักเรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ และเพศ ครู
 เห็นว่าเป็นการกระทำรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจ รวมถึงการกระทำที่กระทบต่อสิทธิของเด็ก ซึ่ง
 จัดเป็นความรุนแรงแฝงหรือความรุนแรงเงียบ ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองเห็นว่าเป็นการทำให้เด็กได้รับ
 ความกระทบกระเทือนทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยเกิดจากเพื่อนหรือครูรวมถึงการไม่ได้รับสิทธิที่
 ควรจะได้รับในฐานะนักเรียนคนหนึ่ง ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นว่าเป็นการทะเลาะวิวาท
 ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนหรือครูกับนักเรียนรวมถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเพศที่สาม ซึ่งโดย
 สรุปรูปการให้ความหมายมีความสอดคล้องกันว่าเป็นการกระทำรุนแรงแก่นักเรียนในลักษณะที่
 ทำให้เกิดความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจและทางเพศ รวมทั้งความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับ
 เรื่องสิทธิของนักเรียนที่สมควรได้รับ และพบว่ามีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดความรุนแรง
 ได้แก่ พื้นที่ทางกายภาพ การจัดการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยเฉพาะ
 ครูผู้สอนกับนักเรียนในเรื่องการลงโทษทางวินัย⁶⁴ ดังนั้นการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียน

⁶³ Toshio Ohsako, (Ed.), “Tackling school violence worldwide : a comparative perspective of basic issues and challenges,” *Violence at school: Global issues and interventions* (Switzerland : Presses Centrales, Lausanne, 1997), 8.

⁶⁴ สุชาติกุล จันประเสริฐ, “โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เด็กและ
 เยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง ” (ปริญญาานิพนธ์
 วท.ด.สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ,
 2553), 178-179.

ปลอดภัยจากความรุนแรง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนจะต้อง ดำเนินการ เพราะจะส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของ ซีนุททัย กาญจนะจิตรา และคณะ ที่พบว่า เด็กและเยาวชนไทยจำนวนมากมีปัญหาด้านสุขภาพจิตและพฤติกรรมในระดับที่ถือว่า “ผิดปกติ” ที่จำเป็นต้องพบผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตและจิตเวช ได้แก่ ภาวะซึมเศร้า ฆ่าตัวตาย พฤติกรรมเกเร ผิดกฎ ระเบียบ ก้าวร้าวรุนแรง และปัญหาทางเพศ เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องสร้างความรู้สึก มั่นคง ปลอดภัยให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผล ต่อการพัฒนานักเรียนในภาพรวม นอกจากนี้ วิทยากร เชียงกูล ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาการเรียนไม่ได้ ใ่วว่า ปัญหาปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนมา สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนอาจมีผลทางอารมณ์ต่อเด็กด้วย เช่น ถูกคุกคาม กลั่นแกล้ง วิตกกังวลโดยเด็ก เกเร การกลัวครูที่ดุ เข้มงวดมาก เป็นต้น ทำให้เด็กกลัว กังวล ไม่อยากไปโรงเรียน ไม่มีอารมณ์ที่จะเรียน นี่คือปัญหาที่ผู้ใหญ่ต้องหาทางช่วย ไม่ใช่แค่วิจารณ์ว่าเด็กรุ่นปัจจุบันไม่ค่อยเอาไหน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากนักเรียนมีความรู้สึก มั่นคง ปลอดภัยมีสวัสดิภาพจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมาโรงเรียน การร่วมกิจกรรมของนักเรียน เป็นต้น

นอกจากนี้ จากรายงานการศึกษาความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็กของ องค์การสหประชาชาติ ระหว่างปี 2006 -2010 พบว่ามีเด็กจำนวนมากที่ต้องเป็นเหยื่อของความรุนแรง มีเด็กในโรงเรียนทั่วโลกจำนวนมาก ที่ถูกละเมิดทางวาจาที่รุนแรง การลงโทษ เป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งและการล่วงละเมิดทางเพศ ยัง ต้องเผชิญกับความรุนแรงในห้องเรียน ในสนาม ของโรงเรียน และในการเดินทางไปและกลับจากโรงเรียน จากครู เพื่อนและผู้ใหญ่ และพบว่ารูปแบบของการกลั่นแกล้งที่โรงเรียนโดยทั่วไป ได้แก่ การกลั่นแกล้งทางกาย ทางอารมณ์ เช่น การคุกคาม การดูหมิ่นเชื้อชาติ หรือการกีด กันทางสังคม และ การกระทำผ่าน ทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ การกลั่นแกล้งยังเป็นปัญหาเฉพาะที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นที่มีความเปราะบางทางเพศอีกด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็ก เช่น ผลกระทบจากความรุนแรงทางเพศส่งผลให้ผลการเรียนตกต่ำ การออกกลางคัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรรภ์ การใช้สารเสพติดที่เพิ่มขึ้น และปัญหาสุขภาพจิต ผลกระทบจากการถูกล่วงโทษทางกายหรือวาจาโดยครู ทำให้เด็กขาดความนับถือตนเอง⁶⁵

⁶⁵NGO Advisory Council, Five Years On: A global update on violence against children for Follow-up to the UN Study on Violence against Children [Online], accessed 10 December 2011. Available from [http:// childrightscoalitionasia.org/wp-content/ uploads/ 2011/11/Five-years-on-A-global-update-on-violence-against-children-low-res.pdf](http://childrightscoalitionasia.org/wp-content/uploads/2011/11/Five-years-on-A-global-update-on-violence-against-children-low-res.pdf)

ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลายคน ว่าความรุนแรงผลกระทบทางลบต่อนักเรียนในหลายด้าน ได้แก่ ผล การศึกษาของ แคโรลไลน์ (Carroll-line) ที่พบว่า ประสิทธิภาพในความรุนแรงของนักเรียน มีผลกระทบต่อร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม ความคิด สติปัญญา และด้านสังคม รวมทั้งเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ และด้าน วิชาการของนักเรียน และได้ระบุถึงผลกระทบต่อนักเรียนในแต่ละกลุ่มว่านักเรียนที่ถูกกระทำ รุนแรงจะได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย จิตใจสลาย และแยกตัวออกจากสังคม นักเรียนที่เป็นผู้กระทำ อาจถูกเพื่อนปฏิเสธ ล้มเหลวทางวิชาการ และหรือความยอมรับนับถือตนเองต่ำ ส่วนนักเรียนที่รู้ เห็นเหตุการณ์จะมีประสิทธิภาพการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ไม่มั่นคง และนักเรียนที่รับรู้เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนในทางลบ มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมในการรังแก ขาดเรียนมากขึ้น และ ความสนใจในการทำงานที่โรงเรียนน้อยลง จำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องสร้างความ รู้สึกที่มั่นคง ปลอดภัย เพราะการสร้าง ความ รู้สึกที่มั่นคง ปลอดภัยส่งผลต่อการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนใน โรงเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถแก้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับความ รุนแรงให้กับนักเรียนในโรงเรียนได้⁶⁶ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ เจอวอนีน (Juvonen) ที่พบว่า ประสิทธิภาพเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก สัมพันธ์กับความบกพร่องทางพฤติกรรมหรือทางจิตใจ ซึ่งส่งผลกระทบทางลบต่อความรู้สึกปลอดภัย และเชื่อมโยงถึงการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทาง วิชาการ ส่วนนักเรียนที่ถูกกระทำรุนแรงทางด้านร่างกาย หรือด้านอารมณ์ จะขาดเรียนบ่อย และ ผลการเรียนทางด้านวิชาการต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ถูกกระทำ⁶⁷

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อม มีทั้งวิธีการ และเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกผ่านที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอก สถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนมี

⁶⁶ Janis Carroll-Lined, School Safety : An Inquiry into the safety of students at school (New Zealand, 2009),16-19.

⁶⁷ Jaana Juvonen, Bullying and Violence as Barriers to Academic Achievement. University of California, Los Angeles California Healthy Students research project brief No. 4 In A Series.

ส่วนร่วม⁶⁸ เสมอ หาวิรุ ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านกรวด วิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารเขต 2 จังหวัดมุกดาหาร พบว่า การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคารนักเรียนไม่สะดวกดำเนินการได้ เป็นรูปธรรมส่งผลต่อการแก้ไขปัญหา นักเรียนไม่ตรงตามสาเหตุที่แท้จริง⁶⁹ ทำนองเดียวกัน กฤษฎา สัจจันทร์ยต์ ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโคกสี พิทยาสรรพ์ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนในทุกๆ ด้าน⁷⁰ สอดคล้องกับ สุภาพ อัยยะ ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารเขต 1 พบว่าโรงเรียนที่มีระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกด้าน⁷¹

เช่นเดียวกับ ประยุกต์ศักดิ์ บัวดี ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา พบว่า การบริหารงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้มีความเข้มแข็ง⁷²

นอกจากนี้ สปีแวก (Spevak) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ความรุนแรงในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ พบว่าองค์ประกอบพื้นฐาน ของโปรแกรมประกอบด้วย

⁶⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2553), 4.

⁶⁹ เสมอ หาวิรุ “การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารเขต 2 จังหวัดมุกดาหาร” (วิทยานิพนธ์ สาขา วิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546), 131-133.

⁷⁰ กฤษฎา สัจจันทร์ยต์ , “การพัฒนาการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโคกสีพิทยาสรรพ์ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546), 179-180.

⁷¹ สุภาพ อัยยะ , “ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารเขต 1” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครเลย, 2549), 63-64.

⁷² ประยุกต์ศักดิ์ บัวดี , “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2552), 151.

1) การทำงานร่วมกันทั้งโรงเรียน (collaboration/whole-school approach) 2) การบูรณาการหลักสูตร (curriculum integration) 3) การอบรมครู (teacher training) 4) ความเป็นผู้นำของโรงเรียน (school leadership) 5) ความผูกพันของนักเรียน (Student engagement) 6) การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning) 7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (parental involvement) 8) ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน (school – community relationships) และมีข้อเสนอแนะว่าการป้องกันความรุนแรงที่มีประสิทธิผล ควรดำเนินการดังนี้ 1) ใช้กระบวนการที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบดังกล่าว 2) มุ่งเน้นที่การป้องกัน โดยการส่งเสริมการไม่ใช้ความรุนแรง การเคารพซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบ ความเมตตา และความร่วมมือกัน 3) การสร้างแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ ในการเอาใจใส่และเห็นอกเห็นใจเด็กทุกคน 4) การช่วยเหลือในทันที โดยช่วยเหลือสนับสนุนเป็นพิเศษแก่เด็กทั้งที่เป็นผู้กระทำ ถูกกระทำ และอยู่ในภาวะเสี่ยง ทั้งนี้ กลุ่มเพื่อน ครู พ่อแม่ และผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องในชีวิตของเด็กจะมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการกลั่นแกล้งและความรุนแรง บุคคลเหล่านี้จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจและการดำเนินกลยุทธ์โดยรวม ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรง และปรับปรุงวัฒนธรรมของโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนและขวัญกำลังใจอีกด้วย⁷³

ส่วนรัฐศูกร์ จันประเสริฐ มีข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงของโรงเรียน ดังนี้ 1) ผู้บริหารและครูควรตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญกับรูปแบบของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง สามารถดำเนินการและแก้ไขได้ทันที่ ทั้งใช้การลงโทษทางวินัยที่สร้างสรรค์และไม่รุนแรง และการทำงานในเชิงรุกคือ การป้องกันปัญหา เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน และนักเรียนกับครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ให้เด็กและครูที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสามัคคีในโรงเรียน สร้างมิตรภาพแก่นักเรียนให้มีความรู้สึกและมีจิตใจที่ดีต่อกัน เช่น การเล่นกีฬา ดนตรี การจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น การปรับกระบวนการจัดการภายในระบบโรงเรียนเพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการริเริ่มสร้างสรรค์หลังเลิกเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทางบวก และสร้างสรรค์ การเป็นพี่เลี้ยงของรุ่นพี่รุ่นน้อง เพื่อสร้างตัวแบบที่ดีระหว่างกัน ผ่านการดำเนินงาน

⁷³ Andrea Spevak, Bullying and Violence Prevention in Schools : A Focus on Personal and Social Development 2006 : 39-41 [Online], accessed 10 August 2011. Available from <http://www.sacsc.ca/PDF%20files/Research%20and%20Evaluation/Literature%20Review-Spevak-06.pdf>

ในลักษณะของสถานักเรียนให้นักเรียนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลด้วยกัน 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในโรงเรียนทางด้านกายภาพ ควรมีการปรับปรุงอาคารสถานที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรง เช่น มุมอับหรือลับตาคน ห้องน้ำ โรงอาหาร พื้นที่รกร้างหลังโรงเรียน เป็นต้น เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งมั่วสุมหรือก่อเหตุความรุนแรง ด้านการจัดการเรียนการสอนควรมีการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยนำพื้นฐานความรู้ของนักเรียนมาพิจารณาร่วมกับความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยเฉพาะครูผู้สอนกับนักเรียนในเรื่องการลงโทษทางวินัย ครูควรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้วิธีการลงโทษอย่างเหมาะสม ไม่ใช่ใช้อารมณ์ เพื่อเป็นการเสริมสร้างวินัยเชิงบวกให้แก่นักเรียน³⁾ ร่วมมือกับนักจิตวิทยาในการแก้ปัญหาและป้องกันการใช้ความรุนแรง โดยการจัดอบรมครูแนะแนว ครูประจำชั้น และครูฝ่ายปกครองให้เข้าใจสภาพของผู้เรียนรวมถึงวิธีการแก้ปัญหาและการลงโทษที่ถูกต้องเหมาะสม ส่งเสริมความร่วมมือหรือความสัมพันธ์ของครูกับผู้ปกครองเพื่อแก้ปัญหาคความรุนแรงร่วมกัน ควรมีช่องทางสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวเกี่ยวกับกับพฤติกรรมของเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนดูแลและแก้ไขพฤติกรรมเด็กโดยเฉพาะเด็กกลุ่มเสี่ยง ให้ผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับ บลิตธิเด็ก และวิธีการลงโทษที่ไม่เกินกว่าเหตุ⁷⁴ ในการป้องกันและแก้ไขความรุนแรงนั้น

ส่วนเดอร์แลนด์ ได้กล่าวถึงแนวทางที่ควรปฏิบัติเพื่อลดความรุนแรงต่อเด็กในโรงเรียนจากการศึกษาเรื่องความรุนแรงต่อเด็กขององค์การสหประชาชาติว่า ในการปฏิบัติจะเน้นความสำคัญของเรื่องต่อไปนี้ 1) การห้ามใช้ความรุนแรงในโรงเรียน รวมทั้งการลงโทษเด็กด้วยการตี หรือการปฏิบัติที่รุนแรงต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะอื่น ๆ 2) การฝึกอบรมบุคลากรให้สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ในการสอน และการจัดการห้องเรียนโดยไม่ใช้ความรุนแรง 3) การปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อแสดงให้เห็นแบบอย่างของการแก้ปัญหาคความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง 4) การกำหนดกฎระเบียบความประพฤติของนักเรียน โดยมีฐานจากหลักการของสิทธิเด็ก และมีแนวคิดว่าการใช้วินัยเชิงบวกจะช่วยป้องกันปัญหาคความรุนแรงได้ เพราะวินัยเชิงบวก เป็นการอบรมสั่งสอนเด็กโดยปราศจากความรุนแรงและเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของเด็กในฐานะผู้เรียนรู้ เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จ ได้รับข้อมูลที่

⁷⁴ สุาศุภร์ จันประเสริฐ, “โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง,” (ปริญญาานิพนธ์ วท.ด.สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553), 189-190.

จำเป็นต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมการพัฒนาตนเองของเด็ก ซึ่งจะช่วยในการการแก้ปัญหาระยะยาวที่ช่วยพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน โดยการสื่อสารที่ชัดเจนและสม่ำเสมอระหว่างครูกับนักเรียน การสื่อสารเรื่องความคาดหวังของครู กฎเกณฑ์ และขอบเขตที่ชัดเจนและเสมอต้นเสมอปลาย และสนับสนุนให้เด็กปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของการรู้จักนักเรียน และการมีความยุติธรรมต่อนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ที่อยู่บนพื้นฐานของการเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างครูกับนักเรียน การสอนทักษะที่นำไปใช้ได้ตลอดชีวิตและปลูกฝังความรักการเรียนรู้ ให้กับนักเรียน การสอนให้เป็นคนมีความสุภาพ การไม่ใช้ความรุนแรง การเข้าถึงจิตใจผู้อื่น การเคารพตนเอง เคารพผู้อื่นและสิทธิของผู้อื่น และการเสริมความสามารถของนักเรียน และความเชื่อมั่นในการจัดการกับความท้าทายจากการเรียนและสถานการณ์ทางสังคมที่ยากลำบาก⁷⁵

นอกจากนี้ในหลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับประเด็นความปลอดภัยในโรงเรียน โดยเฉพาะเรื่องของความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ และได้กำหนดเป็นกรอบการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เช่น ประเทศออสเตรเลีย รัฐบาลกลางได้กำหนดกรอบการดำเนินงานเกี่ยวกับของโรงเรียน ภายใต้ กรอบการดำเนินงาน “National Safe Schools Framework school” ไว้ 9 องค์ประกอบ คือ ความมุ่งมั่นของผู้นำที่จะทำให้โรงเรียนมีความปลอดภัย วัฒนธรรมของโรงเรียน นโยบายและขั้นตอนในการดำเนินการ การเรียนรู้แบบมีอาชีพ การจัดการพฤติกรรมในเชิงบวก การพัฒนาทักษะและหลักสูตร ความปลอดภัยของโรงเรียน การมุ่งเน้นคุณภาพชีวิตของนักเรียน และความเป็นเจ้าของ การให้การช่วยเหลือและการสนับสนุนกลุ่มเป้าหมาย และความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชน ในส่วนของนโยบายและขั้นตอนในการดำเนินการนั้น ได้กำหนดแนวดำเนินการไว้ว่า โรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในเรื่องของความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดี มีการพัฒนา นโยบาย แผน และ โครงสร้างที่ช่วยสนับสนุนทั้งระบบโรงเรียน โดยครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ร่วมกันปรับปรุง ทบทวนภาษาที่ใช้ ให้มีความชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และยอมรับได้ และต้องสื่อสารให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อให้เกิด

---

⁷⁵โจน อี เดอร์เรนท์, การใช้วินัยเชิงบวกในการสอนและการจัดการห้องเรียน : แนวทางปฏิบัติสำหรับครูและผู้บริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554), 13-15.

การสนับสนุน นอกจากนี้ต้องมีกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจนและปฏิบัติได้ บุคลากรทุกคนมีความตระหนักในขั้นตอนการปฏิบัติที่กำหนดไว้⁷⁶

การพัฒนานักเรียน

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ระบุสิทธิเด็กในการได้รับการศึกษาไว้ในข้อที่ 28 และ 29 ว่า เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา โดยได้รับการ ารสนับสนุนให้เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ และลดอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคัน การกำหนด ระเบียบวินัยของโรงเรียน ต้องสอดคล้องกับศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของเด็ก ได้รับการ พัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน ได้รับการเตรียมตัวให้มีชีวิตที่มีความรับผิดชอบในสังคมที่เสรีด้วยจิตสำนึกแห่งความเข้าใจกัน สันติภาพ ความอดกลั้น ความเสมอภาคทางเพศ และมีมิตรภาพในหมู่มวลมนุษยชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ศาสนา และให้มี ความเคารพต่อบิดามารดา เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม รม ภาษา และค่านิยมของ เด็กเอง รวมทั้งภูมิหลังทางวัฒนธรรม และค่านิยมของผู้อื่น ซึ่งในศตวรรษที่ 21 นักเรียนจะต้องได้รับการโอกาสในการเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการมีทักษะการคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงาน มีความเป็นมนุษย์ที่มีความเข้าใจในวิถีชีวิตของความแตกต่างแต่ละปัจเจกและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งจะ ทำให้มีการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยใจเป็นธรรม มีเมตตาและรู้จักการให้ มีทักษะชีวิต ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความมีจริยธรรม การรู้จัก รับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัว การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิผลของตนเอง ความ รับผิดชอบต่อตนเอง ทักษะในการเข้าถึงคน ความสามารถในการชี้นำตนเอง และ ความรับผิดชอบต่อสังคม และต้องให้โอกาสเด็กทุกคนประสบผลสำเร็จ โดยโรงเรียนจะต้องจัดอุปสรรคที่จะขัดขวางไม่ให้เด็กประสบผลสำเร็จ ดังที่ ทิลเลคเซค และ เฟอริกูโซ (TillecZek and Ferguso) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร้จของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่าในช่วงเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาระดับประถมศึกษาไปสู่ระดับมัธยมศึกษา เป็นช่วงที่นักเรียนประสบกับการเปลี่ยนแปลงหลายประการ ตั้งแต่การเปลี่ ยนผ่านจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จผ่านโรงเรียน ชุมชนและครอบครัว และในขณะเดียวกันก็เป็นการเปลี่ยนจากการศึกษาระดับประถมศึกษามาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัจจัยเสี่ยงที่เป็นตัว

⁷⁶ Ministerial Council for Education Early Childhood Development and Youth Affairs, National Safe Schools Framework Resource Manual (revised 2011) [Online], accessed 25 December 2011. Available from <http://www.safeschools.deewr.gov.au>

ชัดเจนในการประสบความสำเร็จของนักเรียนมีทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ทั้งในระดับบุคคล ห้องเรียน ครอบครัว และวัฒนธรรม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโดยทั่วไปการเปลี่ยนจากโรงเรียนประถมศึกษามาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการเปลี่ยนจากสถาบันการศึกษาที่มีความต้องการในทางสังคมและวิชาการน้อยกว่า ไปสู่สถาบันที่มีความต้องการที่มากกว่า เช่น การเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง การทำงาน ที่มีการจัดกลุ่มความสามารถ การประเมินผล การสร้างแรงบันดาลใจ ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง และคุณภาพของความสัมพันธ์ของนักเรียนครู ซึ่งทั้งนักการศึกษา และผู้กำหนดนโยบาย ควรให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ และมีนักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะวิธีการในการเพิ่มความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน จากผลการศึกษาดังนี้ 1) สร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้เชิงบวก รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมและเสริมสร้าง อัตลักษณ์ของผู้เรียน 2) จัดเวลาสำหรับการพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนรู้และผลกระทบระยะยาวของชีวิตในโรงเรียนมัธยม ของนักเรียน 3) เพิ่มโอกาสในการฝึกปฏิบัติในเรื่องความรับผิดชอบต่อให้นักเรียน 4) ปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยการยอมรับนับถือ และมีความยุติธรรม⁷⁷

การมีส่วนร่วม

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 12 ระบุไว้ว่า “รัฐภาคีจะประกันแก่เด็กที่สามารถ มีความคิดเห็นเป็นของตนเองได้แล้ว ซึ่งสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นเหล่านั้นโดยเสรีในทุกๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก ทั้งนี้ความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะได้รับการพิจารณาตามสมควร แก่อายุ และวุฒิภาวะของเด็ก ซึ่งไม่ได้มีความสำคัญเพียงว่าเด็กจะสามารถตัดสินใจได้โดยอิสระ แต่ผู้ใหญ่ให้เด็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ที่เหมาะสมกับความสามารถและความเข้าใจของเด็ก และเพื่อให้เกิดการพัฒนาเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เด็กจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่ง รวมทั้งการฝึกทักษะการใช้เหตุผล และการวิเคราะห์แบบสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมของเด็กและวิธีการเรียนรู้แบบสื่อสารระหว่างกัน ไม่เฉพาะผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีเท่านั้น แต่การพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความคิดสร้างสรรค์ ได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาและจัดการความขัดแย้ง เรียนรู้การฟัง การประเมินข้อคิดเห็น และความสมดุลย์ของประโยชน์ ในการดำเนินงานของโรงเรียนนั้น แฮมมาร์เบิร์ก (Hammarberg) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนมีความสำคัญต่อเด็กรองจากครอบครัว การเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ หลักสูตรที่มี

⁷⁷Kate TillecZek and Bruce Ferguso, *Transitions from Elementary to Secondary School : A Literature Review*, 2007 [Online], accessed 17 December 2011. Available from <http://www.edu.gov.on.ca/Eng/teachers/studentsuccess/TransitionLiterature.pdf>

ความหมาย เจตคติแบบประชาธิปไตย และการดำเนินการเป็นสิ่งที่สำคัญ งานใหญ่ข้างหน้าคือ การเสริมสร้างความสามารถของครูและบุคลากรของโรงเรียนในการรับฟังเด็ก การปรับปรุงการ สนทนา และการส่งเสริมการแก้ไขความขัดแย้งแบบประชาธิปไตย⁷⁸ นอกจากนี้ คณะกรรมการ ว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติยังได้ให้ข้อคิดเห็นในเรื่องของการมีส่วนร่วมว่า ควรส่งเสริมการ มีส่วนร่วมของเด็กในชีวิตในโรงเรียน การสร้างสรรค์ชุมชนโรงเรียนและสถานักเรียน การศึกษาโดย เพื่อนและเพื่อนที่ปรึกษา การเข้าร่วมในการดำเนินการเรื่องระเบียบวินัย โดยให้เป็น ส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ในเรื่องของสิทธิเด็ก⁷⁹

สำหรับการมีส่วนร่วมของนักเรียนนั้น ลีนเน (Leanne) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของเด็ก ในบริบทของโรงเรียน พบว่าแม้จะอนุญาตว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติจะได้กำหนดสิทธิขั้น พื้นฐานในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจเรื่องที่มีผลต่อตนเอง และมีความพยายามปฏิบัติตามหลักการ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น โรงเรียน ยัง ไม่ได้เปิดโอกาสให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในขณะที่มีความตั้งใจที่จะปกป้อง คู่ปกครองเด็ก แต่ในขณะเดียวกันก็ละเมิดสิทธิในการมีส่วนร่วมในเรื่อง ที่มีผลกระทบต่อตนเอง และ บ่อยครั้งที่โรงเรียนมองข้ามความสามารถของเด็กในการสนับสนุนการดูแลตนเอง ผลที่ตามมาคือ โรงเรียนละเลยการประสานนโยบายกับหลักการการมีส่วนร่วมของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ เด็ก เช่นเดียวกับการศึกษาของประเทศแคนาดา ที่พบว่าโรงเรียนยังเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วน ร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองน้อย บางแห่งจัดให้มีสถานักเรียน ให้เด็ก ได้เรียนรู้การมีส่วนร่วม เรื่องของประชาธิปไตย แต่ มีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และโดยทั่วไป ไม่ได้ให้โอกาสนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญๆ ที่ มีผลกระทบต่อตนเอง ส่วนในประเทศอเมริกาก็มีปัญหาเช่นเดียวกันที่นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในเรื่องของหลักสูตร กฎ ระเบียบของโรงเรียนที่มักถูกกำหนดขึ้นโดยที่นักเรียนไม่มีโอกาสได้แสดง

---

⁷⁸ Thomas Hammarberge, "Children have the right to be heard and adults should listen to their views" 2007 Council of Europe Janusz Korczak Lecture : children participation 2008, 21.

⁷⁹ UNICEF Innocenti Research Centre, "General Comment No. 1: The Aims of Education CRC/GC/2001/1, April 2001" General comments Of The Committee on the Rights of the Child (Forence : UNICEF, 2006), 3.

ข้อคิดเห็น⁸⁰ และโรงเรียนยังคงมีระบบการบังคับบัญชาแบบเดิม ที่ฝังลึก การปฏิบัติต่อเด็กในระบบโรงเรียนยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิเด็ก ในแง่ของ กฎหมาย และนโยบาย เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนั้น จะไม่สามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากไม่ปรับโครงสร้างเชิงอำนาจขององค์กร ของ โรงเรียน ซึ่งนักการศึกษา มักจะไม่คำนึงถึงโครงสร้างของการปฏิบัติในโรงเรียนและ ความคิดเห็น ของนักเรียนอย่างแท้จริง และมีแนวโน้มมองว่าความคิดเห็นของเด็กขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ เด็กไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และเชื่อว่าผู้ใหญ่จะมองการณ์ไกลมากกว่าเด็ก ครูและนักการศึกษา จึงเป็นผู้ตัดสินใจแทนเด็ก ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิ ในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับตนเอง จึงเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่โรงเรียนต้องพยายามสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมของนักเรียนให้มากขึ้น หากต้องการ สร้างระบบการศึกษาที่คำนึงถึงสิทธิเด็กจะ ต้องคิดใหม่ในเรื่องยุทธศาสตร์การสอน วิธีการของโรงเรียน ความเข้าใจ เกี่ยวกับ เด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้นในโรงเรียน⁸¹ ซึ่งสอดคล้องกับ เคอร์บาย และคณะ (Kirby and others) ได้กล่าวถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กว่า สิทธิในด้านอื่น เช่น สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครองและการอยู่รอด เป็นสิทธิที่ผู้ใหญ่ให้การยอมรับ เพื่อที่จะปกป้องคุ้มครองเด็กจากการทำร้าย และจัดหาอาหาร ที่อยู่อาศัย การศึกษา แต่สิทธิในการมีส่วนร่วมนั้นยากกว่า ทั้งในแง่ของการยอมรับ และการจัดการกับสิทธิพลเมืองของเด็ก ที่จะทำให้เกิดอำนาจที่สมดุลระหว่างผู้ใหญ่และเด็ก แทนที่จะมองว่าผู้ใหญ่และสิทธิเด็ก เป็นเรื่องของการแข่งขันหรือการช่วงชิงอำนาจกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่และสถาบันสามารถทำงานร่วมกับเด็กในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยให้สิทธิของเด็กเป็นจริง ซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมของเด็กถูกปลูกฝังและ เป็นไปโดยอัตโนมัติอย่างแท้จริง⁸² และการเข้ามามีส่วนร่วมของเด็กจะส่งผลต่อการพัฒนาเด็กในเรื่องของความรู้ ความมั่นใจและความเชื่อในตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวกทั้งหมด

⁸⁰ Johnny Leanne, "UN Convention on the Rights of the Child : A Rational for Implementing Participatory Rights in School," *Canadian journal of Education dministration*, no.40 (14 May 2005) : 14.

⁸¹ Johnny Leanne, "Reconceptuallising Childhood: Children's Rights and youth Participatory Rights in School," *International Education journal* 7,1 (2006) : 17 – 25.

⁸² Perpetua Kirby and others, *Building a Culture of Participation : Involving children and young people in policy, service planning, delivery and evaluation research report*. (Crown : Department for Education and Skills, 2003), 50.

เกิดทักษะที่หลากหลาย ทั้งทักษะกลุ่ม และทักษะปฏิบัติ เช่น การสื่อสาร การฟัง ภาวะผู้นำ โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในภาวะเสี่ยง การนำเสนอและการใช้ภาษา การจัดการความเครียด การจัดการเวลา และทักษะการตัดสินใจ เป็นต้น⁸³ นอกจากนี้ ริคคินสัน และแซนเดอร์ (Rickinson and Sanders) ศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนมัธยมศึกษาในการปรับปรุงบริเวณโรงเรียน เป็นการศึกษาระดับชั้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศอังกฤษ จำนวน 6 โรงเรียนที่ได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบและการจัดการ พบว่าประโยชน์ที่เด็กได้รับคือ ทักษะการให้คำปรึกษา การร่วมมือ และการตัดสินใจ การเรียนรู้เรื่องอาชีพ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีข้อควรระวังคือ แผนของนักเรียนไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ ความเหมาะสมของเวลาในการทำงานกับเวลาในการเรียนหรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งอาจเกิดข้อขัดแย้งขึ้นได้⁸⁴

บราว และโมเบอร์ก (Brown and Moberg) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีอิทธิพลซึ่งกันและกันในการตัดสินใจที่จะส่งผลกระทบต่อพวกเขาในอนาคต ซึ่งอาจถูกกำหนดขึ้นมาอย่างเป็นทางการหรือได้รับการสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการ⁸⁵ สอดคล้องกับ เชลล์ (Chell) กล่าวว่า ลักษณะการเข้าไปสัมพันธ์กับกิจกรรมโดยตรงของผู้ได้บังคับบัญชา โดยที่พวกเขาเข้าไปแบ่งปันการควบคุมผลลัพธ์ขององค์การตลอดจนมีความเท่าเทียมในสิทธิ นอกจากนี้การปฏิสัมพันธ์ จะต้องคำนึงถึงองค์การและโครงสร้างสังคม ส่วนปรานี เลาบุตร ได้ศึกษาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษา การแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนบ้านบางม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเปิดให้คนในองค์กร (stakeholder) ในฐานะสมาชิกขององค์กร มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารตั้งแต่ การมีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ มีส่วนร่วมวางแผน มีส่วนร่วมทำ มีส่วนร่วมรับผิดชอบ มีส่วนร่วมรับประโยชน์ และมีส่วนร่วมติดตามผล การมีส่วนร่วมในแต่ละเรื่องนั้น มีความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ และเสริมแรง (reinforcement) ในการทำงานของปฏิบัติหรือทีมงานโดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และมีส่วนร่วมวางแผนคือ ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนที่มีการมีส่วนร่วมในการศึกษาส่งผลต่อ

⁸³ Ibid., 141-142.

⁸⁴ Mark Rickinson and Dawn Sanders, "Secondary School Students' Participation in School Grounds Improvement : Emerging Findings from a Study in England," Canadian Journal of Environmental Education 10 (Spring 2005) : 256-272

⁸⁵ Brown, W. B. and D.J. Moberg. Organization theory and management : A macro approach (New York : Jon Wiley & Sons, 1980), 483.

คุณภาพนักเรียนที่ดี⁸⁶ ส่วนสละ กิ่งโพธิ์ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครู นักเรียน ผู้ปกครองส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และคุณภาพนักเรียนใน ภาพรวม⁸⁷ ส่วนเพชรรัตน์ มณีพงษ์ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมากส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในโรงเรียน เอกชนให้มีคุณภาพสูงเช่นเดียวกัน⁸⁸

การมีส่วนร่วมกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักวิชาการได้แสดงทัศนคติที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมกับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ กรมสุขภาพจิต ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์และ ปลอดภัยจากสารเสพติด⁸⁹ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน ชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบ ได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร

⁸⁶ ปราณี เลานบุตร, “การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชน: กรณีศึกษาการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนบ้านบางม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2549), 9.

⁸⁷ สละ กิ่งโพธิ์, “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2548), 81.

⁸⁸ เพชรรัตน์ มณีพงษ์, “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียน เอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2550), 98.

⁸⁹ กรมสุขภาพจิต , การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดกรม สามีญศึกษา (กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2544), 15.

และครูทุกคนมีส่วนร่วม ทำนองเดียวกัน ประยุกต์ บัณฑิต ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา พบว่าโรงเรียนภูซางวิทยาคมมีการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้ การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกด้านคือ ด้านความต้องการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ความต้องการด้านการคัดกรองนักเรียน ความต้องการด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านความต้องการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียนมีความเข้มแข็ง⁹⁰ ทำนองเดียวกันวิสรณ พลเสน ได้ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของครูผู้ปกครองส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 2 ด้าน คือ กลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติดและกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติดและกลุ่มเสี่ยงด้านการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร⁹¹

การวางแผน

ไซมอน, สมิธเบอร์ก และทอมป์สัน (Simon, Smithburg and Thompson) กล่าวว่า การวางแผน คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนาคต ในเรื่องการประเมินข้อเสนอต่าง ๆ ที่มีให้เลือก และเกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุความสำเร็จของข้อเสนอนั้นๆ⁹² สอดคล้องกับ แคท และโรเซนเวก (Kast and Rosenzenweig) ได้กล่าวว่า การวางแผน คือ กระบวนการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการและวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ⁹³ นอกจากนี้ คูนท์และโอโดเนล (Koontz and O'Donnell) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนมีความสำคัญทั้งต่อบุคคลและ

⁹⁰ ประยุกต์ บัณฑิต, “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2552), 50-51.

⁹¹ วิสรณ พลเสน “ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี” (วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2547), 70-75.

⁹² Herbert A. Simon, David W. Smithburg and Victor A. Thompson, Public Administration (New York : Alfred A. Knopf, 1961), 423.

⁹³ Fremont E. Kast and Cyril Rosenzenweig, Organization and Management : A System Approach (New York : McGraw-Hill Book Co., 1970), 435.

หน่วยงาน โดยเฉพาะยิ่งองค์กรที่มีโครงสร้างซับซ้อนเพียงใดการวางแผนยิ่งเป็นสิ่งจำเป็น ต่อองค์กรและผู้บริหารมากขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการวางแผนทำให้การตัดสินใจในการบริหารจัดการมีเหตุผลและเป็นประโยชน์มากที่สุด ซึ่งหากปราศจากการวางแผนแล้ว การตัดสินใจและการกระทำมักเป็นไปตามยถากรรม และที่สำคัญไม่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้⁹⁴ ส่วน พวงรัตน์ เกสรแพทย์ กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการคิดหาวิธีที่ดีที่สุด และนำแผนดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติที่การวางแผนที่ดีมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ว่าเป็นรูปแบบ การวางแผนที่ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนทำได้มีประสิทธิภาพ

---

⁹⁴ Harold Koontz and Cyril O'Donnell, Principles of Management (New York : McGraw-Hill Book Co., 1968), 81.

สรุป

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาสรุปได้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะ ต้องได้รับการดูแล ค้ำครอง และส่งเสริม ให้มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มตามศักยภาพภายใต้ความมีวินัยความเสมอภาคและเอกภาพ และในการศึกษาสิทธิของเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก จะต้องมองในภาพรวมและ ความเชื่อมโยงของการคุ้มครองสิทธิในแต่ละด้าน มากกว่าที่จะดูว่ามาตรการใดคุ้มครองด้านใดโดยเฉพาะ และผู้มีหน้าที่ให้สิทธิทุกฝ่ายในทุกระดับรวมถึงโรงเรียน จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในสิทธิของเด็กตลอดจนต้องดำเนินการเพื่อให้เด็กได้เข้าถึงสิทธิและได้รับการคุ้มครองตามสิทธิที่พึงได้รับ ซึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมีองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กที่สอดคล้องกับหลักการและสิทธิพื้นฐานของเด็กในแต่ละด้าน ได้แก่ สิทธิในการอยู่รอด สิทธิในการปกป้องคุ้มครอง สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วม โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเด็ก กอปรเป็นองค์รวม และให้โอกาสเด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทราบรูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา และรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quattitative research) และเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR โดยใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ วิจัยและระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยโดยการ ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก และการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ วารสาร และเว็บไซต์ต่างๆ และนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เสนอโครงการวิจัยเพื่อขออนุมัติโครงการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก จากเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ วารสาร และเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และจากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ บุคลากรในหน่วยงานองค์การสหประชาชาติ องค์การเอกชน มูลนิธิ โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากคุณวุฒิ

ประสบการณ์ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารงานโรงเรียน ด้านสิทธิเด็กและเป็นที่รู้จัก
ในวงวิชาการ จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์

2. นำบทสรุปตัวแปรด้านการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ (content synthesis) เพื่อ
นำไปสร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบ และรูปแบบ

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัย ได้กำหนดวิธีดำเนินงานวิจัย เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์
องค์ประกอบและ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตาม
ความเห็นของสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบ การ
บริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้
เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

1. นำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อสิทธิเด็ก มาจัดทำเป็น แบบสอบถาม
(opinionnaire) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นแบบลิเคิร์ต (likert scale) ในระดับผู้ปฏิบัติในโรงเรียน

2. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยการตรวจสอบความตรง (content
validity) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ ที่เรียกว่า IOC (index of item-
objective congruence) นำมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ และทดลองใช้เครื่องมือ (try out) กับกลุ่ม
ตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการวิจัย และนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยง (reliability) โดยวิธีหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient)

3. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบและ
ตัวแปรด้านการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากหน่วยวิเคราะห์ คือ
ผู้บริหารโรงเรียน ครู และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 308 คน และนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

4. นำแบบสอบถามที่ได้ กลับคืนมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบ หลัก (factor analysis)
การบริหารจัดการเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อ
สิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์
เชิงสาเหตุขององค์ประกอบ (path analysis)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียน
มัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ดังนี้

ผู้วิจัยนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก มาจัดทำเป็น แบบ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ตามลำดับดังนี้

รอบที่ 1 นำแบบสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้าง ไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content synthesis) และพัฒนาเป็น แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

รอบที่ 2 นำแบบสอบถาม ไปเก็บ รวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาเป็นแบบสอบถาม

รอบที่ 3 นำแบบสอบถาม ไปเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 3 และนำ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และแปลผลการวิจัย เพื่อหารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในอนาคต

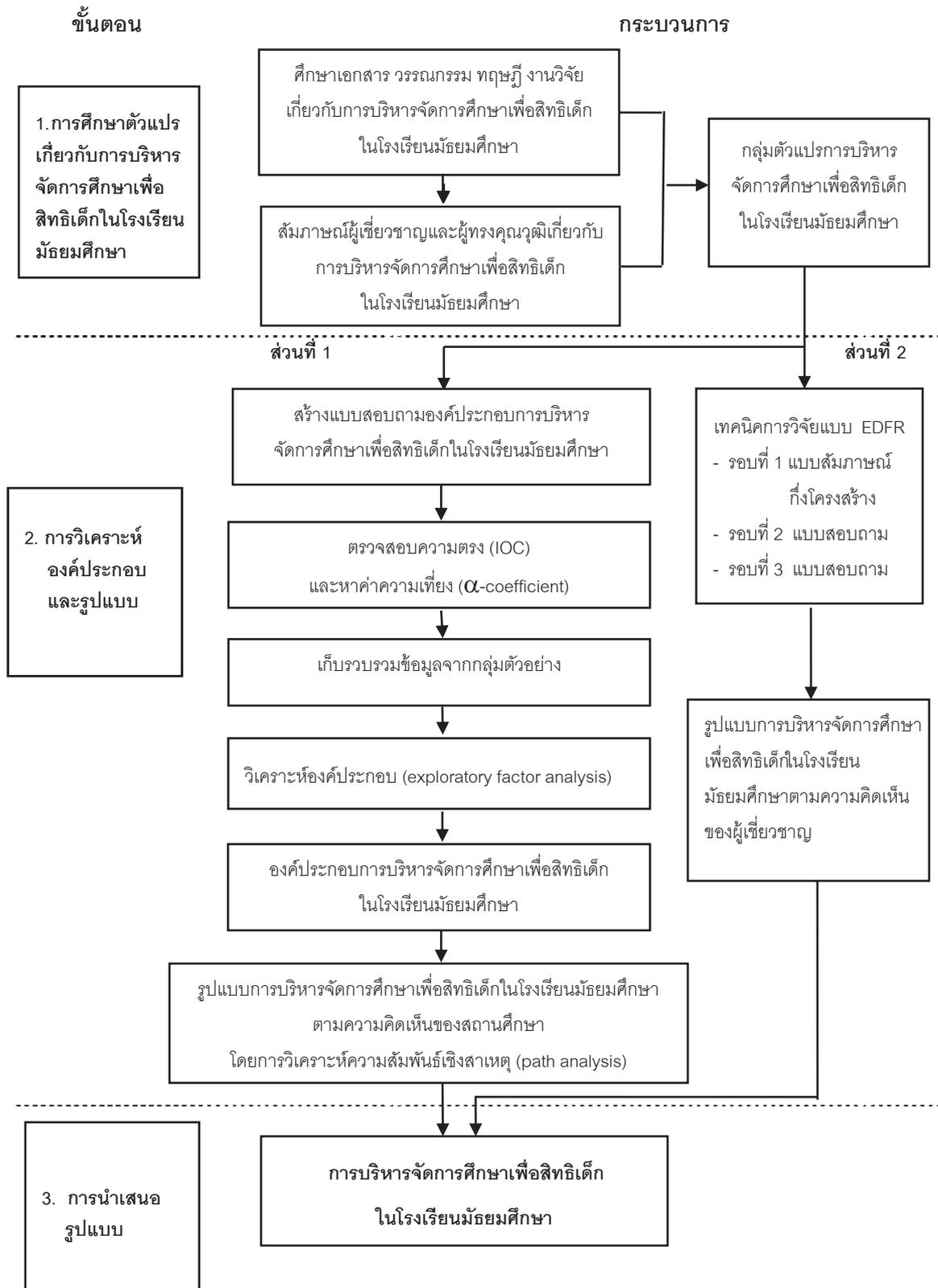
ขั้นที่ 3 การนำเสนอรูปแบบ

เป็นขั้นตอน การนำผลการ วิจัยที่ได้จากวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ รูปแบบ การบริหาร จัดการการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา และ ผลการวิจัยที่ได้จากเทคนิควิจัย EDR ได้แก่ รูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์สังเคราะห์ และนำเสนอ เป็น รูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตาม ความเห็นร่วมของ สถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังแสดงในแผนภูมิที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัย ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะมาจัดทำรายงานการวิจัย นำเสนอ คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตาม ข้อเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาต่อไป

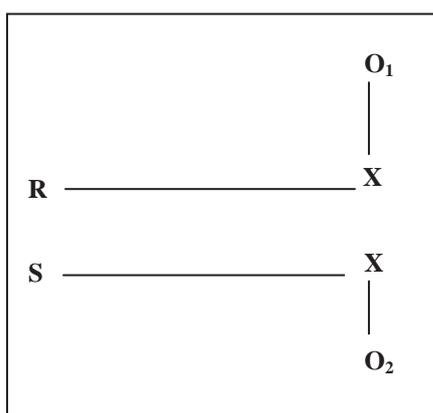
แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น วิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ที่มีการศึกษากลุ่มตัวแปรเดียว โดยศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และสอบถามระดับความคิดเห็น แบบสองกลุ่มตัวอย่างที่เปรียบเทียบสภาวะการณโดยไม่มีการทดลอง (the two groups, non-experimental comparison design) สามารถเขียนแสดงเป็นแผนผังได้ (diagram) ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 แผนแบบการวิจัย

- เมื่อ R หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
- S หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเลือกเพื่อการวิจัยโดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR
- X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ ตัวแปรที่เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม และตัวแปรที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- O₁ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- O₂ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผู้เชี่ยวชาญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ที่ใช้ในการวิจัย โดยเทคนิค การวิจัยแบบ EDFR ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

1. การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาสรุปรวมกับหลักการแนวคิด ทฤษฎี ในการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา ประชากรได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความเชี่ยวชาญ ในเรื่อง เกี่ยวกับสิทธิเด็ก ได้แก่ ผู้บริหาร การศึกษาระดับนโยบาย สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นักวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์การสหประชาชาติ ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive samplings) จำนวน 5 คน

2. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการบูรณาการโรงเรียนเพื่อนเด็กสู่โรงเรียนในฝัน ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 47 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางของ เคอร์ซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 หน่วย

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่ม อย่างง่าย (simple random sampling) รวม 44 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียน ๆ ละ 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูที่รับผิดชอบโครงการ 1 คน ครูปฏิบัติการสอน 3 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 308 คน

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยโดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มนักวิชาการ โดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของประชากรไว้ก่อนดำเนินการเสนอชื่อ ดังนี้

1. นักบริหารการศึกษาคือเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาระดับ 9-11 มีประสบการณ์ในการบริหารอย่างน้อย 5 ปี และมีประสบการณ์ในการดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษอย่างน้อย 5 ปี และมีประสบการณ์ในการดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
3. นักวิชาการ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับโท มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญหรือเป็นผู้มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในแวดวงการศึกษา หรือด้านสิทธิเด็ก

ผู้เชี่ยวชาญได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบสโนบอล (Snowball Sampling) 3 รอบ โดยดำเนินการ ดังนี้

รอบที่ 1 ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญ จากกลุ่มต่าง ๆ ตามคุณสมบัติข้างต้นอย่างละ 1 คน จำนวน 3 คน

รอบที่ 2 ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ที่ถูกเลือกในรอบที่ 1 ทั้ง 3 คน เพื่อให้แต่ละคนเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ ตามคุณสมบัติบางประการในแต่ละกลุ่ม คนละ 3 ชื่อ โดยในรอบนี้จะได้อีกชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ถูกเสนอชื่อจำนวน 9 ชื่อ

รอบที่ 3 ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ที่ถูกเสนอชื่อในรอบที่ 2 ทั้ง 9 คน เพื่อให้แต่ละคนเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญอีกคนละ 3 ชื่อ ซึ่งในรอบนี้จะมีผู้เชี่ยวชาญที่ถูกเสนอชื่อจำนวน 27 ชื่อ

เมื่อรวมทั้ง 3 รอบจะได้ผู้ถูกเสนอชื่อทั้งหมด จำนวน 39 ชื่อ ผู้วิจัยนำรายชื่อที่ถูกเสนอทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยจัดลำดับตามค่าความถี่ แล้วพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญตามลำดับรายชื่อ ประกอบกับคุณสมบัติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น เพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญกระจายไปทุกกลุ่ม จำนวน 17 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน คือตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ตำแหน่งระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรศึกษา คือ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการบริหารจิต การศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งได้จากสรุปผลการวิเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสามารถจัดเป็นกลุ่มตัวแปรได้ดังนี้

ตัวแปรเกี่ยวกับ สิทธิในการอยู่รอด ได้แก่ โรงเรียนกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ ในเรื่องของคุณภาพ ความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนไว้อย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ โรงเรียนมีกลไกในการกำกับติดตามการปฏิบัติใน การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีคู่มือความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียนทั้งทางบกและหรือทางน้ำ โรงเรียนมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือในเรื่องความปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนจัดบริการอำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ เช่น มี

แสงสว่างเพียงพอ ขนาดของพื้นที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมของนักเรียน และมีความสะอาด เป็นต้น โรงเรียนมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการนั่งพัก การพักผ่อน และการกีฬา อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียนจัดบริการน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอ กับนักเรียน โรงเรียนจัดบริการหรือจำหน่ายอาหารกลางวัน อาหารเสริมที่สะอาด และมีคุณค่าทางโภชนาการ ให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอ โรงเรียนมีการจัดเก็บหรือทิ้งขยะ ของเสีย อย่างเหมาะสมและถูกสุขลักษณะ โรงเรียนมีห้องน้ำที่เป็น สดชื่น แยกหญิงชาย สะอาดและเพียงพอ โรงเรียนปรับปรุงซ่อมแซม ดูแลรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย โรงเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างเหมาะสม เช่น เครื่องดับเพลิง กริ่งสัญญาณนิรภัย สัญญาณจราจร เป็นต้น โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะในการดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่จะเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย โรงเรียนมีระเบียบหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียน โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนใช้อินเตอร์เน็ตในทางที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ เช่น สังคมออนไลน์ เป็นต้น โรงเรียนสร้างความตระหนักและจิตสำนึกความปลอดภัยแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และครู โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติ หรือฝึกซ้อมเพื่อความปลอดภัย เช่น การดับเพลิง การปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ เป็นต้น โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนัก ในความปลอดภัย และการปฏิบัติตามกฎจราจรแก่ผู้ปกครอง และหรือพนักงานขับรถรับ-ส่งนักเรียน ผู้บริหารและครูให้ความดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนทั้งในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต โรงเรียนจัดบริการทางสุขภาพจิต เช่น การให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา เป็นต้น โรงเรียน ประสานกับหน่วยงานสาธารณสุข องค์กรท้องถิ่น ในการบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์ เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น โรงเรียนจัดบริการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขั้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม

ตัวแปรที่เกี่ยวกับการ ปกป้องคุ้มครอง ในเรื่องการ ส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิเด็ก ได้แก่ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจ ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ivo อย่างชัดเจน โรงเรียนกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และมีเป้าหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ร่วมกัน โรงเรียนกำหนดกลุ่มงานหรือฝ่ายที่ รับผิดชอบงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยเฉพาะ ผู้บริหารให้ความสำคัญและตระหนักในการส่งเสริม และ

คุ้มครองสิทธิเด็ก ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูและนักเรียน เพื่อความชัดเจนในเรื่อง กฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติ ของโรงเรียน โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และ ตระหนัก ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก โรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบายในการ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก อย่างต่อเนื่อง ครู ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชนเข้าใจและมีความตระหนักในสิทธิเด็ก โรงเรียนจัดให้เด็กได้ เรียนรู้ สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบ นักเรียนมีความรู้ ความ เข้าใจและปฏิบัติตนตาม ขอบเขต สิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเด็กเป็น รายบุคคลในการใช้สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง โรงเรียนมีนโยบายในการรับเด็ก เข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ เช่น เด็ก พิการ เด็กด้อยโอกาส เป็นต้น โรงเรียนไม่กีดกัน และไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกกรณี นักเรียนทุกคนมีโอกาสเป็นสมาชิกของกลุ่ม /ชุมชน และร่วม ดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก โรงเรียนส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความเคารพซึ่งกันและกันทั้งในด้าน สิทธิ ศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม และความแตกต่างระหว่างบุคคล

ตัวแปรที่เกี่ยวกับ การปกป้องคุ้มครองในเรื่องของ ความรุนแรง ในโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมีมาตรการในการป้องกัน และจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก โรงเรียนมีการ บันทึกข้อมูลการจัดการปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทั้งชาย และหญิงได้เรียนรู้วิธีการป้องกัน การถูกระทำรุนแรง และการละเมิดทางเพศ โรงเรียนประสาน ความร่วมมือกับ ชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ในการหาข้อมูลเด็กที่ถูกทารุณกรรม ถูกล่วงละเมิด เพื่อ ช่วยเหลือ โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการให้การช่วยเหลือและการติดตามนักเรียนที่ถูกล่วงละเมิดในทันที และต่อเนื่อง โรงเรียนกำหนดนโยบาย และเป้าหมาย ในเรื่องสารเสพติด ความรุนแรง การล่วง ละเมิด การรังแก การข่มขู่ ivo อย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้ โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อให้ ครู นักเรียนและผู้ปกครอง เข้าใจใน นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ สารเสพติด ความรุนแรง การ ล่วงละเมิดทางเพศ การรังแก และการข่มขู่ โรงเรียนปลอดจากสารเสพติดให้โทษ สิ่งมอมเมา การ พนัน สื่อบลามก การทะเลาะวิวาท และการข่มขู่ทุกรูปแบบ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน การแจ้งเหตุ หรือการให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เช่น การข่มขู่ การทำร้าย เป็นต้น โรงเรียนมี วิธีการที่ให้นักเรียนทุกคน ได้แสดงออกถึงความห่วงใยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โรงเรียนมี วิธีการและกลไกในการช่วยเหลือเด็กที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เช่น เด็ก ที่ถูกทำร้าย เด็ก พิการ เป็นต้น โรงเรียนสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดการกับความก้าวร้าว และความรุนแรง

อย่างเหมาะสม โรงเรียนมีมาตรการป้องกันไม่ให้ครูใช้การลงโทษนักเรียน อย่างรุนแรงทั้ง ทางร่างกายหรือจิตใจ โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนว่าจะได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือมีปัญหา ครูได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการฟังอย่างเห็นอกเห็นใจในการทำงาน านกับนักเรียนที่ถูกล่วงละเมิดหรือถูกทำร้าย นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด การตั้งครุภ เป็นต้น

ตัวแปรที่เกี่ยวกับสิทธิในการพัฒนา ได้แก่ โรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตทั้งด้านอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้สำหรับนักเรียน โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา นักเรียนโรงเรียนมีระบบ ใฝ่ระวังและ ดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและใช้ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือ และพัฒนา นักเรียนได้ตรงตามความต้องการจำเป็น โรงเรียนให้การดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจอย่างทั่วถึง โรงเรียนมีระบบการติดตาม ความเป็นอยู่ของนักเรียนที่บ้านโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา โรงเรียนมีระบบใฝ่ระวังและ ตรวจสอบการมาเรียนของนักเรียนตลอดจน การติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนเป็นประจำ โรงเรียนมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับความคาดหวังในการปฏิบัติตนของนักเรียน โรงเรียนมีการบันทึกและติดตามเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทั้งของครูและนักเรียน โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเชื้อเพื่อ ดูแลช่วยเหลือผู้อื่น ไม่รังแก และไม่ล้อเลียนผู้อื่น นักเรียนสามารถพูดคุยหรือขอความช่วยเหลือกับครูหรือผู้ใหญ่ได้เมื่อมีปัญหา ครูได้รับการพัฒนาทักษะในการสร้างความไว้วางใจ ให้กับนักเรียน ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นมิตร ครูมีกลยุทธ์ในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างเหมาะสม ผู้บริหารและครูตั้งเป้าหมายและคาดหวังในผลการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับสูง ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่เป็นมิตรกับนักเรียน โรงเรียนรณรงค์ให้ผู้ปกครองส่งเด็กมาเข้า ารเรียน ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนมี มาตรการในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ได้เรียนจนจบหลักสูตร โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนที่เรียนซ้ำชั้น ออกกลางคันและจบการศึกษาภาคบังคับ ที่เป็นปัจจุบัน โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่นักเรียนสามารถเลือกได้ตามความสนใจ ความ สามารถ และความถนัด ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างหลากหลาย และให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ ครูปรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้สามารถเรียนรู้ได้ ครูมีอิสระในการปรับหลักสูตรบทเรียนและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ และความแตกต่างของนักเรียน ครูประเมินผล การเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน

แต่ละคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนรู้จักตนเองในความสามารถ ความถนัดและเห็นคุณค่าของตนเอง ครูปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนของเด็กในเชิงบวกและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ครูมีความเข้าใจนักเรียน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ครูเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการทำงานและความประพฤติ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและบริบทของท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้เพิ่มเติมตามศักยภาพ โรงเรียนมีการประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยไม่เน้นเฉพาะการสอบโรงเรียนให้ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ที่มีปัญหาในการเรียน ได้ทบทวนหรือเรียนเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงผลการเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้และแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันทั้งในห้องเรียนและโรงเรียน โรงเรียนจัดเวลาให้นักเรียนได้เรียน ทำกิจกรรม พักผ่อน และเล่นอย่างเหมาะสม โรงเรียนไม่มุ่งเน้นการแข่งขันหรือจัดอันดับเด็กจากผลการเรียนอย่างเดียว โรงเรียนมีระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนทุกคน โรงเรียนมีระบบการส่งต่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้การช่วยเหลือ โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และเป็นอิสระจากแรงกดดัน การแข่งขันหรือการสอบ เช่น เล่นดนตรี ศิลปะ การละคร เป็นต้น โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนด้านจริยธรรมและทักษะการสอน ครูจัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิต ของนักเรียน เช่น การเจรจาต่อรอง การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น โรงเรียนส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดูแลรักษา พัฒนา และบำเพ็ญสาธารณ ประโยชน์ทั้งในโรงเรียน และชุมชน โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้แสดงออกตามความสามารถและความสนใจ เช่น กิจกรรม, ชมรม เป็นต้น นักเรียนมีโอกาสได้สร้างสรรค์จินตนาการอย่างอิสระในทางที่เหมาะสม โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการให้รางวัลในความพยายาม มเช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์ ครูให้ โอกาสนักเรียน ได้พูดแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ครูให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครู โรงเรียนมีวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความรู้สึกแบบเปิดเผยและความคิดเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียนโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดถึงปัญหาและความกังวลใจ โรงเรียนส่งเสริมความเท่าเทียมกันในบทบาทของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปรเกี่ยวกับ สิทธิในการมีส่วนร่วมของนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ได้แก่ โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทั้งหญิงและชายได้เรียนรู้ ได้ร่วมกิจกรรม รวมทั้งการฝึกปฏิบัติการเป็น ผู้นำและผู้ตามที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมตัดสินใจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาวะเป็ยบ ข้อตกลงของโรงเรียนและชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียน มีสถานนักเรียน และคณะกรรมการนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง ชุมชน ครู และนักเรียน ในการพัฒนาสุขภาพ กายและสุขภาพจิต ของนักเรียน โรงเรียน จัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนเปิด โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนการสอน และ ความเป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของ นักเรียน และนำสู่การปฏิบัติ โรงเรียนสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยใช้หลัก ประชาธิปไตย การใช้เหตุผล ทั้งในระดับกลุ่ม ห้องเรียน และโรงเรียน โรงเรียนส่งเสริมการแสดง ความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย การยอมรับ การร่วมมือ ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา ฯลฯ โรงเรียนจัดให้ ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนทุกคน ได้ร่วมปรึกษาเกี่ยวกับความประพฤติ และการเรียนของนักเรียนทุกภาคเรียน โรงเรียนแจ้งข่าวและผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ ผู้ปกครองกรรวม การโรงเรียน และ ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน มีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย ประเมิน โรงเรียน และการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้นำเสนอแนวคิดใหม่ในการ พัฒนาหรือแก้ปัญหา และนำมาใช้ในการพัฒนา โรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน ในการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในแต่ละชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียน มัธยมศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ และรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionaires) สอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเทคนิควิจัยแบบ EDFR ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างในรอบที่ 1 และใช้แบบสอบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR ดังนี้

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

1. การศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (structured interview) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก และการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กทั้งในและต่างประเทศ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ มีโครงสร้าง (structured interview) ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.2 นำแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (structured interview) ที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

2. การวิเคราะห์ องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaires) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

2.1 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaires) ให้ครอบคลุมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ข้อคำถามจากตัวแปรที่ได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นที่ 1 และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

2.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความ ความตรง (content validity) แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ ที่เรียกว่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) แล้วพิจารณาเลือกข้อ

คำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.05 ขึ้นไป และนำมาปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปทดลองใช้ (try out) แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficients) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.9821

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เพื่อหารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้าง จากข้อสรุปที่ได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นที่ 1 สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล รอบที่ 1

2. สร้างแบบสอบถาม รอบที่ 2 โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่าง ๆ ในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2

3. สร้างแบบสอบถาม รอบที่ 3 โดยนำคำตอบจากแบบสอบถาม ในรอบที่ 2 แต่ละข้อ มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามใหม่ โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 1 และเพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ พร้อมทั้งระบุเหตุผลส่วนท้ายของแต่ละข้อความ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดย

1. การสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
2. การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์
3. การเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ และโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยแต่ละขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากโรงเรียน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ค่าระดับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยหาค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) นำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ ตามแนวคิดของเบสท์ (best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นด้านองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นด้านองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นด้านองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นด้านองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นด้านองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Path analysis) โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญโดยเทคนิคการวิจัยแบบEDFR ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง รอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ในรอบที่ 2 และ 3 ใช้การคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid Point) ดังนี้

2.1 ค่ามัธยฐาน

ค่ามัธยฐาน 4.50 – 5.00 หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
ค่ามัธยฐาน 3.50 – 4.49 หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
ค่ามัธยฐาน 2.50 – 3.49 หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
ค่ามัธยฐาน 1.50 – 2.49 หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง	กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

2.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ในแต่ละข้อความมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์ในการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบในรอบสุดท้ายของการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด และมาก (ค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกัน (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50) มาสรุปเป็นผลการวิจัย และนำเสนอการวิเคราะห์ผลการวิจัยในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์สถิติเบื้องต้นโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วย การหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสถิติเด็ก และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquatile range)

สรุป

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) รูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา และ 3) รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quaitative research) และเทคนิค การวิจัย แบบ EDFR การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 การศึกษาตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ชั้นที่ 2 การวิเคราะห์ องค์ประกอบ และรูปแบบ ชั้นที่ 3 การนำเสนอรูปแบบในชั้นที่ 1 การศึกษาตัวแปรการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาวเคราะห์แนว คิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยว ข้อง และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิเด็ก ชั้นที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบ และรูปแบบ เป็นการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยวิเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยแบ่งเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ และ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา โดยใช้ วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือ ที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 โรงเรียน โรงเรียนละ 7 คน รวม 308 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัชฌิมฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) และชั้นที่ 3 การนำเสนอรูปแบบ เป็นการ นำผลการวิเคราะห์ ในชั้นที่ 2 ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 มาวิเคราะห์รูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำรายงานการวิจัย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อทราบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติโดยใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์(unit of analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2 การวิเคราะห์ตัวแปรจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
- 1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อทราบ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- 3.1 การวิเคราะห์ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
  - 3.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1
  - 3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม รอบที่ 1
- 3.2 การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนดังนี้

**ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ**

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยนี้ใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยส่งแบบสอบถามที่มี
ข้อความถามจำนวน 130 ข้อ ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 โรงเรียน โรงเรียนละ 7
ฉบับ รวมจำนวน 308 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 44 โรงเรียน จำนวน 308 ฉบับ คิดเป็น
ร้อยละ 100 และเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ทั้งหมด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความ
สมบูรณ์มาวิเคราะห์ผล ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็น ผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ
โครงการสิทธิเด็กครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 44 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 308 คน
เมื่อแยกพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และตำแหน่ง โดยการแจกแจงความถี่
(frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 หญิง	136	44.16
1.2 ชาย	172	55.84
รวม	308	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 30 ปี	19	6.17
2.2 30 – 35 ปี	29	9.41
2.3 36 – 40 ปี	36	11.69
2.4 41 – 45 ปี	34	11.04
2.5 46 – 50 ปี	68	22.08
2.6 51 ปีขึ้นไป	122	39.61
รวม	308	100.00
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	17	5.52
3.2 ปริญญาตรี	194	62.99
3.3 ปริญญาโท	92	29.87
3.4 ปริญญาเอก	5	1.62
รวม	308	100.00
4. ตำแหน่ง		
4.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	44	14.29
4.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการสิทธิเด็ก	44	14.29
4.3 ครูผู้สอน	132	42.84
4.4 คณะกรรมการสถานศึกษา	88	28.58
รวม	308	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 308 คน เป็นเพศชาย 136 คน คิดเป็นร้อยละ 44.16 และเพศหญิง 172 คน คิดเป็นร้อยละ 55.84 ด้านอายุพบว่า ส่วนใหญ่อายุ 51 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 39.61 น้อยที่สุดอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.17 ด้านระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า ระดับปริญญาตรีมีมากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 62.99 น้อยที่สุดปริญญาเอก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.62 ด้านตำแหน่ง พบว่า ครูผู้สอนมีมากที่สุด จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 42.84 น้อยที่สุดคือผู้อำนวยการโรงเรียน มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 เท่ากับครูผู้รับผิดชอบโครงการสิทธิเด็ก

1.1 การวิเคราะห์ตัวแปรจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นการศึกษาค้นคว้าเบื้องต้นเพื่อพัฒนาเครื่องมือ โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีใน เอกสารและงานวิจัย เพื่อรวบรวมศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยยึดตามแนวคิดของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ โรงเรียน เพื่อนเด็กประเทศไทย และต่างประเทศ โรงเรียนเพื่อสิทธิเด็กตามแนวคิดของ แฮมมา เบิร์ก (Hammarberg) การส่งเสริมสุขภาพและการปกป้องคุ้มครองเด็กจากความรุนแรง และจากการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงสรุปตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย

ข้อ	รายการ	โรงเรียนพหุวัฒนธรรม ประเทศไทย	chil-friendly school UNICEF	chil-friendly school UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่าง ๆ
1	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ไว้อย่างชัดเจน	✓	✓	✓			✓		✓
2	บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และมีเป้าหมายร่วมกัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	โรงเรียนกำหนดกลุ่มงานหรือฝ่ายที่รับผิดชอบงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยเฉพาะ	✓	✓						
4	โรงเรียนกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาความ ปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนไว้อย่างชัดเจนและปฏิบัติได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	โรงเรียนมีกลไกในการกำกับติดตามการปฏิบัติ ในการส่งเสริมสุขภาพ การรักษา ความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน อย่างเป็นระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	โรงเรียนมีคู่มือความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน อย่างเป็นระบบ	✓	✓	✓	✓				✓
7	โรงเรียนประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	โรงเรียนอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยของนักเรียน ในการเดินทาง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ	✓	✓	✓		✓	✓		✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชนไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
10	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีขนาดพื้นที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
11	โรงเรียนมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการนันทนาการ การพักผ่อน และการกีฬา อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
12	โรงเรียนจัดน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอกับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
13	โรงเรียนจัดบริการหรือจำหน่ายอาหารกลางวัน อาหารเสริมที่สะอาด และมีคุณค่าทางโภชนาการให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
14	โรงเรียนมีการจัดเก็บ หรือทิ้ง ขยะ ของเสีย อย่างเหมาะสม และถูกสุขลักษณะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
15	โรงเรียนมีห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน แยกหญิงชาย สะอาดและเพียงพอ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
16	โรงเรียนปรับปรุงซ่อมแซม ดูแลรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
17	โรงเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างเหมาะสม เช่น เครื่องดับเพลิง กริ่งสัญญาณนิรภัย สัญญาณจราจร เป็นต้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
18	โรงเรียนมีระเบียบหรือแนวปฏิบัติในการใช้อินเตอร์เน็ต ของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting	Hannaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
19	โรงเรียนส่งเสริมให้เด็กเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่จะเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
20	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะในการดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
21	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนใช้อินเตอร์เน็ตในทางที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
22	โรงเรียนสร้างจิตสำนึกในความปลอดภัยแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และครู	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
23	โรงเรียนมีการฝึกอบรมเพื่อความปลอดภัย เช่น การดับเพลิง การปฏิบัติตามกฎจราจร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
24	โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภัยที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ เป็นต้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
25	โรงเรียนมีการฝึกอบรมหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
26	โรงเรียนสร้างความตระหนักในความปลอดภัยแก่พนักงานผู้บริหารกับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
27	โรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
28	โรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school UNICEF	chil-friendly school UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
29	โรงเรียนประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
30	โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์ เช่น ใช้หัวดุนกใช้หัวดุนก ใช้หัวดุนกเพิ่ม 2009	✓	✓	✓	✓		✓	✓		
31	โรงเรียนจัดบริการดูแลสุขภาพเด็กนักเรียนขั้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓
32	ผู้บริหารให้ความสำคัญและตระหนักในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
33	ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูและนักเรียน เพื่อความชัดเจนในเรื่องกฎระเบียบของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
34	โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
35	โรงเรียนมีมาตรการป้องกันและคุ้มครองสิทธิเด็ก และจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวข้อง การละเมิดสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
36	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school UNICEF	chil-friendly school UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
37	ครู ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน เข้าใจและมีความตระหนักรู้ในสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
38	โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
39	โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนานักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
40	โรงเรียนมีการกำกับการดำเนินงานตามนโยบายในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
41	โรงเรียนมีระบบไต่ถามและดูแลช่วยเหลือนักเรียนและใช้ข้อมูลในการช่วยเหลือ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
42	โรงเรียนดูแลช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการจำเป็นของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
43	โรงเรียนเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
44	โรงเรียนมีระบบการติดตาม ความเป็นอยู่ของนักเรียนที่บ้าน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
45	โรงเรียนมีการบันทึกข้อมูลการจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
46	โรงเรียนจัดให้เด็กได้เรียนรู้สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชนเด็ก	ประเทศไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่าง ๆ
47	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
48	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามขอบเขตสิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
49	นักเรียนปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดและถูกทำร้าย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
50	นักเรียนรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
51	โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลในการใช้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
52	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทั้งชาย และหญิงได้เรียนรู้วิธีการป้องกันการถูก กระทำรุนแรง และการละเมิดทางเพศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
53	โรงเรียนประสานความร่วมมือกับ ชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ในการหาข้อมูลเด็กที่ถูก ทำอันตราย ถูกล่วงละเมิด เพื่อช่วยเหลือ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
54	โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการให้การช่วยเหลือและ การติดตามนักเรียนที่ถูกล่วงละเมิด ในพื้นที่ และต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
55	โรงเรียนมีระบบเฝ้าระวังและตรวจสอบการมาเรียนของนักเรียน ตลอดจนการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนเป็นประจำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
56	โรงเรียนกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในเรื่องสารเสพติด ความรุนแรง, การล่วงละเมิด การรังแก การข่มขู่ ให้อย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
57	ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เข้าใจนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสารเสพติด ความรุนแรง, การล่วงละเมิดทางเพศ, การกลั่นแกล้งรังแก, การข่มขู่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
58	โรงเรียนปลอดจากสารเสพติดให้โทษ สิ่งมอมเมาการพนัน การทะเลาะวิวาท และสื่อลามกอนาจาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
59	โรงเรียนไม่มีกิจกรรมทุกรัฐรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
60	โรงเรียนมีวิธีให้นักเรียนทุกคน ได้แสดงออกถึงความห่วงใยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
61	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุการข่มขู่ การทำร้าย หรือกระทำการรุนแรง หรือการให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
62	โรงเรียนจัดบริการทางสุขภาพจิต เช่น การให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา เป็นต้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
63	โรงเรียนมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับความคาดหว้งในการปฏิบัติตนของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
64	โรงเรียนมีวิธีการและกลไก ในการช่วยเหลือเด็กที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
65	โรงเรียนมีกระบวนการ และติดตามเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครู และนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
66	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดูแลช่วยเหลือผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
67	โรงเรียนช่วยเหลือครูในการจัดการกับความก้าวร้าว และความรุนแรงอย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
68	โรงเรียนมีมาตรการป้องกันไม่ให้ครูใช้การลงโทษนักเรียนอย่างรุนแรงทั้งทางกาย หรือจิตใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
69	นักเรียนมีความมั่นใจว่าจะได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือมีปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
70	นักเรียนสามารถพูดคุยหรือขอความช่วยเหลือกับครูหรือผู้ใหญ่ได้เมื่อมีปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
71	ครูได้รับการพัฒนาทักษะในการสร้างความไว้วางใจให้กับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนอนุบาล ประเทศไทย	chil-friendly school UNICEF	chil-friendly school UNESCO	Safety school	Health promoting	Hannaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่าง ๆ
72	ครูได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานกับนักเรียนที่ถูกทำร้าย	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
73	ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นมิตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
74	ครูมีกลยุทธ์ในการจัดการพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างเหมาะสม	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
75	ผู้บริหารและครูตั้งเป้าหมายและคาดหวังในผลการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับสูง	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
76	ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่เป็นมิตรกับนักเรียน	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
77	โรงเรียนมีนโยบายและข้อปฏิบัติในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ เช่น เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เป็นต้น	✓	✓	✓		✓	✓		✓
78	โรงเรียนไม่กีดกัน และไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกคน	✓	✓	✓		✓	✓		✓
79	โรงเรียนรณรงค์ให้ผู้ปกครองส่งเด็กมาเข้าเรียน ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กด้อยโอกาส	✓	✓			✓	✓		
80	โรงเรียนมีมาตรการและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ยากลำบากได้เรียนจนจบ								
81	โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนชั้นชั้น ออกกลางคืน และจบการศึกษาภาค บังคับที่เป็นปัจจุบัน	✓	✓	✓		✓	✓		✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชนไทย	chil-friendly school UNICEF	chil-friendly school UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
82	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่นักเรียนเลือกได้ตามความสนใจ ความสามรถ และความถนัด	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
83	ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
84	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
85	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีคุณภาพ	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
86	ครูปรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้สามารถเรียนรู้ได้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
87	ครูมีอิสระในการปรับหลักสูตร บทเรียน และกิจกรรมให้สอดคล้อง กับความสามารถ ความต้องการ และความแตกต่างของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
88	ครูประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
89	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
90	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนรู้จักตนเองในความสามารถ ความถนัด และเห็นคุณค่าของตนเอง	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting	Hannaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
91	ครูปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
92	ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับบทเรียนของเด็กในเชิงบวก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
93	ครูมีความเข้าใจนักเรียน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
94	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการทำงานและความประพฤติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
95	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
96	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและบริบทของท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
97	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
98	โรงเรียนมีการประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยไม่เน้นเฉพาะการสอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
99	โรงเรียนให้การช่วยเหลือนักเรียน เพื่อปรับปรุงผลการเรียนให้ดีขึ้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
100	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันทั้งในห้องเรียนและโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caro-line	แผนพัฒนาต่างๆ
101	โรงเรียนจัดเวลาให้นักเรียนได้เรียน ทำกิจกรรม พักผ่อนและเล่น อย่างเหมาะสม	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓
102	โรงเรียนไม่เน้นการแข่งขันและการจัดอันดับจากผลการเรียน	✓	✓	✓		✓				✓	✓	
103	โรงเรียนมีระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓
104	โรงเรียนมีการคัดกรองเด็กและประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น เด็กพิการ เด็กจากครอบครัวยากจน เป็นต้น	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	
105	โรงเรียนมีระบบการส่งต่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อให้การช่วยเหลือ	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓
106	โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเป็นอิสระจากแรงกดดัน การแข่งขัน หรือการสอบ เช่น เคนดนตรี ศิลปะ การละคร เป็นต้น	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓
107	โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ครู และนักเรียน ในการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓
108	ผู้บริหารโรงเรียนและครูให้ความสนใจนักเรียนทั้งในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓
109	นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับการหกลีงพฤติกรรมเสี่ยง	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓
110	นักเรียนเรียนรู้ถึงความดี	✓	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชนไทย	ประเทศไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting	Hannaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
111	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
112	นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
113	นักเรียนทุกคนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
114	นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสุภาพอ่อนโยน กล้าแสดงออก เอื้อเฟื้อ ไม่รังเกียจ และไม่ดูถูกผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
115	นักเรียนเรียนรู้จากการทำงานกลุ่มและปฏิบัติจริง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
116	นักเรียนมีความรู้ความสามารถในเรื่องทักษะการใช้ชีวิต	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
117	นักเรียนสามารถพูดคุยเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น และเพื่อนนักเรียนคนอื่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
118	นักเรียนมีความรู้และทักษะในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
119	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความเคารพซึ่งกันและกันทั้งในตั้ชีวิต ศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม และความแตกต่างระหว่างบุคคล	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
120	ครูและนักเรียน เคารพในความแตกต่างซึ่งกันและกัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชนไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	Safety school	Health promoting	Hannaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
121	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนด้านจริยธรรม และทักษะการสอน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
122	ครูจัดการเรียนรู้และกิจกรรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิต เช่น การเจรจาต่อรอง การสื่อสาร	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
123	โรงเรียนเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
124	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
125	โรงเรียนสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยใช้หลักประชาธิปไตย การใช้เหตุผล ทั้งในระดับกลุ่ม ห้องเรียน และโรงเรียน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
126	นักเรียนมีส่วนร่วมและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องการเรียนการสอน และชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
127	โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย การยอมรับ การร่วมมือ ใช้เหตุผล ในการแก้ไขปัญหา ฯลฯ	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
128	โรงเรียนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
129	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนดูแล รักษา พัฒนา และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
130	โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงออกตามความสามารถและความสนใจ	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school	UNICEF	chil-friendly school	UNESCO	Safety school	Health promoting school	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
131	นักเรียนทุกคนมีโอกาสเป็นสมาชิกของกลุ่ม และร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
132	สถานักเรียน และคณะกรรมการนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
133	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน และชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
134	นักเรียนมีโอกาสได้สร้างสรรค์จินตนาการอย่างอิสระ	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
135	นักเรียนมีโอกาสได้พูดแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
136	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และให้รางวัลในความพยายาม เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
137	นักเรียนได้มีปฏิบัตการรับฟังความคิดเห็นของตนเองและครู	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
138	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดถึงปัญหาและความกังวลใจ	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	
139	โรงเรียนมีวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความรู้สึกลับแบบเปิดเผยและความคิดเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
140	นักเรียนหญิงและนักเรียนชาย ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	โรงเรียนเอกชน	ประเทศไทย	chil-friendly school UNICEF	chil-friendly school UNESCO	Safety school	Health promoting	Hammaberg	Caroline	แผนพัฒนาต่างๆ
141	โรงเรียนส่งเสริมความเท่าเทียมกันในบทบาทของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง	✓		✓	✓			✓	✓	
142	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนหญิงและชายได้เรียนรู้และร่วมกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน	✓		✓	✓		✓	✓	✓	
143	ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครอง ของนักเรียนทุกคน ร่วมปรึกษาเกี่ยวกับความประพฤติและการเรียนของนักเรียนทุกคน	✓		✓	✓		✓	✓	✓	
144	โรงเรียนแจ้งข่าวและผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง	✓		✓			✓	✓	✓	
145	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ประเมินโรงเรียนและวางแผนพัฒนาโรงเรียน	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
146	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นำเสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนา หรือแก้ปัญหาตามสถานการณ์ปัจจุบัน และนำมาใช้ในการพัฒนา	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
147	โรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในดูแลช่วยเหลือนักเรียน	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 3 แสดงสรุปตัวแปรที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการ	บุคคล ๒๖ ปี ๓๕ ปี ๔๒ ปี	รูปแบบ ๒๖ ปี ๓๕ ปี ๔๒ ปี	๒๖ ปี ๓๕ ปี ๔๒ ปี	๒๖ ปี ๓๕ ปี ๔๒ ปี	๒๖ ปี ๓๕ ปี ๔๒ ปี
1	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กได้อย่างชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓
2	บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน	✓	✓	✓	✓	✓
3	โรงเรียนกำหนดกลุ่มงานหรือฝ่ายที่รับผิดชอบงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยเฉพาะ	✓	✓	✓	✓	✓
4	โรงเรียนกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนได้อย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้	✓	✓	✓	✓	✓
5	โรงเรียนมีกลไกในการกำกับติดตาม การปฏิบัติ ในการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	✓
6	โรงเรียนมีแนวปฏิบัติ ในการดูแลรักษาความปลอดภัย ในโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
8	โรงเรียนจัดบริการอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยของนักเรียน ในการเดินทาง ไปกลับ	✓	✓	✓	✓	✓
9	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด รมรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ	✓	✓	✓	✓	✓
10	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	บุคคล/ปีงบประมาณ	งบปีงบประมาณ	งบปีงบประมาณ	งบปีงบประมาณ	งบปีงบประมาณ	งบปีงบประมาณ
11	โรงเรียนมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมนันทนาการ การพักผ่อน และการกีฬา อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	โรงเรียนจัดน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอกับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
13	โรงเรียนจัดบริการหรือจำหน่ายอาหารกลางวัน อาหารเสริมที่สะอาด และมีคุณค่าทางโภชนาการให้กับ นักเรียนอย่างเพียงพอ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
14	โรงเรียนมีการจัดเก็บ หรือทิ้ง ขยะ ของเสีย อย่างเหมาะสม และถูกสุขลักษณะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15	โรงเรียนมีห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน แยกหญิงชาย สะอาดและเพียงพอ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
16	โรงเรียนปรับปรุงซ่อมแซม ดูแลรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ปลอดภัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓
17	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓
18	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาครูในเชิงของความรู้ และทักษะในการจัดการปัญหาพฤติกรรม การป้องกัน ความรุนแรง ในโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
19	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่จะเป็น อันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย	✓	✓	✓	✓	✓	✓
20	โรงเรียนมีระเบียบหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้อินเทอร์เน็ต ของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง	งบประมาณ	ปีงบประมาณ	วัตถุประสงค์	สถานะ
21	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนใช้อินเตอร์เน็ตในทางที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์	✓		✓	✓	✓
22	โรงเรียนสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมแก่ผู้ปกครอง และครู	✓	✓	✓	✓	✓
23	โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติ หรือฝึกซ้อมเพื่อความปลอดภัย เช่น การดับเพลิง การปฏิบัติตามกฎจราจร	✓	✓	✓	✓	✓
24	โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ	✓	✓	✓	✓	✓
25	โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน	✓		✓	✓	✓
26	โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ในความปลอดภัย และการปฏิบัติตามกฎจราจรแก่ผู้ปกครอง และหรือพนักงานขับรถรับ-ส่งนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
27	โรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
28	โรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตทั้งด้านอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้สำหรับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
29	โรงเรียนประสานกับหน่วยงานสาธารณสุข องค์การท้องถิ่น ในการบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
30	โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์	✓		✓	✓	✓
31	โรงเรียนจัดบริการการดูแลสุขภาพเพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐาน และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง	งบประมาณ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ
32	ผู้บริหารให้ความสำคัญและตระหนักในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓
33	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับครูและนักเรียน เพื่อความชัดเจนในเรื่องกฎระเบียบของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓
34	โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓
35	โรงเรียนมีมาตรการป้องกันและคุ้มครองสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓
36	โรงเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในสิทธิเด็กให้กับผู้ปกครอง และชุมชน	✓	✓	✓	✓
37	ครู ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน เข้าใจและมีความตระหนักในสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓
38	โรงเรียนสนับสนุนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓
39	โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนานักเรียน	✓	✓	✓	✓
40	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงานส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓
41	โรงเรียนมีระบบเฝ้าระวังและใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลช่วยเหลือและการพัฒนานักเรียน	✓	✓	✓	✓
42	โรงเรียนดูแลช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการจำเป็นของนักเรียน	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	บุคคลผู้เกี่ยวข้อง	รูปแบบผู้เกี่ยวข้อง	ผู้เกี่ยวข้อง	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
43	โรงเรียนเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจ	✓	✓	✓	✓	✓
44	โรงเรียนมีระบบการติดตาม ความเป็นอยู่ของนักเรียนที่บ้าน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓
45	โรงเรียนมีการบันทึกข้อมูลการจัดทำปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก	✓	✓	✓	✓	✓
46	โรงเรียนจัดให้เด็กได้เรียนรู้สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓
47	โรงเรียนจัดกิจกรรมการมีปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	✓
48	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามขอบเขตสิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	✓
49	นักเรียนปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิดและถูกทำร้าย	✓	✓	✓	✓	✓
50	นักเรียนรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
51	โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลในการใช้สิทธิ และความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	✓
52	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทั้งชาย และหญิงได้เรียนรู้วิธีการป้องกันการถูกล่วงละเมิดรุนแรง และการละเมิดทางเพศ	✓	✓	✓	✓	✓
53	โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการให้การช่วยเหลือและ การติดตามนักเรียนที่ถูกล่วงละเมิดในทันที และต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง	รูปแบบสื่อ	ศูนย์การเรียนรู้	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
54	โรงเรียนประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการหาข้อมูลเด็กที่ถูกทารุณกรรม ถูกฉกฉวยลักพาตัว เพื่อการช่วยเหลือ	✓			✓	✓
55	โรงเรียนมีระบบเฝ้าระวังและตรวจสอบการมาเรียนของนักเรียน ตลอดจนการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนเป็นประจำ	✓	✓	✓	✓	✓
56	โรงเรียนกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในเรื่องสารสนเทศ ความรุนแรง การฉกฉวยลักพาตัว ไร้อย่างชัดเจน	✓		✓	✓	✓
57	ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เข้าใจนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสารสนเทศ ความรุนแรง การฉกฉวยลักพาตัว การกลั่นแกล้งรังแก	✓	✓	✓	✓	✓
58	โรงเรียนปลอดจากสารสนเทศให้โทษ สิ่งมอมเมาการพนัน การทะเลาะวิวาท	✓			✓	✓
59	โรงเรียนไม่มีกิจกรรมชุกชุมรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓
60	โรงเรียนมีวิธีให้นักเรียนทุกคน ได้แสดงออกถึงความห่วงใยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓
61	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุการณ์ หรือการทำร้าย	✓				✓
62	โรงเรียนจัดบริการทางสุขภาพจิต เช่น การให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา เป็นต้น	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	รูปแบบข้อ ๕๒	รูปแบบข้อ ๕๓	ข้อ ๕๔	ข้อ ๕๕	ข้อ ๕๖
63	โรงเรียนมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับความคาดหวังในการปฏิบัติตนของนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
64	โรงเรียนมีวิธีการและกลไกในการช่วยเหลือเด็กที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ	✓				
65	โรงเรียนมีการบันทึก และติดตามเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครูและนักเรียน		✓			
66	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดูแลช่วยเหลือผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	✓
67	โรงเรียนสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดการกับความก้าวร้าว และความรุนแรงอย่างเหมาะสม	✓	✓			✓
68	โรงเรียนมีมาตรการป้องกันไม่ให้ครูใช้การลงโทษนักเรียนอย่างรุนแรงทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ	✓	✓	✓		✓
69	นักเรียนมีความมั่นใจว่าจะได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือมีปัญหา	✓	✓			✓
70	นักเรียนสามารถพูดคุยหรือขอความช่วยเหลือกับครูหรือผู้ใหญ่ได้เมื่อมีปัญหา	✓	✓	✓		✓
71	ครูได้รับการพัฒนาทักษะในการสร้างควมไว้วางใจให้กับนักเรียน	✓				✓
72	ครูได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานกับนักเรียนที่มีปัญหา	✓	✓	✓		✓

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง	รูปแบบสื่อ	ชนิดสื่อ	ระยะเวลา	จุดประสงค์
73	ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นมิตร	✓	✓	✓	✓	✓
74	ครูมีกลยุทธ์ในการจัดการพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓
75	ผู้บริหารและครูตั้งเป้าหมายและคาดหวังในผลการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับสูง	✓				✓
76	ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่เป็นมิตรกับนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
77	โรงเรียนมีนโยบายและข้อปฏิบัติในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าแรกเข้าและเลือกปฏิบัติ เช่น เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เป็นต้น	✓				✓
78	โรงเรียนต้องให้โอกาสในการพัฒนาเด็กทุกคน	✓	✓	✓	✓	✓
79	โรงเรียนรณรงค์ให้ผู้ปกครองส่งเด็กมาเข้าเรียน ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กด้อยโอกาส	✓	✓			✓
80	โรงเรียนมีมาตรการและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนได้เรียนจนจบหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓

เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันหลายประเด็น ผู้วิจัยจึงได้นำมาบูรณาการเข้าด้วยกัน และนำมาจัดทำเป็นข้อคำถามที่วัดตามวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence : IOC) ของเครื่องมือวิจัย พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 ขึ้นไปและผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้ปรับแก้ไขข้อคำถามบางข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ จนกระทั่งได้ข้อคำถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 130 ข้อ ซึ่งหลังจากนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 7 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการสิทธิเด็ก 1 คน ครูผู้สอน 3 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 35 คน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9821 ดังนั้น แบบสอบถามดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ตามขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 การวิเคราะห์ตัวแปรเกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่ามัชฌิมเลขคณิต ที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของแต่ละตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ข้อที่	รายการ	ค่ามัชฌิม เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กไว้อย่างชัดเจน	4.10	.871	มาก
2	บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และมีเป้าหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กร่วมกัน	3.89	.833	มาก
3	โรงเรียนกำหนดกลุ่มงานหรือฝ่ายที่รับผิดชอบงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยเฉพาะ	4.04	.842	มาก
4	โรงเรียนกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในเรื่องของสุขภาพความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนไว้อย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้	4.16	.735	มาก
5	โรงเรียนมีกลไกในการกำกับติดตามการปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง	4.07	.700	มาก
6	โรงเรียนมีคู่มือความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน ทั้งทางบกและหรือทางน้ำ	3.28	1.024	ปานกลาง
7	โรงเรียนมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือในเรื่องความปลอดภัยของนักเรียน	4.14	.774	มาก
8	โรงเรียนจัดบริการอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน	4.06	.793	มาก
8	โรงเรียนจัดบริการอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน	4.06	.793	มาก
9	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ	4.37	.730	มาก
10	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ขนาดของพื้นที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมของนักเรียน และมีความสะอาด เป็นต้น	4.17	.770	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่ามัชฌิม เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
11	โรงเรียนมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการ นันทนาการ การพักผ่อน และการกีฬา อย่างเพียงพอ และเหมาะสมกับนักเรียน	4.03	.867	มาก
12	โรงเรียนจัดบริการน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอกับนักเรียน	4.00	1.002	มาก
13	โรงเรียนจัดบริการหรือจำหน่ายอาหารกลางวัน อาหาร เสริมที่สะอาด และมีคุณค่าทางโภชนาการให้กับนักเรียน อย่างเพียงพอ	4.10	.828	มาก
14	โรงเรียนมีการจัดเก็บ หรือทิ้งขยะ ของเสีย อย่างเหมาะสม และถูกสุขลักษณะ	3.98	.886	มาก
15	โรงเรียนมีห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน แยกหญิงชาย สะอาดและ เพียงพอ	4.20	.795	มาก
16	โรงเรียนปรับปรุงซ่อมแซม ดูแลรักษา อาคารสถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวก ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย	4.20	.698	มาก
17	โรงเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างเหมาะสม เช่น เครื่องดับเพลิง กริ่งสัญญาณนิรภัย สัญญาณจราจร เป็นต้น	3.86	.888	มาก
18	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนา ทักษะในการดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน	3.90	.895	มาก
19	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่จะ เป็น อันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย	3.70	.903	มาก
20	โรงเรียนมีระเบียบหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัย ในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน	4.11	.707	มาก
21	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่เป็น ประโยชน์และสร้างสรรค์ เช่น ส่งคอมออนไลน์ เป็นต้น	4.24	.761	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
22	โรงเรียนสร้างความตระหนักและจิตสำนึกความปลอดภัยแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และครู	4.12	.782	มาก
23	โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติ หรือฝึกซ้อมเพื่อความปลอดภัย เช่น การดับเพลิง การปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น	3.55	.921	มาก
24	โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ เป็นต้น	3.20	1.074	ปานกลาง
25	โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน	2.98	1.081	น้อย
26	โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนักในความปลอดภัย และการปฏิบัติตามกฎจราจรแก่ผู้ปกครอง และหรือพนักงานขับรถรับ-ส่งนักเรียน	3.91	.935	มาก
27	โรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	4.37	.629	มาก
28	โรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตทั้งด้านอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้สำหรับนักเรียน	4.27	.648	มาก
29	โรงเรียนประสานกับหน่วยงานสาธารณสุข องค์กรท้องถิ่น ในการบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน	4.32	.698	มาก
30	โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์ เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น	4.24	.759	มาก
31	โรงเรียนจัดบริการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขั้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม	4.30	.699	มาก
32	ผู้บริหารให้ความสำคัญและตระหนักในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก	4.28	.718	มาก
33	ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูและนักเรียน เพื่อความชัดเจนในเรื่อง กฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติ ของโรงเรียน	4.33	.665	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่ามัธยิม เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
34	โรงเรียนกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก	4.11	.793	มาก
35	โรงเรียนมีมาตรการในการป้องกัน และจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก	4.06	.749	มาก
36	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก	3.95	.758	มาก
37	ครู ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน เข้าใจและมีความตระหนักในสิทธิเด็ก	3.96	.824	มาก
38	โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก	3.94	.800	มาก
39	โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการเรียน	4.27	.709	มาก
40	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบายในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง	3.96	.792	มาก
41	โรงเรียนมีระบบเฝ้าระวังและดูแลช่วยเหลือนักเรียนและใช้ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือและพัฒนาการเรียนได้ตรงตามความต้องการจำเป็น	4.26	.655	มาก
42	โรงเรียนให้การดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจอย่างทั่วถึง	4.08	.772	มาก
43	โรงเรียนมีระบบการติดตาม ความเป็นอยู่ของนักเรียนที่บ้าน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา	4.33	.675	มาก
44	โรงเรียนมีการบันทึกข้อมูลการจัดการปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก	3.91	.822	มาก
45	โรงเรียนจัดให้เด็กได้เรียนรู้สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง	3.96	.808	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่ามัธยิม เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
46	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบ	3.78	.772	มาก
47	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามขอบเขต สิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น	3.89	.733	มาก
48	โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลพฤติกรรมเด็กเป็น รายบุคคลในการใช้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	3.88	.781	มาก
49	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทั้งชาย และหญิงได้เรียนรู้ วิธีการป้องกันการถูกระทำรุนแรง และการละเมิดทางเพศ	3.92	.774	มาก
50	โรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ในการหาข้อมูลเด็กที่ถูกทารุณกรรม ถูกล่วงละเมิด เพื่อ ช่วยเหลือ	3.89	.821	มาก
51	โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการให้การช่วยเหลือและ การติดตาม นักเรียนที่ถูกล่วงละเมิดในทันที และต่อเนื่อง	3.85	.824	มาก
52	โรงเรียนมีระบบเฝ้าระวังและตรวจสอบการมาเรียนของ นักเรียน ตลอดจนการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนเป็น ประจำ	4.34	.721	มาก
53	โรงเรียนกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในเรื่องสารเสพติด ความรุนแรง,การล่วงละเมิด, การรังแก, การข่มขู่, ให้อย่าง ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้	4.27	.699	มาก
54	โรงเรียนมีการดำเนินการให้ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เข้าใจนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสารเสพติด ความ รุนแรง, การล่วงละเมิดทางเพศ การรังแก และการข่มขู่	4.21	.714	มาก
55	โรงเรียนปลอดจากสารเสพติดให้โทษ สิ่งมอมเมา การพนัน สื่อลามก การทะเลาะวิวาท และการข่มขู่ทุกรูปแบบ	3.92	.752	มาก
56	โรงเรียนมีวิธีการที่ให้นักเรียนทุกคน ได้แสดงออกถึงความ ห่วงใยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	4.05	.756	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
57	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุ หรือ การให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เช่น การข่มขู่ การทำร้าย เป็นต้น	4.00	.759	มาก
58	โรงเรียนจัดบริการทางสุขภาพจิต เช่น การให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา เป็นต้น	3.87	.734	มาก
59	โรงเรียนมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับความคาดหวังในการปฏิบัติตนของนักเรียน	4.02	.763	มาก
60	โรงเรียนมีวิธีการและกลไกในการช่วยเหลือเด็กที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เช่น เด็กที่ถูกทำร้าย เด็กพิการ เป็นต้น	3.98	.755	มาก
61	โรงเรียนมีการบันทึก และติดตามเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้งของครูและนักเรียน	4.19	.790	มาก
62	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อ ดูแลช่วยเหลือผู้อื่น ไม่รังแก และไม่ล้อเลียนผู้อื่น	4.32	.725	มาก
63	โรงเรียนสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดการกับความก้าวร้าว และความรุนแรงอย่างเหมาะสม	4.14	.774	มาก
64	โรงเรียนมีมาตรการป้องกันไม่ให้ครูใช้การลงโทษนักเรียนอย่างรุนแรงทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ	4.24	.737	มาก
65	โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนว่าจะได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือมีปัญหา	4.20	.737	มาก
66	นักเรียนสามารถพูดคุยหรือขอความช่วยเหลือกับครูหรือผู้ใหญ่ได้เมื่อมีปัญหา	4.34	.687	มาก
67	ครูได้รับการพัฒนาทักษะในการสร้างความไว้วางใจให้กับนักเรียน	4.12	.782	มาก
68	ครูได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการฟังอย่างเห็นอกเห็นใจในการทำงานกับนักเรียนที่ถูกล่วงละเมิดหรือทำร้าย	4.05	.814	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
69	ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นมิตร	4.43	.669	มาก
70	ครูมีกลยุทธ์ในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างเหมาะสม	4.20	.634	มาก
71	ผู้บริหารและครูตั้งเป้าหมายและคาดหวังในผลการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับสูง	4.29	.660	มาก
72	ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่เป็นมิตรกับนักเรียน	4.45	.695	มาก
73	โรงเรียนมีนโยบายในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ เช่น เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส	4.50	.607	มากที่สุด
74	โรงเรียนไม่กีดกัน และไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกกรณี	4.53	.637	มากที่สุด
75	โรงเรียนรณรงค์ให้ผู้ปกครองส่งเด็กมาเข้าเรียน ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กด้อยโอกาส	4.42	.729	มาก
76	โรงเรียนมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในสภาวะยากลำบากได้เรียนจนจบหลักสูตร	4.40	.680	มาก
77	โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนที่เรียนซ้ำชั้น ออกกลางคัน และจบการศึกษาภาคบังคับที่เป็นปัจจุบัน	4.33	.753	มาก
78	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่นักเรียนสามารถเลือกได้ตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด	4.40	.665	มาก
79	ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ	4.46	.662	มาก
80	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย และให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ	4.42	.697	มาก
81	ครูปรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้สามารถเรียนรู้ได้	4.26	.675	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
82	ครูมีอิสระในการปรับหลักสูตร บทเรียน และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ และความแตกต่างของนักเรียน	4.25	.698	มาก
83	ครูประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก	4.28	.669	มาก
84	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	4.28	.676	มาก
85	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนรู้จักตนเองในความสามารถ ความถนัด และเห็นคุณค่าของตนเอง	4.32	.698	มาก
86	ครูปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม	4.49	.648	มาก
87	ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนของเด็กในเชิงบวก และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง	4.29	.664	มาก
88	ครูมีความเข้าใจนักเรียน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	4.34	.639	มาก
89	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการทำงานและความประพฤติ	4.38	.632	มาก
90	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ	4.37	.680	มาก
91	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และบริบทของท้องถิ่นและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง	4.28	.700	มาก
92	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ	4.43	.654	มาก
93	โรงเรียนมีการประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยไม่เน้นเฉพาะการสอบ	4.28	.704	มาก
94	โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน ได้ทบทวน หรือเรียนเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงผลการเรียน	4.32	.663	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่ามัชฌิม เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
95	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ และแสดง ความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันทั้งในห้องเรียนและโรงเรียน	4.36	.648	มาก
96	โรงเรียนจัดเวลาให้นักเรียนได้เรียน ทำกิจกรรม พักผ่อน และเล่น อย่างเหมาะสม	4.29	.725	มาก
97	โรงเรียนไม่มุ่งเน้นการแข่งขัน หรือจัดอันดับเด็กจากผลการ เรียนเพียงอย่างเดียว	4.26	.691	มาก
98	โรงเรียนมีระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนทุกคน	4.26	.721	มาก
99	โรงเรียนมีระบบการส่งต่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็น พิเศษเพื่อให้การช่วยเหลือ	4.19	.706	มาก
100	โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเป็น อิสระจากแรงกดดัน การแข่งขัน หรือการสอบ เช่น เล่น ดนตรี ศิลปะ การละคร เป็นต้น	4.36	.662	มาก
101	โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ครู และนักเรียน ในการพัฒนาสุขภาพกายและจิตของนักเรียน	4.28	.735	มาก
102	ผู้บริหารและครูให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้งในด้าน สุขภาพกายและสุขภาพจิต	4.39	.649	มาก
103	นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับ วิธีการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด การตั้งครวร์ เป็นต้น	4.28	.739	มาก
104	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย	4.36	.664	มาก
105	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความเคารพซึ่งกันและ กันทั้งในด้านสิทธิ ศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม และความ แตกต่างระหว่างบุคคล	4.40	.650	มาก
106	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนด้าน จริยธรรม และทักษะการสอน	4.35	.681	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่ามัชฌิม เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
107	ครูจัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน เช่น การเจรจาต่อรอง การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น	4.20	.707	มาก
108	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และนำสู่การปฏิบัติ	4.23	.661	มาก
109	โรงเรียนสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยใช้หลักประชาธิปไตย การใช้เหตุผล ทั้งในระดับกลุ่ม ห้องเรียน และโรงเรียน	4.42	.607	มาก
110	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน และความเป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน	4.14	.697	มาก
111	โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย การยอมรับ การร่วมมือ ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา ฯลฯ	4.30	.653	มาก
112	โรงเรียนส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.22	.619	มาก
113	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดูแล รักษา พัฒนา และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	4.33	.645	มาก
114	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้แสดงออกตามความสามารถและความสนใจ เช่น กิจกรรม, ชมรม เป็นต้น	4.46	.647	มาก
115	นักเรียนทุกคนมีโอกาสเป็นสมาชิกของ กลุ่ม/ชุมชน และร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	4.31	.741	มาก
116	โรงเรียนมีสถานนักเรียน และคณะกรรมการนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ	4.46	.677	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
117	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน และชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียน	4.24	.790	มาก
118	นักเรียนมีโอกาสได้สร้างสรรค์จินตนาการอย่างอิสระในทางเหมาะสม	4.29	.653	มาก
119	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการให้รางวัลในความพยายาม เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์	4.32	.663	มาก
120	ครูให้โอกาสนักเรียนได้พูดแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	4.41	.652	มาก
121	ครูให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครู	4.39	.658	มาก
122	โรงเรียนมีวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความรู้สึกแบบเปิดเผยและความคิดเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียน	4.29	.669	มาก
123	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดถึงปัญหาและความกังวลใจ	4.13	.762	มาก
124	โรงเรียนส่งเสริมความเท่าเทียมกันในบทบาทของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.34	.674	มาก
125	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทั้งหญิงและชายได้เรียนรู้ได้ร่วมกิจกรรม รวมทั้งการฝึกปฏิบัติการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน	4.40	.640	มาก
126	โรงเรียนจัดให้ ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครอง ของนักเรียนทุกคนได้ร่วมปรึกษาเกี่ยวกับความประพฤติและการเรียนของนักเรียนทุกภาคเรียน	4.37	.735	มาก
127	โรงเรียนแจ้งข่าวและผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ ผู้ปกครองกรรมการโรงเรียน และ ชุมชนอย่างต่อเนื่อง	4.30	.682	มาก
128	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ประเมิน และวางแผนพัฒนาโรงเรียน	4.27	.758	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่ามัธยิม เลขคณิต ($\bar{x}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
129	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้นำเสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา และนำมาใช้ในการพัฒนา	4.23	.767	มาก
130	โรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของนักเรียน	4.32	.734	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าโดยภาพรวมข้อคำถามทั้ง 130 ข้อ มีค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{x}$) อยู่ระหว่าง 2.98 - 4.53 แสดงว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าระดับของตัวแปรโดย มัธยิมเลขคณิตตั้งแต่ระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง .619 - 1.081 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อตัวแปรค่อนข้างแตกต่างกัน โดยมีตัวแปรที่มีค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{x}$) มากที่สุด คือตัวแปรที่ 74 โรงเรียนไม่กีดกัน และไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกกรณี มีค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{x}$) 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) .637 แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นแตกต่างกันในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 73 โรงเรียนมีนโยบายในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ มีค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{x}$) 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) .607 แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นแตกต่างกันในระดับปานกลาง และตัวแปรที่มีค่ามัธยิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ตัวแปรที่ 25 โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน มีค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{x}$) 2.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 1.081 แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน แตกต่างกันอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาจำนวนของระดับของข้อเท็จจริง พบว่า ข้อเท็จจริงอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 0.32 ระดับปานกลาง 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 0.65 ระดับมาก 303 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 98.38 และระดับมากที่สุด 2 ข้อคิดเป็นร้อยละ 0.65

1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ คือ การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ในการตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามที่เหมาะสมที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้น โคมเรย์ และลี (Comrey and Lee) เสนอแนวทางในการพิจารณาจำนวนตัวอย่างที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบว่า จำนวนตัวอย่าง 50 ตัวอย่าง ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง จำนวนตัวอย่าง 100 ตัวอย่าง ไม่เหมาะสม จำนวนตัวอย่าง 200 ตัวอย่าง พอใช้ จำนวนตัวอย่าง 300 ตัวอย่าง ดี จำนวนตัวอย่าง 500 ตัวอย่าง ดีมาก และจำนวนตัวอย่างมากกว่า 1,000 ตัวอย่าง ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ทาบาซนิค และไฟเดล (Tabachnick and Fidell) ที่ยืนยันว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ ต้องมีตัวอย่างจำนวนอย่างน้อย 300 ตัวอย่าง ซึ่งงานวิจัยนี้เก็บแบบสอบถามได้จำนวน 308 ฉบับ จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบโดยใช้สถิติทดสอบ ซึ่งในที่นี้ใช้การตรวจสอบโดยสถิติตัวแปรมีความสัมพันธ์กันโดยพิจารณาจากค่า KMO and Bartlett's Test โดยค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (MSA) อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และสถิติทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity ใช้ทดสอบตัวแปรต่าง ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้ผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่า KMO-Meyer-Olkin and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.910
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	52310.148
	df	8385
	Sig.	.000

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบ KMO ของข้อมูลชุดที่เก็บได้จากการวิจัย ได้เท่ากับ .910 ซึ่ง ไคเซอร์และไรซ์ (Kaiser and Rice) ได้ทำการศึกษาค่า KMO (Kaiser – Meyer – Olkin measure of sampling adequacy) ในการวัดความเหมาะสมของข้อมูลว่าควรใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ และได้สรุปว่า ถ้าค่า $KMO \geq 0.8$ แสดงว่าข้อมูลชุดนั้นสามารถใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ดี ดังนั้นข้อมูลชุดนี้จึงมีความเหมาะสมที่จะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบได้ดี การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยค่าสถิติทดสอบ Bartlett's

Sphericity Test มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig } 0.00 < 0.05$) แสดงว่าเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ใช้การสกัดองค์ประกอบ (factor extraction) ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) ด้วยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) และการหมุนแกนด้วยวิธี วาริแมกซ์ (varimax rotation) โดยข้อตกลงเบื้องต้น ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบดังนี้ 1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ตามที่ แฮร์และคณะ (Hair et.al.) กล่าวว่า น้ำหนักองค์ประกอบที่ 0.50 ขึ้นไปเป็นค่าน้ำหนักที่มีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ (practically significant) 2) มีค่าไอเกน (eigenvalues) มากกว่า 1 ตามเกณฑ์ของไคเซอร์ (Kaiser's criterion) และ 3) มีตัวแปรอธิบายองค์ประกอบมากกว่า 3 ตัวขึ้นไป (Hatcher) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าว ได้ จำนวนองค์ประกอบและความแปรปรวนของตัวแปรดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

องค์ประกอบ (component)	Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวนของ ตัวแปร (eigenvalues)	ค่าความแปรปรวน ร้อยละ(% of variance)	ค่าความแปรปรวนสะสม ร้อยละ cumulative %
1	33.932	26.101	26.101
2	13.120	10.092	36.194
3	10.062	7.740	43.934
4	7.606	5.851	49.785
5	4.221	3.247	53.031
6	3.786	2.913	55.944
7	3.745	2.881	58.825
8	3.588	2.760	61.585
9	3.265	2.511	64.096
10	2.283	1.756	65.852
11	2.279	1.753	67.606
12	2.076	1.597	69.203
13	1.795	1.381	70.583
14	1.503	1.156	71.739
15	1.417	1.090	72.829
16	1.398	1.075	73.905
17	1.356	1.043	74.948
18	1.331	1.024	75.972
19	1.265	.973	76.945

จากตารางที่ 6 แสดงจำนวนองค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 มี 19 องค์ประกอบ เมื่อหาค่าแล้วอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 76.945 แต่เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มีค่าไอเกน (eigenvalues) มากกว่า 1 และมีตัวแปรอธิบายองค์ประกอบมากกว่า 3 ตัวขึ้นไป พบว่า มีเพียง 7 องค์ประกอบที่มีคุณสมบัติ

เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ องค์ประกอบที่ 1 - 7 สำหรับองค์ประกอบอีก 12 องค์ประกอบขาดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนองค์ประกอบที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ 7 องค์ประกอบ เมื่อหมุนแกนแล้วองค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเกน สูงสุดเท่ากับ 33.932 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 26.101 องค์ประกอบที่ 2 มีค่าไอเกน 13.120 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 10.092 องค์ประกอบที่ 3 มีค่าไอเกน 10.062 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 7.740 และองค์ประกอบอื่น ๆ มีค่าไอเกนและความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดค่อยๆ ลดลงตามลำดับ และองค์ประกอบที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือองค์ประกอบที่ 1 - 7 พบว่า สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมด 58.825

นอกจากนี้ นำน้ำหนักองค์ประกอบและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบหลังหมุนแกน แสดงไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบหลังหมุนแกน

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ						
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	กลุ่มที่ 7
A106	.775						
A126	.755						
A104	.745						
A105	.744						
A109	.743						
A122	.738						
A116	.735						
A102	.734						
A125	.733						
A114	.731						
A121	.729						
A86	.728						
A88	.725						
A103	.724						
A113	.723						
A124	.719						
A101	.708						

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ						
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	กลุ่มที่ 7
A107	.707						
A130	.706						
A120	.704						
A108	.702						
A89	.700						
A93	.699						
A128	.697						
A112	.695						
A87	.682						
A90	.677						
A95	.674						
A92	.673						
A119	.672						
A115	.665						
A111	.664						
A94	.663						
A117	.662						
A129	.661						
A91	.653						
A127	.653						
A85	.649						
A79	.646						
A123	.645						
A76	.643						
A84	.627						
A74	.624						
A100	.624						
A96	.614						
A73	.609						

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ						
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	กลุ่มที่ 7
A97	.608						
A118	.607						
A80	.606						
A81	.598						
A110	.598						
A83	.585						
A98	.582						
A75	.570						
A72	.569						
A78	.556						
A62	.520						
A70	.519						
A69	.510						
A47		.725					
A46		.718					
A51		.717					
A50		.690					
A48		.688					
A49		.669					
A58		.605					
A45		.593					
A57		.556					
A65		.500					
A9			.742				
A10			.740				
A11			.720				
A14			.686				
A15			.609				
A13			.607				

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ						
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	กลุ่มที่ 7
A16			.563				
A12			.554				
A27			.528				
A24				.844			
A25				.812			
A23				.767			
A18				.662			
A17				.604			
A6				.595			
A19				.563			
A36					.609		
A35					.583		
A33					.571		
A34					.512		
A40					.503		
A1						.650	
A2						.618	
A4						.578	
A3						.574	
A30							.675
A29							.603
A31							.580

จากตารางที่ 7 พบว่า องค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบ มี 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 60 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 10 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 จำนวน 9 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 จำนวน 7 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 จำนวน 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 จำนวน 4 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 7 จำนวน 3 ตัวแปร โดยผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบ ดังตารางที่ 8 และมีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ ดังตารางที่ 9 - 15

ตารางที่ 8 แสดงองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

ลำดับที่	องค์ประกอบ	จำนวน ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)
1	องค์ประกอบที่ 1	60	.510 - .775
2	องค์ประกอบที่ 2	10	.500 - .725
3	องค์ประกอบที่ 3	9	.528 - .742
4	องค์ประกอบที่ 4	7	.563 - .844
5	องค์ประกอบที่ 5	5	.503 - .609
6	องค์ประกอบที่ 6	4	.574 - .650
7	องค์ประกอบที่ 7	3	.580 - .675
	รวม	98	.500 - .844

จากตารางที่ 8 พบว่า องค์ประกอบที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดมีจำนวน 7 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่ 1 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 60 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .510 - .775 องค์ประกอบที่ 2 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .500 - .725 องค์ประกอบที่ 3 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .528 - .742 องค์ประกอบที่ 4 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .563 - .844 องค์ประกอบที่ 5 มีจำนวนองค์ประกอบที่อธิบายองค์ประกอบ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .503 - .609 องค์ประกอบที่ 6 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .574 - .650 และองค์ประกอบที่ 7 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 3 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .580 - .675 รวมมีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบทั้งสิ้น 98 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .500 - .844

ตารางที่ 9 แสดงองค์ประกอบที่ 1

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
A106	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนด้านจริยธรรม และทักษะการสอน	.775
A126	โรงเรียนจัดให้ ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครอง ของนักเรียนทุกคน ได้ร่วมปรึกษาเกี่ยวกับ ความประพฤติและการเรียนของนักเรียนทุกภาคเรียน	.755
A104	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถี ประชาธิปไตย	.745
A105	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความเคารพซึ่งกันและกันทั้งในด้านสิทธิ ศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม และความแตกต่างระหว่างบุคคล	.744
A109	โรงเรียนสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยใช้หลักประชาธิปไตย การใช้ เหตุผล ทั้งในระดับกลุ่ม ห้องเรียน และโรงเรียน	.743
A122	โรงเรียนมีวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความรู้สึกแบบเปิดเผยและความคิด เกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียน	.738
A116	โรงเรียนมีสถานนักเรียนและคณะกรรมการนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ	.735
A102	ผู้บริหารและครูให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้งในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต	.734
A125	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทั้งหญิงและชายได้เรียนรู้ ได้ร่วมกิจกรรม รวมทั้งการฝึก ปฏิบัติการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน	.733
A114	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้แสดงออกตามความสามารถและความสนใจ เช่น กิจกรรม,ชมรม เป็นต้น	.731
A121	ครูให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครู	.729
A86	ครูปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม	.728
A88	ครูมีความเข้าใจนักเรียน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	.725
A103	นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการหลีกเลี่ยงพฤติกรรม เสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด การตั้งครุฑ เป็นต้น	.724
A113	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดูแล รักษา พัฒนา และบำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	.723
A124	โรงเรียนส่งเสริมความเท่าเทียมกันในบทบาทของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.719
A101	โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ครู และนักเรียน ในการพัฒนา สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน	.708

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
A107	ครูจัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน เช่น การเจรจา ต่อรอง การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น	.707
A130	โรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน ดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของนักเรียน	.706
A120	ครูให้โอกาสนักเรียนได้พูดแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	.704
A108	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และนำสู่ การปฏิบัติ	.702
A89	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการทำงานและความประพฤติ	.700
A93	โรงเรียนมีการประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ และความ ต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยไม่เน้นเฉพาะการสอบ	.699
A128	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ประเมินโรงเรียนและการวางแผนพัฒนาโรงเรียน	.697
A112	โรงเรียนส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมการคิดอย่างมี วิจารณญาณ	.695
A87	ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนของเด็กในเชิงบวกและให้ข้อเสนอแนะเพื่อ การปรับปรุง	.682
A90	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ	.677
A95	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นอย่างเท่า เทียมกันทั้งในห้องเรียนและโรงเรียน	.674
A92	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียน ทุกคนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ	.673
A119	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการให้รางวัลในความพยายาม เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์	.672
A115	นักเรียนทุกคนมีโอกาสเป็นสมาชิกของ กลุ่ม/ชุมชน และร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับ สิทธิเด็ก	.665
A111	โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย การยอมรับ การร่วมมือ การใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา	.664
A94	โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน ได้ทบทวน หรือเรียน เพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงผลการเรียน	.663

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
A117	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน และชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียน	.662
A129	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้นำเสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา และนำมาใช้ในการพัฒนา	.661
A91	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและบริบทของท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง	.653
A127	โรงเรียนแจ้งข่าวและผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองกรรมการโรงเรียน และ ชุมชนอย่างต่อเนื่อง	.653
A85	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนรู้จักตนเองในความสามารถ ความถนัด และเห็นคุณค่าของตนเอง	.649
A79	ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ	.646
A123	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดถึงปัญหาและความกังวลใจ	.645
A76	โรงเรียนมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในสภาวะยากลำบากได้เรียนจนจบหลักสูตร	.643
A84	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	.627
A74	โรงเรียนไม่กีดกัน และไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกกรณี	.624
A100	โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเป็นอิสระจากแรงกดดัน การแข่งขัน หรือการสอบ เช่น เล่นดนตรี ศิลปะ การละคร เป็นต้น	.624
A96	โรงเรียนจัดเวลาให้นักเรียนได้เรียน ทำกิจกรรม พักผ่อนและเล่น อย่างเหมาะสม	.614
A99	โรงเรียนมีระบบการส่งต่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อช่วยเหลือ	.611
A73	โรงเรียนมีนโยบายในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ เช่น เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เป็นต้น	.609
A97	โรงเรียนไม่มุ่งเน้นการแข่งขัน หรือจัดอันดับเด็กจากผลการเรียนเพียงอย่างเดียว	.608
A118	นักเรียนมีโอกาสได้สร้างสรรค์จินตนาการอย่างอิสระในทางเหมาะสม	.607
A80	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย และให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ	.606
A81	ครูปรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้สามารถเรียนรู้ได้	.598

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A110	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน และความเป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน	.598
A83	ครูประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก	.585
A98	โรงเรียนมีระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนทุกคน	.582
A75	โรงเรียนรณรงค์ให้ผู้ปกครองส่งเด็กมาเข้าเรียน ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กด้อยโอกาส	.570
A72	ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่เป็นมิตรกับนักเรียน	.569
A78	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่นักเรียนสามารถเลือกได้ตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด	.556
A62	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อ ดูแลช่วยเหลือผู้อื่น ไม่รังแก และไม่ล้อเลียนผู้อื่น	.520
A70	ครูมีกลยุทธ์ในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างเหมาะสม	.519
A69	ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นมิตร	.510
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		33.932
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		26.101

จากตารางที่ 9 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 60 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .510 - .775 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 33.932 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 26.101 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 60 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนด้านจริยธรรม และทักษะการสอน ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .775 สำหรับตัวแปร “ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่าง เป็นมิตร ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .510 และผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การพัฒนาผู้เรียน”

เนื่องจากองค์ประกอบที่ 1 “การพัฒนาผู้เรียน” ถูกอธิบายด้วยตัวแปรที่สำคัญจำนวนมากถึง 60 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบนี้โดยใช้วิธีการ

เดิม และใช้เกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบย่อยที่น้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และลดลงตามลำดับ เพื่อให้ตัวแปรทั้ง 60 ตัวแปรยังคงอยู่ในองค์ประกอบย่อยครบถ้วน มีค่าไอเกน (eigenvalues) มากกว่า 1 และมีตัวแปรที่บรรยายแต่ละองค์ประกอบตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป พบว่าได้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนองค์ประกอบย่อยและค่าความแปรปรวนของตัวแปร ขององค์ประกอบ “การพัฒนาผู้เรียน” ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงองค์ประกอบย่อยและค่าความแปรปรวนของตัวแปรขององค์ประกอบที่ 1

องค์ประกอบ (component)	Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวนของ ตัวแปร (eigenvalues)	ค่าความแปรปรวน ร้อยละ(% of variance)	ค่าความแปรปรวนสะสม ร้อยละ cumulative %
1	7.217	12.028	12.028
2	6.503	10.839	22.867
3	6.457	10.762	33.629
4	6.349	10.581	44.210
5	6.194	10.323	54.533
6	5.808	9.680	64.213
7	4.951	8.252	72.465

จากตารางที่ 10 แสดงจำนวนองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบ “การพัฒนา ผู้เรียน” พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 มี 7 องค์ประกอบ เมื่อหมุนแกนแล้วอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 72.465 แต่เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป มีค่าไอเกนมากกว่า 1 และมีตัวแปรอธิบายองค์ประกอบมากกว่า 3 ตัวขึ้นไป พบว่ามีเพียง 7 องค์ประกอบย่อยที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือองค์ประกอบย่อยที่ 1-7 ซึ่งเมื่อหมุนแกนแล้ว องค์ประกอบย่อยลำดับแรกมีค่าไอเกน สูงสุดเท่ากับ 7.217 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 12.028 องค์ประกอบย่อยลำดับที่สองมีค่าไอเกน 6.503 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 10.839 องค์ประกอบย่อยลำดับที่สามมีค่าไอเกน 6.457 เมื่อหมุนแกนแล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 10.762 และองค์ประกอบย่อยอื่นๆ มีค่าไอเกนและความสามารถในการอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดค่อยๆ ลดลงตามลำดับ

และองค์ประกอบที่มีคุณสมบัติเป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนดคือองค์ประกอบที่ 1-7 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 2.465

สำหรับน้ำหนักองค์ประกอบย่อยและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบย่อยหลังหมุนแกน แสดงไว้ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบย่อยและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบย่อยหลังหมุนแกน ขององค์ประกอบที่ 1

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ						
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	กลุ่มที่ 7
A78	.677						
A80	.648						
A79	.645						
A81	.617						
A83	.584						
A69	.547						
A92	.530						
A91	.524						
A94	.476						
A95	.473						
A126	.454						
A73		.757					
A74		.741					
A72		.680					
A75		.621					
A86		.514					
A114		.499					
A76		.456					
A62		.446					
A115		.440					

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ						
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	กลุ่มที่ 7
A119			.622				
A121			.616				
A111			.605				
A112			.592				
A110			.590				
A122			.587				
A120			.544				
A113			.526				
A118			.445				
A106				.660			
A105				.644			
A104				.632			
A102				.526			
A101				.523			
A109				.501			
A124				.485			
A100				.484			
A107				.475			
A125				.463			
A103				.450			
A108				.394			
A130					.667		
A129					.646		
A128					.629		
A127					.597		
A123					.573		
A97					.451		
A96					.401		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ						
	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	กลุ่มที่ 5	กลุ่มที่ 6	กลุ่มที่ 7
A84						.659	
A85						.612	
A87						.569	
A99						.540	
A70						.539	
A98						.498	
A88						.414	
A90							.640
A117							.592
A93							.555
A89							.500
A116							.446

จากตารางที่ 11 พบว่า องค์ประกอบย่อยของ องค์ประกอบ “การพัฒนา ผู้เรียน” ที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าไอเกนมากกว่าหรือเท่ากับ 1.00 มีน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป และมีตัวแปรที่บรรยายแต่ละองค์ประกอบย่อยตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป มี 7 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบย่อยที่ 1 จำนวน 11 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 2 จำนวน 9 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 3 จำนวน 9 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 4 จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 5 จำนวน 7 ตัวแปร องค์ประกอบย่อยที่ 6 จำนวน 7 ตัวแปร และองค์ประกอบย่อยที่ 7 จำนวน 5 ตัวแปร มีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบย่อยดังตารางที่ 12 - 20

ตารางที่ 12 แสดงองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่ 1

ลำดับที่	องค์ประกอบ	จำนวน ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)
1	องค์ประกอบย่อยที่ 1	11	.454 - .677
2	องค์ประกอบย่อยที่ 2	9	.440 - .757
3	องค์ประกอบย่อยที่ 3	9	.445 - .622
4	องค์ประกอบย่อยที่ 4	12	.394 - .660
5	องค์ประกอบย่อยที่ 5	7	.401 - .667
6	องค์ประกอบย่อยที่ 6	7	.414 - .659
7	องค์ประกอบย่อยที่ 7	5	.446 - .640
รวม		60	.394 - .757

จากตารางที่ 12 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 มีองค์ประกอบที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดมีองค์ประกอบย่อยจำนวน 7 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบย่อยที่ 1 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .454 - .677 องค์ประกอบย่อยที่ 2 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .440 - .757 องค์ประกอบย่อยที่ 3 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .445 - .622 องค์ประกอบย่อยที่ 4 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .394 - .660 องค์ประกอบย่อยที่ 5 มีจำนวนองค์ประกอบที่อธิบายองค์ประกอบ 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .401 - .667 องค์ประกอบย่อยที่ 6 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .414 - .659 และองค์ประกอบย่อยที่ 7 มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .446 - .640 รวมมีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบทั้งสิ้น 60 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .394 - .757 รายละเอียด ดังตารางที่ 13 - 19

ตารางที่ 13 แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 1

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
A78	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่นักเรียนสามารถเลือกได้ตาม ความสนใจ ความสามารถ และความถนัด	.677
A80	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย และให้ ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ	.648
A79	ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน	.645
A81	ครูปรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ใน สภาวะยากลำบาก ให้สามารถเรียนรู้ได้	.617
A83	ครูประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียน แต่ละคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือยากลำบาก	.584
A69	ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นมิตร	.547
A92	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ	.530
A91	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและบริบทของ ท้องถิ่นและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง	.524
A94	โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน ได้ทบทวน หรือเรียนเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงผลการเรียน	.476
A95	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นอย่าง เท่าเทียมกันทั้งในห้องเรียนและโรงเรียน	.473
A126	โรงเรียนจัดให้ ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครอง ของนักเรียนทุกคน ได้ร่วมปรึกษา เกี่ยวกับความประพฤติและการเรียนของนักเรียนทุกภาคเรียน	.454
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		7.217
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		12.028

จากตารางที่ 13 พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ 1 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 11 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .454 -.677 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 7.217 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 12.028 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 11 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด

และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่นักเรียนสามารถเลือกได้ตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .677 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนจัดให้ ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนทุกคน ได้ร่วมปรึกษาเกี่ยวกับความประพฤติและการเรียนของนักเรียนทุกภาคเรียน ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ.454 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า“การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ”

ตารางที่ 14 แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 2

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A73	โรงเรียนมีนโยบายในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ	.757
A74	โรงเรียนไม่กีดกัน และไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกกรณี	.741
A72	ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่เป็นมิตรกับนักเรียน	.680
A75	โรงเรียนรณรงค์ให้ผู้ปกครองส่งเด็กมาเข้าเรียน ทั้งเด็กทั่วไปและด้อยโอกาส	.621
A86	ครูปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม	.514
A114	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้แสดงออกตามความสามารถและความสนใจ เช่น กิจกรรม,ชมรม เป็นต้น	.499
A76	โรงเรียนมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในสภาวะยากลำบากได้เรียนจนจบหลักสูตร	.456
A62	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น และไม่รังแกผู้อื่น	.446
A115	นักเรียนทุกคนมีโอกาสเป็นสมาชิกกลุ่มและร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	.440
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		6.503
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		10.839

จากตารางที่ 14 พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ 2 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 9 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .440 - .757 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 6.503 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 10.839 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 9 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดี

ที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนมีนโยบายในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .757 สำหรับตัวแปร “นักเรียนทุกคนมีโอกาสเป็นสมาชิกของกลุ่มและร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .440 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การไม่เลือกปฏิบัติ”

ตารางที่ 15 แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 3

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A119	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการให้รางวัลในความพยายาม เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์	.622
A121	ครูให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครู	.616
A111	โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย, การยอมรับ, การร่วมมือ, ใช้เหตุผล ในการแก้ไขปัญหา ฯลฯ	.605
A112	โรงเรียนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	.592
A110	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน และความเป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน	.590
A122	โรงเรียนมีวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความรู้สึกรูปแบบเปิดเผยและความคิดเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียน	.587
A120	ครูให้โอกาสนักเรียนได้พูดแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	.544
A113	โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดูแล รักษา พัฒนา และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งในโรงเรียนและชุมชน	.526
A118	นักเรียนมีโอกาสได้สร้างสรรค์จินตนาการอย่างอิสระในทางเหมาะสม	.445
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		6.457
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		10.762

จากตารางที่ 15 พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ 3 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 9 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .445 - .622 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 6.457 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 10.762 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 9 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และ

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการให้รางวัลในความพยายาม เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์ ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .622 สำหรับตัวแปร “นักเรียนมีโอกาสได้สร้างสรรค์จินตนาการ อย่างอิสระในทางเหมาะสม ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .445และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสื่อสาร”

ตารางที่ 16 แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 4

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A106	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนด้านจริยธรรม และทักษะการสอน	.660
A105	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความเคารพซึ่งกันและกันทั้งในคำศัพท์ ศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม และความแตกต่างระหว่างบุคคล	.644
A104	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย	.632
A102	ผู้บริหารและครูให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้งในด้านสุขภาพกายและจิต	.526
A101	โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ครู และนักเรียน ในการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน	.523
A109	โรงเรียนสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยใช้หลักประชาธิปไตย การใช้เหตุผล ทั้งในระดับกลุ่ม ห้องเรียน และโรงเรียน	.501
A124	โรงเรียนส่งเสริมความเท่าเทียมกันในบทบาทของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.485
A100	โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเป็นอิสระจากแรงกดดัน การแข่งขัน หรือการสอบ เช่น เล่นดนตรี ศิลปะ การละคร เป็นต้น	.484
A107	ครูจัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน เช่น การเจรจาต่อรอง การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นต้น	.475
A125	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทั้งหญิงและชายได้เรียนรู้ ได้ร่วมกิจกรรม รวมทั้งการฝึกปฏิบัติการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน	.463

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
A103	นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด การตั้งครมภ์ เป็นต้น	.450
A108	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และนำสู่การปฏิบัติ	.394
	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)	6.349
	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)	10.581

จากตารางที่ 16 พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ 4 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 12 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .394 - .660 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 6.349 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 10.581 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 12 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอน ด้านจริยธรรม และทักษะการสอน ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .660 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและนำสู่การปฏิบัติ ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .394 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ทักษะชีวิต”

ตารางที่ 17 แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 5

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A130	โรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของนักเรียน	.667
A129	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้นำเสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา และนำมาใช้ในการพัฒนา	.646
A128	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบาย ประเมินโรงเรียนและการวางแผนพัฒนาโรงเรียน	.629
A127	โรงเรียนแจ้งข่าวและผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองกรรมการโรงเรียน และ ชุมชนอย่างต่อเนื่อง	.597
A123	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดถึงปัญหาและความกังวลใจ	.573
A97	โรงเรียนไม่มุ่งเน้นการแข่งขัน หรือจัดอันดับเด็กจากผลการเรียนอย่างเดียว	.451
A96	โรงเรียนจัดเวลาให้นักเรียนได้เรียน ทำกิจกรรม พักผ่อนและเล่น อย่างเหมาะสม	.401
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		6.194
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		10.323

จากตารางที่ 17 พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ 5 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 7 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .401 - .667 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 6.194 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 10.323 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 5 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของนักเรียน ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .667 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนจัดเวลาให้นักเรียนได้เรียน ทำกิจกรรม พักผ่อนและเล่น อย่างเหมาะสม ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .401 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “วินัยเชิงบวก”

ตารางที่ 18 แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 6

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A84	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	.659
A85	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนรู้จักตนเองในความสามารถ ความถนัด และเห็นคุณค่าของตนเอง	.612
A87	ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนของเด็กในเชิงบวกและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง	.569
A99	โรงเรียนมีระบบการส่งต่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อให้การช่วยเหลือ	.540
A70	ครูมีกลยุทธ์ในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างเหมาะสม	.539
A98	โรงเรียนมีระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนทุกคน	.498
A88	ครูมีความเข้าใจนักเรียน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	.414
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		5.808
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		9.680

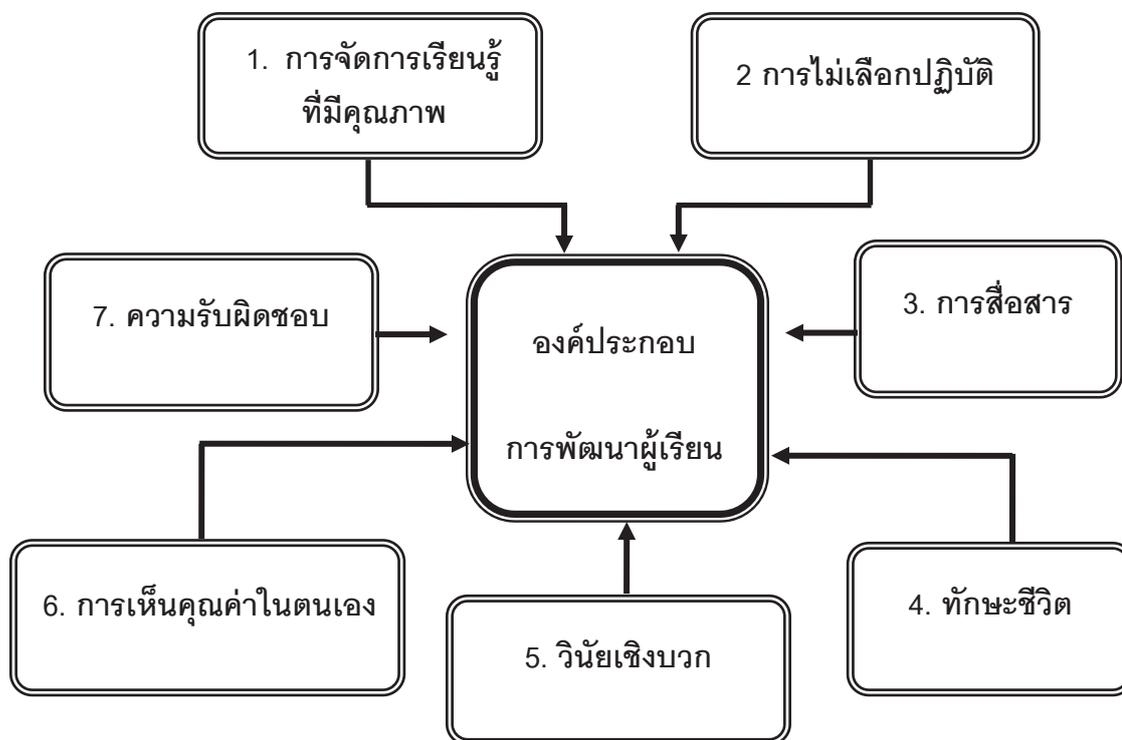
จากตารางที่ 18 พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ 6 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 7 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .414 - .659 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 5.808 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 9.680 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 6 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .659 สำหรับตัวแปร “ครูมีความเข้าใจนักเรียน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .414 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การเห็นคุณค่าในตนเอง”

ตารางที่ 19 แสดงองค์ประกอบย่อยที่ 7

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
A90	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็ม ศักยภาพ	.640
A117	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมตัดสินใจในเรื่องที่ เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน และชีวิตความเป็นอยู่ ในโรงเรียน	.592
A93	โรงเรียนมีการประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ และ ความต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยไม่เน้นเฉพาะการสอบ	.555
A89	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการทำงานและความประพฤติ	.500
A116	โรงเรียนมีสถานนักเรียน และคณะกรรมการนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมี ประสิทธิภาพ	.446
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		4.951
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		8.252

จากตารางที่ 19 พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ 7 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 5 ตัวแปร
หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .446 - .640 มีค่า
ความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 4.951 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 8.252 ซึ่งเมื่อ
เทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็น
อันดับ 7 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และ
เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก
ได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .640 สำหรับตัวแปร “โรงเรียน
มีสถานนักเรียน และคณะกรรมการนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ” พบว่า มีค่าน้ำหนัก
องค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .446 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ความรับผิดชอบ”

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่ 1 “การพัฒนาผู้เรียน” โดยใช้
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สรุปเป็นภาพได้ดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 แสดงองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบที่ 1 “การพัฒนาผู้เรียน”

จากแผนภูมิที่ 5 อธิบายได้ว่า องค์ประกอบที่ 1 “การพัฒนาผู้เรียน” ประกอบไปด้วย องค์ประกอบย่อย 7 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบย่อยที่ 1 “การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ” ประกอบด้วย 11 ตัวแปร คือ

- 1) โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้นักเรียนเลือกได้ตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด
- 2) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างหลากหลาย ให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ
- 3) ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ
- 4) ครูปรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือยากลำบากสามารถเรียนรู้ได้
- 5) ครูประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม กับนักเรียน แต่ละคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือยากลำบาก
- 6) ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นมิตร
- 7) โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้เต็มศักยภาพ
- 8) โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง
- 9) โรงเรียนให้ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนได้ ทบทวนหรือเรียนเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงผลการเรียน
- 10) โรงเรียนเปิดโอกาส ให้นักเรียนทุกคนได้

เรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันทั้งในห้องเรียนและโรงเรียน (11) โรงเรียนจัดให้ครู และพ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนร่วมปรึกษาถึงความประพฤติและการเรียนทุกภาคเรียน

2. องค์ประกอบย่อยที่ 2 “การไม่เลือกปฏิบัติ” ประกอบด้วย 9 ตัวแปร คือ 1) โรงเรียนมีนโยบายในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ เช่น เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เป็นต้น 2) โรงเรียนไม่กีดกันและไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกกรณี 3) ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่เป็นมิตรกับนักเรียน 4) โรงเรียนรณรงค์ให้ผู้ปกครองส่งเด็กมาเข้าเรียนทั้งเด็กทั่วไปและด้อยโอกาส 5) ครูปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม 6) โรงเรียน ให้โอกาส นักเรียน ทุกคนได้แสดงออกตามความสามารถและความสนใจ เช่น กิจกรรม ,ชมรม เป็นต้น 7) โรงเรียนมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน ที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก ได้เรียนจนจบหลักสูตร 8) โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเอื้อเฟื้อ ดูแลช่วยเหลือผู้อื่น ไม่รังแกและไม่ล้อเลียน ผู้อื่น 9) นักเรียนทุกคนมีโอกาสเป็นสมาชิกของ กลุ่ม/ชุมชน และร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

3. องค์ประกอบย่อยที่ 3 “การสื่อสาร” ประกอบด้วย 9 ตัวแปร คือ 1) โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และการให้รางวัลในความพยายาม เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์ 2) ครูให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครู 3) โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย การยอมรับ การร่วมมือ และใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา 4) โรงเรียนส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียนการสอน และความเป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน 6) โรงเรียนมีวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความรู้สึกแบบเปิดเผยและความคิดเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียน 7) ครูให้โอกาสนักเรียนได้พูดแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน 8) โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดูแลรักษา พัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ทั้งในโรงเรียนและชุมชน 9) นักเรียนมีโอกาสได้สร้างสรรค์จินตนาการอย่างอิสระในทางเหมาะสม

4. องค์ประกอบย่อยที่ 4 “ทักษะชีวิต” ประกอบด้วย 12 ตัวแปร คือ 1) โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนด้านจริยธรรมและทักษะการสอน 2) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความเคารพซึ่งกันและกันทั้งในด้าน สิทธิ ศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) โรงเรียนจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย 4) ผู้บริหารและครูให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้งในด้านสุขภาพกายและจิต 5) โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ครู และนักเรียนในการพัฒนาสุขภาพ กายและจิตของนักเรียน 6) โรงเรียนสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยใช้หลักประชาธิปไตย การใช้เหตุผล ทั้งในระดับกลุ่ม ห้องเรียนและโรงเรียน 7) โรงเรียนส่งเสริมความเท่าเทียมกันในบทบาทของนักเรียนชาย

และหญิง รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8) โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเป็นอิสระจากแรงกดดัน การแข่งขันหรือการสอบ เช่น ดนตรี ศิลปะ การละคร 9) ครูจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน เช่น การเจรจาต่อรอง การสื่อสารการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 10) โรงเรียนให้โอกาส นักเรียน ทั้งหญิงและชายได้เรียนรู้ ร่วมกิจกรรม รวมทั้งการฝึกปฏิบัติการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี อย่างเท่าเทียมกัน 11) นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด การตั้งครวร์ 12) โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และนำสู่การปฏิบัติ

5. องค์ประกอบย่อยที่ 5 “วินัยเชิงบวก” ประกอบด้วย 12 ตัวแปร คือ 1) โรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของนักเรียน 2) ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้นำเสนอแนวคิดใหม่ในการ พัฒนาหรือแก้ปัญหา และนำมาใช้ในการพัฒนา 3) ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนาและประเมินโรงเรียน 4) โรงเรียนแจ้งข่าวและผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง กรรมการโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง 5) โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดถึงปัญหาและความกังวลใจ 6) โรงเรียนไม่ มุ่งเน้นการแข่งขัน หรือ จัดอันดับ เด็กจาก ผลการเรียนรู้ เพียงอย่างเดียว 7) โรงเรียนจัดเวลาให้นักเรียนได้เรียน ทำกิจกรรม พักผ่อนและเล่น อย่างเหมาะสม

6. องค์ประกอบย่อยที่ 6 “การเห็นคุณค่าในตนเอง” ประกอบด้วย 12 ตัวแปร คือ 1) ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง(ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนรู้จักตนเองในความสามารถ ความถนัด และเห็นคุณค่าของตนเอง) 3) ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนในเชิงบวกและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง 4) โรงเรียนมีระบบการส่งต่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อให้การช่วยเหลือ 5) ครูมีกลยุทธ์ในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างเหมาะสม 6) โรงเรียนมีระบบการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนทุกคน 7) ครูมีความเข้าใจนักเรียน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

7. องค์ประกอบย่อยที่ 7 “ความรับผิดชอบ” ประกอบด้วย 12 ตัวแปร คือ 1) โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก ได้เรียนรู้เต็มศักยภาพ 2) โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน และร่วม ตัดสินใจในเรื่อง กฎระเบียบของห้องเรียน โรงเรียน และ ชีวิตในโรงเรียน 3) โรงเรียนมีการประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยไม่เน้นเฉพาะการสอบ 4) ครูเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการทำงานและความประพฤติ 5) โรงเรียนมีสภาพนักเรียน และคณะกรรมการนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 20 แสดงองค์ประกอบที่ 2

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
A47	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามขอบเขตสิทธิของตนเอง และเคารพในสิทธิของผู้อื่น	.725
A46	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ	.718
A51	โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการให้การช่วยเหลือและ การติดตามนักเรียนที่ถูก ล่วงละเมิดในทันที และต่อเนื่อง	.717
A50	โรงเรียนประสานความร่วมมือกับ ชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ในการหาข้อมูล เด็กที่ถูกทารุณกรรม ถูกล่วงละเมิด เพื่อช่วยเหลือ	.690
A48	โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลในการ ใช้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตนเอง	.688
A49	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทั้งชาย และหญิงได้เรียนรู้วิธีการป้องกันการ ถูกกระทำรุนแรง และการละเมิดทางเพศ	.669
A58	โรงเรียนจัดบริการทางสุขภาพจิต เช่น การให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา	.605
A45	โรงเรียนจัดให้เด็กได้เรียนรู้สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตนเอง	.593
A57	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุ หรือการให้การ ช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เช่น การชมเชย การทำร้าย เป็นต้น	.556
A65	โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนว่าจะได้รับ ความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือมีปัญหา	.500
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		13.120
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		10.092

จากตารางที่ 20 พบว่า องค์ประกอบที่ 2 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 10 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .500 - .725 มีค่า ความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 13.120 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 10.092 ซึ่ง เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญ เป็นอันดับ 2 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 10 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “นักเรียนมีความรู้ ความ เข้าใจและปฏิบัติตนตาม

ขอบเขตสิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .725 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนว่าจะได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือมีปัญหา” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .500 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การดูแลช่วยเหลือนักเรียน”

ตารางที่ 21 แสดงองค์ประกอบที่ 3

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A9	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ	.742
A10	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ขนาดพื้นที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมของนักเรียน และสะอาด	.740
A11	โรงเรียนมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการนันทนาการ การพักผ่อน และการกีฬา อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน	.720
A14	โรงเรียนมีการจัดเก็บ หรือทิ้งขยะ ของเสีย อย่างเหมาะสม และถูกสุขลักษณะ	.686
A15	โรงเรียนมีห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน แยกหญิงชาย สะอาดและเพียงพอ	.609
A13	โรงเรียนจัดบริการหรือจำหน่ายอาหารกลางวัน อาหารเสริมที่สะอาด และมีคุณค่าทางโภชนาการให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอ	.607
A16	โรงเรียนปรับปรุงซ่อมแซม ดูแลรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย	.563
A12	โรงเรียนจัดบริการน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอกับนักเรียน	.554
A27	โรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	.528
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		10.062
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		7.740

จากตารางที่ 21 พบว่า องค์ประกอบที่ 3 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 9 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .528 - .742 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 10.062 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 7.740 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 9 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และ

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ๐.742 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .528 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การจัดสภาพแวดล้อม”

ตารางที่ 22 แสดงองค์ประกอบที่ 4

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A24	โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภัยที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ เป็นต้น	.844
A25	โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน	.812
A23	โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติ หรือฝึกซ้อมเพื่อความปลอดภัย เช่น การดับเพลิง การปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น	.767
A18	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะในการดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน	.662
A17	โรงเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างเหมาะสม เช่น เครื่องดับเพลิง กิ่งสัญญาณนิรภัย สัญญาณจราจร เป็นต้น	.604
A6	โรงเรียนมีคู่มือความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน ทั้งทางบกและหรือทางน้ำ	.595
A19	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่จะเป็น อันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย	.563
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		7.606
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		5.851

จากตารางที่ 22 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 7 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .563 - .844 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 7.606 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 5.851 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับ

ภัยที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ เป็นต้น” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .844 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่จะเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .563 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การเสริมสร้างความปลอดภัย”

ตารางที่ 23 แสดงองค์ประกอบที่ 5

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A36	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก	.609
A35	โรงเรียนมีมาตรการในการป้องกัน และจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก	.583
A33	ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูและนักเรียน เพื่อความชัดเจนในเรื่องกฎระเบียบ หรือข้อปฏิบัติของโรงเรียน	.571
A34	โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก	.512
A40	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบายในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง	.503
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		4.221
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		3.247

จากตารางที่ 23 พบว่า องค์ประกอบที่ 5 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 5 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .503 - .609 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 4.221 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 3.247 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 5 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .609 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนมีการกำกับติดตาม

การดำเนินงานตามนโยบายในการ ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก อย่างต่อเนื่อง ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .503 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การมีส่วนร่วม”

ตารางที่ 24 แสดงองค์ประกอบที่ 6

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักองค์ประกอบ
A1	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กไว้อย่างชัดเจน	.650
A2	บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และมีเป้าหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กร่วมกัน	.618
A4	โรงเรียนกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในเรื่องของสุขภาพ ความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนไว้อย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้	.578
A3	โรงเรียนกำหนดกลุ่มงานหรือฝ่ายที่รับผิดชอบงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยเฉพาะ	.574
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		3.786
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		2.913

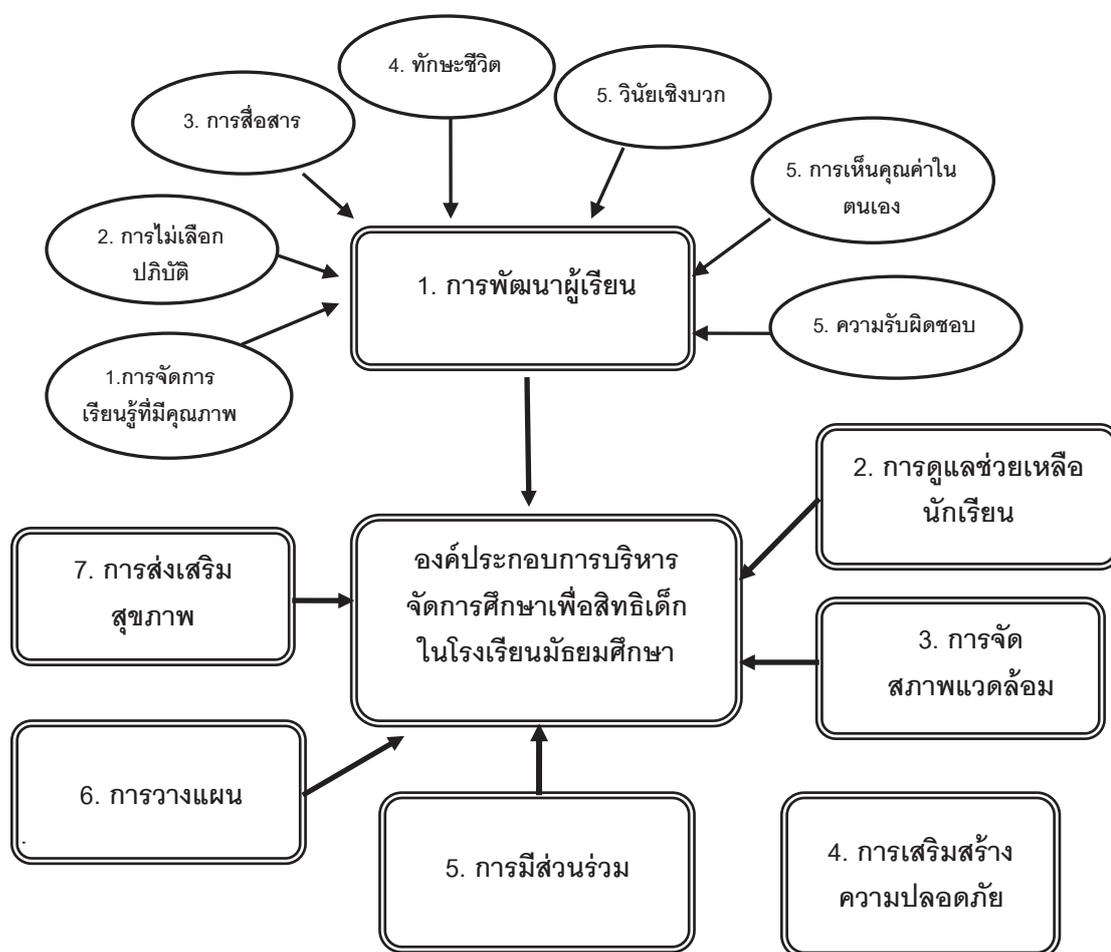
จากตารางที่ 24 พบว่า องค์ประกอบที่ 6 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 4 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .574 - .650 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 3.786 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.913 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 6 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กไว้อย่างชัดเจน ” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .650 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนกำหนดกลุ่มงานหรือฝ่ายที่รับผิดชอบงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยเฉพาะ ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .574 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การวางแผน”

ตารางที่ 25 แสดงองค์ประกอบที่ 7

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
A30	โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์ เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น	.675
A29	โรงเรียนประสานกับหน่วยงานสาธารณสุข องค์การท้องถิ่น ในการบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน	.603
A31	โรงเรียนจัดบริการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนชั้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม	.580
ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalues)		3.745
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (percent of variance)		2.881

จากตารางที่ 25 พบว่า องค์ประกอบที่ 7 อธิบายด้วยตัวแปรสำคัญจำนวน 3 ตัวแปร หลังหมุนแกนมีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบ (factor loading) อยู่ระหว่าง .580 - .675 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรเท่ากับ 3.745 และค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.881 ซึ่งเมื่อเทียบค่าความแปรปรวนของตัวแปรกับองค์ประกอบอื่นๆ พบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 7 กล่าวคือ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร เป็นตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ดีที่สุด และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ตัวแปร “โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์ เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น” มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ .675 สำหรับตัวแปร “โรงเรียนจัดบริการการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ชั้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม ” พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ .580 และผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การส่งเสริมสุขภาพ”

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) เพื่อสกัดตัวแปรให้เหลือตัวแปรประกอบที่สำคัญโดยการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์ภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญ ซึ่งปรากฏว่าได้องค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ มาทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ผู้วิจัยจึงได้สรุปองค์ประกอบได้ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 แสดงองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

จากแผนภูมิที่ 6 อธิบายได้ว่า องค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบ “การพัฒนาผู้เรียน ” ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อยคือ 1) การจัดการเรียนรู้ที่มี คุณภาพ 2) การไม่เลือกปฏิบัติ 3) การสื่อสาร 4) ทักษะชีวิต 5) วินัยเชิงบวก 6) การเห็นคุณค่าในตนเอง 7) ความรับผิดชอบ

2. องค์ประกอบ “การดูแลช่วยเหลือนักเรียน” ประกอบด้วย 1) นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามขอบเขตสิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น 2) โรงเรียนจัดกิจกรรม

การฝึกปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ 3) โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการ ให้การช่วยเหลือและติดตามนักเรียนที่ถูกล่วงละเมิดในทันที และต่อเนื่อง 4) โรงเรียนประสานความร่วมมือกับ ชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ในการ หาข้อมูลเด็กที่ถูกทารุณกรรม ถูกล่วงละเมิด เพื่อช่วยเหลือ 5) โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลในการใช้สิทธิ หน้าที่ และ ความรับผิดชอบของตนเอง 6) โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทั้งชาย และหญิงได้ เรียนรู้วิธีการป้องกันการถูกระทำรุนแรง และ การละเมิดทางเพศ 7) โรงเรียน จัดบริการทาง สุขภาพจิต เช่น การให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา 8) โรงเรียนจัดให้เด็กได้เรียนรู้สิทธิ หน้าที่ และ ความรับผิดชอบของตนเอง 9) โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุ หรือการให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เช่นการชมเชย การทำร้าย เป็นต้น และ 10) โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อ สร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนว่าจะได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือมีปัญหา

3. องค์กรประกอบ “การจัดสภาพแวดล้อม” ประกอบด้วย 1) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ 2) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่ถูก สุขลักษณะ เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ขนาดของพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมของนักเรียน และ สะอาด เป็นต้น 3) โรงเรียนมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการนันทนาการ การพักผ่อน และ การกีฬาอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน 4) โรงเรียนมีการจัดเก็บหรือทิ้งขยะ ของเสีย อย่าง เหมาะสม และถูกสุขลักษณะ 5) โรงเรียนมีห้องน้ำที่เป็นสัดส่วน แยกหญิงชาย สะอาดและเพียงพอ (6) โรงเรียนจัด บริการ หรือจำหน่าย อาหารกลางวัน อาหารเสริมที่สะอาด และมีคุณค่าทาง โภชนาการให้กับนักเรียนอย่าง เพียงพอ 7) โรงเรียนปรับปรุงซ่อมแซม ดูแลรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย 8) โรงเรียนจัด บริการ น้ำดื่มที่ สะอาดและเพียงพอ กับนักเรียน 9) โรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน

4. องค์กรประกอบ “การเสริมสร้างความปลอดภัย ” ประกอบด้วย 1) โรงเรียนมีแผน ฉุกเฉินเพื่อรับมือกับ ภัยที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ 2) โรงเรียนมี การฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน 3) โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติ หรือฝึกซ้อมเพื่อความ ปลอดภัย เช่น การดับเพลิง การปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น 4) โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ ใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะในการดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน 5) โรงเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์ ป้องกันอุบัติเหตุอย่างเหมาะสม เช่น เครื่องดับเพลิง กิ่งสัญญาณ สัญญาณจราจร 6) โรงเรียนมี คู่มือความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียนทั้งทางบกและ หรือทางน้ำ 7) โรงเรียนส่งเสริมให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่จะเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย

5. องค์ประกอบ “การมีส่วนร่วม ” ประกอบด้วย 1) โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และ ตระหนัก ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก 2) โรงเรียนมีมาตรการ ในการป้องกัน และจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับการ ละเมิดสิทธิเด็ก 3) ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูและนักเรียน เพื่อความชัดเจนในเรื่องกฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติของโรงเรียน 4) โรงเรียนกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริม และ คุ้มครองสิทธิเด็ก 5) โรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบายในการ ส่งเสริม และ คุ้มครองสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง

6. องค์ประกอบ “การวางแผน” ประกอบด้วย 1) โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และ พันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กไว้อย่างชัดเจน 2) บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจ ในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และมีเป้าหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กร่วมกัน 3) โรงเรียน กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติ ในเรื่องของสุขภาพ ความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ของ นักเรียนไว้อย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ 4) โรงเรียนกำหนดกลุ่มงานหรือฝ่ายที่รับผิดชอบงาน ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานโดยเฉพาะ

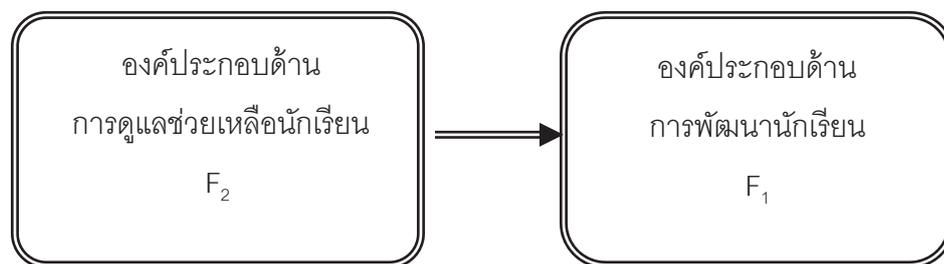
7. องค์ประกอบ “การส่งเสริมสุขภาพ ” ประกอบด้วย 1) โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์ เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นต้น 2) โรงเรียน ประสานกับหน่วยงานสาธารณสุข องค์การท้องถิ่น ในการบริการสุขภาพอนามัย นักเรียน 3) โรงเรียนจัดบริการการดูแลสุขภาพให้ นักเรียน ขึ้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการ สุขภาพที่เหมาะสม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อทราบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ พบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 98 ตัวแปร ดังต่อไปนี้

- F₁ การพัฒนาผู้เรียน
- F₂ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- F₃ การจัดสภาพแวดล้อม
- F₄ การเสริมสร้างความปลอดภัย
- F₅ การมีส่วนร่วม
- F₆ การวางแผน
- F₇ การส่งเสริมสุขภาพ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงตรรกะโดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่สนับสนุนความสัมพันธ์เชิงตรรกะขององค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดังนี้

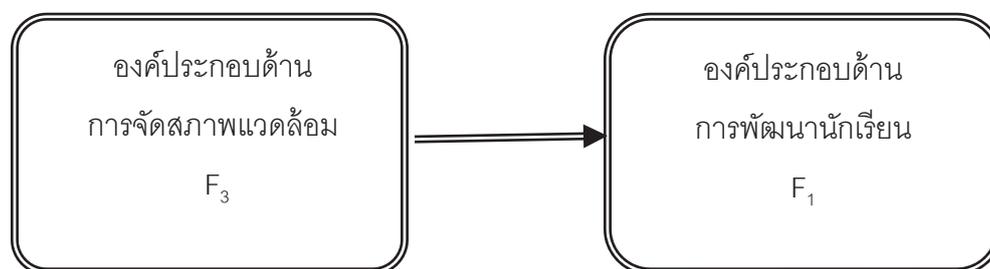

แผนภูมิที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กับองค์ประกอบด้านการพัฒนานักเรียน

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านมีทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับองค์ประกอบด้านการพัฒนานักเรียน ได้แก่ ผลการศึกษาวิจัยของ แครโรลไลน์ (Carroll-line) ที่พบว่า ประสบการณ์ในความรุนแรงของนักเรียน มีผลกระทบต่อร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม ความคิด สติปัญญาและด้านสังคม รวมทั้งเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการด้านวิชาการของนักเรียน โดยนักเรียนที่ถูกกระทำรุนแรงจะได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย จิตใจสลาย และแยกตัวออกจากสังคม นักเรียนที่เป็นผู้กระทำอาจถูกเพื่อนปฏิเสธ ล้มเหลวทางวิชาการ และหรือความยอมรับนับถือตนเองต่ำ ส่วน เจอวอนีน (Juvonen) ได้ศึกษาวิจัย พบว่า ประสบการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก สัมพันธ์กับความบกพร่องทางพฤติกรรมหรือทางจิตใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกปลอดภัย และเชื่อมโยงถึงการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ จากผลดังกล่าวจึงต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความปลอดภัยจากความรุนแรง นอกจากนี้ สปีแวก (Spevak) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมการป้องกันและแก้ไขปัญห ความรุนแรงในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ว่าการป้องกันความรุนแรงที่มีประสิทธิผล ควรมุ่งเน้นที่การป้องกัน โดยการส่งเสริมการไม่ใช้ความรุนแรง การเคารพซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบ ความเมตตา และความร่วมมือกัน รวมทั้งการช่วยเหลือในทันที โดยกลุ่มเพื่อน ครู พ่อแม่ และผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้อง จะมีบทบาทสำคัญในการป้องกัน และแก้ไขปัญห ความรุนแรง นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วม กฤษฎา สี่

จันทร์ฮัต ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน โคนโคกสีพิทยาศาสตร์ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนในทุกๆ ด้าน สอดคล้องกับ สุภาพ อัยยะ ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าโรงเรียนที่มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกๆ ด้าน เช่นเดียวกับ ประภุศศักดิ์ บัวดี ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา พบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้มีความเข้มแข็ง

สรุป จากข้อสนับสนุนที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับองค์ประกอบด้านการ พัฒนานักเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีอิทธิพลต่อการพัฒนา นักเรียนในการศึกษาในครั้งนี้

แผนภูมิที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อม
กับองค์ประกอบด้านการพัฒนานักเรียน

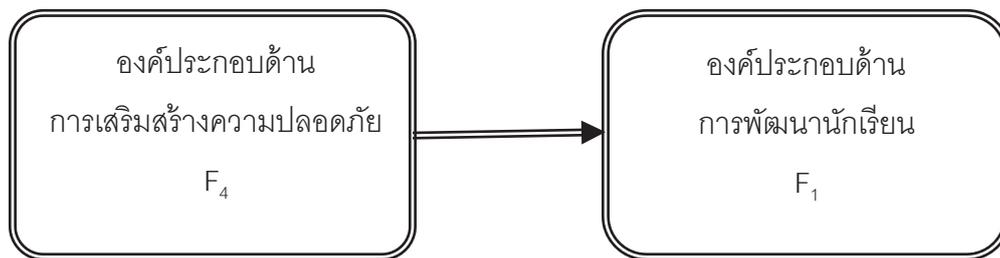
นักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อม กับการพัฒนานักเรียน ได้แก่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ระบุถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อม และการบริการไว้ในแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไว้ว่า สภาพแวดล้อมและการบริการเป็นปัจจัยสำคัญต่อ

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนที่มั่นคง และสะอาด มีแหล่งเรียนรู้ที่พอเพียงทำให้นักเรียนดำเนินชีวิตอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนด้วย เช่นเดียวกับฮิคคินส์ และคณะ ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อครูและนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการขาดการควบคุมเรื่องอุณหภูมิ แสง คุณภาพของอากาศ และเสียง มีผลในทางลบต่อความสนใจ อารมณ์ สุขภาวะ การเข้าเรียน และความสำเร็จ

นอกจากนี้ ยังมีงานศึกษาวิจัยจำนวนมากที่แสดงถึงอิทธิพลของอาคารสถานที่ต่อผลลัพธ์ของนักเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พฤติกรรม เจตคติ ความพึงพอใจ และความสบายใจของนักเรียน ได้แก่ การศึกษาของ อูดีน (Udin) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลกระทบต่อ นักเรียนหลายประการ เช่น พฤติกรรม เจตคติ ผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาบุคลิกภาพ ความพึงพอใจ และความสบายใจ เช่นเดียวกับ เอดเวิร์ด (Edwards) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ในเรื่องความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้กับ แรงจูงใจและความสามารถ ตามมุมมองของนักเรียน พบว่า นักเรียนในเมืองเข้าใจว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แรงจูงใจ และหรือพฤติกรรมส่วนบุคคลได้รับผลกระทบจากปัจจัยในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน โดยเชื่อว่าปัจจัยแวดล้อมของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับ ระดับแรงจูงใจ ความประพฤติ และผลสัมฤทธิ์ของพวกเขา นอกจากนี้ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอาคารสิ่งก่อสร้างในเรื่องของความสวยงาม องค์ประกอบ และภาพรวมของอาคาร ได้แก่ อายุ การปรับปรุง ห้องเรียนชั่วคราว หน้าต่าง พื้น หลังคา เสียง ไฟฟ้า องค์ประกอบของห้องเรียน อาคารประกอบ ความร้อน เครื่องปรับอากาศ วัสดุของฟ้าเพดานและการจัดแสงในห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนในโรงเรียนไฮสคูลในเพนซิลเวเนีย ของโอซัลลิแวน (O'Sullivan) ยังยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอาคารสิ่งก่อสร้างและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนของโรงเรียนไฮสคูล ในรัฐเพนซิลเวเนีย เช่นเดียวกับ ผลการศึกษาของ ไพรซ์ (Price) ที่พบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่สนับสนุนว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลกระทบต่อ นักเรียนและความสำเร็จในการศึกษาของนักเรียน

สรุป จากข้อสนับสนุนที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบด้าน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักเรียน ในการศึกษาในครั้งนี้

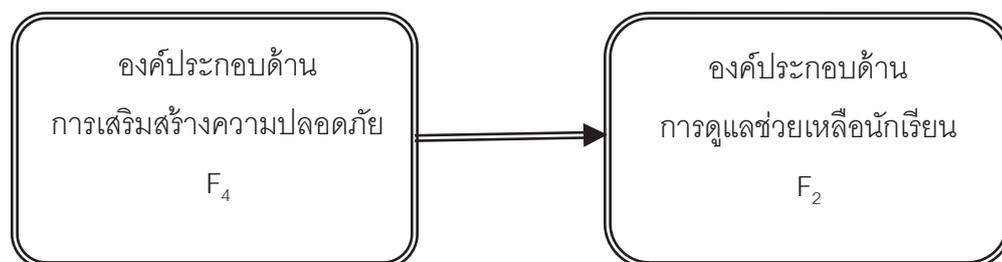
แผนภูมิที่ 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัย กับองค์ประกอบด้านการพัฒนานักเรียน

นักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยกับการพัฒนานักเรียน ได้แก่

แนวความคิดขององค์การสหประชาชาติที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของความปลอดภัยของเด็กทั้งในเรื่องของภัย พิบัติซึ่งเป็นภัยที่เกิดครอบคลุมทั้งภัยที่เกิดจากมนุษย์ และภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ซึ่งอัตราการเสียชีวิต และบาดเจ็บของเด็กอันเนื่องมาจากเหตุดังกล่าว โดยรวมของโลก ยังคงอยู่ในอัตราสูง ไม่ว่าจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอัตราการตายและบาดเจ็บอันเนื่องจากการจราจร ที่เกิดบนท้องถนน การบาดเจ็บดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก หลายประเทศได้มีการรณรงค์เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ในส่วนของภัยพิบัติ จากธรรมชาติที่เกิดขึ้นและรุนแรง เช่น แผ่นดินไหว วัตภัย อุทกภัย สึนามิ ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงไปทั่วโลก และเด็กเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงมากที่สุด โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในโรงเรียนขณะที่เกิดภัยพิบัติ ซึ่งถือเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญของโลก และได้มีการรณรงค์เพื่อบรรเทาภัยพิบัติทั้งในระดับโลกและในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก มีการให้ความรู้เรื่องการบรรเทาความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อสร้างความปลอดภัยในการผลักดันให้มีการบูรณาการประเด็นการบรรเทาความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาสำหรับประเทศที่มีความเสี่ยงสูง การดูแลให้อาคารเรียนมีการก่อสร้างหรือออกแบบที่ แข็งแรงและทนทานต่อภัยธรรมชาติได้ ตัวอย่างของการจัดการภัยพิบัติในประเทศอินเดีย ที่ได้มีการจัดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และการบริหารจัดการ โดยได้มีการจัดทำแผนเพื่อความปลอดภัยในโรงเรียน ที่ระบุถึงภัยอันตรายต่าง ๆ และการประเมินความปลอดภัย มีการฝึกอบรมครู และการจัดกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงภายในโรงเรียน นอกจากนี้แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนบนฐานนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเด็กตาม

แนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” ที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความปลอดภัยและการป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก และเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องสร้างความรู้สึกลปลอดภัยให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน เพราะเมื่อโรงเรียนมีความปลอดภัยมีสวัสดิภาพส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนในภาพรวม นอกจากนี้ วิทยากร เชียงกูล ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาการเรียนได้ไม่ดีกว่า ปัญหาปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนมา สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนอาจมีผลทางอารมณ์ต่อเด็กด้วย เช่นการถูกคุกคาม กลั่นแกล้ง รีดไถโดยเด็กเกเร การกลัวครูที่ดุ เข้มงวดมาก เป็นต้น ทำให้เด็กกลัว กังวล ไม่อยากไปโรงเรียน ไม่มีอารมณ์ที่จะเรียน นี่คือนปัญหาที่ผู้ใหญ่ต้องหาทางช่วย ไม่ใช่แค่วิจารณ์ว่าเด็กรุ่นปัจจุบันไม่ค่อยเอาไหน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากนักเรียนมีความรู้สึกลปลอดภัยมีสวัสดิภาพจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมาโรงเรียน การร่วมกิจกรรมของนักเรียน เป็นต้น

สรุป จากข้อสนับสนุนที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัย มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยมีอิทธิพลต่อการพัฒนานักเรียน ในการศึกษาในครั้งนี้

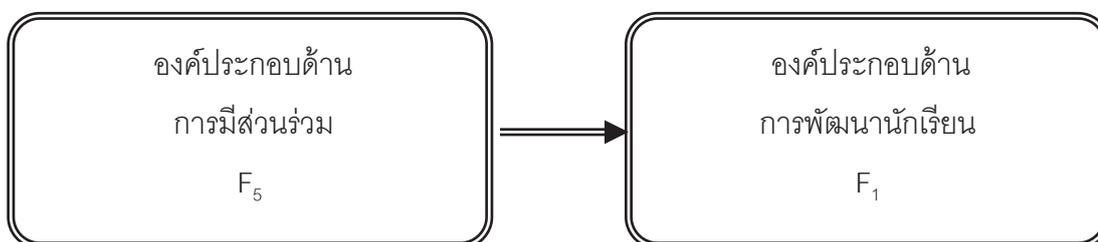
แผนภูมิที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยกับองค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่

จากการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของการเสริมสร้างความปลอดภัยต่อนักเรียน ของนักวิชาการหลายคนพบว่า มีผลกระทบทางลบต่อนักเรียนในหลายด้าน ได้แก่ การศึกษาของ แครโ

ลาย (Carroll-line) ที่พบว่า ประสบการณ์ในความรุนแรงของนักเรียน มีผลกระทบต่อร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม ความคิด สติปัญญา และด้านสังคม รวมทั้งเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการ ทางด้านสังคม อารมณ์ และด้านวิชาการของนักเรียน และได้ระบุถึงผลกระทบต่อนักเรียนในแต่ละ กลุ่มว่านักเรียนที่ถูกกระทำรุนแรงจะได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย จิตใจสลาย และแยกตัวออกจาก สังคม นักเรียนที่เป็นผู้กระทำอาจถูกเพื่อนปฏิเสธ ล้มเหลวทางวิชาการ และหรือความยอมรับนับ ถือตนเองต่ำ ส่วนนี้ นักเรียนที่รู้เห็นเหตุการณ์จะมีประสบการณ์การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ มั่นคง และนักเรียนที่รับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนในทางลบ มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมใน การรังแก ขาดเรียนมากขึ้น และความสนใจในการทำงานที่โรงเรียนน้อยลง ทั้งนี้จากการศึกษา ของรัฐาสุกรี จันทร์ประเสริฐ พบว่า สถานที่มักเกิดความรุนแรงในโรงเรียน มักจะเป็นมุมอับที่ลับตา ควรมีการปรับปรุงอาคารสถานที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรง เช่น มุมอับหรือลับ ตาคอน ห้องน้ำ โรงอาหาร พื้นที่รกร้างหลังโรงเรียน เป็นต้น เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนใช้เป็นแหล่ง มั่วสุม หรือก่อเหตุความรุนแรง ปัจจัยจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องสร้างความปลอดภัยเพราะการ สร้างความปลอดภัยส่งผลต่อการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนในโรงเรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถแก้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับความรุนแรงให้กับนักเรียนในโรงเรียนได้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ เจอวอนีน (Juvonen) ที่พบว่า การสร้างความปลอดภัยส่งผลต่อการ ช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากการสร้างความปลอดภัยสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับ ประสบการณ์ เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแก สัมพันธ์กับความ บกพร่องทางพฤติกรรม หรือทางจิตใจ ซึ่งส่งผล กระทบทางลบต่อความรู้สึกปลอดภัย และเชื่อมโยงถึงการเข้าชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ส่วนนักเรียนที่ถูกกระทำรุนแรงทางด้านร่างกาย หรือด้านอารมณ์ จะขาดเรียนบ่อย และผลการ เรียนทางด้านวิชาการต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ถูกกระทำ

สรุป จากข้อสนับสนุนที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบ การเสริมสร้างความปลอดภัยกับองค์ประกอบด้าน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนด สมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยมีอิทธิพลต่อการ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการศึกษาในครั้งนี้

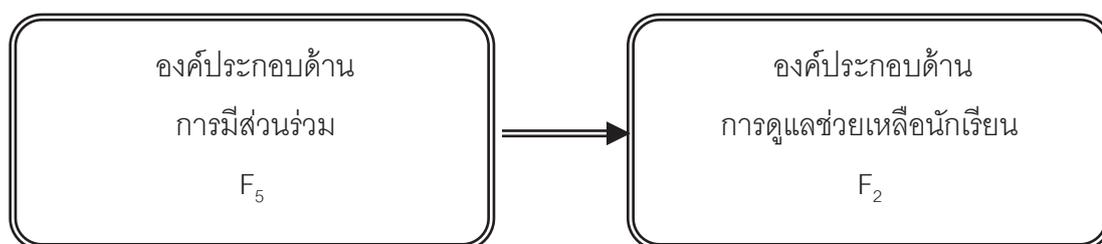
แผนภูมิที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับองค์ประกอบ
การพัฒนานักเรียน

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านมีทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์
แนวคิดการมีส่วนร่วมกับการพัฒนานักเรียนพอสรุปได้ดังนี้

นักวิชาการได้แสดงทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม
กับการพัฒนานักเรียน ได้แก่ บราว และโมเบอร์ก (Brown and Moberg) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม
ร่วม เป็นกระบวนการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีอิทธิพลซึ่งกันและกันในการตัดสินใจที่จะส่งผล
กระทบต่อพวกเขาในอนาคต ซึ่งอาจถูกกำหนดขึ้นมาอย่างเป็นทางการหรือได้รับการสนับสนุน
อย่างไม่เป็นทางการ สอดคล้องกับ เชลล์ (Chell) กล่าวว่าลักษณะการเข้าไปสัมพันธ์กับกิจกรรม
โดยตรงของผู้ได้บังคับบัญชา โดยที่พวกเขาเข้าไปบังคับการควบคุมผลลัพธ์ขององค์การตลอดจน
มีความเท่าเทียมในสิทธิ นอกจากนี้การปฏิสัมพันธ์ ยังต้องคำนึงถึงองค์การและโครงสร้างสังคม
ส่วนปราณี เลหาบุตร ได้ศึกษาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน :
กรณีศึกษาการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนบ้านบางม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเปิดให้คนในองค์กร (Stakeholder) ใน
ฐานะสมาชิกขององค์กร มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารตั้งแต่ การมีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ มีส่วน
ร่วมวางแผน มีส่วนร่วมทำ มีส่วนร่วมรับผิดชอบ มีส่วนร่วมรับประโยชน์ และมีส่วนร่วมติดตามผล
การมีส่วนร่วมในแต่ละเรื่องนั้น มีความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ และเสริมแรง ในการทำงาน
ของผู้ปฏิบัติหรือทีมงานโดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และมีส่วนร่วมวางแผนคือว่าเป็น
หัวใจสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนที่มีการมีส่วนร่วมในการศึกษาส่งผลต่อ
คุณภาพนักเรียนที่ดี ส่วนสละ กิ่งโพธิ์ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา พบว่าการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการ

ของครู นักเรียน ผู้ปกครองส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และคุณภาพนักเรียนในภาพรวม ส่วนเพชรรัตน์ มณีพงษ์ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมากส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนเอกชนให้มีคุณภาพสูงเช่นเดียวกัน

สรุป จากข้อสนับสนุนที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบ การมีส่วนร่วมกับองค์ประกอบด้านการพัฒนานักเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อการพัฒนานักเรียนในการศึกษาในครั้งนี้

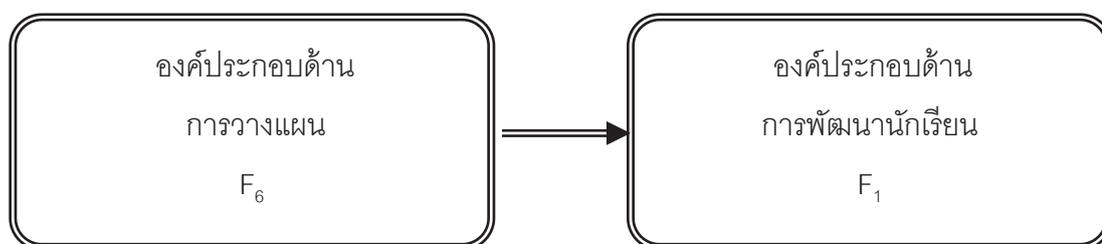
แผนภูมิที่ 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับองค์ประกอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านมีทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์แนวคิดการมีส่วนร่วมกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพอสรุปได้ ดังนี้

นักวิชาการได้แสดงทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ กรมสุขภาพจิต ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวไว้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน

ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม ทำนองเดียวกัน ประมุขศักดิ์ บัวดีบ ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา พบว่า โรงเรียนภูซางวิทยาคมมีการมีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกด้านคือ ด้านความต้องการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ความต้องการด้านการคัดกรองนักเรียน ความต้องการด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านความต้องการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียนมีความเข้มแข็ง ทำนองเดียวกันวิสรธร พลเสน ได้ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครองส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 2 ด้าน คือ กลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติด ด และกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติดและกลุ่มเสี่ยงด้านการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

สรุป จากข้อสนับสนุนที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบ การมีส่วนร่วมกับองค์ประกอบด้าน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ ประกอบด้านการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการศึกษาในครั้งนี้

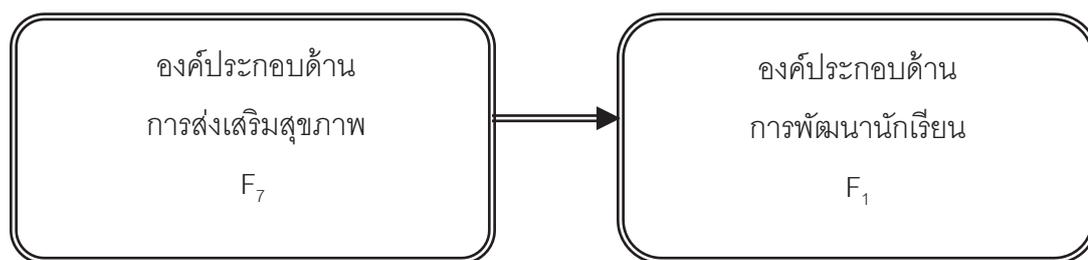
แผนภูมิที่ 13 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการวางแผนกับองค์ประกอบ การพัฒนานักเรียน

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านมีทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพกับการจัดสภาพแวดล้อมและบริการ พอสรุปได้ดังนี้

นักวิชาการได้แสดงทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการวางแผนกับการพัฒนานักเรียน ได้แก่ ไชมอน สมิธเบอร์ก และทอมป์สัน (Simon, Smithburg and Thompson) กล่าวว่า การวางแผน คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนาคต ในเรื่องการประเมินข้อเสนอต่าง ๆ ที่มีให้เลือกและเกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุความสำเร็จของข้อเสนอนั้นๆ

สอดคล้องกับ แคท และโรเซนเวก (Kast and Rosenzenweig) ได้กล่าวว่าการวางแผน คือ กระบวนการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการและวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ นอกจากนี้ คูนท์และโอโดเนล (Koontz and O'Donnell) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า การวางแผนมีความสำคัญทั้งต่อบุคคล และหน่วยงาน โดยเฉพาะยิ่งองค์การที่มีโครงสร้างซับซ้อนเพียงใดการวางแผนยิ่งเป็นสิ่งจำเป็น ต่อองค์การและผู้บริหารมากขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการวางแผนทำให้การตัดสินใจในการ บริหารจัดการมีเหตุผลและเป็นประโยชน์มากที่สุด ซึ่งหากปราศจากการวางแผนแล้ว การ ตัดสินใจและการกระทำมักเป็นไปตามยถากรรม และที่สำคัญไม่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุ เป้าหมายขององค์การที่ได้กำหนดไว้ ส่วน พวงรัตน์ เกษรแพทย์กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็น กระบวนการคิดหาวิธีที่ดีที่สุด และนำแผนดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติการวางแผนที่ดีมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ว่าเป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้การ พัฒนาคุณภาพนักเรียนทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป จากข้อสนับสนุนที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบด้าน การวางแผนกับการพัฒนานักเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ด้านการวางแผนมีอิทธิพลต่อการพัฒนานักเรียนในการศึกษาในครั้งนี้

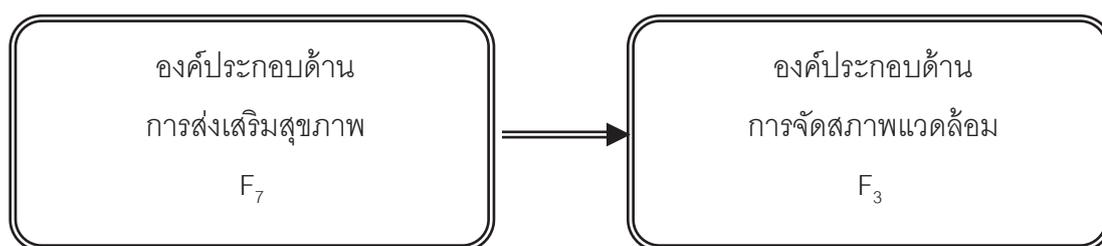

แผนภูมิที่ 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพกับองค์ประกอบ ด้านการพัฒนานักเรียน

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านมีทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์ แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพกับการพัฒนานักเรียน พอสรุปได้ดังนี้

แนวคิดการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ เป็นแนวคิดระดับโลกที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งให้การสนับสนุนให้ทุกประเทศทุ่มเทกับการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน โดยการกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรกันระหว่างประเทศ เนื่องจากการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนในภาพรวม ส่วนพรรณณี บุญพรหัตถกิจ ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ให้กับนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านคุณภาพชีวิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต สอดคล้องกับ ลักษณะ เต็มศิริชัย และสุชาดา ตั้งทางธรรม ที่กล่าวไว้ว่า โรงเรียนที่มีการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนที่ดีและเป็นระบบส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพทั้ง 3 ด้าน คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุข ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่จะเอาเอาใจใส่ดูแลอบรมสั่งสอนให้เยาวชนมีคุณภาพ โดยการแสดงออกในบทบาทหน้าที่ขอครูจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีแก่สังคม นอกจากนี้โรงเรียนยังเป็นจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องให้แก่เด็ก และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีที่เหมาะสมและพัฒนาสุขภาพที่ดีให้กับผู้ปกครองและสมาชิกที่ดีแก่สมาชิกในชุมชน

สรุป จากข้อเสนอแนะที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพกับการพัฒนานักเรียน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพมีอิทธิพลต่อการพัฒนานักเรียนในการศึกษาในครั้งนี้

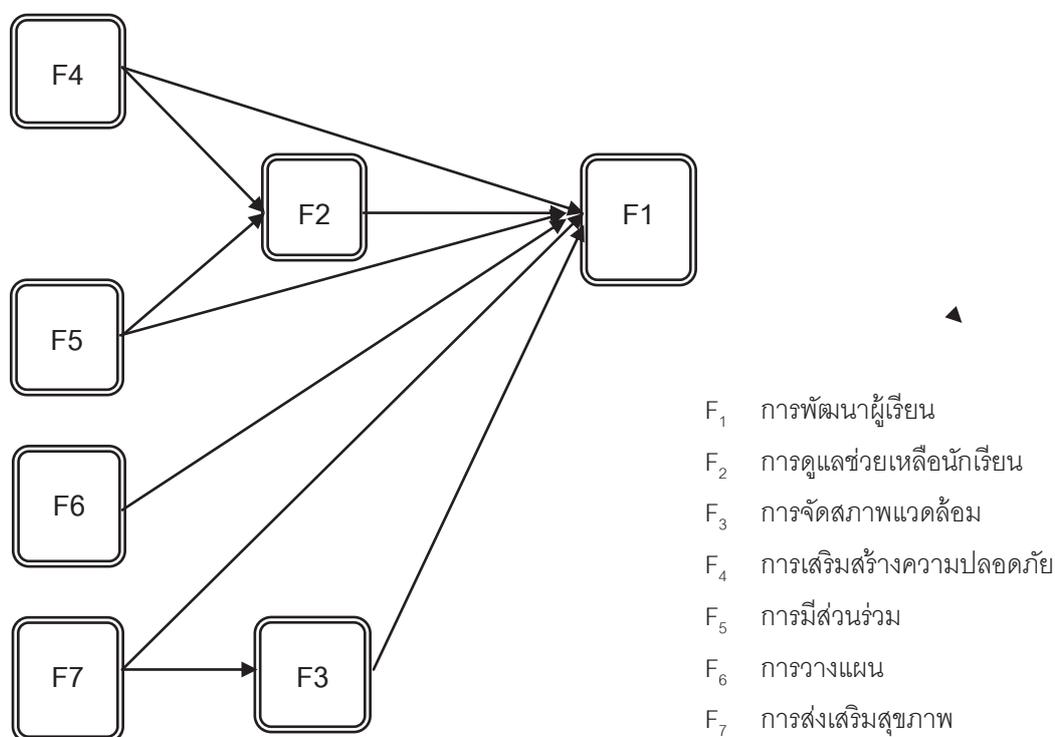
แผนภูมิที่ 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพกับองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบริการ

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านมีทัศนะที่สนับสนุนความสัมพันธ์แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพกับการจัดสภาพแวดล้อมและบริการ พอสรุปได้ดังนี้

สุนันท์ ศรีวิรัตน์ ได้ศึกษาปัจจัยที่อิทธิพลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดสงขลา พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพภายในโรงเรียนส่งผลต่อสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โรงเรียนมีสภาพแวดล้อม อาคารเรียน ห้องเรียนที่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ยังส่งผลสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ทำนองเดียวกันปิยนุช บุญทอง ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนัก งานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น น จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาส่งผลต่อภาพรวม ดังนี้ นักเรียนมีอนามัยส่วนบุคคลในระดับดีมาก นักเรียนมีสุขภาพด้านโภชนาการที่ดีขึ้น การป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียนดีขึ้น ลดปัญหาอุบัติเหตุในโรงเรียน นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี มีสมาธิ ร่วมกิจกรรมนันทนาการที่โรงเรียนจัดให้มากขึ้น และโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนดีขึ้น มีการป้องกันมลพิษจากสิ่งแวดล้อม การทำปฏิกายจากเศษอาหาร ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการรักษาความสะอาด ดูแลต้นไม้ ดูแลรักษาดิน รักษาน้ำดื่ม น้ำใช้ บ่อน้ำ เป็นต้น ส่วนสมศรี จันทร์อ่อน ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามเกณฑ์การ ประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีทั้งด้านกายภาพและพฤติกรรมของนักเรียน

สรุป จากข้อเสนับสนุน ที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพกับการจัดสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านการส่งเสริมสุขภาพมีอิทธิพลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในการศึกษาครั้งนี้

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิง สาเหตุการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ที่สอดคล้องกับข้อมูลตามแนวคิดและทฤษฎีที่สนับสนุนความสัมพันธ์เชิงตรรกะขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อกัน แสดงเป็นแผนภูมิที่ 16 ดังนี้

แผนภูมิที่ 16 แสดงรูปแบบที่ตั้งต้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อกันซึ่งได้จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลจากการศึกษาพบว่าองค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ มีความสัมพันธ์เชิงตรรกะ ทั้ง 7 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบทุกตัวมีความสัมพันธ์ต่อองค์ประกอบการพัฒนาผู้เรียน โดยที่ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน (F_2) การจัดสภาพแวดล้อม (F_3) การเสริมสร้างความปลอดภัย (F_4) การมีส่วนร่วม (F_5) การวางแผน (F_6) และกาส่งเสริมสุขภาพ (F_7) มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน (F_1) และการเสริมสร้างความปลอดภัย (F_4) การมีส่วนร่วม (F_5) มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับการพัฒนาผู้เรียน

โดยส่งผ่านภาวะดูแลช่วยเหลือนักเรียน (F_2) และกาส่งเสริมสุขภาพ (F_7) มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับการพัฒนาผู้เรียนโดยส่งผ่านภาวะจัดสภาพแวดล้อม (F_3)

นอกจากนี้เพื่อให้ได้รูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาความสอดคล้องของโมเดล ดังนี้

1. ค่า Chi – Square : ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล
2. ค่า Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
3. ค่า Goodness – of – fit indices : GFI และ AGFI
4. ค่า Root Mean Squared Residual : ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR)
5. ค่า Comparative fit : ดัชนีเปรียบเทียบโมเดลพื้นฐานกับโมเดลตามทฤษฎี / ตามสมมติฐาน

ตารางที่ 26 แสดงค่าสถิติวัดความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติ	ค่า	เกณฑ์ความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์
ไค - สแควร์ (χ^2)	27.72 (P = 0.00)	แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยอมรับสมมติฐานหลักว่าโมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of fit : GFI)	0.98	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Adjusted Goodness of fit (AGFI)	0.82	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Relative Fit Index (RFI)	0.89	มีค่าเข้าใกล้ 1 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Squared Residual : RMR	0.024	มีค่าอยู่ระหว่าง 0 – 1 หมายถึงโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Largest Standardized Residual	0.01	มีค่าไม่เกิน 0.08 โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	0.00092	มีค่าระหว่าง 0 – 0.05 หมายถึงโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากตารางที่ 26 พบว่า ค่าไค - สแควร์ (Chi - Square : χ^2) มีค่าเท่ากับ 27.72 (P = 0.00) แสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายถึง รูปแบบ ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ ยังสามารถพิจารณาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องอื่น ๆ ได้อีก เช่น Goodness of fit Index (GFI) และ Adjusted Goodness of fit Index (AGFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือค่า GFI = 0.98 และค่า AGFI = 0.82 ค่า Root Mean Squared Residual (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.024 และค่า Standardized Root Mean Square Residual (standardized RMR) มีค่าเข้าใกล้ 0 และไม่เกิน 0.08 ซึ่งในที่นี้มีค่าเท่ากับ 0.01 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนี Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.00092 ซึ่งมีค่าระหว่าง 1- 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี

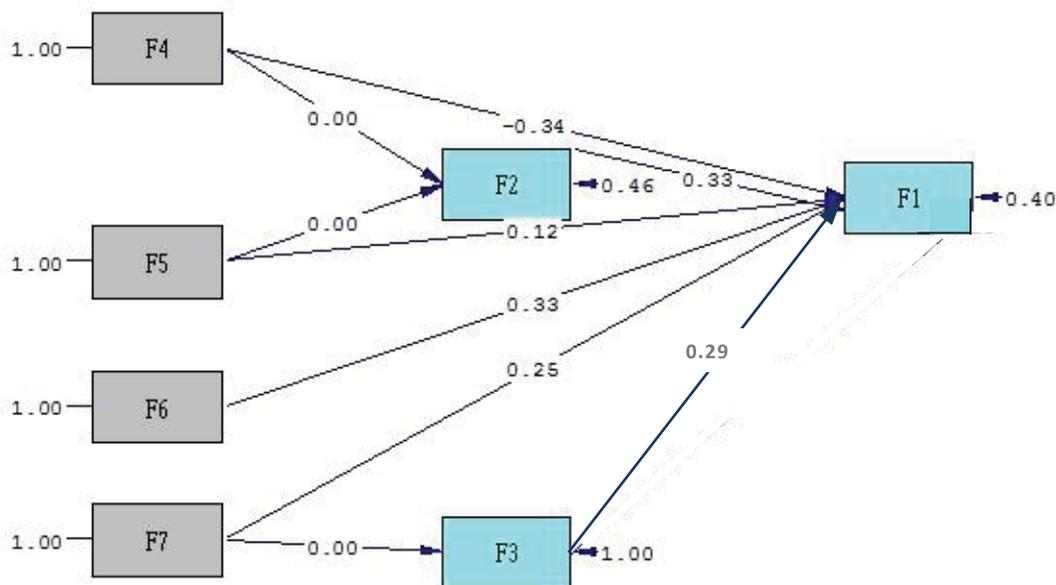
ตารางที่ 27 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อ
สิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

ตัวแปร	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7
F1 การพัฒนา ผู้เรียน	1						
F2 การดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	.688**	1					
F3 การจัด สภาพแวดล้อม	.652**	.653**	1				
F4 การเสริมสร้าง ความปลอดภัย	.373**	.633**	.602**	1			
F5 การมีส่วนร่วม	.687**	.764**	.655**	.555**	1		
F6 การวางแผน	.637**	.618**	.537**	.540**	.695**	1	
F7 การส่งเสริม สุขภาพ	.638**	.627**	.632**	.469**	.613**	.440**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ตารางที่ 27 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ การบริหาร
จัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ
ประกอบด้วยตัวแปรต้น 6 ตัวแปร คือ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน (F₂) การจัดสภาพแวดล้อม (F₃)
การเสริมสร้างความปลอดภัย (F₄) การมีส่วนร่วม (F₅) การวางแผน (F₆) และกาส่งเสริมสุขภาพ
(F₇) ส่วนตัวแปรตาม คือ การพัฒนาผู้เรียน (F₁) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .373 -
.764 ซึ่งสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ขององค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อ
สิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติที่สอดคล้องกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์มีรูปแบบ ดังนี้

Chi-Square=112.23, df=6, P-value=0.00000, RMSEA=0.242

แผนภูมิที่ 17 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากแผนภูมิที่ 17 อธิบายได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสัมพันธ์ของตัวแปร ทั้ง 7 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบทุกตัวมีความสัมพันธ์ต่อองค์ประกอบพัฒนาผู้เรียน โดยที่ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน (F_2) การจัดสภาพแวดล้อม (F_3) การเสริมสร้างความปลอดภัย (F_4) การมีส่วนร่วม (F_5) การวางแผน (F_6) และกาส่งเสริมสุขภาพ (F_7) มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน (F_1) และการเสริมสร้างความปลอดภัย (F_4) การมีส่วนร่วม (F_5) มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับการพัฒนาผู้เรียน โดยส่งผ่านทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (F_2) และ กาส่งเสริมสุขภาพ (F_7) มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับการพัฒนาผู้เรียน โดยส่งผ่านการจัดสภาพแวดล้อม (F_3)

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาพร้อมกับแผนภูมิที่ 1 จะพบว่า การพัฒนาผู้เรียน (F_1) ยังประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 7 ประการ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 2) การไม่เลือกปฏิบัติ 3) การสื่อสาร 4) ทักษะชีวิต 5) วินัยเชิงบวก 6) การเห็นคุณค่าในตนเอง 7) ความรับผิดชอบ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์รูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียน มัธยมศึกษาตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

3.1 การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ใช้เทคนิค การวิจัยแบบ EDFR เพื่อหารูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ในรอบที่ 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วจึงนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถาม รอบที่ 2 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยนำข้อมูลที่มีค่ามัธยฐานที่มากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยควอไทล์น้อยกว่า 1.50 มาสรุปเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1

3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2

3.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นหลัก คือ การบริหารจัดการ ศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก โดยรวม การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้าน ปัจจัยความสำเร็จ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตามลำดับ ดังนี้

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กโดยรวม ประกอบด้วย หลักการบริหาร และแนวดำเนินงานโดยรวม

1. หลักการบริหาร ได้แก่

1.1 คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมในทุกมิติ

1.2 ความครอบคลุมและทั่วถึงเด็กทุกคน

1.3 การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน

1.4 การยึดหลักธรรมาภิบาล ที่ทั้งโรงเรียนต้องตระหนักในสิทธิเด็ก และต้องประกันได้ว่าเคารพในสิทธิเด็ก

1.5 ความเป็นประชาธิปไตย

1.6 การบูรณาการสู่โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนทุกด้าน

2. แนวทางการดำเนินงานโดยรวม ได้แก่

- 2.1 มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนว่า
เป็นไปเพื่อนักเรียน
- 2.2 ให้บริการทางการศึกษาที่ครอบคลุมและทั่วถึงนักเรียนทุกคน
- 2.3 ยินดีรับเด็กเข้าเรียนหรือให้โอกาสเด็กทุกคนได้เข้าเรียน เช่น เด็กที่พิการ
หากสอบเข้าเรียนห้องเรียนสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษได้ ต้องได้เรียน
- 2.4 มีระบบดูแลช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนรายบุคคลในทุกมิติทั้งในระดับ
โรงเรียนและห้องเรียน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ
- 2.5 มีแผน/มาตรการ ในการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2.6 มีระบบการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนทั้ง
ระบบให้ เป็นไปเพื่อสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
- 2.7 สร้างเครือข่ายชุมชนและผู้ปกครอง ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.8 สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน แบบกัลยาณมิตร รวมพลัง
สร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ
- 2.9 บูรณาการการจัดการเรียนรู้สิทธิเด็กในทุกห้องเรียน และในวิถีชีวิตของ
โรงเรียน
- 2.10 การบริหารจัดการเวลาในการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรม
พัฒนาผู้เรียน และอื่น ๆ อย่างเหมาะสม
- 2.11 พัฒนาครูและบุคลากรทุกคนให้มีความตระหนักในสิทธิเด็กและเคารพใน
สิทธิเด็ก
- 2.12 พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในทุก
มิติอย่างแท้จริง และจัดการเรียนรู้ที่สนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2.13 สร้างเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร ความไว้วางใจ และการยอมรับนับถือ
ระหว่างครูกับนักเรียน
- 2.14 สร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจในโรงเรียนให้กับชุมชนและผู้ปกครอง

- 2.15 ให้กรรมการศึกษา ผู้ปกครอง และ ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การติดตามตรวจสอบและ ประเมินผล
- 2.16 สร้างบรรยากาศให้นักเรียนทุกคนมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของโรงเรียน
- 2.17 ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน ของครู ผู้ปกครอง และชุมชน

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้าน ประกอบด้วย แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิ ในการอยู่รอด แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการได้รับการปกป้อง แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการ ได้รับการพัฒนา แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม

1. แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด ได้แก่
  - 1.1 จัดเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน ให้เพียงพอ
  - 1.2 มีมาตรการในการช่วยเหลือ และสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้เรียนจนจบ การศึกษา
  - 1.3 จัดอาหารกลางวัน น้ำดื่มที่สะอาด ให้เพียงพอ
  - 1.4 จัดบริการการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม
  - 1.5 จัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะ และปลอดภัยทั้งทางกายภาพและ จิตวิทยา
  - 1.6 มีระบบเฝ้าระวัง และตรวจจับความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อการออกกลางคัน ของนักเรียน
  - 1.7 มีการติดตามและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ออกกลางคันเป็นรายบุคคล เพื่อให้กลับเข้าเรียน หรือได้เรียนจนจบการศึกษา
2. แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง ได้แก่
  - 2.1 จัดให้มีบุคลากรหรือฝ่ายที่รับผิดชอบดูแลโดยเฉพาะ
  - 2.2 มีระบบข้อมูลที่จำแนกนักเรียนกลุ่มเสี่ยงประเภทต่าง ๆ เช่น การถูกรังแก ทำร้าย พฤติกรรมเสี่ยง ยาเสพติด และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือ นักเรียน
  - 2.3 มีแผน/มาตรการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสม
  - 2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในเชิงบวก ทั้งการ ลงโทษและการให้รางวัล

- 2.5 ส่งเสริมบทบาทกรรมการนักเรียนและสภานักเรียนให้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือ และป้องกันการใช้ความรุนแรง รวมทั้งพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ในโรงเรียน
  - 2.6 จัดหาเครื่องมือให้ครูได้เลือกใช้อย่างหลากหลาย ใช้ประโยชน์ได้จริง และใช้จนเป็นนิสัยเช่น สังคมมิติ การเขียนบันทึก การเขียนเรียงความ
  - 2.7 ส่งเสริมและพัฒนาครูในการใช้เครื่องมือ/เทคนิคต่าง ๆ ทางบวก เช่น วิธีการบันทึกข้อสังเกตบนข้อเท็จจริง การเลือกใช้คำพูดดีชม การรับฟัง การให้กำลังใจ และการใช้ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น
  - 2.8 พัฒนาครูให้มีความไวและมีความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกและเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียน
  - 2.9 มีระบบเฝ้าระวัง เพื่อรับรู้และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ต้น
  - 2.10 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และเพื่อนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน
  - 2.11 ส่งเสริมให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม และปลอดภัย
  - 2.12 จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติในการเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของตนเอง
3. แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา ได้แก่
    - 3.1 ให้โอกาสนักเรียนทุกคนในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยไม่เลือกปฏิบัติ
    - 3.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างสมดุลทั้งในเรื่องของเนื้อหาสาระวิชาการ การพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
    - 3.3 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
    - 3.4 จัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะการดำรงชีวิต เช่น การรู้จักเลือกบริโภค การรู้จักดูแลช่วยเหลือและการป้องกันตนเองตนเอง ทักษะทางสังคม และการเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น
    - 3.5 จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาให้นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
    - 3.6 จัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
    - 3.7 จัดสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอ
    - 3.8 ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง

- 3.9 ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีมิตรไมตรี และมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนนักเรียนและบุคคลอื่น
  - 3.10 ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตรงความต้องการ ความสามารถของนักเรียน
  - 3.11 จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมในกิจกรรม และการเรียนรู้ต่าง ๆ
  - 3.12 ให้นักเรียนได้เรียนรู้เต็มตามเวลา เมื่อมาโรงเรียน
  - 3.13 สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
  - 3.14 ครูกระตุ้นและส่งเสริมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การตั้งคำถาม การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก
  - 3.15 พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น เน้นการบูรณาการการเรียนรู้ และการดำรงชีวิต
  - 3.16 มีระบบการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
4. แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม ได้แก่
- 4.1 ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การคิดริเริ่ม และนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม
  - 4.2 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในโรงเรียน
  - 4.3 เสริมและสนับสนุนให้สถานนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การคิดริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างแท้จริง
  - 4.4 จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น เช่น กีฬา ชมรม การพัฒนาชุมชน สังคมโดยไม่มีแบ่งแยก
  - 4.5 จัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาโลก สังคม และวัฒนธรรม
  - 4.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกปฏิบัติในการแสดงความคิดเห็นอย่างรับผิดชอบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ กล้องรับฟังความคิดเห็น วารสาร และแบบสอบถาม เป็นต้น
  - 4.7 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและปรับปรุงเกี่ยวกับกฎ ระเบียบวินัย และข้อปฏิบัติของโรงเรียน

- 4.8 พัฒนาองค์ความรู้ทั้งครูและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้
- 4.9 ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล แก้ปัญหา และพัฒนานักเรียน
- 4.10 มีระบบการกำกับติดตาม ให้มีการปฏิบัติจริงในการให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งการเรียนการสอนและการใช้ชีวิตในโรงเรียน

เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่

1. ผู้บริหารต้องสามารถจูงใจครูให้ตระหนักและให้ความสำคัญกับสิทธิเด็ก
2. การสนับสนุนและช่วยเหลือจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันอุดมศึกษา ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริการทางสุขภาพ และการคุ้มครองเด็ก เป็นต้น
3. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องตระหนักในสิทธิเด็ก มีความเชื่อมั่น ยอมรับและร่วมสร้างโอกาสให้นักเรียน
4. การปรับเปลี่ยนความเชื่อและเจตคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนเพื่อให้เกิดความตระหนักในสิทธิเด็ก มีความเชื่อมั่น ยอมรับ และร่วมสร้างโอกาสให้กับนักเรียน
5. โรงเรียนต้องมีอิสระในการทำงานอย่างแท้จริง
6. ผู้บริหาร ต้องสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่มุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ ร่วมกับชุมชนและบุคลากรในโรงเรียน
7. การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน
8. การบริหารจัดการเวลาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นหลักประกันว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เต็มเวลา และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้เชี่ยวชาญมีข้อคิดเห็นว่าปัจจุบันยังมีปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในเรื่องของสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

1. ยังมีวัฒนธรรม ความเชื่อ และการปฏิบัติของครูและผู้เกี่ยวข้องที่ไม่เอื้อ เช่น ระบบการวัด การประเมินผล ระบบการสอบ การมุ่งเน้นที่คะแนนสอบ การที่ครูมุ่งเน้นการสอนเฉพาะวิชาของตนเอง จัดการเรียนการสอนที่ไม่เอื้อต่อนักเรียนรายบุคคล เช่น ใช้การอิงกลุ่ม หรือห้องเรียน โดยไม่อิงความสามารถ
2. ครูไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะ หรือการใช้เทคนิคใหม่ ๆ เช่น การรับฟังอย่างตั้งใจ (Deep listening) การสร้างความไว้วางใจ การจัดการกับความรุนแรง เพื่อการจัดการชั้นเรียน การจัดการกับปัญหาอย่างเหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม มีความซับซ้อน และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้ยังไม่มีเครื่องมือให้คุณได้เลือกใช้ คุณต้องแสวงหาเอง

3. บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากไม่มีการกำหนดกรอบเวลาในการจัดกิจกรรมที่ไม่ชัดเจน สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมยังไม่เหมาะสม โดยเฉพาะ ในเทอม 2 ที่มีแต่บรรยากาศของการแข่งขัน และกิจกรรม ทั้งครูและนักเรียนต้องใช้เวลา และมุ่งกับการเตรียมตัวการแข่งขันต่าง ๆ ทำให้สิทธิที่เด็กพึงได้รับในการเรียนรู้ขาดหายไป

4. ยังไม่มีหลักประกันว่านักเรียนมาโรงเรียนแล้วจะได้เรียนรู้ตามตารางที่กำหนดไว้ เช่น ครูต้องไปอบรม หรือไปทำงานกิจกรรมอื่น ๆ ทำให้นักเรียนไม่ได้เรียน

5. สังคมไทยยังมีลักษณะของวัฒนธรรมเชิงอำนาจค่อนข้างสูง “ผู้ใหญ่ถูกเสมอ” ครูบางส่วนจึงยังใช้วัฒนธรรมเชิงอำนาจกับนักเรียน เช่น การใช้ระบบการให้คะแนนมาทำให้นักเรียนยอมจำนน ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก และทำในสิ่งที่คิดว่าดีหรือจะเป็นผลดีต่อ นักเรียน จึงมักละเลยความคิดเห็นของนักเรียน หรือให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนการสอน

6. ค่านิยมในเรื่องมาตรฐานของโรงเรียนที่ว่าโรงเรียนใดดีกว่ากัน ทำให้บางโรงเรียนไม่ยอมรับและไม่ให้โอกาสกับนักเรียนบางกลุ่มได้เข้าเรียน เกรงจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดต่ำลง เป็นการกีดกันนักเรียน

7. ผู้ปกครอง และชุมชน ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการเรียนการสอน และการพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริง

8. โครงสร้างการบริหารงานของระบบโรงเรียน ที่เป็นแบบสายการบังคับบัญชา
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ควรถือเป็นนโยบายหลักที่จะให้โรงเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของสิทธิเด็ก และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการปฏิบัติต้องอาศัยระยะเวลา

2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องร่วมกับคนอื่น ๆ เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันในเรื่องสิทธิเด็ก

3. โรงเรียนไม่ควรจำกัดการเข้าถึงหลักสูตร หรือผลักดันให้นักเรียนเรียนในวิชาที่ไม่สนใจ หรือล้มเหลว ในการให้คำแนะนำในการเลือกวิชาเรียน

4. ผู้ใหญ่ต้องเป็นต้นแบบที่ดี ทั้งการทำงานที่มีความหมาย นโยบายของโรงเรียน ความยุติธรรม และต้องให้นักเรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรม ที่ดีที่มีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับ ในโรงเรียน พฤติกรรมใด ที่ไม่เป็นที่ยอมรับ และจะได้รับการลงโทษอย่างไร โดยที่การลงโทษนั้นต้องเป็นไปในเชิงบวก

5. ควรมีการปรับปรุงและเสริมสร้างความรู้สึกในความเป็นชุมชนทั่วทั้งโครงสร้างของโรงเรียน ให้ทุกคนรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของชุมชน ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน
6. โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของนักเรียน และต้องเสริมสร้างทักษะความสามารถในการเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย
7. ต้องให้ทั้งครูและนักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนเอง
8. ต้องมีแหล่งทรัพยากร และการพัฒนาวิชาชีพ ในการสอนและการนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิเด็กในโรงเรียน
9. จัดโอกาสให้นักเรียนได้เสริมสร้างพลังในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
10. การปฏิบัติในโรงเรียนยังไม่ได้เป็นวิถีปฏิบัติที่อยู่ในจิตวิญญาณของทุกคน
11. ส่วนใหญ่สิทธิทั้ง 4 ด้าน ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐาน การศึกษาแล้ว และโรงเรียนมัธยม ศึกษา มีการดำเนินงาน บางส่วนที่ สอดคล้องกับสิทธิเด็กอยู่แล้ว แต่ ยังไม่ทั่วถึง และไม่ครอบคลุม และการปฏิบัติยังไม่ถึงสิทธิเด็กจริง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียน การสอน จึงควรมีการ ตรวจสอบ ทบทวน หรือประเมินว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับใด ตัวชี้วัดมีเพียงพอหรือไม่ ยังขาดอะไร และมีการปฏิบัติจริงในวิถีปกติของการบริหาร หรือไม่
12. การจัดการศึกษาควร เป็นการพัฒนา นักเรียน อย่างรอบด้านและสมดุล เพราะปัจจุบันการพัฒนายังไม่ครอบคลุมตัวตนของ นักเรียนและไม่สมดุลย์ ยังมุ่งเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไป เช่น เน้นพัฒนาวิชาการ จนลืมสิ่งแวดล้อม หรือกิจกรรมที่เน้นความบันเทิงจนจนลืมหลักการ หรือสาระ ลืมโลก ลืมเพื่อนมนุษย์
13. ต้องสร้างโอกาสในการเข้าเรียนของนักเรียนอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ปัจจุบันยังไม่ได้ประกันในสิทธิและโอกาสของ นักเรียนทุกคน โรงเรียน นบางส่วนกำหนดเงื่อนไขบางตัวในการรับนักเรียน เลื่อนนักเรียนที่จะเข้าเรียน
14. โรงเรียนคือ สถานที่ ที่นักเรียน จะได้รับสิทธิในทุกด้าน โรงเรียนจะต้องสร้างบรรยากาศที่ดี มีการสนับสนุนปัจจัยที่เพียงพอและเหมาะสมกับ นักเรียน จึงควรจัดสรรทรัพยากรให้โรงเรียนแต่ละแห่งอย่างเหมาะสมและใกล้เคียงกัน เพื่อให้โรงเรียนสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การสนับสนุน ส่งเสริมนักเรียนได้ไม่แตกต่างกัน ไม่ให้เกิด ความเหลื่อมล้ำ และความต่างในสิทธิที่จะได้รับของนักเรียน ซึ่งปัจจุบันการได้รับสิทธิและโอกาสแต่ละด้านของ นักเรียนจะแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน เช่น โรงเรียนเล็ก ใหญ่ โรงเรียนยอดนิยม เป็นต้น

3.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรอบที่ 2 นำเสนอประเด็น คือ การบริหารจัดการ การศึกษาโดยรวม ได้แก่ หลักการจัดการศึกษา แนวการดำเนินงานโดยรวม การบริหารจัดการ การศึกษาเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้าน ได้แก่ แนวการดำเนินงาน เพื่อสิทธิในการอยู่รอด แนวการดำเนินงาน เพื่อสิทธิในการปกป้องคุ้มครอง แนวการดำเนินงาน เพื่อสิทธิในการพัฒนา แนวการดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม และเงื่อนไขความสำเร็จ ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 28 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของหลักการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

หลักการบริหารจัดการศึกษา	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น	ความคิดเห็น สอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมในทุกมิติ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ความครอบคลุมและทั่วถึงเด็กทุกคน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. การยึดหลักธรรมาภิบาล ที่ทั้งโรงเรียน ต้องตระหนักในสิทธิเด็ก และต้องประกันได้ว่าเคารพในสิทธิเด็ก	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ความเป็นประชาธิปไตย	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. การบูรณาการสู่โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนทุกด้าน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 28 หลักการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกข้อ

ตารางที่ 29 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของ แนวดำเนินงานโดยรวม ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ

แนวการดำเนินงานโดยรวม	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของความคิดเห็น
1. มีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมาย ในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนว่า เป็นไปเพื่อนักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ให้บริการทางการศึกษาที่ครอบคลุม และทั่วถึงนักเรียนทุกคน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ยินดีรับเด็กเข้าเรียนหรือให้โอกาสเด็ก ทุกคนได้เข้าเรียน เช่น เด็กที่พิการ หากสอบเข้าเรียนห้องเรียนผู้มีความ สามารถพิเศษได้ ต้องได้เรียน	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. มีระบบดูแลช่วยเหลือและพัฒนา นักเรียนรายบุคคลในทุกมิติทั้งในระดับ โรงเรียนและห้องเรียนเพื่อให้เด็กทุกคน มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. มีแผน/มาตรการ ในการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. มีระบบการตรวจสอบ ทบทวนและ ปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งระบบให้เป็นไปเพื่อสิทธิเด็กอย่าง ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. สร้างเครือข่ายชุมชนและผู้ปกครอง ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการ ปฏิบัติงาน แบบกัลยาณมิตร สร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ สิทธิเด็กในทุกห้องเรียนและใน วิธีชีวิตของโรงเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 29 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานโดยรวม	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR)	ระดับ ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
10. การบริหารจัดการเวลาการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และอื่น ๆ อย่างเหมาะสม	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. พัฒนาครูและบุคลากรทุกคนให้มีความตระหนักและเคารพในสิทธิเด็ก	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง และจัดการเรียนรู้ที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. สร้างเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร ความไว้วางใจ และการยอมรับนับถือระหว่างครูกับนักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. สร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจในโรงเรียนให้กับชุมชนและผู้ปกครอง	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
15. ให้กรรมการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การติดตามตรวจสอบและประเมินผล	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. สร้างบรรยากาศให้เด็กทุกคนมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของโรงเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
17. ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนของครู ผู้ปกครอง และชุมชน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 29 แนวทางการดำเนินงานโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ 30 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แนวการดำเนินงานเพื่อสิทธิ ในการอยู่รอด	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR)	ระดับ ความคิดเห็น	ความคิดเห็น สอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ
1. จัดเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน ให้ เพียงพอ	4	1	มาก	สอดคล้อง
2. มีมาตรการในการช่วยเหลือ และ สนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้เรียน จนจบการศึกษา	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. จัดอาหารกลางวัน น้ำดื่มที่สะอาด ให้เพียงพอ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. จัดบริการการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. จัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะ และปลอดภัยทั้งทางกายภาพและ จิตวิทยา	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. มีระบบเฝ้าระวัง และตรวจจับ ความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อ ออกกลางคันของนักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. มีการติดตามและให้ความช่วยเหลือ เด็กที่ออกกลางคันเป็นรายบุคคล เพื่อให้กลับเข้าเรียน หรือได้เรียนจน จบการศึกษา	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 30 แนวทางการดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอดผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็น
สอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นข้อ 1 การจัดเสื้อผ้า และอุปกรณ์ให้เพียงพอ

ตารางที่ 31 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของ แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการปกป้องคุ้มครอง
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แนวการดำเนินงานเพื่อสิทธิ ในการปกป้องคุ้มครอง	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR)	ระดับ ความคิดเห็น	สอดคล้องของ ความคิดเห็น
1. จัดให้มีบุคลากรหรือฝ่ายที่ รับผิดชอบดูแลโดยเฉพาะ	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. มีระบบข้อมูลที่จำแนกนักเรียน กลุ่มเสี่ยงประเภทต่าง ๆ เช่น การ ถูกรังแก ทำร้าย พฤติกรรมเสี่ยง ยาเสพติด และนำข้อมูลมาใช้ในการ ช่วยเหลือนักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. มีแผน/มาตรการในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างเหมาะสม	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมี ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในเชิงบวก ทั้งการลงโทษ และการให้รางวัล	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. ส่งเสริมบทบาทกรรมการนักเรียน และสภานักเรียนให้เป็นกลไกใน การดูแลช่วยเหลือ และป้องกันการ ใช้ความรุนแรง รวมทั้งพฤติกรรม เสี่ยงต่าง ๆ ในโรงเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. จัดหาเครื่องมือให้ครูได้เลือกใช้ อย่างหลากหลาย ใช้ประโยชน์ได้ จริง และใช้จนเป็นนิสัย เช่น สังคม มิติ การเขียนบันทึก	4	1	มาก	สอดคล้อง
7. ส่งเสริมและพัฒนาครูในการใช้ เครื่องมือ/เทคนิคทางบวก เช่น การ บันทึกข้อสังเกตบนข้อเท็จจริง คำพูด ติชม การรับฟัง การให้กำลังใจ และ การใช้ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 31 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานโดยรวม	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR)	ระดับ ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
8. พัฒนาครูให้มีความไวและมีความ ละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกและเรื่อง ต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. มีระบบเฝ้าระวัง เพื่อรับรู้และ ป้องกันปัญหาตั้งแต่ต้น	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูที่ เกี่ยวข้อง ผู้ปกครองและเพื่อน มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาของนักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ต อย่างเหมาะสม และปลอดภัย	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ และฝึกปฏิบัติในเรื่องสิทธิและ หน้าที่	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 31 แนวทางการดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด ผู้เชี่ยวชาญมีความ
 คิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ยกเว้นข้อ 6 จัดหาเครื่องมือให้ครูได้เลือกใช้อย่าง
 หลากหลาย ใช้ประโยชน์ได้จริง และใช้จนเป็นนิสัย เช่น สังคมมิติ การเขียนบันทึก การเขียน
 เรียงความ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 32 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แนวการดำเนินงานเพื่อสิทธิ ในการพัฒนา	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR)	ระดับ ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
1. ให้โอกาสนักเรียนทุกคนในการพัฒนา เต็มตามศักยภาพ โดยไม่เลือกปฏิบัติ	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก อย่างสมดุลทั้งในเรื่องวิชาการ การ พัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ เรียนรู้ของตนเอง	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. จัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะ ชีวิต และทักษะการดำรงชีวิต เช่น การรู้จักเลือกบริโภค การรู้จักดูแล และการป้องกันตนเอง ทักษะทาง สังคม และการเป็นผู้ประกอบการ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาให้เด็กใฝ่ ใฝ่เรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. จัดการเรียนรู้ตามความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. จัดสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและ เพียงพอ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. ให้เด็กได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
9. ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีมิตร ไมตรี และมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อน นักเรียนและบุคคลอื่น	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 32 (ต่อ)

แนวการดำเนินงานโดยรวม	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR)	ระดับ ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
10. ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อที่ตรงความต้องการ ความสามารถของนักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
11. จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมในกิจกรรม และการเรียนรู้ต่าง ๆ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
12. ให้นักเรียนได้เรียนรู้เต็มตามเวลาเมื่อมาโรงเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
13. สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ ทั้งของครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
14. ครูกระตุ้นและส่งเสริมเด็กอย่างต่อเนื่อง เช่น การตั้งคำถาม การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับทางบวก	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
15. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น เน้นการบูรณาการการเรียนรู้ และการดำรงชีวิต	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
16. มีระบบการควบคุมกำกับติดตามตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 32 แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 33 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของ แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แนวการดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น	ความ สอดคล้องของความคิดเห็น
1. ให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น การคิดริเริ่ม และนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในโรงเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานักเรียนได้แสดงความคิดเห็น คิดริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. จัดโอกาสให้เด็กทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น เช่น กีฬา ชมรมการพัฒนาชุมชน สังคมโดยไม่มีแบ่งแยก	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. จัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาโลก สังคม และวัฒนธรรม	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกปฏิบัติในการแสดงความคิดเห็นอย่างรับผิดชอบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สื่อออนไลน์ กล้องรับฟังความคิดเห็น และวารสาร	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและปรับปรุงเกี่ยวกับกฎ ระเบียบวินัย และข้อปฏิบัติของโรงเรียน	4	1	มาก	สอดคล้อง
8. พัฒนาองค์ความรู้ครูและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้	5	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 33 (ต่อ)

แนวทางการดำเนินงานโดยรวม	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR)	ระดับ ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
9. ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล แก้ปัญหา และพัฒนาเด็ก	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
10. มีระบบการกำกับติดตาม ให้มีการปฏิบัติจริงในการให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งการเรียนการสอนและการใช้ชีวิตในโรงเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 33 แนวทางการดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อ 7 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและปรับปรุงเกี่ยวกับกฎ ระเบียบวินัย และข้อปฏิบัติของโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 34 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ของ เงื่อนไขความสำเร็จ ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เงื่อนไขความสำเร็จ	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่าง ควอไทล์ (IR)	ระดับ ความคิดเห็น	ความสอดคล้อง ของความคิดเห็น
1. ผู้บริหารสามารถจูงใจครูให้ตระหนักและให้ความสำคัญกับสิทธิเด็ก	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. การสนับสนุนและช่วยเหลือจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันอุดมศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริการทางสุขภาพ และการคุ้มครองเด็ก เป็นต้น	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องตระหนักในสิทธิเด็ก มีความเชื่อมั่น ยอมรับและร่วมสร้างโอกาสให้นักเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 34 (ต่อ)

แนวการดำเนินงานโดยรวม	มัธยฐาน (Mdn)	พิสัยระหว่างควอไทล์ (IR)	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของความคิดเห็น
4. การปรับเปลี่ยนความเชื่อและเจตคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อให้เกิดความตระหนักในสิทธิเด็ก มีความเชื่อมั่น ยอมรับ และร่วมสร้างโอกาสให้กับนักเรียน	5	0.5	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. โรงเรียนต้องมีอิสระในการทำงานอย่างแท้จริง	4	1	มาก	สอดคล้อง
6. ผู้บริหาร ต้องสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่มุ่งนักเรียนเป็นสำคัญร่วมกับชุมชนและบุคลากรในโรงเรียน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
7. การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง
8. การบริหารจัดการเวลาที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นหลักประกันว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เต็มเวลา และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	5	0	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 34 หลักการบริหาร จัดการศึกษา เพื่อสิทธิเด็ก ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นข้อ 5 โรงเรียนต้องมีอิสระในการทำงานอย่างแท้จริง ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กโดยรวม 2) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้าน 3) และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

3. การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กโดยรวม ประกอบด้วย

3.1 หลักการบริหาร ได้แก่ คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมในทุกมิติ ความครอบคลุมและทั่วถึงเด็กทุก การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน การยึดหลักธรรมาภิบาล ที่ทั้งโรงเรียนต้องตระหนักในสิทธิเด็ก และต้องประกันได้ว่าเคารพในสิทธิเด็กความเป็นประชาธิปไตย การบูรณาการสู่โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนทุกด้าน

3.2 แนวทางการดำเนินงานโดยรวม ได้แก่ มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นไปเพื่อนักเรียน ให้บริการทางการศึกษาที่ครอบคลุมและทั่วถึงนักเรียนทุกคน ยินดีรับเด็กเข้าเรียนหรือให้โอกาสเด็กทุกคนได้เข้าเรียน เช่น เด็กที่พิการ หากสอบเข้าเรียนห้องเรียนสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษได้ ต้องได้เรียน มีระบบดูแลช่วยเหลือและพัฒนา นักเรียนรายบุคคลในทุกมิติทั้งในระดับโรงเรียนและห้องเรียน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ มีแผน/มาตรการในการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล มีระบบการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนทั้งระบบให้เป็นไปเพื่อสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ สร้างเครือข่ายชุมชนและผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน แบบกัลยาณมิตร รวมพลัง สร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ บูรณาการการจัดการเรียนรู้สิทธิเด็ก สู่ห้องเรียนและในวิถีชีวิตของโรงเรียน การบริหารจัดการเวลาในการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และอื่น ๆ อย่างเหมาะสม พัฒนาครูและบุคลากรทุกคนให้ตระหนักและเคารพในสิทธิเด็ก พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง และจัดการเรียนรู้ที่สนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร ความไว้วางใจ และการยอมรับนับถือระหว่างครูกับนักเรียน สร้างความเชื่อมั่น และความไว้วางใจในโรงเรียนให้กับชุมชนและผู้ปกครอง ให้กรรมการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การติดตามตรวจสอบและประเมินผล สร้างบรรยากาศให้นักเรียนทุกคนมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของโรงเรียน ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนของครู ผู้ปกครอง และชุมชน

4. การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้าน ประกอบด้วย แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการได้รับการปกป้อง แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการได้รับการพัฒนา แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม

4.1 แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด ได้แก่ จัดเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน ให้เพียงพอ มีมาตรการในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้เรียนจนจบการศึกษา จัดอาหารกลางวัน น้ำดื่มที่สะอาดให้เพียงพอ จัดบริการการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมที่ถูกละเลย และปลอดภัยทั้งทางกายภาพและจิตวิทยา มีระบบเฝ้าระวัง และตรวจจับความเสี่ยงที่อาจส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน มีการติดตามและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ออกกลางคันเป็นรายบุคคล เพื่อให้กลับเข้าเรียน หรือได้เรียนจนจบการศึกษา

4.2 แนวดำเนินงานเพื่อ สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง ได้แก่ จัดให้มีบุคลากรหรือฝ่ายที่รับผิดชอบดูแลโดยเฉพาะมีระบบข้อมูลที่จำแนกประเภทนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เช่น การถูกรังแก ทำร้าย พฤติกรรมเสี่ยง ยาเสพติด และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน มีแผน/ มาตรการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในเชิงบวก ทั้งการลงโทษและการให้รางวัล ส่งเสริมบทบาทกรรมการนักเรียน และสถานักเรียนให้เป็นกลไกในการดูแล ช่วยเหลือและป้องกันการใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมเสี่ยงในโรงเรียน จัด หาเครื่องมือให้ครูได้เลือกใช้อย่างหลากหลาย ใช้ประโยชน์ได้จริง และใช้จนเป็นนิสัยเช่น สังคมมิติ การเขียนบันทึก ส่งเสริมและพัฒนาครูในการใช้เครื่องมือ /เทคนิค ทางบวก เช่น วิธีการบันทึกข้อสังเกตบนข้อเท็จจริง การเลือกใช้คำพูดดีชม การรับฟัง การให้กำลังใจ และ การใช้ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาครูให้มีความไวและมีความละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกและเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียน มีระบบเฝ้าระวัง เพื่อรับรู้และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ต้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และเพื่อนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนใช้ อินเทอร์เน็ต อย่างเหมาะสม และปลอดภัย จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของตนเอง

4.3 แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา ได้แก่ ให้โอกาสนักเรียนทุกคนในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยไม่เลือกปฏิบัติ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างสมดุล ทั้งในเรื่องของเนื้อหาสาระวิชาการ การพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะการดำรงชีวิต เช่น การรู้จักเลือกบริโภค โภค การรู้จักดูแลช่วยเหลือและการป้องกันตนเองตนเอง ทักษะทางสังคม และการเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาให้นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียนจัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอ ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีมิตรไมตรี และมีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนนักเรียนและบุคคลอื่น ส่งเสริมการเรียนรู้ ที่ตรงความต้องการ ความสามารถของนักเรียน

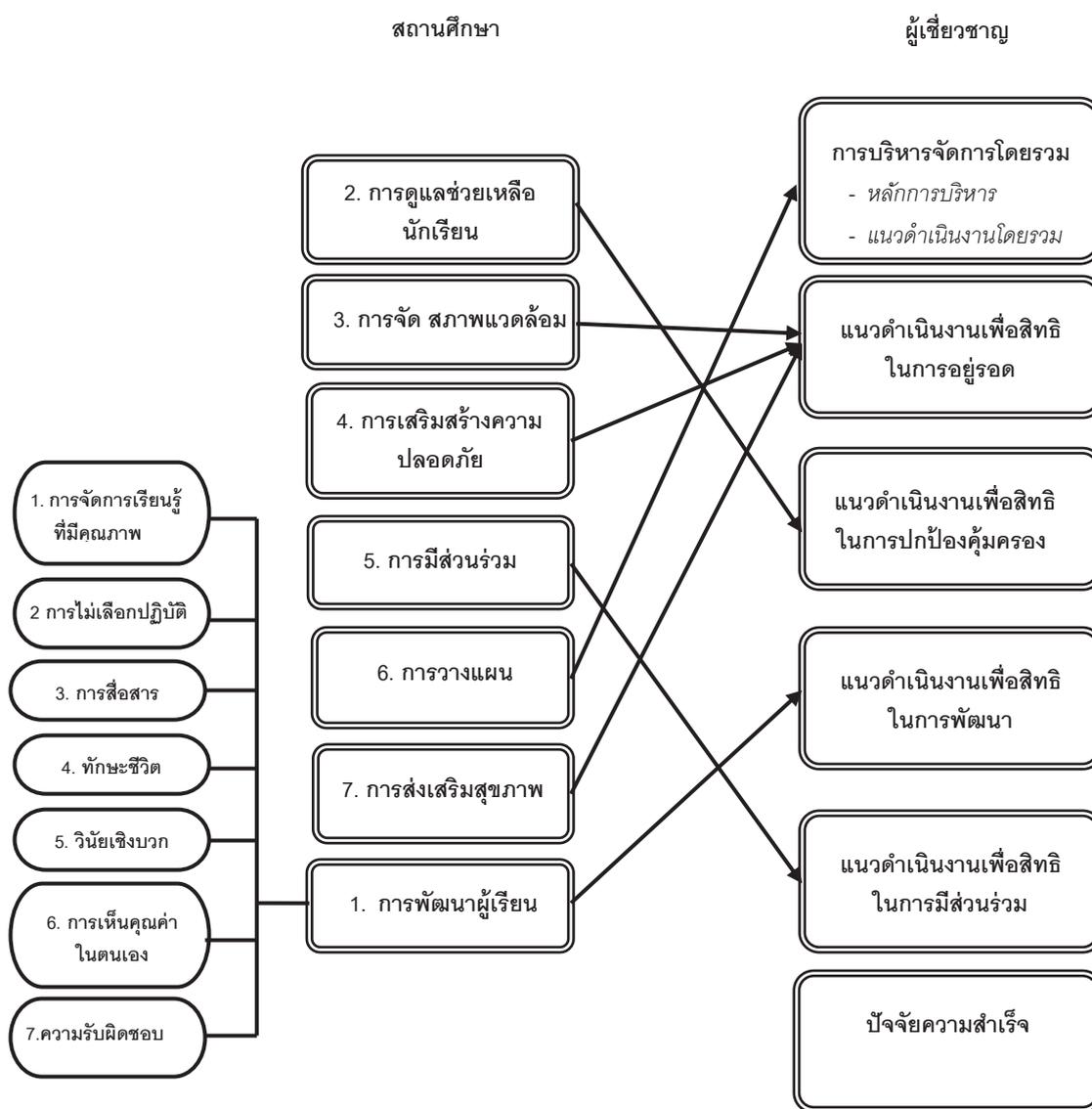
จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมในกิจกรรม และการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เรียนรู้เต็มตามเวลา เมื่อมาโรงเรียน สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ทั้งของครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ครูกระตุ้นและส่งเสริมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การตั้งคำถาม การให้กำลังใจ การให้ข้อมูล ย้อนกลับทางบวก พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น เน้นการบูรณาการการเรียนรู้ และการดำรงชีวิต มีระบบการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

4.4 แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม ได้แก่ ให้ออกส่นนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การคิดริเริ่ม และนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในโรงเรียน เสริมและสนับสนุนให้ส่นนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การคิดริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างแท้จริง จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรม ที่สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น เช่น กีฬา ชมรม การพัฒนาชุมชน สังคมโดยไม่มีแบ่งแยก จัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาโลก สังคม และวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกปฏิบัติในการแสดงความคิดเห็นอย่างรับผิดชอบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สื่อสังคมออนไลน์ กล้องรับฟังความคิดเห็น วารสาร และแบบสอบถาม เป็นต้น ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและปรับปรุงเกี่ยวกับกฎระเบียบวินัย และข้อปฏิบัติของโรงเรียน พัฒนาองค์ความรู้ทั้งครูและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลแก้ปัญหา และพัฒนานักเรียน มีระบบการกำกับติดตาม ให้มีการปฏิบัติจริงในการให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งการเรียนการสอนและการใช้ชีวิตในโรงเรียน

5. เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารต้องจูงใจครูให้ตระหนักและให้ความสำคัญกับสิทธิเด็ก การสนับสนุน และช่วยเหลือ จากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันอุดมศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานบริการทางสุขภาพ เป็นต้น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องตระหนักในสิทธิเด็ก มีความเชื่อมั่น ยอมรับและร่วมสร้างโอกาสให้นักเรียน การปรับเปลี่ยนความเชื่อและเจตคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อให้เกิดความตระหนักในสิทธิเด็ก มีความเชื่อมั่น ยอมรับ และร่วมสร้างโอกาสให้กับ นักเรียน โรงเรียนต้องมีอิสระในการทำงานอย่างแท้จริง ผู้บริหารต้อง สร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่มุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ ร่วมกับชุมชน และบุคลากรในโรงเรียน การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน การบริหารจัดการเวลาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นหลักประกันว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เต็มเวลา และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3.2 การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

จากผลการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิควิจัย EDFR มีความสัมพันธ์กันดังแสดงในแผนภูมิที่ 18

แผนภูมิที่ 18 องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

จากแผนภูมิที่ 18 อธิบายได้ว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษามี 7 องค์ประกอบเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การจัดสภาพแวดล้อม 4) การเสริมสร้างความปลอดภัย 5) การมีส่วนร่วม 6) การวางแผน และ 7) การส่งเสริมสุขภาพ ส่วนองค์ประกอบการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กโดยรวม ได้แก่ หลักการบริหาร และแนวดำเนินงานโดยรวม 2) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้าน ได้แก่ แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการปกป้องคุ้มครอง แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา และแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม และปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ โดยองค์ประกอบตามความคิดเห็นของ สถานศึกษา มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยองค์ประกอบด้านการวางแผน สอดคล้องกับการบริหารจัดการเพื่อสิทธิเด็กโดยรวม องค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย และการส่งเสริมสุขภาพ สอดคล้องกับแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด องค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา องค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการปกป้องคุ้มครอง และด้านการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม ดังนั้นในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้เข้าถึงสิทธิและได้รับบริการตามสิทธิที่พึงได้รับ

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) หลักการบริหาร 2) ปัจจัยความสำเร็จ 3) การวางแผนและการบริหารจัดการโดยรวม 4) การพัฒนาผู้เรียน 5) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6) การจัดสภาพแวดล้อม 7) การเสริมสร้างความปลอดภัย 8) การมีส่วนร่วม 9) และการส่งเสริมสุขภาพ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ” นี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อทราบ องค์ประกอบ และรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา โดยใช้ผู้ให้ข้อมูลเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา 44 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 308 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (path analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และใช้เทคนิค การวิจัยแบบ EDR เพื่อทราบ รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง ในรอบที่ 1 และแบบสอบถาม ในรอบที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่ามัชฌิมฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียน มัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ได้ข้อค้นพบ ดังนี้

1. องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ การพัฒนาผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างความปลอดภัย การวางแผนและการส่งเสริมสุขภาพ และพบว่าด้านการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 2) การไม่

เลือกปฏิบัติ 3) การสื่อสาร 4) ทักษะชีวิต 5) วินัยเชิงบวก 6) การเห็นคุณค่าในตนเอง 7) ความรับผิดชอบ

2. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา พบว่าประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ เป็นตัวแปรต้น 6 องค์ประกอบ คือ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผนและการส่งเสริมสุขภาพ ส่วนตัวแปรตาม คือ การพัฒนาผู้เรียน โดยที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผน และการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน ส่วนการเสริมสร้างความปลอดภัย และการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับการพัฒนาผู้เรียน โดยส่งผ่านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์โดยอ้อมกับการพัฒนา ผู้เรียน โดยส่งผ่าน การจัดสภาพแวดล้อม และรูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในระดับดี

3. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็น ร่วมของสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการศึกษาโดยรวม ได้แก่ หลักการบริหาร และแนวดำเนินงานโดยรวม 2) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเฉพาะด้าน ได้แก่ แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม และ 3) เงื่อนไขความสำเร็จ

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) หลักการบริหาร 2) ปัจจัยความสำเร็จ 3) การวางแผนและการบริหารจัดการโดยรวม 4) การพัฒนาผู้เรียน 5) แนวดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6) การจัดสภาพแวดล้อม 7) การเสริมสร้างความปลอดภัย 8) การมีส่วนร่วม และ 9) การส่งเสริมสุขภาพ

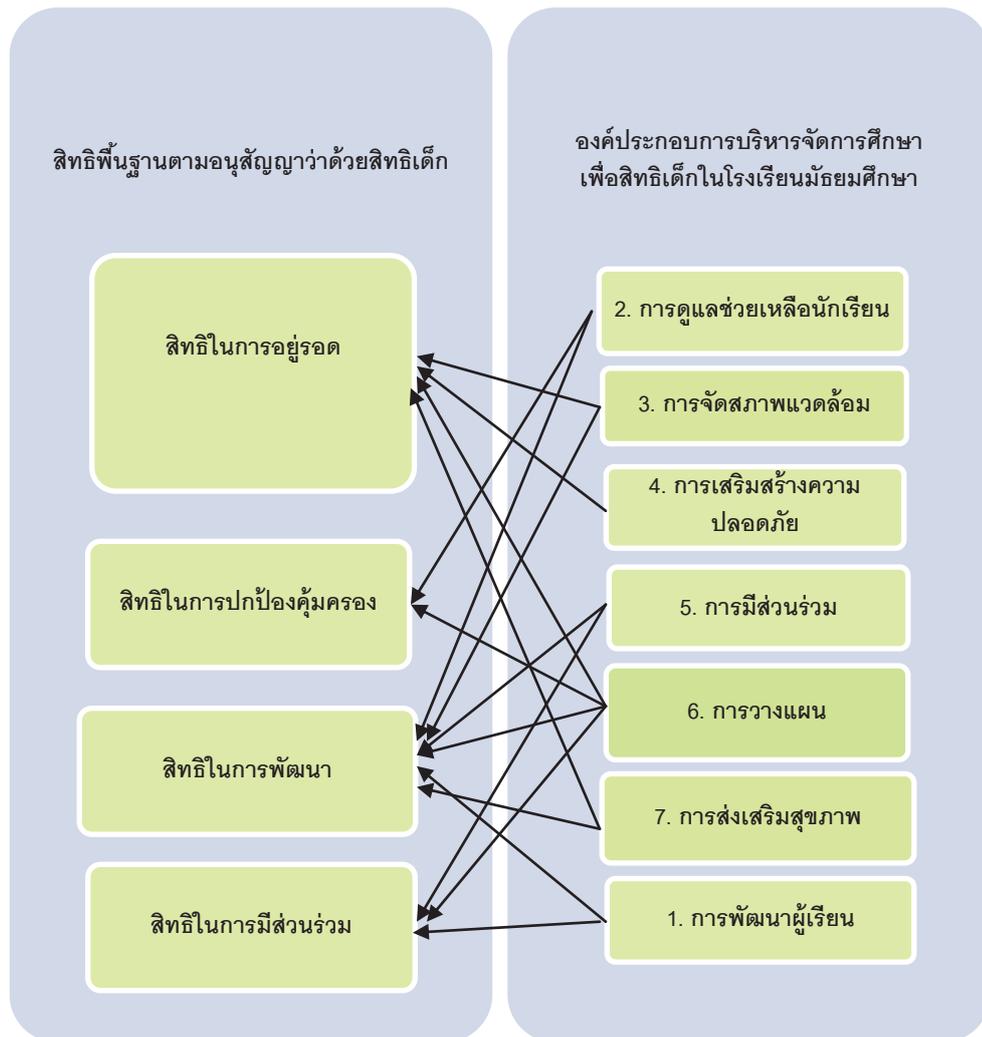
การอภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลโดยแยกออกเป็น 3 ประเด็น คือ องค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของสถานศึกษา และรูปแบบ

การบริหารจัดการ ศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อ สิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ผลจาก การวิจัยพบว่า องค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่ง สหประชาชาติ มี 7 องค์ประกอบตามลำดับความสำคัญคือ การพัฒนาผู้เรียน การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผน และการ ส่งเสริมสุขภาพ และยังพบว่าองค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยอีก 7 ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การไม่เลือกปฏิบัติ การสื่อสาร ทักษะชีวิต วินัย เชิงบวก การเห็นคุณค่าในตนเอง และความรับผิดชอบ เนื่องจาก ภารกิจหลักของ โรงเรียน คือ การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม การบริหารจัดการ ศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ และงานอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้นักเรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ทั้งในเรื่องการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผน และการ ส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต้องดำเนินการ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขต ของการ ปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ.2546 ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ ใน เรื่องหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล การประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การบริหารงบประมาณ ในเรื่องการจัดตั้งงบประมาณ การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 3) การบริหารงาน บุคคล ในเรื่องการพัฒนาครูและบุคลากร มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ 4) การบริหาร ทั่วไป ในเรื่องระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ นโยบายและแผน การประสานงานและพัฒนา เครือข่ายการศึกษา ระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร มาตรฐานการปฏิบัติงาน อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และงานกิจกรรมนักเรียน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังได้กำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ .ศ.2552 ที่ระบุขอบข่ายงานการบริหารจัดการ ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา ประกอบด้วย งานแผนงานและการประกันคุณภาพ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคคล งานธุรการ งาน การเงินและพัสดุ งานบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และงานชุมชนและภาคีเครือข่าย

ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าทั้ง 7 องค์ประกอบมีความสอดคล้องกับ สิทธิพื้นฐาน 4 ด้าน ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิในการอยู่รอด สิทธิในการพัฒนา สิทธิในการปกป้องคุ้มครอง และ สิทธิในการมีส่วนร่วม โดยแต่ละองค์ประกอบอาจสอดคล้องกับสิทธิพื้นฐานมากกว่าหนึ่งด้าน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 19

แผนภูมิที่ 19 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับสิทธิพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ องค์ประกอบของโรงเรียน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีขันติธรรม รู้จักอดทน อดกลั้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิดสร้างสรรค์ เห็นคุณค่าในตนและรู้จักภาคภูมิใจในตนเอง

ตามแนวคิดของ องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน (physical environment) 2) อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้าง (buildings & facilities) 3) อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ (learning equipment & materials) 4) บรรยากาศทางด้านสังคม และจิตวิทยา (psycho-social climate) 5) การมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมของนักเรียน (student participation) 6) การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม (active participatory learning) 7) ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน (home –school links) 8) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (school – community links) 9) โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพนักเรียน (school health promotion) และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดมิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็ก ที่ตระหนักและเคารพสิทธิเด็ก ไว้ 6 มิติ คือ มิติที่ 1 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน (Inclusive of All Children) มิติที่ 2 การส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน (healthy, safe and protective) มิติที่ 3 ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก (child rights promotion & protection) มิติที่ 4 จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน (effective for learning) มิติที่ 5 ส่งเสริมบทบาทชาย-หญิง (gender responsive) และมิติที่ 6 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว และชุมชน (involved of children, families and communities)

เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย พบว่า

1.1 องค์ประกอบด้าน การพัฒนาผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ที่สุด และยังพบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การไม่เลือกปฏิบัติ การสื่อสาร ทักษะชีวิต วินัยเชิงบวก การเห็นคุณค่าในตนเอง และความรับผิดชอบ ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาผู้เรียน อย่างสมดุล รอบด้าน และเป็นองค์รวม เป็นสิ่งสำคัญให้เด็กสามารถเติบโตอย่างมีคุณค่าและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม การพัฒนานักเรียนจึงมิใช่การพัฒนาเฉพาะการเรียนรู้ด้านวิชาการเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะอยู่ในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การยอมรับความหลากหลาย ของสังคมและวัฒนธรรม และการมีจิตสำนึกต่อสังคม จึงจำเป็นต้องปลูกฝังคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียน ได้รู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือกันทำงาน และสามารถอยู่ในสังคมได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิในการพัฒนาตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ระบุไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่เด็กต้องการเพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มกำลังความสามารถ เช่น สิทธิในการรับศึกษา การเล่น การพักผ่อน กิจกรรมทางวัฒนธรรม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การมีอิสระในการคิด มโนธรรม และการนับถือศาสนา การพัฒนานุคลิกภาพทั้งทางสังคม จิตใจ

และสุขภาพร่างกาย ซึ่งภารกิจสำคัญของโรงเรียนที่ทำให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เป็นการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ที่นักเรียนสามารถเลือกได้ตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด โดยไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาตามมาตรฐานเดียวกัน และมีโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน และจะต้องได้รับการเคารพ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม นอกจากการพัฒนาในด้านวิชาการแล้ว ยังต้องพัฒนานักเรียนในด้านการสื่อสาร ทักษะชีวิต วินัยเชิงบวก และความรับผิดชอบ รวมทั้งให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ระบุถึง สิทธิในการพัฒนา ไว้ว่าหมายถึง สิ่งที่เด็กต้องการเพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มกำลังความสามารถ เช่น สิทธิในการรับศึกษา การเล่น การพักผ่อน กิจกรรมทางวัฒนธรรม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การมีอิสระในการคิด มโนธรรม และการนับถือศาสนา การพัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางสังคมจิตใจและสุขภาพร่างกาย และในการพัฒนาเด็กนั้นต้องเป็นการพัฒนาอย่างองค์รวมและสมดุลย์ และสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” ขององค์การสหประชาชาติ ที่นอกจากจะพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน อย่างสมดุลและเป็นองค์รวมแล้ว จะต้องเสริมสร้างให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพของตน และพัฒนาการมีส่วนร่วมของตนในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และเชื่อให้เด็กมีวุฒิภาวะสามารถพึ่งพาตนเองทางสังคม เศรษฐกิจ และการปกครองตนเองได้ตามลำดับ ซึ่งการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญยังเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เช่น การแสดงถึงการคิดริเริ่ม การนำตนเอง การใช้ความสามารถเพื่อผลิตภาพของผลลัพธ์ รวมทั้งให้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และการพัฒนาความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนและในกิจกรรมของนักเรียน และคุณลักษณะของโรงเรียนที่พึงประสงค์ที่คำนึงถึงสิทธิเด็กขององค์การอนามัยโลก ในเรื่องการ ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างนักเรียนทั้งชายและหญิงและระหว่าง นักเรียนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และกลุ่มสังคม การจัดการศึกษาตอบสนองและสอดคล้องกับชีวิตจริงของ นักเรียน โรงเรียนช่วยให้ นักเรียน พ่อแม่และครูสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับชีวิตครอบครัว โรงเรียนสนับสนุนและให้คุณค่าแก่พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเช่นเดียวกับความสามารถทางการเรียน โรงเรียนส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองและความเชื่อมั่นในตนเองแก่นักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็กในด้านการพัฒนาผู้เรียน ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อนักเรียน จัดการศึกษาแบบให้เปล่า เคารพและสนองต่อความแตกต่างของนักเรียนและความต้องการของนักเรียนทุกคน โดยที่ครู โรงเรียน และ

ชุมชน ช่วยกันค้นหาเด็กที่ยังไม่ได้เข้าชั้นเรียน เพื่อให้ได้เข้าเรียน ไม่กีดกันให้เกิดการแบ่งแยก ครู และนักเรียนต้องเคารพในความแตกต่างซึ่งกันและกัน และรับประกันว่าคุณภาพของการเรียนการสอนเท่าเทียมกัน โดยไม่ถือความแตกต่างด้านเพศ ภายนอก สติปัญญา สังคม อารมณ์ ภา ษา หรือ คุณลักษณะอื่น ๆ ไม่ว่าความต้องการด้านไหน โรงเรียนและชุมชนพร้อมที่จะช่วยเหลือ เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย นักเรียนที่ได้รับผลกระทบจาก HIV และนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หรือนักเรียนที่อยู่ในภาวะยากลำบากอื่น ๆ ที่โรงเรียนและชุมชนต้องเข้าถึงนักเรียนเหล่านั้น เพื่อการสนับสนุนช่วยเหลือให้อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่สามารถเติบโตอย่างมีคุณค่าและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม และการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน (effective for learning) ประกอบด้วย การส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต จริงและ สามารถนำไปใช้ ในการดำรงชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การรู้จัก และเห็นคุณค่าของตนเอง การส่งเสริมการคิดอย่างมี วิจัยญาณ ส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การเจรจาต่อรอง การสื่อสาร เป็นต้น มีสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เพิ่มพูนสมรรถนะของครูผู้สอน ในด้านจริยธรรม ทักษะการ สอน สถานภาพ รายได้ และจัดการเรียนรู้

1.2 องค์ประกอบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความ สำคัญเป็นอันดับที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบัน สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิด ปรากฏการณ์ของความรุนแรงขึ้นในสังคม ที่บ้าน และที่โรงเรียนเพิ่มขึ้น และรุนแรงมากขึ้น ทำใ้ นักเรียนต้องเผชิญกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน การปกป้องคุ้มครองนักเรียนจากความรุนแรง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โรงเรียนควรดำเนินการเชิง รุกคือ การป้องกัน และการช่วยเหลือ โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การสร้างความ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน การยอมรับนับถือกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และระหว่างครูกับนักเรียน และการยอมรับในความแตกต่างของแต่ละบุ คคล ซึ่งการจัดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิทธิ และความ รับผิดชอบ ตลอดจนการ ฝึกปฏิบัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตในโรงเรียน จะช่วยให้เกิดการ ยอมรับ การเคารพกันและกัน เกิดความไว้วางใจ มีความรู้สึกรับผิดชอบ จะช่วยป้องกันมิให้ เกิดการกลั่นแกล้งรังแก และความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ได้ โดยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่ง สอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาคความก้าวหน้าเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็ก ระหว่างปี ค .ศ.2006 -2010 ขององค์การสหประชาชาติ ที่พบว่ายังมีเด็กในโรงเรียนทั่วโลกจำนวนมาก ที่ถูกละเมิดทาง วาจาที่รุนแรง การลงโทษ , เป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งและการล่วงละเมิดทางเพศ ในห้องเรียน ใน สนาม โรงเรียน และในระหว่างการเดินทาง และพบว่ารูปแบบของการกลั่นแกล้งที่โรงเรียน

โดยทั่วไป ได้แก่ การกลั่นแกล้งทางกาย เช่น ตะ กัด ทางอารมณ์ เช่น การข่มขู่คุกคาม การดูหมิ่น เชื้อชาติ หรือการกีดกันทางสังคม ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ โอฮาโก (Ohasko) ได้กล่าวไว้ว่า การเกิดความรุนแรงในประเทศกำลังพัฒนามีอัตราสูง และส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา การ เรียนรู้ และการใช้ชีวิตอย่างรุนแรง และ สอดคล้องข้อมูลจากการสำรวจทางระบาดวิทยา โดยขึ้น ฤทธิ์ กาญจนะจิตรา และคณะ พบว่า เด็กและเยาวชนไทยจำนวนมากมีปัญหาด้านสุขภาพจิตและ พฤติกรรมในระดับที่ถือว่า “ผิดปกติ” ที่จำเป็นต้องพบผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตและจิตเวช ซึ่ง ได้แก่ ภาวะซึมเศร้า ซ้ำตัวตาย พฤติกรรมเกเร ผิดกฎระเบียบ ก้าวร้าวรุนแรง และปัญหาทางเพศ

นอกจากนี้ในการดำเนินงานจัดให้มีระบบเฝ้าระวัง มีระบบข้อมูลที่จำแนกนักเรียนกลุ่ม เสี่ยงประเภทต่าง และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน มีแผนและมาตรการในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างเหมาะสม ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการป้องกันการถูกรังแก และ การละเมิดทางเพศ การสร้างความมั่นใจและความไว้วางใจให้กับเด็ก จัดให้มีบุคลากรหรือฝ่ายที่ รับผิดชอบดูแลโดยเฉพาะ การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน ทั้งนี้ครูต้องได้รับการ พัฒนาทักษะที่จำเป็นให้สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ทางบวก ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้น พื้นฐาน กล่าวไว้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและหลักฐานการ ทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและ บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาอันได้แก่ คณะกรรมการการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม ส่วนศรีวิรัตน์ จ่าชัยภูมิ ศึกษาความคิดเห็นของ ผู้ปกครองที่เป็นสมาชิกสมาชิกชมรมครอบครัวมูลนิธิศุภนิพนธ์พิทักษ์ต่อ การละเมิดสิทธิเด็ก พบว่าส่วน ใหญ่เห็นว่า พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กสร้างภาพตนเองในทางบวก ภาควิชาใจในตนเอง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้อารมณ์ และกำลังทำร้ายกัน หันมาพูด กันด้วยเหตุผลเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครอง จากการเลือก ปฏิบัติ การละเมิด การทำร้าย การกลั่นแกล้งรังแก ตามสิทธิพื้นฐาน ที่จะได้รับการปกป้อง คุ้มครอง (right of protection) ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

1.3 องค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เป็นอันดับ 3 ทั้งนี้เนื่องจาก สภาพแวดล้อมมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ที่โรงเรียนต้องดำเนินการเพื่อชีวิตที่ดีของนักเรียน โดยโรงเรียนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการจัดบริการใน

เรื่องของอาหาร ที่มีคุณค่า และน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอ ต่อนักเรียน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการนั่งนอน การพักผ่อน และการกีฬา อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน และที่สำคัญต้องมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิการมีชีวิตอยู่รอด (right of survival) ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งได้แก่ ปัจจัย 4 อันหมายถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค และสอดคล้องกับโครงสร้างหลัก 9 ประการ ของโรงเรียนเพื่อนเด็ก ที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้ กับมิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็กของประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน (physical environment) เป็นหนึ่งในโครงสร้างหลักดังกล่าว นอกจากนี้ยังสอดคล้อง ในมิติการส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน (healthy, safe and protective) ที่ให้ความสำคัญกับการจัด สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะรวมทั้งการให้อาหารเสริม นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังได้ระบุถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมและการบริการไว้ ว่า สภาพแวดล้อมและการบริการเป็น ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนที่มั่นคงและสะอาด มีแหล่งเรียนรู้ที่พอเพียงทำให้นักเรียนดำเนินชีวิตอยู่ใน สถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน ด้วย และได้กำหนดให้เรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดคุณภาพ การจัดการศึกษา ในมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาเช่นเดียวกับที่องค์การอนามัยโลกได้ระบุถึง น้ำ ความร้อน แสง เสียง อากาศ ล้วนเป็น องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมที่สำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน และเป็น เรื่องที่โรงเรียนต้องดำเนินการเพื่อชีวิตที่ดีของนักเรียน

1.4 องค์ประกอบด้านการเสริมสร้างความปลอดภัย เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 มีตัวแปรที่สถานศึกษาที่มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน ได้แก่ โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับ ภัยที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ มีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน มีการฝึกปฏิบัติ หรือฝึกซ้อมเพื่อความปลอดภัย เช่น การดับเพลิง การปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะในการดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน โรงเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างเหมาะสม เช่น เครื่องดับเพลิง กริ่งสัญญาณนิรภัย สัญญาณจราจร เป็นต้น โรงเรียนมีคู่มือความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียนทั้งทางบกและ หรือทางน้ำ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่จะเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย ทั้งนี้เป็น

เพราะว่า เรื่องของความปลอดภัยของนักเรียนนั้นเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ตามมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของโรงเรียนได้มีการดำเนินการส่งเสริม ป้องกัน และการจัดการเรียนรู้ในเรื่องความปลอดภัย เช่น ความปลอดภัยจากการจราจร และเพลิงไหม้ แต่อย่างไรก็ตามประเด็นที่โรงเรียนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการเตรียมรับมือกับภัยพิบัติอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น คลื่นยักษ์สึนามิ อุทกภัย วาตภัย ดินโคลนถล่ม หรือภัยจากสารเคมี เป็นต้น ซึ่ง ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ได้ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินอย่างมากมาย ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวสอดคล้องกับ มิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่ออนาคตของประเทศไทยและต่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งทางกายภาพและจิตวิทยา และสอดคล้องกับแนวคิดในการบรรเทาภัยพิบัติขององค์การสหประชาชาติทั้งในระดับโลกและในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อป้องกันภัยพิบัติ และ ในปี 2549 – 2550 ได้มีการรณรงค์ระดับโลกในหัวเรื่อง “การบรรเทาความเสี่ยงจากภัยพิบัติเริ่มที่โรงเรียน” เนื่องจากเด็กเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงมากที่สุด โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในโรงเรียน ขณะที่เกิดภัยพิบัติ มีการให้ความรู้เรื่องการบรรเทาความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อสร้างความตระหนักในการผลักดันให้ มีการบูรณาการประเด็นการบรรเทาความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาสำหรับประเทศที่มีความเสี่ยงสูง การดูแลให้อาคารเรียนมีการก่อสร้างหรือออกแบบที่แข็งแรงและทนทานต่อภัยธรรมชาติได้ ตัวอย่างของการจัดการภัยพิบัติในประเทศอินเดีย ที่ได้มีการจัดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และการบริหารจัดการ โดยได้มีการจัดทำแผนเพื่อความปลอดภัยในโรงเรียน ที่ระบุถึงภัยอันตรายต่าง ๆ และการประเมินความปลอดภัย นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมครู และการจัดกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงภายในโรงเรียน

1.5 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับที่ 5 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม มีตัวแปรที่สถานศึกษา มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกัน ได้แก่ โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วม ในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก โรงเรียนมีมาตรการในการป้องกันและจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูและนักเรียนเพื่อความชัดเจนในเรื่อง กฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติของโรงเรียน โรงเรียนกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก โรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบายในการ ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา

มองว่าได้จัดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมในกิจกรรมอย่างหลากหลาย ทั้งกิจกรรม ชมรม สภา นักเรียน คณะกรรมการนักเรียน และ ให้ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และใน คณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว แต่อย่างไรก็ตามโอกาสนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นและมี ส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง เช่น การเรียนการสอน กฎระเบียบ รวมทั้งการฝึก ปฏิบัติในเรื่องสิทธิเด็กยังมีไม่มากนัก โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงการสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิเด็ก เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วม ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ครู และตัวเด็ก และสอดคล้องกับ การพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็กที่เป็นสากล ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ เด็ก ครอบครัวและชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนา โรงเรียนในด้านอื่นด้วย เช่นเดียวกับมิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็กในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว และ ชุมชน (Involved of Children, families and communities) ประกอบด้วย การให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรม และ เรื่องเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวันในโรงเรียน ในครอบครัว และชุมชน ส่งเสริมให้ ชุมชนเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ร่วมรับผิดชอบในการบริหารจัดการโรงเรียน และการยกระดับ คุณภาพการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนในด้านอื่น ด้วย เช่น การ จัดกิจกรรมประเมินตนเองของโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ แฮมมาร์เบอร์ก (Hammarberg) ยังได้ กล่าวไว้ว่า สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของสิทธิเด็ก ที่ โรงเรียนจะมองข้ามไปไม่ได้คือ การยอมรับในสิทธิ ของเด็กที่จะแสดงมุมมองได้อย่างอิสระในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวเด็ก ที่สอดคล้องกับอายุและวุฒิ ภาวะของเด็ก เด็กควรได้รับการพิจารณาให้มีส่วนในการตัดสินใจในฐานะหุ้นส่วน ส่วนบราว และโม เบอร์ก (Brown and Moberg) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีอิทธิพลซึ่งกันและกันในการตัดสินใจที่จะส่งผลกระทบต่อพวกเขา! นอนาคต ซึ่งอาจถูกกำหนด ขึ้นมาอย่างเป็นทางการหรือได้ร้ ับการสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการ สอดคล้องกับ เชลล์ (Chell) กล่าวว่าลักษณะการเข้าไปสัมพันธ์กับกิจกรรมโดยตรงของผู้ได้บังคับบัญชา โดยเข้าไป แบ่งปันการ ควบคุมผลลัพธ์ขององค์การตลอดจนมีความเท่าเทียมในสิทธิ นอกจากนี้ คณะกรรมการว่าด้วย สิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ มีข้อคิดเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมของนักเรียนในโรงเรียนว่า ควร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในเรื่องของการใช้ชีวิตในโรงเรียน การสร้างสรรค์ชุมชนโรงเรียน และสถานนักเรียน การศึกษาโดยเพื่อนและเพื่อนที่ปรึกษา รวมทั้งการเข้าร่วมในการดำเนินการเรื่อง ระเบียบวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ในเรื่องของสิทธิเด็ก ดังนั้น

ในการดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียน จะต้องให้ทั้งครู ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในการกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน และการกำกับติดตามเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

1.6 องค์ประกอบด้านการวางแผน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 6 ทั้งนี้เพราะองค์การทุกองค์การต้องมีการวางแผนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ของโรงเรียน ซึ่ง การวางแผนมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างมากในการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์และพันธกิจสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และการที่จะให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้นั้นจะต้องมีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานที่ครอบคลุมและชัดเจน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการวางแผน และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นโรงเรียนจึงควรให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ตลอดจนการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในเรื่องของสุขภาพ ความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ของนักเรียน ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ จะช่วยให้เกิดการยอมรับ เกิดความผูกพัน และมีเป้าหมายร่วมกันในการทำงานเพื่อ สิทธิของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไชมอน สมิทเบอร์ก และทอมป์สัน (Simon, Smithburg and Thompson) ที่ว่า การวางแผน คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนาคตในเรื่องการประเมินข้อเสนอที่มีให้เลือกและเกี่ยวกับวิธีการที่จะต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุความสำเร็จของข้อเสนอเหล่านั้นๆ ส่วน คูนท์และโอโดเนล (Koontz and O'Donnell) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไรและใครเป็นผู้นำ การวางแผนเป็นเสมือนสะพานเชื่อมช่องว่างจากปัจจุบันสู่ออนาคตที่ต้องการและทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิด ขึ้นตามต้องการ และยังสอดคล้องกับ แคท และโรเซนเวก (Kast and Rosenzenweig) ได้กล่าวว่า การวางแผน คือ กระบวนการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือก วัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการและวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ ทำนองเดียวกัน ฮิก ก์ (Hicks) อธิบายว่าการวางแผนเป็นหน้าที่ทางการบริหารประการแรกที่ทำเพื่อกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ การที่จะวางแผนได้สำเร็จผลนั้นจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ตัวเลขข้อมูล จากอดีต การตัดสินใจในปัจจุบันและการประเมินผลในอนาคตด้วย

1.7 องค์ประกอบด้าน การส่งเสริมสุขภาพ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ลำดับที่ 7 ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่ถูกต้องให้แก่เด็ก และ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดี ที่เหมาะสม การส่งเสริมสุขภาพ เป็นภารกิจที่โรงเรียนได้ปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน และ มีการดำเนินการทั้งการส่งเสริม ป้องกัน จัดบริการ และจัดการ

เรียนการสอนอยู่แล้ว แต่จาก สถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรค อุบัติใหม่ไปทั่วโลก เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัด สายพันธุ์ใหม่ 2009 และอาจมีการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่อื่น ๆ เกิดขึ้นอีก โรงเรียนจึงต้องดำเนินการ ในเชิงรุกเพื่อการป้องกัน เช่น การ จัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาด ตามสถานการณ์ รวมทั้งการ ประสานการบริการสุขภาพกับหน่วยงานสาธารณสุข องค์การท้องถิ่น การจัดบริการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขั้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม ซึ่ง สอดคล้องกับสิทธิพื้นฐานในด้านการมีชีวิตอยู่รอด และการพัฒนาสุขภาพร่างกายและจิตใจ และ สอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลกที่ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพ และสนับสนุนให้ทุกประเทศหันมาทุ่มเทกับการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพให้ นักเรียน โดยการกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากรระหว่างประเทศ เนื่องจากการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียนส่งผลต่อการ พัฒนานักเรียนในภาพรวม และได้กำหนดไว้ใน โครงสร้างหลักของการพัฒนาโรงเรียน ว่านักเรียน จะต้องได้รับการดูแลในเรื่องของสุขภาพอนามัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ การพัฒนาโรงเรียน เพื่อนเด็กของประเทศไทยในเรื่อง การส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน ที่ประกอบด้วย การให้ นักเรียน มีความปลอดภัย มีทักษะชีวิตที่เป็นพื้นฐานด้านสุขภาพ จัด สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีนโยบายการปฏิบัติที่เน้นเรื่องสุขภาพอนามัย และการ บริการ เช่น การให้อาหารเสริม การให้คำปรึกษา มีการส่งเสริมด้านกายภาพ และจิตวิทยาของครู และผู้เรียน ช่วยปกป้องคุ้มครองนักเรียนจากการถูกล่วงเกินและถูกทำร้าย

2. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ตาม ความคิดเห็นของสถานศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การบริหารจัดการ การศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 7 องค์ประกอบ พบว่า การดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การจัดสภาพแวดล้อม การเสริมสร้างความปลอดภัย การมีส่วนร่วม การวางแผน และการ ส่งเสริมสุขภาพ ล้วนส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการของอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็กว่าการกระทำใดที่เกี่ยวกับเด็ก ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และจุดมุ่งหมาย ของการศึกษา ที่ระบุไว้ใน อนุสัญญาข้อ 29 ว่า การศึกษาจะมุ่งไป ที่การพัฒนาบุคลิกภาพ ความ สามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก อย่างเต็มที่ ให้เต็มศักยภาพ ของเด็กแต่ละคน การ ศึกษาจะเตรียมเด็ก เพื่อชีวิตการเป็นผู้ใหญ่ใน สังคมเสรี และสอนให้เด็กรู้จัก เคารพ พ่อแม่ เอกลัทธิทางวัฒนธรรม ภาษา และค่านิยมของเขา และภูมิหลังทางวัฒนธรรม ค่านิยมของผู้อื่น ซึ่งหลักการและแนวคิดพื้นฐานที่ การกระทำใด ๆ ต้อง ยึดประโยชน์สูงสุดของเด็ก เป็นสำคัญนั้น ยังปรากฏอยู่ในเอกสาร แนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” ซึ่งเป็นแนวทางการ

ดำเนินงานเพื่อเด็ก ในทศวรรษหน้า ขององค์การสหประชาชาติ และประเทศไทยได้นำ มากำหนด เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550 – 2559) โดยมีเป้าหมายสำคัญว่า ทุกวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ต้องคำนึงถึงประโยชน์สุข คักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็กในฐานะเป็นมนุษย์ เด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างสมดุล และเป็นองค์รวมให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพของตน และพัฒนาการมีส่วนร่วมของตนใน เรื่องที่เกี่ยวข้อง และเอื้อให้เด็กมีวุฒิภาวะสามารถพึ่งพาตนเองทางสังคม เศรษฐกิจ และการ ปกครองตนเอง และสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่ปรับปรุง แก้ไข พ.ศ.2545 ที่มีเจตนารมณ์ที่สำคัญคือ การมุ่งเน้น ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด นอกจากนี้ แฮมมาร์เบิร์ก (Hammarberg) นักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชน ได้ กล่าวไว้ว่า หลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ เด็กในการ ไม่เลือกปฏิบัติ การคำนึง ประโยชน์สูงสุด ของเด็ก การพัฒนาเด็ก และเคารพในมุมมองของเด็ก ล้วนเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการของ นักการศึกษา และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง บทบาทของครูจากการ เป็นผู้บรรยายมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ที่สนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้ มากกว่าเรียนรู้เฉพาะข้อเท็จจริง ซึ่งจะช่วยเหลือเสริมสร้างทัศนคติ แบบประชาธิปไตย และการป้องกัน ความรุนแรง นอกจากนี้ยังช่วยให้โรงเรียนเชื่อมโยงกับชุมชนและโลกภายนอกอย่างสร้างสรรค์

จากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่พบว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลโดยตรงต่อ การพัฒนาผู้เรียนนั้น เนื่องจากปัจจุบัน เรื่องของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเป็น ปรัชญาการณ์ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก และเป็นประเด็นที่นักวิชาการ และนักศึกษามองว่าเป็นประเด็นปัญหาระดับ สากล ที่ต้องร่วมมือกันแก้ไข เนื่องจาก ส่งผลต่อนักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ และการเรียนรู้ อย่าง รุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาขององค์การสหประชาชาติที่พบว่า สภาวะที่เด็กต้องเผชิญกับ ความรุนแรง ดังกล่าวส่งผลกระทบทางลบต่อเด็ก 6 ชั้น ผลกระทบจากความรุนแรงทางเพศส่งผล ให้ผลการเรียนตกต่ำ การออกกลางคัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครมภ์ การใช้สารเสพติดที่ เพิ่มขึ้น ปัญหาสุขภาพจิต และขาดความนับถือตนเอง เช่นเดียวกับ ผลการศึกษาของ แครโรไลน์ (Carroll-line) พบว่า ประสบการณ์ในความรุนแรงของนักเรียน มีผลกระทบต่อร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม ความคิด สติปัญญาและด้านสังคม รวมทั้งเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ และด้านวิชาการของนักเรียน และจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียน จะต้องดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากความรุนแรง ให้นักเรียนมี ความรู้สึกปลอดภัย โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือและป้องกันความ รุนแรงในโรงเรียน จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงให้กับนักเรียน ได้ ดังนั้นการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความปลอดภัยจากความรุนแรง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนจะต้องสร้าง

ให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนเพราะจะส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนโดยตรง เพราะเมื่อโรงเรียนปราศจากความรุนแรงส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนในภาพรวม

ในด้านการมีส่วนร่วมของเด็กนั้น การที่เด็กสามารถแสดงความคิดเห็น และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง จะส่งผลทางบวกหลายด้าน เช่น ผลการศึกษาวิจัยของ Kirby และคณะ ริคคินสัน (Rickinson) และ แซนเดอร์ (sanderson) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของเด็กในกระบวนการทำงาน ส่งผลต่อการ พัฒนาเด็กในเรื่องของความมั่นใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความนับถือตนเอง นอกจากนี้ เคอร์บาย (Kirby) และคณะ ยังพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวก และเกิดทักษะที่หลากหลาย เช่น การสื่อสาร การจัดการความเครียด การจัดการเวลา และทักษะการตัดสินใจ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ระบุถึงความสำคัญของ การจัดสภาพแวดล้อมว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนที่มั่นคงและสะอาด มีแหล่งเรียนรู้ที่พอเพียงทำให้นักเรียนดำเนินชีวิตอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการ เรียนด้วย เช่นเดียวกับ ฮิคคินส์ และคณะที่กล่าวว่า องค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีผลกระทบต่อครูและนักเรียนโดยเฉพาะอุณหภูมิ แสง คุณภาพของอากาศ และเสียง มีผลในทางลบต่อความสนใจ อารมณ์ สุขภาวะ การเข้าเรียน และความสำเร็จ และสอดคล้องกับ เอดเวิร์ด (Edwards) ที่ศึกษาถึง ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้กับแรงจูงใจของนักเรียนพบว่า นักเรียนในเมืองเข้าใจว่าผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แรงจูงใจ และหรือพฤติกรรมส่วนบุคคล ได้รับผลกระทบจากปัจจัยในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน โดยเชื่อว่าปัจจัยแวดล้อมของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับระดับแรงจูงใจ ความประพฤติ และผลสัมฤทธิ์ของพวกเขา

นอกจากนี้การส่งเสริมสุขภาพยัง ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน ดังที่ องค์การอนามัยโลก (WHO) ให้ความสำคัญ และสนับสนุนให้ทุกประเทศจัดการศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียน โดยการกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ การสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรระหว่างประเทศ เนื่องจากการส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนในภาพรวม ส่วนพรอณี บัญชรหัตถกิจ ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ (health promoting) ให้กับนักเรียนส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนในทุก ด้าน เช่น ด้านคุณภาพชีวิต (quality of life) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (educational achievement) การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต สอดคล้องกับ ลักขณา เต็มศิริชัย และสุชาดา ตั้งทางธรรม ที่กล่าวไว้ว่า

โรงเรียนที่มีการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนที่ดีและเป็นระบบส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ ทั้ง 3 ด้าน คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุข ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่ ต้องดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนให้เยาวชนมีคุณภาพ โดยครูจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีแก่สังคม

จากข้อค้นพบ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่ารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของ สถานศึกษา เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นผู้เรียน และ เป้าหมายปลายทางของทุกองค์ประกอบจะเป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยมีการพัฒนาผู้เรียน เป็นศูนย์กลางของทุกองค์ประกอบ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 20

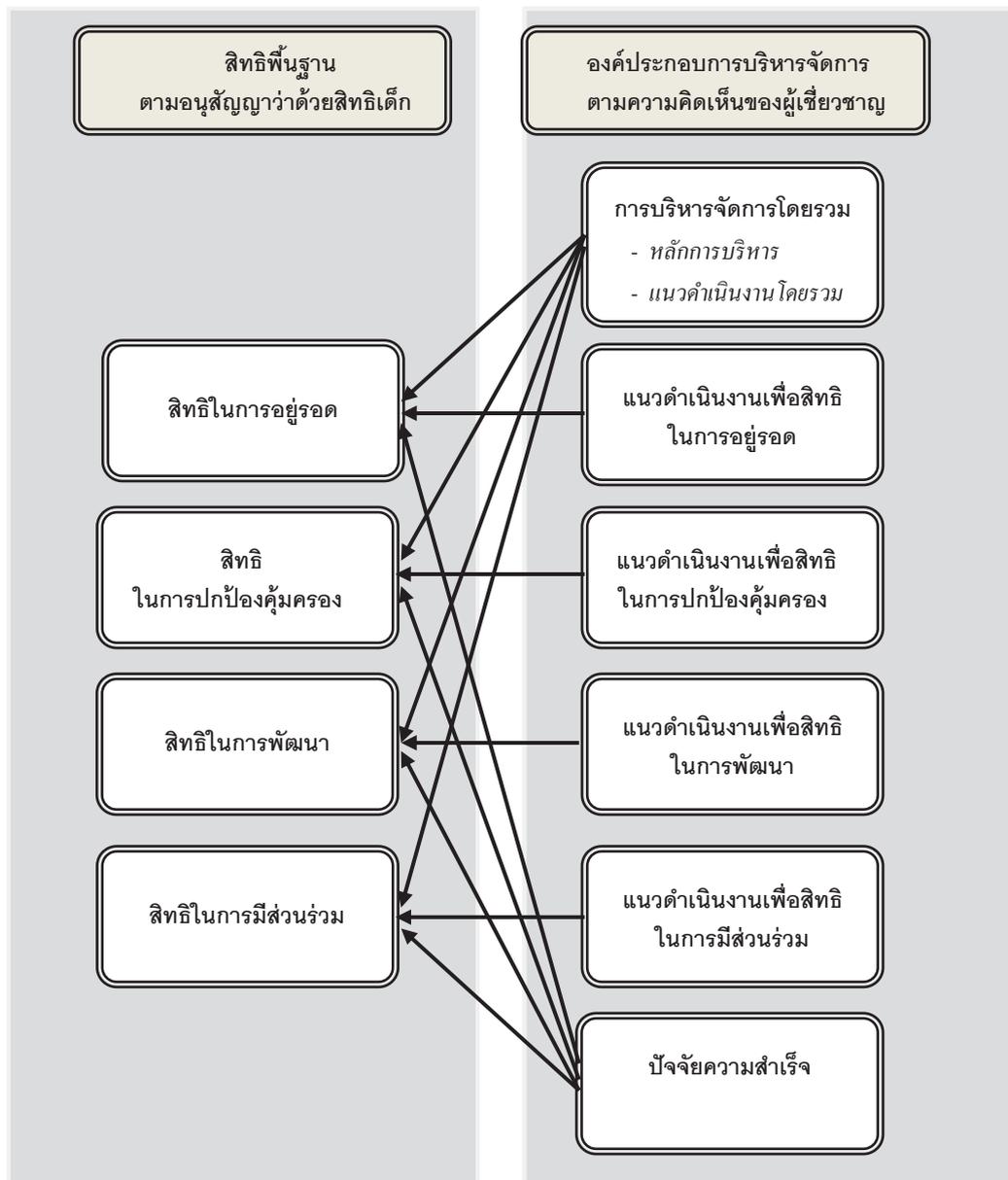
แผนภูมิที่ 20 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

3. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

3.1 รูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการโดยรวม ได้แก่ หลักการบริหาร และแนวดำเนินงานโดยรวม 2) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเฉพาะด้าน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการอยู่รอด แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการปกป้องคุ้มครอง

แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา และแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม และ 3) ปัจจัยความสำเร็จ เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นตามกรอบของหลักการของสิทธิเด็ก ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทั้งในเรื่อง หลักการบริหารจัดการ แนวดำเนินงานโดยภาพรวม และปัจจัยความสำเร็จ องค์ประกอบของรูปแบบจึงมีความสอดคล้องกับหลักการของสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ดังแสดงในแผนภูมิที่ 21

แผนภูมิที่ 21 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กับสิทธิพื้นฐานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

เมื่อพิจารณาแนวดำเนินงานในการบริหารจัดการเพื่อสิทธิเด็กโดยรวม แนวดำเนินงาน ที่ให้ความสำคัญกับ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย แผนและมาตรการ ในการดำเนินงาน การจัด บริการทางการศึกษาที่ครอบคลุมและทั่วถึงนักเรียนทุกคน การให้โอกาสเด็กทุกคนได้เข้าเรียน และ พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีระบบดูแลช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนรายบุคคล เพื่อให้ทุกคนมี โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ มีระบบการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานของ โรงเรียนทั้งระบบ ให้เป็นไปเพื่อสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การสร้างเครือข่าย และการมี ส่วนร่วมของ ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน การ สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรม ที่เป็นมิตร การ บูรณาการ การจัดการเรียนรู้สิทธิเด็ก สู่ห้องเรียนและในวิถีชีวิตของ โรงเรียน รวมถึง การพัฒนาครู และบุคลากรทุกคนให้มีความตระหนักในสิทธิเด็กและเคารพในสิทธิเด็ก การพัฒนาให้ครูเป็นครู มืออาชีพ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินงานเพื่อสิทธิเด็กในด้านอื่น ๆ เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนเพื่อนเด็กที่ประสบความสำเร็จ ของประเทศไทยและต่างประเทศ คือ 1) เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-Centredness) ประกอบด้วย การเรียนการสอนเด็กที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาพและ ความปลอดภัยที่มีการออกแบบที่เหมาะสม การบริการ นโยบาย และการกระทำ 2) การมีส่วนร่วม แบบประชาธิปไตย (Democratic Participation) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ เด็ก ครอบครัวและชุมชน นโยบายและการสนับสนุนที่เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการมีส่วนร่วม สายสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชนและ 3) ความครอบคลุมทั่วถึง(Inclusiveness) ประกอบด้วย การค้นหาเด็ก ครอบคลุมทั่วถึงเด็กทุกคน บทบาทชายหญิง และความเป็นมิตรกับ เด็กหญิง และนโยบายและการบริการสนับสนุนการเข้าเรียนและการคงอยู่

นอกจากนี้แนวดำเนินงานในการบริหารจัดการเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้าน จะช่วยให้เด็ก ได้เข้าถึงสิทธิและได้รับบริการตามสิทธิในแต่ละด้านที่ควรได้รับ โดยแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการ อยู่รอด ก็เพื่อให้เด็กสามารถได้เข้าเรียน และได้เรียนจนจบการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น มาตรการในการ ช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้เรียนจนจบการศึกษา การจัดอาหารกลางวัน และน้ำ ดื่มที่สะอาดให้เพียงพอ การ จัดบริการดูแล สุขภาพที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่ถูก สุขลักษณะ และปลอดภัยทั้งทางกายภาพและจิตวิทยา มีระบบเฝ้าระวัง และตรวจจับความเสี่ยงที่ อาจส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน มีการติดตามและให้ความช่วยเหลือ นักเรียนเด็กที่ออก กลางคันเป็นรายบุคคล เพื่อให้กลับเข้าเรียนหรือได้เรียนจนจบการศึกษา

ส่วนแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง โดยเฉพาะการปกป้องคุ้มครองนักเรียนจากความรุนแรง ซึ่งเป็นประเด็นที่นักวิชาการและนักการศึกษาทั่วโลกได้ให้ความสนใจและห่วงใย มีการศึกษาวิจัย การแลกเปลี่ยนเรียน รู้ประสบการณ์ รวมทั้งหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ดังนั้นแนวดำเนินงานจึงมุ่งเน้นที่การปกป้องคุ้มครองจากความรุนแรงอย่างเป็นระบบ ทั้งในเรื่องของระบบข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้ ในการช่วยเหลือนักเรียน รายบุคคลอย่างเหมาะสม การจัดให้มีบุคลากรหรือฝ่ายที่รับผิดชอบดูแลโดยเฉพาะ การส่งเสริมและสนับสนุน ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน การส่งเสริมบทบาทกรรมการนักเรียนและสถานนักเรียนให้เป็นกลไกในการดูแล ช่วยเหลือ และป้องกัน ตลอดจนการพัฒนาทักษะและความสามารถในการจัดการกับปัญหา มีระบบไต่สวน และทำให้ความช่วยเหลือโดยครู ผู้ปกครอง และเพื่อน รวมทั้งการให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องสิทธิที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กว่า เด็กจะต้องได้รับการคุ้มครองจากความรุนแรงทุกรูปแบบ และถือเป็นหน้าที่ของผู้ที่มีหน้าที่ให้สิทธิที่จะต้องให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และสอดคล้องกับมิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็ก ในด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และ แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการ พัฒนา เป็นการให้โอกาสนักเรียนทุกคนในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ สำหรับ แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม เป็นการให้โอกาส นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การคิดริเริ่ม และนำสู่ การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม รวมทั้ง ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในโรงเรียน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างแท้จริง ซึ่งแนวดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับมิติในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนเด็กของประเทศไทยที่มีการพัฒนา 6 มิติ คือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน การส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน มิติที่ 3 ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก มิติที่ 4 จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน ส่งเสริมบทบาทชาย-หญิง ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของเด็ก ครอบครัว และชุมชน และสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ” (พ.ศ. 2550-2559) ในด้านการศึกษาที่เร่งรัดพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้และการศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้สามารถยังชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย และรู้เท่าทันในสังคมไทยและสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยการใช้นวัตกรรม ใช้สื่อที่เหมาะสมและทันต่อศักยภาพการพัฒนาของเด็กตามวัย ด้วยแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มพลังรอบด้านของเด็ก และผู้ดูแลเด็กหรือครูที่เข้าใจกระบวนการ การเรียนรู้ตามวัยที่มี

จำนวนเพียงพอ และที่เอาใจใส่เด็กและมีคุณภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ซึ่งหากพิจารณาในภาพรวม จะพบว่าเป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นรูปแบบที่ยึดสิทธิเด็กเป็นฐาน เป็นการบริหารจัดการ ที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียน และเป้าหมายปลายทาง คือให้นักเรียนทุกคนได้เข้าถึงสิทธิทั้ง 4 ด้าน ที่จะส่งผลให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมรอบด้าน ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ โดยมี ปัจจัยในด้านความตระหนักของผู้บริหาร ครู และชุมชน การปรับเปลี่ยนความเชื่อและเจตคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก การสนับสนุนและช่วยเหลือจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน การบริหารจัดการเวลาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นหลักประกันว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เต็มเวลา และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

3.2 รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

จากข้อค้นพบในการวิจัย ที่พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของ สถานศึกษา มี 7 องค์ประกอบคือ 1) การพัฒนาผู้เรียน 2) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การจัดสภาพแวดล้อม 4) การเสริมสร้างความปลอดภัย 5) การมีส่วนร่วม 6) การวางแผนและ 7) การส่งเสริมสุขภาพ มีความสอดคล้องกับ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กโดยรวม ได้แก่ หลักการบริหาร และแนวดำเนินงานโดยรวม 2) การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กเฉพาะด้าน ได้แก่ แนวดำเนินงาน เพื่อสิทธิในการอยู่รอด แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการปกป้องคุ้มครอง แนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการพัฒนา และแนวดำเนินงานเพื่อสิทธิในการมีส่วนร่วม และรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของ สถานศึกษา และผู้เชี่ยวชาญต่าง เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเช่นเดียวกัน และองค์ประกอบของรูปแบบมีความสอดคล้องกันแต่ต่างกันว่าผู้เชี่ยวชาญให้ ความสำคัญในเรื่องหลักการบริหารจัดการ ที่ประกอบด้วย ความครอบคลุม ทั้งถึงการมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาล และการบูรณาการ รวมทั้งปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ ในด้านความตระหนักของ ผู้เกี่ยวข้องทั้ง ผู้บริหาร ครู และชุมชน การปรับเปลี่ยนความเชื่อและเจตคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก การสนับสนุนและช่วยเหลือจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การสร้างการมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครอง และชุมชน การบริหารจัดการเวลาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นหลักประกันว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เต็มเวลา และพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ตามความเห็นร่วมของสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เป็นการบริหารจัดการศึกษาที่ครอบคลุมสิทธิเด็กทั้ง 4 ด้าน มุ่งการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมรอบด้าน มีการดำเนินการอย่างเป็นองค์รวมและเชื่อมโยงสิทธิในแต่ละด้าน โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการบริหาร ปัจจัยความสำเร็จ แนวดำเนินงานในการบริหารจัดการโดยรวม แนวดำเนินงานในการ การพัฒนาผู้เรียน แนวดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวดำเนินงานในการ จัดสภาพแวดล้อม แนวดำเนินงานในการ เสริมสร้างความปลอดภัย แนวดำเนินงานในการ มีส่วนร่วม แนวดำเนินงานในการวางแผน และแนวดำเนินงานในการส่งเสริมสุขภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในวงกว้างต่อไป ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำ รายละเอียดในแต่ละ องค์ประกอบ ของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปเป็นนวัตกรรมหรือตัวชี้วัดในการพัฒนาโรงเรียน มัธยมศึกษาที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรนำ รูปแบบข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไป ทดลองใช้ ประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน ที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทจริงของโรงเรียน
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพิจารณาองค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน โรงเรียนมัธยมศึกษาไปเป็นมาตรฐานการศึกษาด้านการบริหารจัดการ

4. ควรนำองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ไปเป็นตัวชี้วัดหรือเกณฑ์ในการพิจารณา คัดเลือกโรงเรียนดีเด่นในระดับต่างๆ ทั้งนี้ เพราะสิทธิเด็ก โรงเรียนมัธยมศึกษา จะสะท้อนถึงสภาพการณ์การจัดการศึกษาในภาพรวมที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน
5. ควรมีการนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ หรือนำไปเป็นประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ เกิดการขยายความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาเด็ก หรือนำไปทดลองใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเกี่ยวกับการ การพัฒนารูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กที่เหมาะสมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในบริบทต่าง ๆ
2. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อสร้างเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล
3. ควรมีการศึกษาวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก เชิงสหสัมพันธ์ ระหว่าง การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก กับคุณภาพผู้เรียน หรือด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป
4. ควรมีการพัฒนาเครื่องมือ ตรวจวัดหรือเครื่องมือในการประเมินตนเองของโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบการดำเนินงาน และนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน
5. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน หรือประเทศอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นสากล
6. ควรมีการศึกษาวิจัยมุมมองของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต่อการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนต่อไป
7. ควรมีการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในแต่ละองค์ประกอบและในภาพรวม ทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานวัตกรรม หรือพัฒนาต่อยอด ใน การบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นเด็กเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงยุติธรรม และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คู่มือเพื่อดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2556) สำหรับองค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน . กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ . พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547.

กระทรวงศึกษาธิการ. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2546.

กระทรวงศึกษาธิการ. “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยสถานศึกษา พ.ศ. 2543.” 18 เมษายน พ.ศ. 2543.

_____การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558 [Online]. Accessed 18 October 2011. Available from <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/book/other/ASEAN/ed-building-ASEANcommunity.pdf>

_____คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.

_____พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับพ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.

_____พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546.และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2546.

เกียรติศักดิ์ เจริญคันธ์วงศ์ ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2546.

โจน อี เดอร์เรนท. การใช้วินัยเชิงบวกในการสอนและการจัดการห้องเรียน : แนวทางปฏิบัติสำหรับครูและผู้บริหารการศึกษา กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน2554.

- ประภาศรี รองศาส. “รายงานผลการนิเทศสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่องปฏิรูปการเรียนรู้ ภายใต้แผนงานโรงเรียนเพื่อนเด็ก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน 2541 – 2542.” เอกสารลำดับที่ 5/2543 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัด ลำพูน, 2543. (อัดสำเนา)
- ปิยนุช บุญกอง. “พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- ปราณี เลาหบุตร. “การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษา การแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนบ้านบางม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2549.
- ฐาศุภร์ จันประเสริฐ. “โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำ ในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง .” วิทยานิพนธ์ดุซงฎิบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2553.
- พงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว . “ชุดเอกสารยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบโครงการโรงเรียน เพื่อนเด็ก.” สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น, 2544. (อัดสำเนา)
- พรอณี บัญชรหัตถกิจ. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- เพชรรัตน์ มณีพงษ์ . “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา .” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2550.
- ยุวดี ศันสนียรัตน์. การบริหารจัดการที่สถานศึกษา(ฉบับสรุป). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- ลักขณา เต็มศิริชัย และ สุชาดา ตั้งทางธรรม. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. กรุงเทพฯ : บริษัทไอซ์รี่ จำกัด, 2545.
- วไล ฌ ป้อมเพชร . รายงานสำรวจและประเมินผลการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนใน สถานศึกษา ต่ำกว่าอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ2544.
- วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา กรุงเทพฯ:ทิพย์สุทธิ, 2542.

- วิทยากร เชียงกูร. สภาวะการศึกษาไทย พ.ศ.2550/2551. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2551.
- สละ กิ่งโพธิ์. “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2548.
- สุนันท์ ศรีวิรัตน์. “ปัจจัยที่อิทธิพลต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดสงขลา .” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2545.
- สมศรี จันทร์อ่อน อ่างถึงใน ประจักษ์ ลือฉาย . “ปัจจัยที่อิทธิพลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2551.
- เสมอ หาวิรว . “การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาจารย์ อำเภอ บ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 จังหวัดมุกดาหาร .” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร . “รายงานการนิเทศติดตามผลโรงเรียนในโครงการเพื่อนเด็ก ปีการศึกษา 2545.” 2545. (อัดสำเนา)
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย . “รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก ระยะเวลาที่ 4.” 2545. (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . “รายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็ก ปี 2544.” 2544. (อัดสำเนา)
- _____ . การบริหารโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษากรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตาม
กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา
พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.
- _____ . แนวทางการประเมินคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพ
ภายในของสถานศึกษา กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553.
- .....สถิติข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2554 [online]. Accessed 9 August 2012. Available from http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=2113
- .....คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนเพื่อนเด็ก . กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). โรงเรียนเพื่อนเด็กกับการประเมินคุณภาพภายนอก:สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ การทบทวนตัวบ่งชี้สำหรับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน . กรุงเทพฯ : องค์การยูนิเซฟ, 2551.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา . กระทรวงศึกษาธิการ . รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : โรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตัวอย่าง ประสพการณ์ที่คัดสรร. กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2546
- .....รายงานการวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, 2545.
- .....แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ(พ.ศ. 2545 – 2559). กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2545.
- .....ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2552.
- .....รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2550.
- .....สภาวะการศึกษาไทย ปี 2549/2550 การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบของศรัทธา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2550.
- .....สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. (2542 – 2551). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2550.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ . นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550-2559). กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.,2550.

- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ.
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (พ.ศ.2550).
กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2550.
- อภิญา เวชยชัย. การพัฒนาระบบการคุ้มครองเด็กในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ทริปเปิ้ล เอ ก็อปปี, 2552.
- องค์การยูนิเซฟ . รายงานการประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียนเพื่อนเด็กของประเทศไทย .
กรุงเทพฯ : UNICEF, 2552.
- ศราวุฒิ ประทุมราช. สิทธิมนุษยชน : รวบรวมสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่สำคัญ.
กรุงเทพฯ : คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน และมูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท,
2544.
- อุทัย บุญประเสริฐ. การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาใน รูปแบบ
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management). กรุงเทพฯ : สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2545.

ภาษาอังกฤษ

- AIR. "Evaluation of the Child Friendly Schools Programming Strategy", Inception report, Washington, DC, 2008.
- Akiba, Motoko and others. "Student victimization : National and school systems effects on school violence in 37 nations." American Educational Research Journal, no. 4 (2002) : 95 -109.
- Bastidas,Pedro. School Safety Baseline Study 2011 [online]. Accessed 15 January 2012. Available from http://www.unisdr.org/files/23587_doc18766contenido.pdf
- Bernard, A. "Thai Child Friendly School Initiative (CFSI): A Forward-Looking Assessment." prepared for UNICEF/Bangkok Education Section, 2006.
- Best ,W.and Khan V. Research in Education. 10th ed. USA : Pearson Education Inc,2006.
- Benveniste, Luis . Thailand Social Monitor : Improving Secondary Education. Bangkok : Ngandee Creation Co.,Ltd., 2006.
- Carroll-Lined, Janis. School Safety : An Inquiry into the safety of students at school. New Zealand, 2009.
- Committee on the Rights of the Child. "Consideration of the reports submitted by States parties under article 44 of the Convention : Thailand." 14 September 2011.
- Chabbott, C."UNICEF's Child-Friendly Schools Framework" A Desk Review, report to UNICEF, 2004.
- Cheng, Yin Cheong. School effectiveness and school-based management : a mechanism for development. London : The Falmer press, 1996.
- Edwards, C, Nicole. "School Facilities And Student Achievement: Student Perspectives On The Connection Between The Urban Learning Environment and Student Motivation And Performance." Ph.D.,Dissertation, Ohio State University,2006.
- Hammaberger, Thomas. "A School for Children with Rights; The Significance of the United Nations Convention On the Rights of The Child for Modern Education Policy". Innocenti Lectures, United Nations Children's Fund& International Child Development Centre, Italy, 1997.

- Hammaberge, Thomas. "Children have the right to be heard and adults should listen to their views" 2007 Council of Europe Janusz Korczak Lecture : children participation, 2008.
- Hanson, Mark E. Educational Administration and Organization Behavior. 4th ed Boston: Allyn and Bacon, 1996.
- Higgins, Steve and others. The Impact of school Environments: A literature review, 2005 [online], Accessed 7 August 2011. Available from <http://ncl.ac.uk/cflat/about/documents/designcouncilreport.pdf>
- Hoy, W.K., and Miskel, C.G. Education Administration : Theory Research and Practice. 8th ed. New York : McGraw-Hill Inc., 2008.
- Juvonen, Jaana. Bullying and Violence as Barriers to Academic Achievement. University of California, Los Angeles California Healthy Students research project No. 4.
- Kast, E., Fremont. and Rosenzenweig, Cyril. Organization and Management : A System Approach. New York : McGraw-Hill Book Co., 1970.
- Kerlinger, N., and Lee, B. Foundations of Behavioral Research. 4th ed. USA : Harcourt college, 2000.
- Kirby, Perpetua and others. Building a Culture of Participation : Involving children and young people in policy, service planning, delivery and evaluation research report. Crown : Department for Education and Skills, 2003.
- Kisara Rattanapirat. "An Assessment of the Kawasaki City Ordinance on the Rights of the Child and the Human Rights Ombudsperson on Child's Rights in two Secondary schools." M.A.Thesis , Mahidol University, 2009.
- Kita, Akihito. "Child Rights Education in Japanese Schools." in Human Rights Education in Asia-Pacific (2008) [online], Accessed 18 December 2011. Available from <http://hurights.or.jp/archives/asia-pacific/section1/12%20Akihito%20Kita.pdf>
- Koontz, Harold. and O'Donnell, Cyril. Principles of Management. New York : McGraw-Hill Book Co., 1968.

- Leanne, Johnny. "UN Convention on the Rights of the Child : A Rational for Implementing Participatory Rights in School". Canadian journal of Education administration, no.40 (2005) : 70-82.
- Leanne, Johnny. "Reconceptuallising Childhood: Children's Rights and youth Participatory Rights in School." International Education journal, no.7(2006) : 65 -77.
- Ministry of Education. Attendance in New Zealand Schools in 2011 [online]. Accessed 17 December 2011. Available from http://www.educationcounts.govt.nz/_data/assets/pdf_file/0019/107056/Report_Attendance-Survey_31-Jan-2012.pdf
- Ministerial Council for Education Early Childhood Development and Youth Affairs. National Safe Schools Framework Resource Manual (revised 2011) [online]. Accessed 25 December 2011. Available from <http://www.safeschools.deewr.gov.au>
- Michal U.C.Ejich and Oluwatoyin B..Akinola. Children's Rights and Participation in School : Exploring the Awareness Level and Views of Nigerian Primary School Children [online]. accessed 20 June 2010. Available from <http://ilkogretim.online.org.th>
- Mkhize,Dumisani, Ezra. "Perceptions And Practices Of Learner Rights In South African Black Schools." Ph.D.Dissertation, The University Of Zululand ,2008.
- NGO Advisory Council. Five Years On: A global update on violence against children for Follow-up to the UN Study on Violence against Children [online]. Accessed 10 December 2011. Available from <http://childrightscoalitionasia.org/wp-content/uploads/2011/11/Five-years-on-A-global-update-on-violence-against-children-low-res.pdf>
- Osher, David. and others. Unicef Friendly Schools Programming : Global Evaluation Final Report. New York : American Institutes for Research, 2009.
- O'Sullivan,Sean. "A Study of the Relationship between Building Conditions and Student Academic Achievement in Pennsylvania's High School." Ph.D.Dissertation, 2006.
- Ohsako,Toshio."Tackling school violence worldwide : a comparative perspective of basic issues and challenges." Violence at school : Global issues and interventions, 10-15. Switzerland : Presses Centrales, Lausanne, 1997.

- Rickinson, Mark and Sanders, Dawn. "Secondary School Students' Participation in School Grounds Improvement : Emerging Findings from a Study in England." Canadian Journal of Environmental Education, no.10 (2005) : 85 -98.
- Simon, A., Herbert., Smithburg, W.,David. and Thompson, A, Victor. Public Administration. New York : Alfred A. Knopf, 1961.
- Spevak, Andrea. Bullying and Violence Prevention in Schools : A Focus on Personal and Social Development 2006 [online]. Accessed 10 February 2012. Available from <http://www.sacsc.ca/PDF%20files/Research%20and%20Evaluation/Literature%20Review-Spevak-06.pdf>
- Udin, bin, Amirmudin and Muhammad Rashid Rajuddin. Physical Environment In School Setting: Conceptual Reviews. Skudai, Malaysia : Universiti Teknologi Malaysia, 2008.
- UNICEF Innocenti Research Centre, "General Comment No. 1: The Aims of Education 2001/1, April 2001." General Comments Of The Committee. New York : UNICEF, 2009.
- UNICEF. The State of The World's Children: Celebrating 20 Years of the Convention on the Rights of the Child. New York : UNICEF, 2009.
- UNICEF. Child-Friendly Schools in East Asia and the Pacific. Bangkok : UNICEF East Asia and Pacific Region, 2007.
- UNICEF. Child friendly schools in East Asia and the Pacific: How friendly can they be?. Bangkok : UNICEF, 2004.
- UNICEF. Child-friendly schools manual. New York : UNICEF, 2009.
- UNICEF EAPRO. Assessing Child-Friendly Schools: A guide for programme managers in East Asia and the Pacific. Bangkok : UNICEF EAPRO, 2006.
- UNICEF Thailand. Assessing, monitoring and evaluating the child-friendly school approach: Thailand's CFS assessment. Bangkok : UNICEF, 2006.
- W. B, Brown. and Moberg, D.J. Organization theory and management : A macro approach. New York : Jon Wiley & Sons, 1980.
- The World Bank. Thailand Social Monitor : Improving Secondary Education. Bangkok : Ngandee Creation Co.,Ltd., 2006.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์

ที่ ศธ 0520.203.2/601

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

27 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอสัมภาษณ์งานวิจัยเรื่อง“การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ”

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสิริมา หมอนไหม รหัสนักศึกษา 51252710 นักศึกษาระดับปริญญา
ดุขฎฐิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำดุขฎฐิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ”

ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ขอความอนุเคราะห์ให้นางสาวสิริมา หมอนไหม สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การบริหารจัดการศึกษาเพื่อ
สิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ เพื่อนำไป
ประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-3421-9136

โทรศัพท์มือถือ 083-1692831

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์

1. ดร.เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ดร.ชุตินาฏจน์ เลานาคี ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองพญาแล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
3. นายเดชาติ อยู่สุข รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแท่นวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
4. นางประภัสสร โกศลวัฒน์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
5. ดร.สายพันธ์ ศรีพงษ์พันธ์กุล นักวิชาการศึกษานำนาฏการพิเศษ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.203.2/430

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

27 ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวสิริมา หมอนไหม รหัสนักศึกษา 51252710 นักศึกษาระดับปริญญาตรี
บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ ” ในการนี้ ภาควิชาการ
บริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือซึ่งได้
แนบมาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบพระคุณในการให้
ความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-3421-9136

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รศ. วัลลภา วิทยารักษ์ รองคณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ดร. บัญชา แสนทวี ภาควิชาวัดผลและประเมินผล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3. ดร. บุญทอง บุญทวี ผู้อำนวยการสถาบันคณิตศาสตร์
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. นายวิทยา ปาอินทร์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลำพูน เขต 1
5. นางรัตนภรณ์ คำเปลง ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมทอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.203.2/443

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

28 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 7 ชุด

ด้วยนางสาวสิริมา หมอนใหม่ รหัสนักศึกษา 51252710 นักศึกษาระดับปริญญา
ดุขฎิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำดุขฎินิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ”

ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอ
ความอนุเคราะห์ให้นางสาวสิริมา หมอนใหม่ ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือใน
สถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0-3421-9136

รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองเครื่องมือ

1. โรงเรียนจอมทอง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
2. โรงเรียนเทพมงคลรังษี	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8
3. โรงเรียนบ้านตาก “ประชาวิทยาคาร”	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
4. โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
5. โรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

Reliability Analysis – scale (Alpha)

	Item-Total Statistics			
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	489.5714	2667.7815	-.0089	.9824
A2	490.0286	2646.9697	.2338	.9822
A3	489.9714	2639.2639	.3039	.9822
A4	489.4571	2643.1378	.3639	.9821
A5	489.4857	2637.0218	.4483	.9820
A6	490.6286	2642.5933	.2195	.9824
A7	489.6571	2635.8202	.3571	.9821
A8	489.8571	2643.4202	.2847	.9822
A9	489.0857	2634.0218	.3975	.9821
A10	489.1429	2636.1849	.4063	.9821
A11	489.4857	2615.2571	.5702	.9820
A12	489.8857	2640.7513	.2453	.9823
A13	489.5429	2635.7261	.4267	.9821
A14	489.5714	2620.4286	.6690	.9819
A15	489.1143	2628.4571	.5259	.9820
A16	489.3143	2628.3983	.6203	.9819
A17	489.7429	2632.1378	.4362	.9821
A18	489.8571	2654.3613	.1526	.9823
A19	489.9714	2647.2050	.2777	.9822
A20	489.4286	2632.9580	.4637	.9820
A21	489.2286	2634.5933	.3932	.9821

A22	489.4286	2622.6639	.6043	.9819
A23	490.0286	2608.4992	.6346	.9819
A24	490.3714	2626.3580	.4334	.9821
A25	490.6571	2620.4084	.4483	.9821
A26	489.6571	2622.9378	.5544	.9820
A27	489.1714	2631.2050	.5506	.9820
A28	489.4000	2628.5412	.6124	.9819
A29	489.2000	2646.8706	.3893	.9821
A30	489.2857	2641.7983	.3621	.9821
A31	489.3429	2630.5849	.5673	.9820
A32	489.2571	2641.9613	.5488	.9820
A33	489.1429	2642.3613	.3968	.9821
A34	489.7429	2637.1378	.3735	.9821
A35	489.6571	2625.3496	.6251	.9819
A36	489.6286	2626.0639	.6180	.9819
A37	489.6286	2613.9462	.6712	.9819
A38	489.6000	2616.6000	.6762	.9819
A39	489.1714	2631.3815	.5114	.9820
A40	489.6000	2615.3059	.6266	.9819
A41	489.2000	2623.4000	.6454	.9819
A42	489.5143	2624.9630	.5487	.9820
A43	489.1429	2624.0672	.6405	.9819
A44	489.7143	2618.9748	.6341	.9819
A45	489.5143	2592.2571	.7648	.9818
A46	489.8571	2617.4790	.5510	.9820
A47	489.7143	2606.9160	.7199	.9818
A48	489.7714	2601.9462	.8188	.9818
A49	489.6571	2614.3496	.6988	.9819
A50	489.6286	2614.2992	.8590	.9818

A51	489.6857	2621.6924	.6773	.9819
A52	489.2000	2623.4588	.5710	.9820
A53	489.3714	2628.2403	.5876	.9819
A54	489.5429	2621.1966	.7136	.9819
A55	489.3714	2634.5345	.5822	.9820
A56	489.5429	2618.9613	.6561	.9819
A57	489.6571	2623.3496	.7712	.9819
A58	489.7143	2622.9160	.6164	.9819
A59	489.6857	2617.9866	.6482	.9819
A60	489.7429	2621.1966	.6405	.9819
A61	489.3429	2607.5261	.6714	.9819
A62	489.0286	2629.7933	.5392	.9820
A63	489.4571	2630.9025	.5495	.9820
A64	489.4857	2631.3748	.6263	.9819
A65	489.5429	2629.8437	.4356	.9821
A66	489.4571	2639.9025	.4129	.9821
A67	489.8286	2641.3227	.3084	.9822
A68	489.9143	2650.3748	.2274	.9822
A69	489.0857	2626.9630	.6069	.9819
A70	489.4000	2632.5412	.5100	.9820
A71	489.4286	2631.7815	.5938	.9819
A72	489.0857	2632.7277	.5613	.9820
A73	488.9143	2627.9630	.5327	.9820
A74	488.9143	2627.9630	.5327	.9820
A75	489.1429	2627.3025	.5549	.9820
A76	489.3143	2621.3395	.5722	.9819
A77	489.0857	2634.6689	.4583	.9820
A78	489.1429	2623.6555	.5720	.9819
A79	489.0000	2635.0000	.4553	.9820

A80	489.0857	2611.6689	.6693	.9819
A81	489.3714	2629.1815	.6192	.9819
A82	489.2000	2630.4000	.5829	.9820
A83	489.3429	2639.9966	.4212	.9821
A84	489.3714	2622.8286	.5903	.9819
A85	489.3714	2612.3580	.6072	.9819
A86	489.1714	2624.2050	.5784	.9819
A87	489.3429	2633.9378	.6159	.9819
A88	489.1143	2628.1042	.6059	.9819
A89	489.1714	2626.0874	.6293	.9819
A90	489.3143	2615.1042	.6209	.9819
A91	489.2857	2607.1513	.6711	.9819
A92	489.2000	2617.8706	.6447	.9819
A93	489.4857	2614.0807	.7002	.9819
A94	489.4286	2620.6050	.6726	.9819
A95	489.2571	2628.5496	.6123	.9819
A96	489.4286	2625.5462	.5084	.9820
A97	489.3714	2618.8286	.5820	.9819
A98	489.7714	2627.7697	.6318	.9819
A99	489.5429	2615.7849	.7442	.9818
A100	489.0857	2634.5513	.4107	.9821
A101	489.1143	2617.8101	.7146	.9819
A102	489.0857	2626.3748	.6650	.9819
A103	489.4857	2620.6101	.6936	.9819
A104	489.2857	2638.5630	.5209	.9820
A105	489.1429	2636.5378	.5345	.9820
A106	489.2000	2621.1647	.6365	.9819
A107	489.6286	2632.1227	.5266	.9820
A108	489.6286	2624.8286	.6367	.9819

A109	489.1714	2630.5580	.5605	.9820
A110	489.5714	2626.6639	.6204	.9819
A111	489.3429	2621.9378	.6545	.9819
A112	489.4286	2629.7815	.6908	.9819
A113	489.1714	2638.7933	.4703	.9820
A114	489.0857	2635.6689	.4442	.9820
A115	489.3429	2608.5261	.6349	.9819
A116	489.1143	2603.9866	.6849	.9819
A117	489.4286	2586.6050	.7282	.9818
A118	489.3143	2615.3395	.6824	.9819
A119	489.2571	2625.7261	.5730	.9819
A120	489.1143	2631.5748	.5519	.9820
A121	489.2286	2626.0639	.6270	.9819
A122	489.3429	2628.3496	.6532	.9819
A123	489.6000	2614.4824	.6367	.9819
A124	489.3143	2621.9277	.5949	.9819
A125	489.0571	2630.1143	.5874	.9819
A126	489.0000	2626.8824	.5708	.9820
A127	489.2286	2638.8286	.4674	.9820
A128	489.4571	2633.4319	.6765	.9819
A129	489.5143	2630.6689	.5016	.9820
A130	489.3143	2644.7513	.4969	.9820

Reliability Coefficients

N of Cases = 35.0

N of Items =130

Alpha = .9821

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

0520.107(นฐ)/

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

11 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วยนางสาวสิริมา หมอนไหม รหัสนักศึกษา 51252710 นักศึกษาระดับปริญญา
ดุขฎิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำดุขฎินิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ” มีความประสงค์จะขอเก็บ
รวบรวมข้อมูลกับผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ใน
โรงเรียนของท่าน ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ใคร่ขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านโปรดอนุญาต พร้อมทั้งแจ้งให้ ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน และกรรมการ
สถานศึกษาในโรงเรียนของท่านทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่
นักศึกษาดังกล่าวด้วยตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0 3421 8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

รายชื่อโรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

ที่	โรงเรียน	สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา	จังหวัด
1	โรงเรียนฟากกว๊านวิทยาคม	เขต 36	พะเยา
2	โรงเรียนเสด็จวนชยางค์กุล	เขต 35	ลำปาง
3	โรงเรียนแม่ลาน้อยดรุณสิกข์	เขต 34	แม่ฮ่องสอน
4	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน	เขต 34	แม่ฮ่องสอน
5	โรงเรียนขุนยวมวิทยา	เขต 34	แม่ฮ่องสอน
6	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	เขต 39	อุดรดิตถ์
7	โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์	เขต 40	เพชรบูรณ์
8	โรงเรียนสองพิทยาคม	เขต 37	แพร่
9	โรงเรียนร่องกวางอนุสรณ์	เขต 37	แพร่
10	โรงเรียนพานพิทยาคม	เขต 36	เชียงราย
11	โรงเรียนสา	เขต 37	น่าน
12	โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์	เขต 42	นครสวรรค์
13	โรงเรียนเมืองพญาแลวิทยา	เขต 30	ชัยภูมิ
14	โรงเรียนบ้านแท่นวิทยา	เขต 30	ชัยภูมิ
15	โรงเรียนโนนสูงศรีธานี	เขต 31	นครราชสีมา
16	โรงเรียนเชียงกลมวิทยา	เขต 19	เลย
17	โรงเรียนมุงคล้านคร	เขต 21	หนองคาย
18	โรงเรียนน้ำพองศึกษา	เขต 25	ขอนแก่น
19	โรงเรียนกันทรารมณ	เขต 28	ศรีสะเกษ
20	โรงเรียนร่มเกล้า	เขต 23	สกลนคร
21	โรงเรียนวารินชำราบ	เขต 29	อุบลราชธานี
22	โรงเรียนหนองหานวิทยา	เขต 20	อุดรธานี
23	โรงเรียนทรายมูลวิทยา	เขต 28	ยโสธร
24	โรงเรียนเมยวดีพิทยาคม	เขต 27	ร้อยเอ็ด

ที่	โรงเรียน	สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา	จังหวัด
25	โรงเรียนห้วยน้ำใหญ่วิทยา	เขต 22	มุกดาหาร
26	โรงเรียนภูเรือวิทยา	เขต 19	เลย
27	โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก	เขต 12	นครศรีธรรมราช
28	โรงเรียนเวียงสระ	เขต 11	สุราษฎร์ธานี
29	โรงเรียนเหนือคลองประชานำรุง	เขต 13	กระบี่
30	โรงเรียนพิมานพิทยาสรรค์	เขต 16	สตูล
31	โรงเรียนท่าแซะรัชดาภิเษก	เขต 11	ชุมพร
32	โรงเรียนควนขนุน	เขต 12	พัทลุง
33	โรงเรียนเชียรใหญ่	เขต 12	นครศรีธรรมราช
34	โรงเรียนสภาราชนี 2	เขต 13	ตรัง
35	โรงเรียนเมืองกลาง	เขต 14	ภูเก็ต
36	โรงเรียนประเทียบวิทยาทาน	เขต 4	สระบุรี
37	โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม	เขต 7	สระแก้ว
38	โรงเรียนตราษตระการคุณ	เขต 17	ตราด
39	โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า	เขต 8	กาญจนบุรี
40	โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย	เขต 9	สุพรรณบุรี
41	โรงเรียนค่ายบางระจันวิทยาคม	เขต 5	สิงห์บุรี
42	โรงเรียนบ้านนา "นายกพิทยากร"	เขต 7	นครนายก
43	โรงเรียนบ้านบึง "อุตสาหกรรมนุเคราะห์"	เขต 18	ชลบุรี
44	โรงเรียนท่าใหม่ "พูลสวัสดิ์ราษฎร์นุกุล"	เขต 17	จันทบุรี

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 1885

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

11 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน

ด้วยนางสาวสิริมา หมอนไหม นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่า
ด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงอนาคต
EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยใช้การสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม
จากท่าน เพื่อประกอบการทำ วิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอ
ความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความอนุเคราะห์กับนักศึกษาดังกล่าวด้วยตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทรศัพท์ 0 -3421-8788, 0 -3424-3435

โทรศัพท์มือถือ 081 343 4523 (ผู้วิจัย)

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

MoE 0520.107(๑๕๖)/1890

Graduate School,
Silpakorn University
Sanamchandra Palace,
Nakhon Pathom, 73000

11 March 2011

Dear.....

I am please to inform you that Miss Sirima Monmai is a Ph.D candidate of the Department of Education Administration at Faculty of Education under Silpakorn University at Sanamchandra Palace Campus in Nakhon Pathom province. She is working on her dissertation entitled “The Educational Administration for Child’s Rights in Secondary schools under The United Nations Convention on the Rights of the Child” She would like to request assistance from you to get relevant data which applies the research methodology for future known as Ethnographic Delphi Futures Research (EFDR) by using the means of both interviews and questionnaires. Alternatively, I hope you would be willing to correspond with her through her email (s_monmai@hotmail.com). Enclosed herewith please find the interview issue and summary of her research.

Your support and assistance should be highly appreciated. Thank you very much for your consideration.

Yours sincerely

Dr.Chaiyos Paivithayasiritham

(Assistant Professor Dr.Chaiyos Paivithayasiritham)
Vice Dean of the Graduate School,
Academic Affairs and Research.
Acting Dean of the Graduate School.

Office of Graduate School.
Nakhon Pathom
Tel. 66-3421- 8788.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ในการศึกษาโดยเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

1. ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์	รองเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ดร.รังสรรค์ วิบูลย์อุปถัมภ์	หัวหน้าฝ่ายการศึกษา องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย
3. นายเกรียงไกร ไชยเมืองดี	ผู้อำนวยการมูลนิธิรักษ์เด็ก
4. ดร.เกตุมณี มากมี	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
5. ดร.ศิริวรรณ อัจศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแท่นวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30
6. นายมนต์ชัย ปาณธูป	ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมม่น้อมเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
7. ดร.ประเวศ เวชชะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนศิลาผางามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
8. นางสาวาล จันทร์แจ่ม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโง้งวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
9. นางวิไลวรรณ เหมือนชาติ	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
10. นายวิฑูรย์ นาสารีย์	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
11. นายปรีชา เตือนนิต	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
12. นางจรรยา เรืองมาลัย	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1
13. ดร.สมพร สามทองกล้า	นักวิชาการศึกษา ชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
14. Mr.Greg Cairnduff	Director of The Australian International School Of Bangkok
15. Dr.Paul Katamba	Dean of School of Graduate Studies, Bugema University, Uganda.
16. Dr.Rhodora I Dela Rosa	Dean of Department of Education, Central Luzon State University, Republic of the Phillippines.
17. Dr. Soledad M. Roguel	Vice President of Academic Affairs, Central Luzon State University, Republic of the Phillippines.

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ

คำชี้แจง

- แบบสอบถามการวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ” แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
    - ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
    - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ
  - ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น
- ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่าน ไว้ ณ โอกาสนี้สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวสิริมา หมอนไหม

นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ หน้าข้อที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ หน้าข้อที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ (เศษที่เกิน 6 เดือน นับเพิ่มอีกหนึ่งปี)

ต่ำกว่า 30 ปี

30 – 35 ปี

36 – 40 ปี

41 – 45 ปี

46 – 50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่น ๆ (ระบุ).....

4. ตำแหน่ง

ผู้บริหาร

กรรมการสถานศึกษา

ครูที่รับผิดชอบโครงการบูรณาการโรงเรียนเพื่อนเด็กสู่นิพพาน

ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อที่ตรงกับพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ
 ระดับ 5 หมายถึง พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติตรงกับสภาพจริงมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติตรงกับสภาพจริงมาก
 ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติตรงกับสภาพจริงปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติตรงกับสภาพจริงน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมหรือกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติตรงกับสภาพจริงน้อยที่สุด

ตอนที่ 2.1 ข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กไว้อย่างชัดเจน						
2	บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจในวิสัยทัศน์และพันธกิจ และมีเป้าหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กร่วมกัน						
3	โรงเรียนกำหนดกลุ่มงานหรือฝ่ายส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก และมีบุคลากรรับผิดชอบงานโดยเฉพาะ						
4	โรงเรียนกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในเรื่องสุขภาพความปลอดภัย และชีวิตที่ดีของนักเรียนไว้อย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้						
5	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการปฏิบัติในการส่งเสริมสุขภาพความปลอดภัย และชีวิตที่ดีอย่างต่อเนื่อง						
6	โรงเรียนมีคู่มือความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน ทั้งทางบกและหรือทางน้ำ						
7	โรงเรียนมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือในเรื่องความปลอดภัยของนักเรียน						
8	โรงเรียนจัดบริการอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน						
9	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
10	โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ถูกต้องลักษณะ เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ขนาดของพื้นที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมของนักเรียน และสะอาด เป็นต้น						
11	โรงเรียนมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันการทันหนา การพักผ่อน และการกีฬาที่เพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียน						
12	โรงเรียนจัดบริการน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอกับนักเรียน						
13	โรงเรียนจัดบริการหรือจำหน่ายอาหารกลางวัน อาหารเสริมที่สะอาด และมีคุณค่าทางโภชนาการให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอ						
14	โรงเรียนมีการจัดเก็บ หรือทิ้งขยะ ของเสีย อย่างเหมาะสม และถูกต้องลักษณะ						
15	โรงเรียนมีห้องน้ำแยกหญิงชาย ที่สะอาดและเพียงพอ						
16	โรงเรียนปรับปรุงซ่อมแซม ดูแลรักษา อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย						
17	โรงเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างเหมาะสม เช่น เครื่องดับเพลิง กริ่งสัญญาณนิรภัย สัญญาณจราจร						
18	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาทักษะในการดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน						
19	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจสิ่งที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดอันตราย						
20	โรงเรียนมีระเบียบหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน						
21	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ เช่น ส่งคอมออนไลน์ เป็นต้น						
22	โรงเรียนสร้างความตระหนักและจิตสำนึกความปลอดภัยแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และครู						
23	โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติ หรือฝึกซ้อมเพื่อความปลอดภัย เช่น การดับเพลิง การปฏิบัติตามกฎจราจร						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
24	โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เช่น แผนการอพยพ แผนการส่งต่อผู้บาดเจ็บ						
25	โรงเรียนมีการฝึกปฏิบัติหรือฝึกซ้อมตามแผนฉุกเฉิน						
26	โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อให้ความรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจในความปลอดภัย และการปฏิบัติตามกฎจราจร แก่ผู้ปกครอง และหรือพนักงานขับรถรับ-ส่งนักเรียน						
27	โรงเรียนมีบรรยากาศที่เป็นมิตรและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน						
28	โรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตทั้งด้านอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้สำหรับนักเรียน						
29	โรงเรียนประสานกับหน่วยงานสาธารณสุข องค์กรท้องถิ่น ในการบริการสุขภาพอนามัยนักเรียน						
30	โรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคระบาดตามสถานการณ์ เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009						
31	โรงเรียนจัดบริการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขั้นต้น และส่งต่อไปยังหน่วยบริการสุขภาพที่เหมาะสม						
32	ผู้บริหารให้ความสำคัญและตระหนักในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก						
33	ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูและนักเรียน เพื่อความชัดเจนในเรื่อง กฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติ ของโรงเรียน						
34	โรงเรียนกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก						
35	โรงเรียนมีมาตรการในการป้องกัน และจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก						
36	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็ก						
37	ครู ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน เข้าใจและมีความตระหนักในสิทธิเด็ก						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
38	โรงเรียนสนับสนุนผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก						
39	โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล และใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนานักเรียน						
40	โรงเรียนมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบายในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างต่อเนื่อง						
41	โรงเรียนมีระบบเฝ้าระวังและดูแลช่วยเหลือนักเรียนและใช้ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนได้ตรงตามความต้องการจำเป็น						
42	โรงเรียนให้การดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาหรือไม่สบายใจอย่างทั่วถึง						
43	โรงเรียนมีระบบการติดตาม ความเป็นอยู่ของนักเรียนที่บ้าน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา						
44	โรงเรียนมีการบันทึกข้อมูลการจัดการปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก						
45	โรงเรียนจัดให้เด็กได้เรียนรู้สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง						
46	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้สิทธิเด็ก หน้าที่ และความรับผิดชอบ						
47	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามขอบเขตสิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิของผู้อื่น						
48	โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคลในการใช้สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ						
49	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนชายและหญิงได้เรียนรู้วิธีการป้องกันการถูกระทำรุนแรง และการละเมิดทางเพศ						
50	โรงเรียนประสานความร่วมมือกับ ชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ในการหาข้อมูลเด็กที่ถูกทารุณกรรม ถูกล่วงละเมิด เพื่อช่วยเหลือ						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
51	โรงเรียนมีกลยุทธ์ในการให้การช่วยเหลือและ การติดตาม นักเรียนที่ถูกล่วงละเมิดในทันที และต่อเนื่อง						
52	โรงเรียนมีระบบเฝ้าระวังและตรวจสอบการมาเรียนของ นักเรียน รวมทั้งการติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนเป็นประจำ						
53	โรงเรียนกำหนดนโยบาย และเป้าหมายในเรื่องสารเสพติด ความรุนแรง,การล่วงละเมิด, การรังแก, การข่มขู่, ใช้อย่าง ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้						
54	โรงเรียนมีการดำเนินการให้ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เข้าใจ นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสารเสพติด ความ รุนแรง การล่วงละเมิดทางเพศ การรังแก และการข่มขู่						
55	โรงเรียนปลอดจากสารเสพติดให้โทษ สิ่งมอมเมา การพนัน สื่อลามก การทะเลาะวิวาท และการข่มขู่ทุกรูปแบบ						
56	โรงเรียนมีวิธีการที่ให้นักเรียนทุกคน ได้แสดงออกถึงความ ห่วงใยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม						
57	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแจ้งเหตุ หรือ ช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เช่น การข่มขู่ การทำร้าย เป็นต้น						
58	โรงเรียนจัดบริการทางสุขภาพจิต เช่น การให้คำปรึกษา การ บำบัดรักษา เป็นต้น						
59	โรงเรียนมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับความคาดหวังในการ ปฏิบัติตนของนักเรียน						
60	โรงเรียนมีวิธีการและกลไกในการช่วยเหลือเด็กที่ต้องได้รับ การคุ้มครองเป็นพิเศษ เช่น เด็กที่ถูกทำร้าย เด็กพิการ						
61	โรงเรียนมีการบันทึก และติดตามเหตุการณ์เกี่ยวกับ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้งของครูและนักเรียน						
62	โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเชื้อเพื่อ ดูแลช่วยเหลือผู้อื่น ไม่รังแก และไม่ล้อเลียนผู้อื่น						
63	โรงเรียนสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการจัดการกับความ ก้าวร้าว และความรุนแรงอย่างเหมาะสม						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
64	โรงเรียนมีมาตรการป้องกันไม่ให้ครูใช้การลงโทษนักเรียนอย่างรุนแรงทั้งร่างกายหรือจิตใจ						
65	โรงเรียนมีการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้นักเรียนว่าจะได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการหรือมีปัญหา						
66	นักเรียนสามารถพูดคุยหรือขอความช่วยเหลือกับครูหรือผู้ใหญ่ได้เมื่อมีปัญหา						
67	ครูได้รับการพัฒนาทักษะในการสร้างความไว้วางใจให้กับนักเรียน						
68	ครูได้รับการพัฒนาทักษะในการฟังอย่างเห็นอกเห็นใจในการทำงานกับนักเรียนที่ถูกล่วงละเมิดหรือถูกทำร้าย						
69	ครูดูแลเอาใจใส่และพูดคุยกับนักเรียนอย่างเป็นมิตร						
70	ครูมีกลยุทธ์ในการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างเหมาะสม						
71	ผู้บริหารและครูตั้งเป้าหมายและคาดหวังในผลการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับสูง						
72	ผู้บริหารส่งเสริมพฤติกรรมของครูที่เป็นมิตรกับนักเรียน						
73	โรงเรียนมีนโยบายในการรับเด็กเข้าเรียนโดยไม่กีดกันและเลือกปฏิบัติ เช่น เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เป็นต้น						
74	โรงเรียนไม่กีดกัน และไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็กทุกกรณี						
75	โรงเรียนรณรงค์ให้พ่อแม่ส่งเด็กเข้าเรียน ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กด้อยโอกาส						
76	โรงเรียนมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในภาวะยากลำบากได้เรียนจนจบหลักสูตร						
77	โรงเรียนจัดทำข้อมูลนักเรียนที่เรียนซ้ำชั้น ออกกลางคัน และจบการศึกษาภาคบังคับที่เป็นปัจจุบัน						
78	โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้นักเรียนเลือกได้ตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
79	ครูจัดการเรียนการสอนให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ						
80	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย และให้ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ						
81	ครูปรับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้สามารถเรียนรู้ได้						
82	ครูมีอิสระในการปรับหลักสูตร บทเรียน และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ และความแตกต่างของนักเรียน						
83	ครูประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรืออยู่ในสภาวะยากลำบาก						
84	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง						
85	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนรู้จักตนเองในความสามารถ ความถนัด และเห็นคุณค่าของตนเอง						
86	ครูปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม						
87	ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการเรียนของเด็กในเชิงบวก และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง						
88	ครูมีความเข้าใจนักเรียน ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา						
89	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการทำงานและความประพฤติ						
90	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ						
91	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และบริบทของท้องถิ่นและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง						
92	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ						
93	โรงเรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการจำเป็นของนักเรียน						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
94	โรงเรียนให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน ได้ทบทวน หรือเรียนเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงผลการเรียน						
95	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ และแสดง ความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันทั้งในห้องเรียนและโรงเรียน						
96	โรงเรียนจัดเวลาให้นักเรียนได้เรียน ทำกิจกรรม พักผ่อนและ เล่น อย่างเหมาะสม						
97	โรงเรียนไม่มุ่งเน้นการแข่งขัน หรือจัดอันดับเด็กจากผล การเรียนเพียงอย่างเดียว						
98	โรงเรียนมีระบบการติดตามความก้าวหน้านักเรียนทุกคน						
99	โรงเรียนมีระบบการส่งต่อเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็น พิเศษเพื่อให้การช่วยเหลือ						
100	โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเป็น อิสระจากแรงกดดัน การแข่งขัน หรือการสอบ เช่น ดนตรี ศิลปะ การละคร เป็นต้น						
101	โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ในการพัฒนาสุขภาพกายและจิตของนักเรียน						
102	ผู้บริหารและครูให้ความดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้งในด้าน สุขภาพกายและสุขภาพจิต						
103	สนับสนุนนักเรียนให้สามารถพูดคุยเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยง พฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด การตั้งครมภ์						
104	โรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย						
105	โรงเรียนส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความเคารพในสิทธิ ศักดิ์ศรี ความเท่าเทียม และความแตกต่างระหว่างบุคคล						
106	โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของครูผู้สอนด้าน จริยธรรม และทักษะการสอน						
107	ครูจัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตของ นักเรียน เช่น การเจรจาต่อรอง การสื่อสาร เป็นต้น						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
108	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อรับฟังความคิดเห็น ของนักเรียน และนำสู่การปฏิบัติ						
109	โรงเรียนสนับสนุนการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยใช้หลัก ประชาธิปไตย การใช้เหตุผล ทั้งในกลุ่ม ห้องเรียน และ โรงเรียน						
110	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีอิสระในการ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน และความ เป็นอยู่ในโรงเรียนและชุมชน						
111	โรงเรียนส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นแบบประชาธิปไตย การยอมรับ การร่วมมือ ใช้เหตุผล ในการแก้ไขปัญหา						
112	โรงเรียนส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ						
113	โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักดูแล พัฒนา และ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งในโรงเรียนและชุมชน						
114	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้แสดงออกตามความ สามารถและความสนใจ เช่น กิจกรรม,ชมรม เป็นต้น						
115	นักเรียนทุกคนมีโอกาสเป็นสมาชิกของ กลุ่ม/ชุมชน และร่วม ดำเนินงานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก						
116	โรงเรียนมีสถานนักเรียน และคณะกรรมการนักเรียนที่ปฏิบัติ หน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ						
117	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วม ตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของ ห้องเรียน โรงเรียน และชีวิตความเป็นอยู่ในโรงเรียน						
118	นักเรียนมีโอกาสได้สร้างสรรค์จินตนาการอย่างอิสระในทาง เหมาะสม						
119	โรงเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และการให้รางวัล ในความพยายาม เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์						
120	ครูให้โอกาสนักเรียนได้พูดแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน						

ข้อ	กระทงคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
121	ครูให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและครู						
122	โรงเรียนมีวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความรู้สึกลับเปิดเผยและความคิดเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียน						
123	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดถึงปัญหาและความกังวลใจ						
124	โรงเรียนส่งเสริมความเท่าเทียมกันในบทบาทของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						
125	โรงเรียนให้โอกาสนักเรียนทั้งหญิงและชายได้เรียนรู้ ได้ร่วมกิจกรรม รวมทั้งการฝึกปฏิบัติการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน						
126	โรงเรียนจัดให้ ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครอง ของนักเรียนทุกคน ได้ร่วมปรึกษาเกี่ยวกับความประพฤติและการเรียนของนักเรียนทุกภาคเรียน						
127	โรงเรียนแจ้งข่าวและผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองกรรมการโรงเรียน และ ชุมชนอย่างต่อเนื่อง						
128	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ประเมินโรงเรียนและการวางแผนพัฒนาโรงเรียน						
129	ผู้บริหารให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้นำเสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา และนำมาใช้ในการพัฒนา						
130	โรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรทุกภาคส่วน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของนักเรียน						

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 1

เรื่อง การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและสิทธิเด็ก ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ “รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็กในโรงเรียนมัธยมศึกษา” ที่ครอบคลุมสิทธิเด็กทั้ง 4 ด้าน (สิทธิในการอยู่รอด การปกป้องคุ้มครอง การได้รับการพัฒนา และ การมีส่วนร่วม) ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ ในประเด็น ต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการโดยภาพรวม ในประเด็น

- 1.1 หลักการบริหารจัดการ
- 1.2 แนวดำเนินงาน

2. การบริหารจัดการเมื่อพิจารณาเฉพาะด้าน

- 2.1 สิทธิในการอยู่รอด
- 2.2 สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง
- 2.3 สิทธิในการได้รับการพัฒนา
- 2.4 สิทธิในการมีส่วนร่วม

3. ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ

4. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

Interviewing guideline for experts Round I

On "The Educational Administration for Child's Rights in Secondary schools under The United Nations Convention on the Rights of the Child"

Objective : To enable experts in education and child's rights give some opinion to "The Educational Administration for Child's Rights in Secondary schools under The United Nations Convention on the Rights of the Child" in the future to cover The four basic Rights of the child : the right to survival, Protection, development and participation. on the following issues.

1. The overall School administration issues.

- 1) Principles of school administration
- 2) school administration process

2. School administration in each basic rights of children.

- 1) Rights of survival
- 2) Rights of protection
- 3) Rights of development
- 4) Rights of participation

3. Factors of success

4. Recommendations.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย รอบที่ 2
เรื่อง การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นจากผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในเรื่อง การบริหารจัดการ การศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ ในรอบแรก สำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของท่าน เพื่อนำไปประมวลสังเคราะห์ และกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียน มัธยมศึกษา ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ

ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัย รับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะเป็นข้อมูลใน ภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวสิริมา หมอนไหม

นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

- คำชี้แจง** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
- ระดับ 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ระดับ 0 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น

ตอนที่ 1 การบริหารจัดการศึกษาโดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					ไม่ เห็น ด้วย	สำหรับ ผู้วิจัย [ ]
		5	4	3	2	1		
	หลักการบริหารจัดการ							
1	คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ไม่เลือกปฏิบัติ และ เป็นการพัฒนานักเรียนแบบองค์รวมในทุกมิติ							
2	ความครอบคลุมและทั่วถึงนักเรียนทุกคน							
3	การมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน							
4	การยึดหลักธรรมาภิบาล ที่ทั้งโรงเรียนตระหนักใน สิทธิเด็ก และประกันได้ว่าเคารพในสิทธิเด็ก							
5	ความเป็นประชาธิปไตย							
6	การบูรณาการสู่โครงสร้างการบริหารงานของ โรงเรียนทั้งระบบทุกด้าน							
	แนวทางการดำเนินงานโดยภาพรวม							
1	กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงาน ที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่อนักเรียน							
2	ให้บริการทางการศึกษาที่ครอบคลุมและทั่วถึง นักเรียนทุกคน							
3	ยินดีต้อนรับเด็กเข้าเรียนหรือให้โอกาสเด็กทุกคนได้เข้า เรียน เช่น เด็กที่พิการ หากสอบเข้าเรียนห้องเรียน สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษได้ ต้องได้เรียน							

ข้อ	การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					ไม่ เห็น ด้วย	สำหรับ ผู้วิจัย [ ]
		5	4	3	2	1		
4	มีระบบดูแลช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนรายบุคคล ทั้งในโรงเรียนและห้องเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนมี โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ							
5	มีแผนมาตรการ ในการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริม นักเรียนเป็นรายบุคคล							
6	มีระบบการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงการ ดำเนินงานของโรงเรียนทั้งระบบให้เป็นไปเพื่อสิทธิ เด็กอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ							
7	สร้างเครือข่ายชุมชนและผู้ปกครอง ในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน							
8	สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน แบบ กัลยาณมิตร รวมพลัง สร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ							
9	บูรณาการการจัดการเรียนรู้สิทธิเด็กในทุกห้องเรียน และในวิถีชีวิตของโรงเรียน							
10	การบริหารจัดการเวลาในการเรียนการสอน กิจกรรม การเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และอื่น ๆ อย่าง เหมาะสม							
11	พัฒนาครูและบุคลากรทุกคนให้มีความตระหนักใน สิทธิเด็กและเคารพในสิทธิเด็ก							
12	พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคลในทุกมิติอย่างแท้จริง							
13	สร้างเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร ความไว้วางใจ และการยอมรับนับถือระหว่างครูกับนักเรียน							
14	สร้างความเชื่อมั่น และ ความไว้วางใจในโรงเรียน ให้กับชุมชนและผู้ปกครอง							
15	ให้กรรมการศึกษา ผู้ปกครอง และ ชุมชน เข้ามามี ส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การดูแล ช่วยเหลือนักเรียน การติดตามตรวจสอบและ ประเมินผล							

ข้อ	การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					ไม่ เห็น ด้วย	สำหรับ ผู้วิจัย [ ]
		5	4	3	2	1		
16	สร้างบรรยากาศให้นักเรียนทุกคนมีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของโรงเรียน						0	
17	ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียนของครู ผู้ปกครอง และชุมชน							

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิแต่ละด้าน

ข้อ	การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					ไม่ เห็น ด้วย	สำหรับ ผู้วิจัย [ ]
		5	4	3	2	1		
	สิทธิในการอยู่รอด							
1	จัดเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน ให้เพียงพอ							
2	มีมาตรการในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้ นักเรียนทุกคนได้เรียนจนจบการศึกษา							
3	จัดอาหารกลางวัน น้ำดื่มที่สะอาด ให้เพียงพอ							
4	จัดบริการการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม							
5	จัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะ และปลอดภัยทั้ง ทางกายภาพและจิตวิทยา							
6	มีระบบเฝ้าระวัง และตรวจจับความเสี่ยงที่อาจส่งผล ต่อการออกกลางคันของนักเรียน							
7	มีการติดตามและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ออก กลางคันเป็นรายบุคคล เพื่อให้กลับเข้าเรียน หรือได้ เรียนจนจบการศึกษา							
	สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง							
1	จัดให้มีบุคลากรหรือฝ่ายที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ							
2	มีระบบข้อมูลที่จำแนกประเภทนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เช่น การถูกรังแก ทำร้าย และนำข้อมูลมาใช้ในการ							

ข้อ	การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					ไม่ เห็น ด้วย	สำหรับ ผู้วิจัย [ ]
		5	4	3	2	1		
	ช่วยเหลือนักเรียน							
3	มีแผน/มาตรการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น รายบุคคลอย่างเหมาะสม							
4	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก กับ นักเรียนใน ทั้งการลงโทษและการให้รางวัล							
5	ส่งเสริมบทบาทกรรมการนักเรียนและสถานนักเรียน ในการดูแล ช่วยเหลือ และป้องกันการใช้ความ รุนแรง รวมทั้งพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ในโรงเรียน							
6	จัดหาเครื่องมือให้ครูได้เลือกใช้อย่างหลากหลาย ใช้ประโยชน์ได้จริง และใช้จนเป็นนิสัย เช่น สังคมมิติ การเขียนบันทึก การเขียนเรียงความ							
7	ส่งเสริมและพัฒนาครูในการใช้เครื่องมือ/เทคนิค ทางบวก เช่น วิธีการบันทึกข้อสังเกตบนข้อเท็จจริง การเลือกใช้คำพูดดีชม การรับฟัง การให้กำลังใจ และการใช้ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น							
8	พัฒนาครูให้มีความไวและมีความละเอียดอ่อนต่อ ความรู้สึกและเรื่องราวที่เกิดกับนักเรียน							
9	มีระบบเฝ้าระวัง เพื่อรับรู้และป้องกันปัญหาที่จะ เกิดขึ้นตั้งแต่ต้น							
10	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และเพื่อนมี ส่วนร่วมในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน							
11	ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ อินเทอร์เน็ต อย่างเหมาะสม และปลอดภัย							
12	จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติ เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเอง							
	สิทธิในการพัฒนา							
1	ให้โอกาสนักเรียนทุกคนในการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ โดยไม่เลือกปฏิบัติ							

ข้อ	การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					ไม่ เห็น ด้วย	สำหรับ ผู้วิจัย [ ]
		5	4	3	2	1		
2	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างสมดุล ทั้งในเรื่องของเนื้อหาสาระวิชาการ การพัฒนาด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม							
3	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของ ตนเอง							
4	จัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะ การดำรงชีวิต เช่น การรู้จักเลือกบริโภค การรู้จักดูแล และป้องกันตนเอง ทักษะทางสังคม และการเป็น ผู้ประกอบการ เป็นต้น							
5	จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาให้นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน							
6	จัดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล							
7	จัดสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอ							
8	ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง							
9	ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีมิตรไมตรี และมี ความเอื้ออาทรต่อเพื่อนนักเรียนและบุคคลอื่น							
10	ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตรงความต้องการ ความสามารถของนักเรียน							
11	จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรม และ การเรียนรู้ต่าง ๆ							
12	ให้นักเรียนได้เรียนรู้เต็มตามเวลา เมื่อมาโรงเรียน							
13	สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ทั้งของครูและ นักเรียนอย่างต่อเนื่อง							
14	ครูกระตุ้นและส่งเสริมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การตั้งคำถาม การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ ทางบวก							
15	พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการ สอนที่ยืดหยุ่น เน้นการบูรณาการเรียนรู้อื่น และ การดำรงชีวิต							

ข้อ	การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					ไม่ เห็น ด้วย	สำหรับ ผู้วิจัย [ ]
		5	4	3	2	1		
16	มีระบบการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการ จัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ							
	สิทธิในการมีส่วนร่วม							
1	ให้โอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น คติริเริ่ม และนำสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม							
2	ให้นักเรียนร่วมตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในโรงเรียน							
3	ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานักเรียนได้แสดง ความคิดเห็น คติริเริ่ม และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใน เรื่องต่าง ๆ อย่างแท้จริง							
4	จัดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น เช่น กีฬา ชมรม การพัฒนาชุมชน สังคม โดยไม่แบ่งแยก							
5	จัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน การรักษาโลก สังคม และวัฒนธรรม							
6	ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในการ แสดงความคิดเห็นในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สังคมออนไลน์ กล้องรับฟังความคิดเห็น วารสาร และแบบสอบถาม เป็นต้น							
7	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและปรับปรุง เกี่ยวกับกฎ ระเบียบวินัย และข้อปฏิบัติของโรงเรียน							
8	พัฒนาองค์ความรู้ครูและนักเรียน เพื่อให้นักเรียน สามารถร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้							
9	ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล แก้ปัญหา และพัฒนานักเรียน							
10	มีระบบการกำกับติดตาม ให้มีการปฏิบัติจริงในการ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งการเรียนการสอน และการ ใช้ชีวิตในโรงเรียน							

ตอนที่ 3 ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ

ข้อ	การบริหารจัดการศึกษาเพื่อสิทธิเด็ก ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามอนุสัญญา ว่าด้วยสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)					ไม่ เห็น ด้วย	สำหรับ ผู้วิจัย [ ]
		5	4	3	2	1		
1	ผู้บริหารต้องสนใจครูให้ตระหนักในละให้ ความสำคัญกับสิทธิเด็ก							
2	การช่วยเหลือสนับสนุนจากเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันอุดมศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น							
3	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคนตระหนักในสิทธิเด็ก เชื่อมั่น ยอมรับ และร่วมสร้างโอกาสให้นักเรียน							
4	การปรับเปลี่ยนความเชื่อและเจตคติเกี่ยวกับสิทธิ เด็กของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน							
5	โรงเรียนต้องมีอิสระในการทำงานอย่างแท้จริง							
6	ผู้บริหาร ต้องสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกับ ชุมชน และบุคลากรในโรงเรียน							
7	การสร้างการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน							
8	การบริหารจัดการเวลาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็น หลักประกันว่านักเรียนจะได้เรียนรู้เต็มเวลา และ พัฒนาเต็มตามศักยภาพ							

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

Research questionnaire

The Education Administration for children's rights in Secondary schools under The United Nations convention on the right of the child

---

This questionnaire based on the first phase results of interviews with experts on the subject, Education Administration for the right of the child in secondary school of United Nation. In second phase survey, the objective is gathering your opinions to synthesis process and set up the model for education administration for the right of the child in secondary school for future under The United Nation convention on the right of the child .

Your information will not affect your performance in any way. Author declares that the information obtained from this questionnaire will be confidential and data is presented as an overview only.

Thank you for your collaboration in this survey.

SIRIMA MONMAI

PhD student in Doctor of Philosophy Program

Department of Education Administration

Faculty of Education, Silpakorn University.

คำชี้แจง Please mark ✓ into the space that corresponds to your comments.

Degree 5 means you agree with sentence in **extremely** level.

Degree 4 means you agree with sentence in **very** level.

Degree 3 means you agree with sentence in **moderate** level.

Degree 2 means you agree with sentence in **little** level.

Degree 1 means you agree with sentence in **least** level.

Degree 0 means you **disagree** with sentence.

Chapter 1 : Overall of Education Administration

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
	Principles of Administration							
1	Taking into account the best interests of the child, non-discrimination, and the holistic development of students in all dimensions.							
2	Comprehensive and widely student.							
3	Participation of teachers, parents, community and students.							
4	To the principles of good governance. The whole school is aware of the Rights of the Child and the need to ensure that respect for the rights of children.							
5	Democratization							
6	Integrated into the management structure of the school system on all sides.							
	Overall approaches							
1	Policy and operational objectives are obvious to students.							
2	Provide a comprehensive and widely education for all students.							

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
3	Children welcome to attend or give every child the opportunity to attend e.g. a child with a disability to attend the classes for those with special abilities must be learned.							
4	With care and development of individual students in all dimensions in schools and classrooms. So that all students have the opportunity to succeed.							
5	Plans / measures in order to maintain and promote individual student.							
6	A monitoring system. Review and improve the operation of the school system is consistently to children's rights.							
7	Build community networks and their parents. To care for students.							
8	Create an atmosphere and culture of performance. A friend and co-responsibility and creativity.							
9	Integrated learning management rights of the child in every classroom and in the course of the school.							
10	Management in education, learning, development and other activities appropriately							
11	Teachers and all staff are aware of child rights and respect the rights of children.							
12	Teachers provide students with knowledge and ability to recognize an individual in a truly immersive.							

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
13	Strengthen friendly relations of trust and respect between teachers and students.							
14	Build up confidence and trust in the community and parents.							
15	Educators, parents and community members to participate in the planning, implementation and administration students, monitoring and evaluation.							
16	Create an environment that all students have the feeling that a member of the school.							
17	To share ideas about the development of students, teachers, parents and the community.							

Chapter 2: Education Administration for the right of the child

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
	The right to provision							
1	School supplies and clothing thoroughly.							
2	Measures to help and encourage all students to learn and graduate.							
3	Supplying for food and clean drinking water							
4	Providing affordable health care.							
5	Providing a healthy environment and security for physical and mentality.							
6	The monitoring systems for detecting risks that could affect the drop out of school.							

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
7	Monitor and assist students who drop out individually. In order to return to school and study till graduation.							
	The right to protection							
1	Provide personnel or department responsible for particular							
2	The information systems that identify students at risk of abuse such as being abused drugs and risk behavior data were used to help students.							
3	Plans / measures to properly care for individual students.							
4	Promote and encourage positive interaction with teachers and students in both punishment and reward.							
5	Strengthening the role of students and student council as a mechanism for care and prevention of violence as well as other risk behaviors in schools							
6	Providing a tool that teachers can choose from several things, practical and habit use such as social dimension, writing note or essay writing.							
7	Promotion and development of teachers in the use of tools / techniques such as how to record a positive note on the facts, choose words of encouragement to listen and use of information to help students, etc.							
8	Teachers to be sensitive and sensitive to the feelings and stories of the students.							

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
9	The surveillance system. To recognize and prevent problems that may occur from the beginning.							
10	Promote and encourage teachers, parents and friends to participate in helping solve the problem of students.							
11	Encourage students to use the Internet appropriately and safely.							
12	Opportunities to all students learn and practice the rights and obligations of their own.							
	The right to development							
1	Provide opportunities for all students in the full development potential and without discrimination.							
2	Activities, students learn to develop a well-balanced in terms of academic content. Physical, mental, emotional and social development.							
3	The students involved in the learning process of their own.							
4	Curriculum that focuses on the development of life skills such as discriminating consumers, recognize and protect themselves, social skills as an entrepreneur and so on.							
5	Curriculum developed for students pursuing their learning.							
6	Learning the difference between the parties.							
7	Provide adequate learning materials.							

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
8	Students learned from real practice.							
9	Promote and develop student friendly and generosity to friends, students and others.							
10	Encourage further study that meets the requirements and student's ability.							
11	Opportunities to all students to join and learning from others.							
12	Full-time students to learn when the school day.							
13	Create a learning environment for both teachers and students.							
14	Teachers encourage students to continue the questioning of encouragement and providing positive feedback.							
15	Curriculum development and flexible teaching and learning process to the integration of learning and livelihoods.							
16	The control system monitors the effective management of teaching and learning.							
	The right to Participation							
1	Provide opportunities for students to comment and take the initiative into concrete actions.							
2	Students decide on the teaching, learning and life in school.							
3	Promote and support the student council to be commenting on the initiative and participation in various decision-making experiences.							
4	All students have opportunities to participate in that activity. Such as sports clubs and local							

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
	communities consistent with the development community without discrimination.							
5	Practice activities, students are involved in maintaining the world, social and culture.							
6	Promote and encourage students to practice in a comment on a variety of formats such as online journals, the comments and queries etc.							
7	Students are involved in monitoring and improving the regulatory and disciplinary practices of the school.							
8	Knowledge of both teachers and students. So that students can share ideas and decide on other matters.							
9	Parents and communities involved in the care of the problem and develop students.							
10	System monitoring. The actual performance of the students involved in teaching, learning and life in school.							

Chapter 3: Success factors

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
1	Executives must be able to attract teachers to recognize and give priority to children's rights.							
2	Support and assistance from the network such as universities, community organizations.							
3	Administrators, teachers and school personnel must recognize the rights of children, the							

ข้อ	Education administration for the children's right in secondary school under The United Nations convention on the right of the child	Degrees					Disagree	For researcher [ ]
		Agree						
		5	4	3	2	1	0	
	confidence and opportunities to students.							
4	Modifying beliefs and attitudes about children's rights at all.							
5	Schools have the freedom to work truly							
6	Administrators must create a vision and goals with the community and staff in schools.							
7	The participation of teachers, students, parents and the community.							
8	Effective time management for ensure that students will learn a full-time The full development potential.							

More suggestions.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Thank you for your collaboration in this survey.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวสิริมา หมอนใหม่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	122/76 ม.พระปิ่น 2 ถนนบรมราชชนนี แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10170
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	ประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนพัฒนศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์
พ.ศ. 2520	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี จังหวัดอุดรดิตถ์
พ.ศ. 2524	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2527	การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ. 2551	ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2527	อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนหนองหานวิทยายน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2531	อาจารย์ 1 ระดับ 4 ปฏิบัติงานฝ่ายฝึกอบรม กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2537	นักวิชาการศึกษา สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2547 - ปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน